

OPETUSSUUNNITELMA

LUOKAT 1-9

4.9.2007

Sisälllys

1. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	4
1.1 Koulun arvot ja toiminta-ajatus	4
1.2 Kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet.....	5
1.3 Perusopetuksen rakenne.....	6
2. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	7
2.1 Oppimiskäsitys	7
2.2 Oppimisympäristö.....	7
2.3. Toimintakulttuuri	8
2.4 Työtavat.....	9
3. OPISKELUN YLEINEN TUKE	10
3.1 Kodin ja koulun yhteistyö.....	10
3.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa	11
3.3 Ohjauksen järjestäminen	12
3.4 Tukiopetus.....	13
3.5 Oppilashuolto.....	13
3.6 Kerhotoiminta	15
4. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OHJAUS	15
4.1. Eri tukimuodot	16
4.2. Erityisopetukseen siirtäminen	18
4.3. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	18
4.4. Oppimissuunnitelma	19
5. KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS	20
5.1 Romanit.....	20
5.2 Maahanmuuttajat	20
6. OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	21
6.1 Aihekokonaisuudet ja opetuksen eheyttäminen.....	21
6.1.1 Ihmisenä kasvaminen.....	21
6.1.2 Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	23
6.1.3 Viestintä ja mediataito.....	26
6.1.4 Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	28
6.1.5 Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	31
6.1.6 Turvallisuus ja liikenne	33
6.1.7 Ihminen ja teknologia	36
6.2 Äidinkieli ja kirjallisuus.....	38
6.2.1 Suomi äidinkielenä	38
6.2.2 Suomi toisena kielenä	59
6.3 Toinen kotimainen kieli Ruotsi	65
6.4 Vieraat kielet.....	70
6.4.1 A 1-kieli englanti	72
6.4.2 Valinnaiset A 2 - kielet saksa ja ranska	81
6.4.3 Valinnaiset B2-kielet saksa, ranska ja venäjä.....	88
6.5. Matematiikka	93
6.6. Ympäristö- ja luonnontieto	114
6.7 Biologia ja maantieto	121
6.8. Fysiikka ja kemia	137
6.9. Terveystieto.....	152
6.10 Uskonto	160
6.10.1 Muut katsomusaineet	174
6.11 Historia.....	174
6.12 Yhteiskuntaoppi.....	181

6.13 Musiikki	184
6.14 Kuvataide	193
6.15 Käsityö	212
6.16 Liikunta	224
6.17 Kotitalous	240
6.18 Oppilaanohjaus	244
6.19 Valinnaiset oppiaineet	252
6.19.1 Kuvataide	252
6.19.2 Musiikki	254
6.19.3 Tekstiilityö	255
6.19.4 Tekninen työ	256
6.19.5 Liikunta	256
7. OPPILAAN ARVIOINTI	257
7.1 Arviointi opintojen aikana.....	257
7.2 Päätösarviointi.....	266
7.3 Todistukset	267
8. KOULUN TOIMINNAN ARVIOINTI.....	272
Liite 1 Tuntijako	277
Liite 2 Oppilashuollon suunnitelma.....	278
Liite 3 Tietostrategia	298
Liite 4 Järjestyssäännöt	309

1. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Koulun arvot ja toiminta-ajatus

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa huomioidaan kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Jyväskyläläinen opetus huomioi keskisuomalaisen kulttuuriperinnön omine erityispiirteineen.

Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Kristillisen koulun opetus perustuu kristilliseen elämäkatsomukseen. Arvopohjan muodostavat:

1. Kolmiyhteisen Jumalan kunnioittaminen ja rakastaminen sekä Raamatun kunnioittaminen Jumalan sanana.
2. Lähimmäisen kunnioittaminen ja rakastaminen.
3. Oman ihmisarvon kunnioittaminen.
4. Ympäristön kunnioittaminen.

Koulun toimintaa ohjaavat seuraavat periaatteet:

1. Laatu - koulussamme panostetaan laatuun niin opetuksessa kuin muussakin toiminnassa.
2. Yhteys - tunnustusten välinen koulumme rakentaa kristittyjen yhteyttä.
3. Kokonaisvaltaisuus – kristillisyyys toteutuu kokonaisvaltaisesti läpäisyperiaatteella eri oppiaineiden sisällä ja osana koulumme elämää.
4. Kohtaaminen – pyrimme tukemaan ihmisen suhdetta Jumalaan elämän peruskohtaamisena, joka antaa perustan itsensä, lähimmäisen ja ympäristön kohtaamiselle.
5. Totuus – pyrimme toiminnassamme avoimuuteen ja rehellisyyteen. Eettisessä kasvatuksessa etsimme oikeaa ja väärää Raamatun pohjalta.
6. Vastuullisuus – korostamme vastuullisuuteen kasvamista sekä lasten omassa toiminnassa että heidän suhteissaan lähimmäisiin.
7. Yhteistyö – koulun ja kodin yhteistyössä tuemme toisiamme.

Jyväskylän kristillisen koulun toiminta-ajatuksena on tarjota laadukasta perusopetusta Jyvässeudulla kristilliseltä arvopohjalta, joka antaa parhaan mahdollisen perustan oppimiselle ja hyvinvoinnille koko elämän ajaksi.

1.2 Kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet

Perusopetuksen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

Kristillisellä koululla kasvatus ja opetus lähtevät ihmisyyden kokonaisvaltaisesta ymmärtämisestä kristillisen ihmiskuvan mukaan. Tavoitteena on luoda ihmisarvokulttuuria hyvien oppimisedellytysten mahdollistamiseksi. Jokaisen koulu yhteisön jäsenen tulisi voida luottaa siihen, että on arvokas ihminen, tervetullut ja täysivaltainen yhteisön jäsen sekä tunteva, kokeva ja rakastettava lähimmäinen. Tämä vapauttaa ihmisenä kasvuun, tunnistamaan omia tunteita ja tarpeita, asettamaan tavoitteita elämään ja kestämaan turhautumisen hetkiä. Tavoitteena on oppia tunnistamaan omia lahjakkuuden alueita ja oppia hyödyntämään niitä omaksi ja muiden iloksi. Yhdessä kotien kanssa tuetaan lapsen yksilöllistä kasvua yhteisön aktiiviseksi jäseneksi. Jokaisen lapsen omia lahjoja vahvistetaan ja kehitetään, ja kielteisetkin asiat kohdataan. Lasta ohjataan rakkaudellisesti hyvään ja asetetaan hänelle selkeät rajat. Näin pyritään tarjoamaan lapselle turvallinen kasvupohja.

Luonteen kasvatuksen alueella rehellisyys, tunnollisuus ja vastuun ottaminen itsestä ja muista ovat ensiarvoisen tärkeitä. Ihmissuhteiden kehittymistä ja hoitamista pidetään tärkeänä. Sosiaalisen kehityksen tavoitteita ovat kunnioittavan suhtautumisen oppiminen kaikkia ihmisiä kohtaan, erilaisuuden arvostaminen, palvelemaan oppiminen ja terve auktoriteetin kunnioitus.

Kristillinen koulu haluaa tukea oppilaan kasvua kokonaisvaltaisesti kohti tasapainoista aikuisuutta. Perustietojen ja -taitojen varmistaminen on tärkeää oppilaan itsetunnon kehittymisen ja elinikäiseksi oppijaksi kasvamisen kannalta. Itsetunnon vahvistaminen auttaa oppilasta luottamaan itseensä, pitämään itsestään, arvostamaan itseään havaitsemistaan heikkouksistaan huolimatta sekä näkemään oma elämänsä tärkeänä ja ainutkertaisena. Hyvä itsetunto ja oman elämän arvostaminen auttavat lähimmäisenrakkauden periaatteen toteutumisessa suhteessa toisiin. Kasvatus on kohtaamisen opettelemista ja suhteiden rakentamista.

Arvokasvatukseen liittyy olennaisena osana kristinuskon ihmistä ja elämää suojelevien arvojen esillä pitäminen koulun arjessa. Rakkauden kaksoiskäskey, kultainen sääntö, kymmenen käskey sekä Jeesuksen elämä ja opetus auttavat oikean ja väärän määrittelyssä ja omantunnon kehittämisessä.

1.3 Perusopetuksen rakenne

Perusopetus on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen kokonaisuus.

Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt on määritelty oppiaineittain tuntijaon (A 1435/20.12.2001, 6 §) mukaisten nivelkohtien välisille osioille. Kunkin osion päätteenä on opetussuunnitelman perusteista otettu oppilaan hyvän osaamisen kuvaus. Tuntijako (Liite 1) sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt on määritelty vuosiluokittain valtioneuvoston asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksen, erityisesti esiopetuksen, antamat valmiudet. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava ehyt ja johdonmukainen kokonaisuus. Alimpien vuosiluokkien opetuksen erityisenä tehtävänä on kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

Vuosiluokat 8-9 muodostavat perusopetuksen päättövaiheen, jonka tehtävänä on myös ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä.

Opintokokonaisuuksiin perustuvia oppilaskohtaisia opintosuunnitelmia voidaan tarvittaessa noudattaa oppijan yksilöllisten tarpeiden perusteella. Oppilas voi edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaisesti, jossa on määritelty tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksille. Opintokokonaisuudet muodostetaan valtioneuvoston määrittelemien oppiaineiden ja aineryhmien osioiden pohjalta. Osiot voidaan tarvittaessa jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi, joita voidaan myös yhdistää eri oppiaineiden ja aineryhmien kesken eheytyiksi opintokokonaisuuksiksi. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata järjestelmällisesti.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Yhdysluokan oppimäärä voidaan opetussuunnitelmassa määrittellä myös opintokokonaisuuksiksi jakamatta sitä vuosiluokkiin. Tällöin noudatetaan perusopetusasetuksen 11. §:n 3. momentin säännöksiä.

2. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Oppimiskäsitys

Opetus perustuu käsitykseen, jossa oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Oppiminen tapahtuu tavoitteellisena opiskeluna erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Tärkeää on oppia oppimaan. Opittavana on uuden tiedon ja uusien taitojen lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka ovat elinikäisen oppimisen välineitä.

Oppiminen on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta. Vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu oppijan aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaatiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista. Yksilöllistä oppimista tukee vastavuoroisessa yhteistyössä tapahtuva oppiminen - myös opettaja on oppija. Oppiminen on kaikissa muodoissa aktiivinen ja päämääräsuuntautunut, itsenäistä tai yhteistä ongelmanratkaisua sisältävä prosessi. Oppiminen on tilannesidonnaista, joten oppimisympäristön monipuolisuuteen ja ilmapiiriin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opittaessa avautuu uusia mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Kristillisen maailmankäsityksen mukaan on olemassa paitsi fyysistä myös henkistä ja hengellistä todellisuutta, joista kaikista on mahdollista saada tietoa. Oppimisessa on kysymys ihmisen elämäniläisestä haasteesta oppia ymmärtämään paremmin tätä todellisuutta. Kristillinen koulu painottaa oppimisessa työnteon, vaivannäön, vastuuseen opetteluun, ja kriittisyyden tärkeyttä. Toisaalta oppiminen on parhaimmillaan innostavaa ja palkitsevaa.

Arvoja opitaan viime kädessä kokemusten ja tunne-elämysten kautta. Siksi on tärkeä luoda koulun kasvuympäristöön mahdollisuuksia johdattaa oppilas sellaisiin tilanteisiin, joissa voi tunteiden tasolla kohdata jotakin arvokasta. Kristillisten arvojen avulla ihminen kykenee käyttämään tietojaan ja ohjaamaan toimintaansa eettisesti oikein. Koulun ihanteena on kokonaisvaltainen sydämen sivistys, jonka tuoma sisäinen tasapaino auttaa selviytymään muuttuvan maailman ulkoisista haasteista.

2.2 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.

Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta sekä antaa mahdollisuuden oman toiminnan arviointiin. Se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa haastetta kasvulle ja kehitymiselle. Erityistä huomiota on kiinnitettävä oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiselle tunnistamiselle ja niihin puuttumiselle.

Oppimisympäristön tulee olla rauhallinen, siisti, viihtyisä ja lapsen esteettistä tajua kehittävä. Opettajan tulee luoda luokkaan turvallinen, avoin ja lämmin ilmapiiri, jossa oppilaan ajatuksia, mielipiteitä ja kokemuksia kuunnellaan ja näin oppilaan hyvinvointia edistetään. Yhteistyö kotien kanssa on tärkeä osa turvallista oppimisympäristöä.

Kristillisen koulun fyysisenä oppimisympäristönä on Jyväskylän kaupungin Tilapalvelulta

vuokrattu tila Kilpisen koulun yhteydessä. Koululla on käytössä riittävät luokkatilat opetukseen sekä viihtyisä luonto ympärillä ulkona tapahtuvalle toiminnalle. Koulumme tilatarpeen kasvaessa tukeudumme hyvään aiempaan yhteistyön Tilapalvelun kanssa.

Tietotekniikan laitteita ollaan parhaillaan hankkimassa opetushallituksen osarahoituksen avulla lisää ja kirjastopalveluina hyödynnetään viikoittaista kirjastoauton vierailua.

Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön perustana on työrauha. Jokaisella työyhteisön jäsenellä on oikeus rauhalliseen ja turvalliseen työympäristöön. Terveisiin elämäntapoihin, hyviin käytöstapoihin ja luonteenhyveisiin - itsehillintään ja kärsivällisyyteen - kannustava kasvatusta antavat valmiuksia omaan elämänhallintaan ja työyhteisön hyvinvointiin. Koulussa kiinnitetään erityistä huomiota kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja kiusaamistilanteisiin puututaan nopeasti.

2.3 Toimintakulttuuri

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatusta- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuriin kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Koulun kasvatustavoitteiden ja arvojen sekä aihekokonaisuuksien tulee konkretisoitua toimintakulttuurissa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

Jyväskylän kristillisen koulun kasvatustavoitteet perustuvat suhdekasvatukseen, jossa koulun arvopohja tulee esiin ja muodostuu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteisöllisen kanssakäymisen ja yhteisen kielen myötä. Elämä voidaan nähdä kohtaamisena, jossa ihminen jäsentää itsensä suhteessa Jumalaan, ympäröivään maailmaan, lähimmäiseen ja omaan itseensä. Sen vuoksi koulun toimintakulttuuriin sisältyy tämän kohtaamisen pedagogiikan vahvistaminen.

Koulun toiminnassa pyritään tietoisesti antamaan aikaa ja huomiota suhdekasvatukseen opetteluun. Kristillinen arvopohja korostaa erityisesti jokaisen ihmisen mittaamatonta arvoa Jumalan luomana ainutlaatuisena yksilönä. Tällaisia arvokokemuksia pyritään oppilaalle välittämään sekä yksilönä viikon henkilö ja minäviikotyöskentelyn avulla että yhteisön jäsenenä, jolloin erityisesti nousevat esille yhteisiin sääntöihin ja toista ihmistä kunnioittavaan käyttäytymiseen sitoutuminen ja vuorovaikutustaidot. Kouluyhteisön on tärkeä tiedostaa, että jokainen vuorovaikutussuhde ja -tilanne on syvimmältä luonteeltaan eettinen eli arvostusta välittävä. Tavoitteena on luoda kouluun levollinen ja kannustava ilmapiiri, jossa jokaisella lapsella on tilaa oppimiseen omista lähtökohdista käsin ilman suoritus- ja kilpailukeskeisyyttä.

Samanlaisia arvokkaita kokemuksia tuottavia opetus- ja kasvatustilanteita pyritään luomaan tutustuttaessa Jumalaan, luontoon ja muuhun ympäröivään maailmaan. Kaikki Jumalan luoma on kaunista ja vaalimisen arvoista. Ihmisen suhde Jumalaan on elämän peruskohtaaminen, joka antaa perustan itsensä, lähimmäisen ja ympäristön kohtaamiselle. Näin kristillistä uskoa eletään päivittäin todeksi.

Koska koulun toimintakulttuuri välittää oppilaille elämisen ja käyttäytymisen mallin, hyvään toimintakulttuuriin kuuluu myös lukuvuosittain käytävä yhteinen keskustelu arvopohjan ja koulun toiminnan välisestä yhteydestä. Tämä auttaa kaikkia kouluyhteisön jäseniä tulemaan paremmin tietoiseksi koulun arvoista ja sitoutumaan koulun käytänteisiin ja niiden kehittämiseen.

2.4 Työtavat

Opetuksessa käytetään eri oppiaineille ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja painottaen tutkivaa, toiminnallista ja ongelmalähtöistä työskentelyä. Vaihtelevien työtapojen avulla kehitetään oppilaan oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä aktiivista osallistumista ja valmiuksia selviytyä tulevaisuuden tieto- ja viestiteknisessä yhteiskunnassa. Työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Työtavan valintaan vaikuttavat myös käytettävissä oleva aika ja resurssit. Opettaja valitsee työtavat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Opetusmenetelminä käytetään mm. opettajajohtoista opetusta, ryhmä- ja parityöskentelyä, yhteistoiminnallista oppimista, projekteja, tutkielmia sekä itsenäistä työskentelyä.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät halun oppia,
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen,
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti,
- edistävät jäsentyneen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista,
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja,
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista,
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista,
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten,
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen,
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.

Oppilaiden erilaiset oppimistyyliä ja sekä tyttöjen ja poikien väliset että yksilölliset kehityserot ja taustat tulee ottaa huomioon. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa on otettava huomioon myös eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

Työteon sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen oppiminen on tärkeää. Jokaisen oppijan yksilöllisten kykyjen huomioimisen ja kannustavan palautteen avulla pyritään antamaan onnistumisen kokemuksia ja sitä kautta herättämään halua kehittyä vastuullisuuteen omasta oppimisestaan ja elämästään.

3. OPISKELUN YLEINEN TUKI

3.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Lapsi ja nuori elävät samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Koulun henkilöstön ammatillisten taitojen kehittymistä huoltajien kohtaamisessa tuetaan esimerkiksi täydennyskoulutuksella, kollegiaalisella keskustelulla ja työnohjauksella. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulun on oltava yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että he voivat osaltaan tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti sekä yhteisö-että yksilötasolla.

Virallisten yhteydenpitomuotojen -yhdistystoiminta, johtokuntatyöskentely, oppilasarviointikeskustelut ja oppilashuoltoasiat - lisäksi vanhemmat ovat mukana vanhempainoimikunnassa ja koulun kehittämistyössä mm. opetussuunnitelmatyön, vanhempainkoulutuksen ja vanhempainiltojen järjestämisen yhteydessä. Myös monenlainen talkootyö juhlien ja retkien yhteydessä sekä vierailut koulun yhteisissä päivänavauksissa antavat luontevia tilanteita saada vanhempia entistä enemmän mukaan koulun arkiseen työhön. Vanhemmilta kerätään vuosittain palautetta koulun toiminnasta, jota hyödynnetään koulun kehittämisessä.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä toimitaan yhteistyössä kotien ja Jyväskylän kaupungin hallinnoiman ”Jälkkäri”-toiminnan kanssa.

Huoltajille tulee antaa tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, oppilashuollosta ja mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Kouluyhteisön kasvatustavoitteita, järjestyssääntöjä ja oppilaiden käytöstapoja käsitellään lukuvuosittain yhdessä huoltajien kanssa. Huoltajille tarjotaan aktiivisesti mahdollisuutta luokkakohtaiseen verkostoitumiseen, jonka tavoitteena on oppilaiden suotuisan kehityksen tukeminen. Tämä edellyttää opettajien aktiivista aloitetta yhteistyössä sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajien, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Tiedottamista kehitetään koulukohtaisesti siten, että huoltajilla on mahdollisuus seurata oman lapsensa koulunkäyntiä sekä luokkayhteisön ja koko koulun yhteistä toimintaa. Kodin ja koulun välisessä viestinnässä hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan tarjoamia mahdollisuuksia. Yhteistyön lähtökohtana tulee olla eri osapuolien kunnioitus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Yhteistyön periaatteina korostetaan luottamusta, nopeutta, avoimuutta ja rehellisyyttä sekä sitoutumista yhteistyöhön ja yhteisen tavoitteen etsimiseen.

Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana syntynyttä yhteistyötä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Erilaisia kodin ja koulun vuoropuhelua tukevia yhteistyömuotoja tulee kehittää koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Koulunkäynnin alkuvaiheessa (1. lk) sekä siirtymävaiheissa kouluyksiköstä tai kouluasteelta toiselle oppilaiden huoltajille järjestetään mahdollisuus tutustua koulun toimintakulttuuriin, sen keskeisiin käsitteisiin, henkilöstöön ja toinen toisiinsa. Erityisesti huomiota kiinnitetään siihen, että huoltajat voivat

tutustua koulun oppilashuollosta vastaavaan moniammatilliseen henkilöstöön sekä oppilashuollon toimintatapoihin. Yhteistyö tulee järjestää siten, että oppilashuollon ja moniammatillisen yhteistyöverkoston avulla oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia voidaan tukea.

Erialaisten koulu- ja luokkakohtaisten vanhempaintilaisuuksien sisältöjä ja toimintatapoja kehitetään laadullisesti. Sisällöt suunnitellaan monipuolisiksi ja vuorovaikutteisiksi siten, että ne tarjoavat huoltajille mahdollisuuden oppilaan koulunkäynnin ja kehityksen kannalta tärkeän tiedon saamiseen, osallisuuteen ja yhteiseen toimintaan. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajille tulee antaa tietoa ja tarvittaessa mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

3.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Koulu pyrkii monipuoliseen ja monimuotoiseen yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on koulutuksen laadun takaaminen ja kehittäminen integroitumalla tarkoituksenmukaisesti ja kiinteästi ympäröivään yhteiskuntaan. Tarkoituksena on huolehtia oppilaiden kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista sekä syrjäytymisen ehkäisystä.

Opetusalan ja kunnan viranomaiset

Kristillisen koulun tärkeät yhteistyötahot ovat opetusministeriö, opetushallitus ja lääninhallitus, joita voidaan lähestyä asiantuntija-apua tarvittaessa esimerkiksi opetuksen järjestämis- ja opetussuunnitelma-asioissa. Lisäksi em. tahojen järjestämät opetusalan koulutukset tarjoavat mahdollisuuksia opettajien täydennyskoulutukseen.

Jyväskylän kaupungin eri hallinnonalojen (opetuspalvelu, sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, ruoka- ja tilapalvelu) kanssa tehdään tiivistä käytännön yhteistyötä näiden toimiessa koulun toimintaan liittyvien palveluiden tuottajina ja yhteistyökumppaneina.

Päiväkotien ja koulujen kanssa toimitaan yhteistyössä opettajapalaverien, vanhempainkoulutuksen, tiedottamisen ja koulun aloittamiseen liittyvän oppilaaksiotun yhteydessä. Esikoululaista autetaan turvalliseen siirtymiseen koululaiseksi uuteen ympäristöön tiedotuksen, vierailupäivän ja oppilaantuntemuksen avulla.

Tärkeä yhteistyötaho ovat muut Suomessa toimivat kristilliset koulut. Yhteistyö opettajankoulutuksen ja yhteisten tapaamisten järjestämisessä, opetussuunnitelmatyössä sekä verkostoituminen ovat kantaneet hyvää hedelmää koulun arkeen.

Eriyisopetuksessa yhteistyötä tehdään Jyväskylän kaupungin ja muiden yhteistyötahojen kanssa, esimerkiksi Niilo Mäki-instituutti ja Haukarannan erityiskoulu.

Seurakunnat ja järjestöt

Koulu tekee yhteistyötä Jyväskylän eri seurakuntien kanssa. Seurakunnan työntekijät vierailevat koululla aamupiireissä ja asiantuntijavieraina oppitunneilla. Koulu taas käy vierailuilla eri seurakunnissa koulun juhlien, seurakuntien järjestämien tapahtumien ja jumalanpalvelusten muodossa.

Muita yhteistyötahoja ovat erilaiset lapsen hyvinvointia edistävät järjestöt kuten esimerkiksi eri lähetysjärjestöt, MLL, Unicef ja Nuori Suomi.

Yritykset ja elinkeinoelämä

Yhteistyötä paikallisen työ- ja elinkeinoelämän kanssa toteutetaan koko koulun toiminnan tasolla. Tämän yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalien käyttö ja työelämään tutustuminen (TET).

Lisäksi oppilaan kasvua tuetaan kohti osallistuvaa kansalaisuutta ja häntä rohkaistaan ja autetaan toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti yhteisen päämäärän saavuttamiseksi erilaisten projektien (esim. luokkaretkien varainhankinta) yhteydessä.

Kansainvälinen toiminta

Koulun monikulttuurisuuden hyödyntämisen avulla pyritään luontevaan ja kunnioittavaan suhtautumiseen eri maista tulleiden ihmisten kohtaamisessa. Oppilaiden vanhempien ja muiden ulkomaalaisten vierailut sekä opintoretket ulkomaille auttavat ymmärtämään paremmin maailmaa ja sen eri kansoja arkipäivän näkökulmasta. Yhteydet lähetys- ja kehitysaputyötä tekeviin ihmisiin antavat koululle käytännön mahdollisuuksia auttaa hädänalaisia lähellä ja kaukana.

3.3 Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä jatkumo, jonka toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee selvittää ohjauksen järjestämiseen, opiskeluun, oppilashuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät koulukohtaiset asiat. Huoltajalle tulee järjestää tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, oppilaanohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Koulussa toteutettavan ohjauksen tulee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi tukea erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen.

3.4 Tukiopetus

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa tai aineryhmässä arvioidaan heikoksi, hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä.

Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella.

Tukiopetusresurssista päätetään vuosittain toimintasuunnitelmassa. Pidetyt tukiopetustunnit kirjataan ylös erikseen sovittavalla tavalla palkanlaskua ja tilastointia varten.

3.5 Oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kouluympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää koulu yhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria koulu yhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollolla tuetaan yksilön ja yhteisön toimintakyvyn säilyttämistä fyysisistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa.

Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.

Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu kasvatuksen tukeminen. Oppilashuolto kuuluu kaikille koulu yhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan hyvässä yhteistyössä kotien kanssa. Yksittäistä oppilasta koskevien tarvittavien oppilashuollollisten tukitoimien suunnittelussa tulee kuulla lasta tai nuorta ja huoltajaa. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen, nuoren ja heidän huoltajiensa kunnioittaminen sekä eri osapuolien tietojensaantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Siihen kuuluu rehtori, erityisopettaja, terveydenhoitaja ja yläluokilla opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa kuraattori ja psykologi. Kokouksiin voidaan kutsua myös oppilaan huoltaja(t) tai ulkopuolisia asiantuntijoita. Kokouksista laaditaan muistio. Oppilashuoltoryhmä toimii oppimisen ja kasvatuksen tukena sekä edistää koulun toimintakulttuurissa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin toteutumista:

fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi

hyvän oppimisen edistäminen

toiminnan struktuuri

selkeät menettelytavat

varhainen puuttuminen

vaikeuksien ennalta ehkäiseminen

Oppilashuollon tavoitteet ja keskeiset periaatteet:

- Koulu yhteisön terveyttä, hyvinvointia, turvallisuutta, sosiaalista vastuullisuutta ja vuorovaikutusta edistetään opetuksen ja kasvatuksen ohella mm. koulun järjestyssääntöjen, koulu yhteisön toimintatapaohjeiden sekä mahdollisen oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan avulla.
- Oppilaalle tarjotaan yleistä oppilashuollollista tukea ja ohjausta koulunkäynnissä sekä lapsen ja nuoren fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen tukemisessa. Vastuu kuuluu koulun koko henkilöstölle.
- Oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa ja seuraamisessa sekä jatko-opintojen suunnittelussa toteutetaan yhteistyötä. Jyväskylässä on käytössä ”Menettelytapaohjeet erityistä tukea ja erityisopetusta tarvitsevien oppilaiden opetuksen ja tukitoimien järjestämiseksi” ja erityisopetuksen opetussuunnitelma.
- Oppilaalle tarjotaan oppilashuollollista tukea koulujen omien toimintasuunnitelmien mukaan erilaisissa vaikeuksissa ja kurinpitörangaistuksen yhteydessä sekä silloin, kun opetukseen osallistuminen on evätty.
- Oppilashuollon yhteistyö kodin, koulun, oppilashuollon palvelujen asiantuntijoiden ja muiden asiantuntijoiden sekä paikallisten tukiverkostojen kanssa esitellään koulun oppilashuollon kansiossa. Kansio päivitetään vuosittain ja se toimii oppilashuollon käsikirjana koulun koko henkilökunnalle.
- Toimenpiteet ja työn- ja vastuunjako ongelma- ja kriisitilanteiden ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi tai hoitamiseksi ovat osa koulun ohjeistoa:
 - poissaolojen seuranta
 - kiusaaminen, väkivalta ja häirintä
 - mielenterveyskysymykset
 - tupakointi ja päihteiden käyttö
 - erilaiset tapaturmat, onnettomuudet ja kuolemantapaukset
- Koulumatkakuljetuksissa yleiselle turvallisuudelle asetettujen tavoitteiden

toteuttaminen tapahtuu koulun antamien ohjeiden ja seurannan avulla.

- Kouluruokailun järjestämisessä koulut painottavat terveys- ja ravitsemuskasvatuksen ja tapakasvatuksen perustavoitteita.

3.6 Kerhotoiminta

Koulun kerhotoiminta tukee kokonaisvaltaisesti koulun kasvatus- ja opetustyötä ja perustuu sen yleistavoitteisiin. Koulun kerhotoimintaa voi luonnehtia: mukavaa yhdessä ja tekemisen iloa. Kerhotyössä lapsi rakentaa vertaissuhteita yli vuosiluokkarajojen ja aikuisuhteita yli sukupolvirajojen. Hän rakentaa myös henkilökohtaista suhdetta mieleiseensä työhön, tuottamiseen ja tietoon. Myönteisten suhteiden luominen ja siten rakentuva itsetunto luovat perustaa uuden oppimiselle, erityisesti omaehtoiselle oppimiselle ja arviointikyvyn kehittymiselle. Arvot välittyvät suhteissa.

Ensisijainen oppilaille järjestettävä kerhotoiminta on iltapäiväkerho ”Puuhiis”, jonka koulu järjestää oppilaiden hoitotarvetta vastaavaksi. Iltapäiväkerhon lisäksi koulu järjestää muuta kerhotoimintaa lukuvuosittain mahdollisuuksien mukaan.

Tavoitteet

- tukea ja rikastuttaa koulun kasvatus- ja opetustyötä, erityisesti taito- ja taideaineissa ja työkasvatuksessa
- tarjota lapselle/oppilaalle mahdollisuus koulutyön ulkopuoliseen, vapaaehtoiseen harrastustoimintaan turvallisessa ympäristössä
- tukea lapsen/oppilaan monipuolista itsensä kehittämistä ja omien lahjojen löytämistä, harrastuneisuutta ja luovuutta
- monipuolistaa ja vahvistaa lapsen/oppilaan sosiaalisia suhteita sekä hänen kasvattaja- ja turvaverkostoaan
- tutustuttaa lasta/oppilasta omaan kouluympäristöön, kotiseutuun ja välittää paikallista ja kotikulttuuriperintöä

Sisällöt

- koulun painotusten mukaiset kerhot
- aihekokonaisuuksina toteutuvat kerhot
- oppiainekohtaiset kerhot, esim. liikunta- ja musiikkikerhot, käsityö- ja kokkikerhot, kuvataidekerhot, kulttuuri- ja luontokerhot

Kerhotoiminnan työmuodoissa korostuu sosiaalisuus, kokemuksellisuus ja elämyksellisyys. Työmuodot voivat vaihdella yksilö-, pari- ja ryhmätyöstä talkoisiin, retkiin ja juhliin. Vapaaehtoisen kerhotoiminnan työmuodot kehittävät vastuullisuutta ja sitoutumista.

4. ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPPILAIDEN OHJAUS

Jokaisella oppilaalla on oikeus erityisopetukseen tarpeensa mukaisesti. Sen tarkoituksena on taata oppivelvollisuuden suorittaminen sekä mahdollisuus jatko-opintoihin. Pyrkimyksenä on

oppilaiden yksilöllisen kehityksen ja itsetunnon tukeminen sekä opiskelutaitojen ja vastuullisen työskentelytyylin oppiminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Erityisopetus on ennaltaehkäisevää, suunnitelmallista, kokonaisvaltaista ja kuntouttavaa toimintaa, joka perustuu yksilöllisiin tarpeisiin.

Jyväskylän kristillisen koulun erityisopetuksen periaatteita ovat

- oppilaslähtöisyys, palvelut yritetään räätälöidä yksittäistä oppilasta parhaiten palveleviksi
- laadukas erityisopetus
- oppimisvaikeuksien mahdollisimman varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen
- joustavat erityisopetusjärjestelyt ja tiivis yhteistyö yleisopetuksen ja oppilaiden vanhempien kanssa sekä Jyväskylän kaupungissa ja ympäristökunnissa toimivien asiantuntijoiden kanssa.

Erityisopettaja on erityiskasvatuksen asiantuntija ja oppimisvaikeuksien kuntouttaja. Hän opettaa erityisoppilaita sekä tukee muita opettajia heidän työskennellessään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kanssa. Konsultointi on tärkeä osa erityisopettajan työtä.

Erityisopettaja on mukana valmistelemaan oppilaan siirtoa erityisopetukseen sekä oppilaan siirtymistä takaisin yleisopetukseen. Erityisopettaja vastaa hojksien eli henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevien suunnitelmien tekemisestä, ellei toisin sovita. Hän myös seuraa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulunkäyntiä. Yhteistyö vanhempien kanssa on oleellinen osa työtä. Erityisopettaja on oppilashuoltotyöryhmän jäsen ja pitää yhteyttä koulun ulkopuolisiin yhteistyötahoihin.

Tuloksellinen erityisopetus edellyttää

- kiinteää yhteistyötä kodin kanssa ja vanhempien sitoutumista opetusjärjestelyihin
- koulun riittäviä erityisopetusresursseja
- toimivaa oppilashuoltoa ja tarvittavia tukitoimia
- koulutettuja ja mielellään pysyviä koulunkäyntiavustajia
- materiaaleja, apuvälineitä ja tietotekniikkaa
- opetukseen soveltuvia tiloja
- täydennyskoulutusta ja työnohjausta

4.1. Eri tukimuodot

Oppilasta autetaan oppimisvaikeuksissa eri tukimuodoin, jotka määräytyvät vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on varhainen oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tukitoimien aloittaminen, jotta oppimisvaikeuksien kielteisiä vaikutuksia oppilaan kehitykselle voidaan ehkäistä. Tällöin on tärkeää olla yhteistyössä huoltajien kanssa. Opetuksessa erityistä tukea tarvitsevat oppilaat, joiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat oppilaat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Erityisen tuen piiriin kuuluvat myös oppilaat, joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden sekä huoltajan mukaan kehityksessään oppimiseen liittyviä riskitekijöitä.

Kaikille erityistä tukea tarvitseville oppilaille voidaan antaa tukiopetusta. Oppilaan opiskelua tulee tukea eri tavoin oppimisvaikeuden laadun ja laajuuden mukaan. Oppilaalle annetaan osa-aikaista erityisopetusta, mikäli tukiopetus ei yksin riitä.

Oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee muun opetuksen yhteydessä erityistä tukea oppimisen edellytysten parantamiseksi, tulee antaa osa-aikaista

erityisopetusta. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan Jyväskylän kristillisessä koulussa muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena tai yksilöllisesti ja se on tavoitteellisesti nivelletty oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Tarvittaessa oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, joka voidaan laatia yhteistyössä huoltajan, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Jos oppilaalle ei voida antaa opetusta muuten, oppilas tulee ottaa tai siirtää erityisopetukseen. Silloin oppimäärät ja opetusjärjestelyt sekä tukipalvelut määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa.

Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytystensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa. Lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet sekä hänen yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeensa. Opetuksen tulee tukea oppilaan aloitekykyä ja itseluottamusta. Erityisopetus edellyttää opiskelupaikkaa, opiskelutilaa ja opiskeluaikaa ja eri toimintoja koskevia päätöksiä sekä resurssien varaamista niiden toteuttamiseen. Mikäli oppilaan opiskelu muun opetuksen yhteydessä ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, opetus tulee järjestää osittain tai kokonaan erityisopetuksen ryhmässä. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Jos oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimäärä yksilöllistetään.

Jyväskylän kristillisessä koulussa erityisopetus voi olla yksilö- tai samanaikaisopetusta. Luokanopettaja ja erityisopettaja sekä oppilas ja hänen huoltajansa neuvottelevat erityisopetusjärjestelyistä. Oppilas voi hakeutua erityisopetukseen myös itse tai hän voi tulla sinne luokanopettajan tai vanhempien aloitteesta. Erityisopetuksen aloittamisesta tiedotetaan aina huoltajalle. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle sopivin erityisopetuksen muoto. Vaihtoehtoina Jyväskylän kristillisessä koulussa ovat seuraavat mahdollisuudet tai niiden yhdistelmät:

- samanaikaisopetus
- opiskelu yleisopetuksen ryhmässä tuettuna (esimerkiksi oppimateriaalit, avustaja jne.)
- osa-aikainen pienryhmäopetus

Samanaikaisopetuksessa opettaja ja erityisopettaja työskentelevät yhdessä opetusryhmän kanssa samassa tilassa.

Opiskelu tuettuna yleisopetuksen ryhmässä tarkoittaa, että oppilas opiskelee omassa yleisopetuksen ryhmässä, mutta hänellä on opintojensa tukena apuvälineitä esimerkiksi avustaja, tietokone ja/tai yksilöllistettyjä opetusmateriaaleja.

Jyväskylän kristillisessä koulussa suurin osa erityisopetuksesta on **osa-aikaista pienryhmäopetusta**. Tuolloin oppilas opiskelee omassa yleisopetuksen ryhmässä aina, kun opiskelu sujuu ja käy erityisopetuksessa ainoastaan silloin, kun tarvitsee erityistä tukea.

Osa-aikaista pienryhmäopetusta annetaan sille tarkoitettussa erityisopetuksen tilassa. Mikäli oppilaalla on erityinen oppimisvaikeus eikä tuen tarve ole kovin suuri, erityisopetusta antaa pääsääntöisesti laaja-alainen erityisopettaja. Opetuksen painopiste on kielellisen kehityksen tukemisessa, lukemisen, kirjoittamisen, matematiikan ja tarkkaavaisuuden taitojen harjaannuttamisessa ja kuntouttamisessa. Erityisopettaja yhdessä luokanopettajien kanssa pyrkii rakentamaan erilaisia toimintamalleja käyttäytymisen ongelmien ratkaisemiseksi luokassa. Lisäksi maahanmuuttajat voivat saada tukea laaja-alaiselta erityisopettajalta. Erityisopettaja antaa myös puheopetusta sitä tarvitseville oppilaille. Erityisopettaja seuraa oppimista jokaisella luokka-asteella ja tukee oppimista tarvittaessa.

Mikäli oppilas tarvitsee tukea useammassa aineessa laajojen oppimisvaikeuksien, tarkkaavuuden ongelmien tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi, erityisopettaja tekee yhteistyötä luokanopettajan, rehtorin, oppilaan huoltajien ja Jyväskylän kaupungin eri yhteistyötahojen kanssa, jotta paras mahdollinen tuki ja oppimisympäristö voitaisiin oppilaalle taata.

4.2. Erityisopetukseen siirtäminen

Yleisopetuksessa aloittaneiden oppilaiden koulunkäyntiä seurataan tiiviisti ja oppimista testataan säännöllisesti. Testien perusteella poimitaan erityisen tuen tarpeessa olevat oppilaat ja heidän tukitoimensa suunnitellaan opettajien ja erityisopettajan yhteistyönä.

Mikäli yleisopetusta käyvän oppilaan tueksi järjestetty tukiopeutus, samanaikaisopetus, tuettu opiskelu yleisopetuksessa eikä laaja-alainen erityisopetus koulunkäynnin tukemiseksi riitä, oppilas voidaan siirtää erityisopetukseen. Ennen erityisopetukseen siirtopäätöstä neuvotellaan aina oppilaan huoltajan kanssa. Siirrosta päättää koulun rehtori. Mikäli vanhemmat eivät suostu siirtoon ja erityisopetussiirto katsotaan oppilaan kehityksen ja opetuksen turvaamisen kannalta välttämättömäksi, siirtopäätöksen voi tehdä Jyväskylän kristillisen koulun hallitus.

Ennen siirtopäätöstä oppilaasta hankitaan hänen oppimisedellytyksistään psykologinen tai lääketieteellinen tutkimus ja/tai sosiaalinen selvitys, jos suinkin mahdollista. Lukioppilaiden ja maahanmuuttajaoppilaiden yksittäisten aineiden erityisopetussiirtopäätökseen riittää erityisopettajan lausunto, jonka rehtori hyväksyy.

Erityisopetussiirto voidaan tehdä yhdessä tai useammassa aineessa vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi. Erityisopetussiirto tarkoittaa sitä, että oppilaan opetusta yksilöllistetään joko niin, että

- oppilaan oppimääriä yksilöllistetään yhdessä tai useammassa aineessa (tavoitetaso on tällöin vähäisempi kuin yleisen opetussuunnitelman mukaan opiskelevilla) ja/tai
- opetusjärjestelyjä yksilöllistetään oleellisesti (esimerkiksi tarve henkilökohtaiseen koulunkäyntiavustajaan tai pienryhmään)

Mikäli oppilas ei enää tarvitse yksilöllistettyä opetusta, tehdään päätös oppilaan siirtämisestä takaisin yleisopetukseen. Päätöksen tekee rehtori.

4.3. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Jokaiselle erityisopetukseen otetulle tai siirretylle oppilaalle tulee laatia hyväksytyyn opetussuunnitelmaan perustuva, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS. Suunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin on tarpeen oppilaan opetuksen yksilöllistämiseksi:

- kuvaus oppilaan oppimisvalmiuksista ja vahvuuksista, oppimiseen liittyvistä erityistarpeista sekä näiden edellyttämistä opetus- ja oppimisympäristöjen kehittämistarpeista

- opetuksen ja oppimisen pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteet
- oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvien oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät
- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaan opiskelu poikkeaa muun opetuksen mukaisista oppimääristä
- niiden oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt, joissa oppilaalla on yksilöllinen oppimäärä
- oppilaan edistymisen seurannan ja arvioinnin periaatteet
- opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja tukipalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut, kommunikointivat sekä erityiset apuvälineet ja oppimateriaalit
- kuvaus oppilaan opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisopetuksen ryhmässä
- henkilöt, jotka osallistuvat oppilaan opetus- ja tukipalveluiden järjestämiseen sekä heidän vastuualueensa
- tukipalvelujen toteutumisen seuranta

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimisprosessia. Suunnitelmaan kirjataan kokemukset oppilaan kehitystä ja oppimista tukevista opetusjärjestelyistä, toimintatavoista ja tukipalveluista.

Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen yksilölliseen oppimäärään, joka hänelle on asetettu henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimiseen osallistuu moniammatillisessa yhteistyössä oppilaan opettajat, oppilashuollon asiantuntijoita sekä mahdollisuuksien mukaan oppilaan huoltajat. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman toteutumista tulee arvioida ja seurata säännöllisesti ja erityisesti oppilaan siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen aikana luokasta ja koulusta toiseen sekä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Jyväskylän kristillisessä koulussa on käytössä Jyväskylän kaupungin koulujen kanssa yhtenäinen HOJKS-lomakkeisto. HOJKS laaditaan yhdessä oppilaan sekä hänen huoltajiensa kanssa. Tarvittaessa myös muita oppilashuollon asiantuntijoita (esimerkiksi terveydenhoitaja, psykologi, koulukuraattori, sosiaalityöntekijä, toimintaterapeutti, puheterapeutti, lääkintävoimistelija jne.) osallistuu HOJKS:n tekemiseen. HOJKS päivitetään tarvittaessa tai ainakin kerran vuodessa. HOJKS:iin nimetään vastuuhenkilö, joka koordinoi palveluja ja seuraa HOJKS:n toteutumista. Yleensä vastuuhenkilö on erityisopettaja. Huoltajien suostumuksella HOJKS siirtyy oppilaan mukana seuraavalle kouluasteelle.

4.4. Oppimissuunnitelma

Muutoin kuin erityisopetukseen siirretylle erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalle laaditaan tarvittaessa oppimissuunnitelma (HOPPI). Tämä oppimissuunnitelma toimii suunnitelmana opetuksen eriyttämiseksi tai tukitoimisuunnitelmana. Oppimissuunnitelman laadinnan ensisijainen peruste on oppilaan erityisen tuen tarve. Tarve arvioidaan yhteistyössä oppilaan, opettajan ja huoltajien kanssa. Oppimissuunnitelman laadintaan osallistuvat oppilas, luokanopettaja, erityisopettaja ja huoltajat sekä tarvittaessa muuta oppilashuollon henkilöstöä.

Oppimissuunnitelmaa laadittaessa ovat lähtökohtana havainnot oppilaan vahvuusalueista ja

niistä tiedoista tai taidoista, jotka sujuvat jo hyvin. Kehittämistä tai tukea tarvitseviin asioihin liitetään suunnitelma tavoitteista ja menettelyistä, joilla tavoitteisiin tai tilanteen selkiyttämiseen pyritään.

Oppimissuunnitelma ei edellytä erityisopetukseen siirtoa, mutta se voidaan tarvittaessa myöhemmin liittää osaksi HOJKSia.

5. KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS

Kristillisessä koulussa on oppilaita eri kieli- ja kulttuuriryhmistä, kuten maahanmuuttaja-perheistä sekä perheistä, joista toinen vanhemmista on ulkomaalainen. Oppilaat voivat osallistua vanhempien valinnan mukaan kotikielen opetukseen Jyväskylän kaupungin järjestämissä opetusryhmissä. Kristillisen koulun opetuskieli on suomen kieli, joten koulussa ei anneta saamen- tai viittomakielistä opetusta.

5.1 Romanit

Romanioppilaiden opetuksessa huomioidaan Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Kristillinen koulu ei järjestä romanikielen opetusta.

5.2 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan kristillisen koulun opetussuunnitelmaa oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetus tukee oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea toisena kielenä, mikäli hänen suomen kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Opetus tapahtuu suomi äidinkielenä -opetuksen yhteydessä osa-aikaisella erityisopetuksella tuettuna.

Suomen kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella maahanmuuttajille annetaan tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppilaan oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa otetaan huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

6. OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

6.1 Aihekokonaisuudet ja opetuksen eheyttäminen

Aihekokonaisuudet ovat kasvatusta ja opetuksen painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Aihekokonaisuudet toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla.

Ihmisenä kasvamisen aihekokonaisuus sisältää kristillisen koulun keskeisiä kasvatuksellisia painopistealueita, joten tämä aihekokonaisuus toteutuu oppiaineissa ja koulun toimintakulttuurissa vuosittain. Muut kuusi aihekokonaisuutta toteutetaan siten, että koulun toiminnassa ja teemassa painotetaan kahta aihekokonaisuutta lukuvuosittain. Näin aihekokonaisuuksien painotukset toistuvat kolmen vuoden välein ja toteutetaan oppilaan luokka-asteen mukaisesti syventäen. Tämän lisäksi kaikkien aihekokonaisuuksien aiheita toteutuu oppiaineissa vuosittain vuosiluokkiin sidotun opetussuunnitelman mukaisesti.

Aihekokonaisuudet on kokonaisuuksina kuvattu tässä luvussa. Oppiaineissa on lisäksi joitakin sisällöllisiä lisäyksiä tai tarkennuksia.

6.1.1 Ihmisenä kasvaminen

Ihmisenä kasvamisen aihekokonaisuus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua sekä itsetuntemuksen ja elämönhallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvu ympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon, suvaitsevaisuuteen ja toisen ihmisen kunnioitukseen pohjautuvan yhteisöllisyyden ja yhteisvastuun kehittymistä.

Kristillinen koulu painottaa pedagogiikassaan suhteiden kasvatusta. Ihmisenä kasvamisen aihekokonaisuudessa se merkitsee fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja hengellisen kasvun tarkastelemista ihmisen tärkeiden suhteiden näkökulmasta, joita ovat suhde omaan itseen, lähimmäiseen, ympäristöön ja Jumalaan.

Ihmisenä kasvamisen aihekokonaisuutta toteutetaan eri oppiaineissa, teemoissa ja erityisesti koulun toimintakulttuurissa läpi koko perusopetuksen.

Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden yhteisinä tavoitteina on, että oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän
- tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle
- tunnistamaan oman oppimistyylinsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

LUOKAT 1-2

Tavoitteet

- oman ainutkertaisuuden ymmärtäminen
- terveen itsetunnon kehittyminen

- oikean ja väärän tunnistaminen
- kyky toimia ryhmän jäsenenä ja ottaa toiset huomioon

Sisällöt

- uskonnon tunneilla käsitellään ihmisen arvoa ainutlaatuisena Jumalan luomana olentona, erilaisuutta, omaatuntoa, oikean ja väärän valitsemista, anteeksipyyttämistä ja -antamista. Opitaan että Jumala on turvallinen ja rakastava Taivaan Isä
- äidinkielen tunneilla luetaan satuja ja tarinoita ja opitaan niiden avulla toisen kunnioittamista, eläytymistä ja empatiaa. Opetellaan kirjallista ja suullista ilmaisua ja ryhmätyön taitoja
- matematiikan tunneilla opetellaan erilaisia työtapoja ja järjestelmällisyyttä
- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla opitaan ihmettelemään ja kunnioittamaan luontoa. Ymmärretään että ihminen on osa luontoa
- kuvataiteen tunneilla opitaan arvostamaan sekä omia että toisten erilaisia teoksia
- liikunnan tunneilla opitaan iloitsemaan omasta ja toisen menestymisestä sekä kannustamaan muita

LUOKAT 3-4

Tavoitteet

- terveen itsetunnon vahvistuminen
- oikean ja väärän tunnistaminen ja oikeiden valintojen tekeminen
- kyky toimia ryhmän jäsenenä ja ottaa toiset huomioon
- vastuuntunto omasta ja yhteisestä työstä
- hyvät käytöstavat

Sisällöt

- uskonnon tunneilla luetaan Vanhan ja Uuden Testamentin kertomuksia ja opitaan Raamatun ihmisten elämänkohtaloista oikeiden ja väärin valintojen vaikutuksia ihmisen elämään. Opetellaan kymmenen käskyä ja niiden merkitys ihmissuhteisiin ja jumalasuhteeseen
- äidinkielen tunneilla kehitetään ryhmätyötaitoja ja opitaan yksilön vastuuta omasta ja yhteisestä työstä. Innostetaan lukemaan lastenkirjallisuutta, jonka avulla eläydytään toisten lasten tunteisiin ja kokemuksiin. Opitaan erilaisia oppimistyylejä
- matematiikassa opitaan itsenäistä ja vastuullista työskentelyä ja järjestelmällisyyttä
- liikunnassa opitaan noudattamaan sääntöjä, voittamaan ja häviämään reilusti
- kuvataiteessa ja musiikissa kehitetään luovaa ilmaisua ja itseilmaisua

LUOKAT 5-6

Tavoitteet

- yhteisöllisyyden ja yhteisvastuun kehittyminen
- oman itsensä ja toisten hyväksyminen
- oman toiminnan eettisyyden arvioiminen
- terve henkinen, hengellinen ja fyysinen kasvu

Sisällöt

- uskonnon tunneilla keskustellaan oikeiden asenteiden ja valintojen merkityksestä, pohditaan moraalialia yksilön ja yhteisön kannalta
- historiassa tutustutaan omiin juuriin ja perehdytään eri ajan ihmisten maailmankuvaan
- biologiassa ja maantiedossa käsitellään yksilön vastuuta luonnosta ja sen suojelemisesta, pohditaan eettisiä valintoja
- kielten tunneilla tutustutaan eri maiden tapakulttuuriin ja hyvän käytöksen merkitykseen ihmisten välisissä suhteissa
- terveystiedon tunneilla opitaan hyväksymään oman fyysisen olemuksen muutokset ja pitämään huolta itsestä
- kuvataiteen tunneilla opitaan arviomaan itsenäisesti omaa työskentelyään ja sen vaikutusta työn lopputulokseen
- liikuntatunneilla pyritään parantamaan omia tuloksia ja opitaan harjoittelun merkitys

LUOKAT 7-9

Tavoitteet

- omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen, kehittyminen oppijana
- suvaitsevuus erilaisuutta kohtaan, suoraselkäisyys omien arvojen puolesta
- hyvät vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaidot, rauhantahtoisuus
- tasapainoinen ja vastuullinen suhde omaan itseen, lähimmäisiin, ympäristöön ja Jumalaan

Sisällöt

- uskonnossa käsitellään erilaisia maailmanuskontoja ja niiden etiikkaa, opitaan kunnioittamaan toisten uskoa ja löytämään yhteisiä eettisiä arvoja, perehdytään oman uskon perusteisiin
- historiassa käsitellään sotaa ja rauhaa, mietitään sotien ja konfliktien suuria ja vähäisiä syitä
- maantiedossa ja biologiassa perehdytään ympäristön suojeluun ja ongelmiin, pohditaan yhteisön ja yksilön vastuuta ympäristöstä
- äidinkielen ja kielten tunneilla opitaan vuorovaikutustaitoja ja tapakulttuuria
- taito- ja taideaineissa kehitetään ja vahvistetaan luovuutta sekä opitaan nauttimaan esteettisyydestä
- eri oppiaineissa opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia ja heikkouksia sekä löytämään omaan oppimistyyliin soveltuvia opiskelutapoja

6.1.2 Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilaita ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma henkinen ja hengellinen kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään omia valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Kristillisen koulun kansainvälisyyskasvatuksen lähtökohtana on ajatus jokaisen ihmisen arvosta ja ainutlaatuisuudesta Jumalan luomana olentona. Rakkauden kaksoiskäskey kehottaa meitä rakastamaan kaukasiakin lähimmäisiämme niin kuin itseämme.

Kulttuuri-identiteetti- ja kansainvälisyyskasvatus ei ole vain tietojen ja faktojen jakamista, vaan myönteisen asenteen kasvattamista eri maita ja erilaisia ihmisiä kohtaan. Myönteiset asenteet kehittyvät parhaiten elämysten ja kokemusten kautta. Opetuksessa hyödynnetään koulun lähipiirin voimavaroja. Isovanhemmat ovat luontevia kulttuuriperinnön siirtäjiä, maahanmuuttajaperheet oman kulttuurinsa opettajia ja lähetystyöntekijät oman työkenttensä asiantuntijoita. Kansainvälisyyskasvatukseen sopii luontevasti eri oppiaineita yhdistävät tapahtumat, teemaviikot, näyttelyt ja vierailijat.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys – aihekokonaisuuden yhteisinä tavoitteina on, että oppilas oppii

- tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä, hengellistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja juuriaan
- näkemään suomalaisen kulttuurin osana alkuperäistä pohjoismaalaista ja kristillistä eurooppalaista kulttuuria
- tutustumaan muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja arvostamaan niitä
- hyväksymään erilaisuutta lähellä ja kaukana
- saamaan valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä

LUOKAT 1-2

Tavoitteet

- erilaisuuden hyväksyminen omassa kaveripiirissä ja luokassa
- omien juurien tunteminen
- myönteisen uteliaisuuden syntyminen vieraita maita ja kansoja kohtaan

Sisällöt

- äidinkielen tunneilla luetaan satuja ja tarinoita, jotka käsittelevät ystävyyttä ja erilaisuutta sekä eri maita ja eri maiden lapsia
- ympäristö- ja luonnontiedossa tutustutaan omiin juuriin ja lähiseudun historiaan
- uskonnossa opitaan, kuinka olemme Jumalan luomana erilaisia, mutta yhtä arvokkaita; tutustutaan omaan seurakuntaan ja naapuriseurakuntiin
- musiikissa suomalaisia kansanlauluja ja lastenlauluja eri maista, etnisiä rytmejä ja rytmisoittimia, kansainvälisyysvirsiiä
- kuvataiteeseen yhdistetään aiheita ystävydestä ja erilaisuudesta, käsityöaskartelussa tehdään perinneaskarteluita ja etnisiä töitä
- englannin opinnoissa opitaan tervehtimään vieraalla kielellä

LUOKAT 3-4

Tavoitteet

- oman maan tunteminen, suomalaisuuden arvostaminen
- myönteinen kiinnostus suomenruotsalaisuutta ja Pohjoismaita kohtaan
- suomalaisen ja pohjoismaisen kulttuuri-identiteetin syntyminen
- yhteistyötaitojen kehittyminen

Sisällöt

- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla tutustutaan omaan kotimaahan sekä muihin Pohjoismaihin, niiden maantietoon, kulttuuriin ja Pohjoismaita yhdistäviin tekijöihin. Perehdytään vähemmistöryhmiin ja käsitellään monikulttuurisuutta rikkautena

- äidinkielessä luetaan pohjoismaisia satuja, tutustutaan tunnetuimpiin pohjoismaisiin lastenkirjailijoihin ja heidän tuotantoonsa
- vieraisissa kielissä painotetaan suullisia kommunikaatiotaitoja
- tutustutaan Pohjoismaiden kristillisiin kirkkoihin
- musiikin tunneilla perehdytään pohjoismaiseen musiikkiperinteeseen, kansallislauluihin ja pohjoismaisiin säveltäjiin
- käsityössä tutustutaan suomalaisiin ja pohjoismaisiin perinnekäsitetöihin
- kuvataiteen tunneilla tutustutaan suomalaisiin taiteilijoihin ja vierailaan paikallisissa taidemuseoissa

LUOKAT 5-6

Tavoitteet

- myönteinen asenne ja arvostus eurooppalaisuutta kohtaan
- positiivinen kiinnostus Euroopan kansoja ja kulttuuria kohtaan
- Euroopan historian, uskonnon ja oman kulttuurin juurien tuntemus
- eurooppalaisen tapakulttuurin oppiminen

Sisällöt

- maantiedon tunneilla tutustutaan Euroopan maihin, kulttuuriin ja eurooppalaiseen tapakulttuuriin. Perehdytään monikulttuuriseen Eurooppaan, vähemmistöryhmiin ja ihmisoikeuksiin. Käsitellään Suomea osana Eurooppaa ja Euroopan Unionia.
- englannin tunneilla käsitellään englannin kielen merkitystä kommunikaatiovälineenä Euroopassa ja ympäri maailmaa, opetellaan dialogeja ja tutustumista toiseen ihmiseen vieraalla kielellä
- historiassa perehdytään eurooppalaisen sivilisaation syntyyn, tutustutaan Kreikan ja Rooman kulttuureihin ja niiden vaikutukseen tämän päivän eurooppalaisuuteen. Opiskellaan Suomen varhaishistoriaa, tavoitteena omien juurien tunteminen ja arvostaminen.
- uskonnossa perehdytään kristillisen seurakunnan syntymiseen ja kristinuskon leviämiseen Eurooppaan. Käsitellään Raamatun ja kristillisen uskon kulttuurivaikutuksia Euroopassa.
- musiikissa tutustutaan suuriin eurooppalaisiin säveltäjiin ja kuvaamataidon tunneilla eurooppalaiseen taiteeseen
- äidinkielen tunneilla käsitellään englannin kielten vaikutusta tämän päivän suomen kieleen. Tutustutaan eurooppalaisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden klassikoihin.

LUOKAT 7-9

Tavoitteet

- myönteinen ja rauhaa rakentava asenne kaikkia kansoja kohtaan
- kunnioittava asenne eri kulttuureja ja uskontoja kohtaan, ihmisoikeuksien sisäistäminen
- kyky solmia ja ylläpitää yhteyksiä eri kansallisuuksiin kuuluvien ihmisten kanssa, yhteistyötaidot
- globaalisen ajattelun kehittyminen, kiinnostus kansainvälisiin tehtäviin

Sisällöt

- maantiedon tunneilla tutustutaan eri maanosien luonnonoloihin, ihmisten elämään, kulttuurien rikkauteen ja alueiden moninasiin ongelmiin
- historiassa perehdytään maailmansotiin, niiden syihin ja seurauksiin. Käsitellään maailman jakautumista köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuviin ongelmiin. Tutustutaan joihinkin yksittäisiin henkilöihin ja järjestöihin, jotka ovat rakentaneet rauhaa ihmisten välille.
- yhteiskuntaopissa käsitellään suomalaisen ja eurooppalaisen yhteiskunnan tasa-arvoa, demokratiaa, kansalaisen mahdollisuuksia vaikuttaa, yksilön oikeuksia, velvollisuuksia ja vastuuta, globaaleja ihmisoikeuksia
- äidinkielessä tutustutaan maailmankirjallisuuden klassikoihin, erityisesti rauhankasvatuksen kannalta tärkeisiin kirjailijoihin ja teoksiin.
- vieraisissa kielissä painotetaan kommunikaatiotaitoja, niin suullisesti kuin kirjallisesti. Perehdytään kielialueen tapakulttuurin merkitykseen.
- uskonossa tutustutaan keskeisiin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin. Pohditaan kristillisen uskon inhimillistä ja yhteiskunnallista vaikutusta, ihmisoikeuksia ja uskonnonvapauden toteutumista maailmassa, kristillistä ihmiskäsitystä ja sen vaikutusta yhteiskunnalliseen tasa-arvoon. Esitellään lähetys- ja kehitysapujärjestöjä ja konkreettisia tapoja auttaa.
- oppilaanohjauksen tunneilla kerrotaan mahdollisuuksista opiskelijavaihtoon ja työtehtäviin ulkomailla
- kuvataiteen tunneilla opitaan arvostamaan menneitä kulttuureja sekä rakentamaan ja vaikuttamaan tulevaisuuden kulttuuri-ilmistöihin
- kotitalouden tunneilla tutustutaan eri maiden ruokakulttuureihin

6.1.3 Viestintä ja mediataito

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

Viestintä ja mediataito – aihekokonaisuuden yhteisinä tavoitteina on, että oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää
- kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa
- suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä
- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti
- käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa, -välittämisessä sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

LUOKAT 1-2

Tavoitteet

- suullisen ja kirjallisen ilmaisutaidon kehittyminen
- kuuntelemaan oppiminen
- tiedonhankintataitojen opetteleminen

Sisällöt

- äidinkielen tunneilla harjoitellaan suullista ilmaisua ja erilaisia käytännön puhetilanteita. Lukemisen opettelussa käytetään monipuolista materiaalia, myös mediaa. Opetellaan kirjoittamaa omia viestejä. Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelua. Opetellaan oikeaa äänenkäyttöä
- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla harjoitellaan tietojen etsimistä erilaisista lähteistä
- kuvataiteessa ilmaistaan omia ajatuksia kuvallisesti ja opitaan tulkitsemaan kuvien merkityssisältöjä ja todenperäisyyttä
- harjoitellaan ristiriitatilanteiden rakentavaa ratkaisua

LUOKAT 3-4

Tavoitteet

- monipuolisen ilmaisutaidon kehittyminen
- erilaisten tiedonhankintataitojen oppiminen
- mediaan tutustuminen ja terveen kriittisyyden kehittyminen

Sisällöt

- äidinkielessä harjoitellaan monipuolista ilmaisua esitysten, näytelmien ja käytännön puhetilanteiden avulla. Kirjoitetaan omia tarinoita ja näytelmiä, joissa ilmaistaan erilaisia tunteita. Harjoitellaan myös ei-sanallista viestintää. Opetellaan oman mielipiteen esittämistä ja perustelua. Tutustutaan sanomalehtiin, televisioon, radioon ja internetiin ja arvioidaan niissä olevan tiedon luotettavuutta.
- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla tehdään pienimuotoisia esitelmiä ja etsitään tietoa erilaisista lähteistä.
- kuvataiteen tunneilla tutustutaan median kuvamaailmaan ja pohditaan sen vaikutusmekanismeja. Piirretään omia kuvia, jotka ilmaisevat ajatuksia ja tunteita

LUOKAT 5-6

Tavoitteet

- tiedonhallintataitojen kehittyminen, tietojen vertailu, valikointi ja hyödyntäminen
- kriittinen suhtautuminen median välittämiin sisältöihin
- kyky tuottaa monipuolista kirjallista ja suullista materiaalia ja julkaista sitä erilaisin mediavälinein

Sisällöt

- äidinkielen tunneilla tutustutaan erilaisiin viestinnän ja median välineisiin, tuotetaan omia esityksiä ja taltioidaan niitä. Harjoitellaan monipuolista kirjallista ja suullista ilmaisua. Luetaan sanomalehtiä ja muuta mediaa, kirjoitetaan mielipide- ym. kirjoituksia. Tehdään omia haastatteluita. Pohditaan kriittisesti median välittämää maailmankuvaa ja totuudellisuutta. Keskustellaan, väitellään ja perustellaan omia mielipiteitä.
- maantiedon ja historian tunneilla tehdään esitelmiä ja etsitään tietoja erilaisista lähteistä. Käsitellään tietoturvaa, lähdesuojaa ja sananvapautta.
- tehdään yhteistyötä median kanssa tutustumalla median tuottamiseen ja valmistamalla materiaalia esim. paikallislehteen tai –radioon

- kuvataiteessa opetellaan kriittistä medialukutaitoa sekä harjoitellaan kuvallisia viestintä- ja ilmaisukeinoja mediateknologisissa oppimisympäristöissä (esim. tietokoneet, digikamera)

LUOKAT 7-9

Tavoitteet

- kyky ilmaista itseään monipuolisesti, tilanteeseen sopivasti ja vastuullisesti ja ymmärtää myös toisten viestintää
- taito lukea ja tulkita mediaa oikein ja kriittisesti, taito arvioida myös sisällön eettisyyttä, esteettisyyttä ja totuudenmukaisuutta
- kyky hallita erilaisia median välineitä tiedon ja viestien tuottamisessa
- taito hankkia haluamaansa tietoa monipuolisista lähteistä, hyödyntää sitä oikein ja turvallisesti

Sisällöt

- äidinkielessä perehdytään monipuoliseen, tilanteeseen sopivaan ilmaisuun kirjallisesti ja suullisesti. Tuotetaan omia uutisia, mielipidekirjoituksia, haastatteluita ja artikkeleita. Tehdään yhteistyötä median kanssa. Perehdytään draamaan, valmistetaan omia tuotoksia, taltioidaan ja esitetään niitä
- reaaliaineiden tunneilla tehdään esitelmiä ja käytetään monipuolisia lähdemateriaaleja. Opetellaan oikea lähdetietojen esittämistapa
- vieraiden kielten tunneilla tutustutaan vieraskieliseen mediaan ja sen välittämään kuvaan omasta yhteiskunnasta ja kulttuurista. Vertaillaan suomalaisen ja vieraskielisen median suhdetta todellisuuteen
- historian ja yhteiskuntaopin tunneilla käsitellään median roolia yhteiskunnassa ennen ja nyt, tutustutaan entisiin ja nykyisiin median välineisiin
- kuvataiteessa perehdytään median kuvamaailmaan, sen vaikutuksiin ja rooliin yhteiskunnassa. Tuotetaan omaa kuvamateriaalia vaihtelevilla tekniikoilla

6.1.4 Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Aihekokonaisuuden päämääränä on tutustuttaa oppilas eri toimijoihin yhteiskunnassa, kehittää osallistumisvalmiuksia ja luoda perustaa yrittäjämäiselle toiminnalle. Koulu tukee oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi, jolla on realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Yrittäjyydellä ja yritteliäisyydellä tähdätään siihen, että oppilas kykenee työkäiseksi vartuttuaan ottamaan elämänsä haltuun ja uskaltaa etsiä ja löytää keinoja vastata omasta ja läheisten hyvinvoinnista.

Yrittäjyyskasvatuksen päämääränä on tukea oppilasta hahmottamaan ympäröivää yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmasta sekä antaa oppilaalle yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen sekä yrittäjyyteen edellytettäviä valmiuksia. Koulun tehtävänä on tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kasvatuksen tulee antaa oppilaalle realistinen kuva vaikutusmahdollisuuksistaan.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys – aihekokonaisuuden keskeisinä tavoitteina on että oppilas oppii

- ymmärtämään yhteiskunnan näkökulmasta kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja erilaisten järjestöjen toimintaa, merkitystä ja tarpeita.
- ymmärtämään yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä.
- osallistumaan oma-aloitteisesti ja omatoimisesti yhteisten asioiden hoitoon sekä kouluyhteisössä että paikallisyhteisössä.
- kantamaan vastuuta sekä omista että yhteisistä asioista.
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja.
- toimimaan yritteliäästi, aloitteellisesti, innovatiivisesti sekä pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia.
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään niiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle

LUOKAT 1-2

Tavoitteet

- oppilas oppii kantamaan vastuuta omasta työstä ja luokan yhteisistä tehtävistä
- osaa kohdata pettymyksiä ja epäonnistumisia
- tutustuu erilaisiin ammatteihin koulussa ja omassa lähiympäristössä

Sisällöt

- matematiikan ja äidinkielen tunneilla harjoitellaan omien tehtävien tekemistä vastuullisesti ja pitkäjänteisesti
- äidinkielen sekä ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla tutustutaan koulun ympäristöön ja koulun alueella toimiviin eri ammattien edustajiin. Voidaan vieraila koulun lähistöllä sijaitsevilla laitoksilla ja herättää mielenkiinto erilaisiin työtehtäviin. Pyydetään oppilaiden vanhempia vierailemaan luokassa ja kertomaan työstään
- välitunneilla ja ruokatunnilla opitaan huolehtimaan luokan yhteisistä vastuutehtävistä
- liikuntatunneilla harjoitellaan yhteistoimintaa ja joukkueena toimimista
- kuvataiteessa opitaan oma-aloitteisuutta, omista työvälineistä huolehtimista sekä toteuttamaan omia ideoita.

LUOKAT 3-4

Tavoitteet

- vastuun kantaminen omasta työstä ja luokan yhteisistä tehtävistä
- yhteistoiminnan ja ryhmätyön taitojen oppiminen
- pettymyksien ja epäonnistumisien sietäminen
- yritteliäisyyden ja aloitteellisuuden opetteleminen

Sisällöt

- kaikkien oppiaineiden tunneilla harjoitellaan itsenäistä ja vastuullista työskentelyä
- ympäristö- ja luonnontiedon sekä äidinkielen tunneilla tehdään erilaisia ryhmitöitä ja opitaan ottamaan vastuuta yhteisestä työstä ja päämäärästä. Voidaan tehdä opintokäyntejä erilaisiin laitoksiin ja tutustua ammatteihin. Haastatellaan eri ammattiteissa toimivia ihmisiä. Pohditaan työn ja yrittämisen merkitystä omassa elämässä ja yhteiskunnassa

- uskonnon tunneilla tutustutaan Raamatun henkilöihin, jotka ovat joutuneet kestämaan monenlaisia vaikeuksia ja pettymyksiä saavuttaakseen päämääränsä ja auttaakseen omaa kansaansa
- taito- ja taideaineiden tunneilla opitaan pitkäjänteisellä työllä saavuttamaan päämääriä ja kokemaan tyydytystä omasta työstä

LUOKAT 5-6

Tavoitteet

toimiminen yritteliäästi, aloitteellisesti ja pitkäjänteisesti omien ja yhteisten päämäärien saavuttamiseksi sekä kyky arvioida omaa toimintaa ja sen vaikutuksia omatoiminen ja oma-aloitteinen osallistuminen luokan ja koulun yhteisiin vastuutehtäviin

yrittäjyyteen, yrittämiseen ja elinkeinoelämään tutustuminen ja niiden yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtäminen

Sisällöt

- historian tunneilla tutustutaan eri aikakausien yhteiskuntiin ja perehdytään kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin eri aikoina. Opitaan, että kaikkien aikojen yhteiskunnat vaativat kansalaisten työntekoa, yrittämistä ja yhteisten asioiden hoitamista
- opintoretkeä voidaan tehdä yrityksiin ja tehtaisiin, tutustua niiden toimintaan ja yhteiskunnalliseen merkitykseen työnantajana ja erilaisten hyödykkeiden tuottajana
- uskonnossa käsitellään työntekoa Jumalan ihmiselle antamana tehtävänä ja kutsumuksena. Ymmärretään, että työ on siunaus ihmisen elämässä. Työtä tekemällä ja osallistumalla yhteisten asioiden hoitamiseen kristitty voi palvella Jumalaa, lähimmäisiään ja koko yhteiskuntaa.
- kaikissa oppiaineissa ohjataan oppilaita asettamaan omia ja yhteisiä päämääriä ja kannustetaan työskentelemään tavoitteellisesti päämäärien saavuttamiseksi. Ohjataan oppilaita myös jatkuvaan itsearviointiin
- kannustetaan oppilaita osallistumaan luokan ja koulun yhteisiin vastuutehtäviin, esimerkiksi tukioppilastoimintaan ja oppilaskunnan jäsenyyteen

LUOKAT 7-9

Tavoitteet

- työelämään ja yritystoimintaan tutustuminen ja niiden merkityksen ymmärtäminen yksilölle ja yhteiskunnalle
- kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja erilaisten järjestöjen toiminnan ymmärtäminen yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta.
- yrittäjyyden yhteiskunnallisen merkityksen käsittäminen
- oman yritteliäisyyden ja yhteisvastuullisuuden kasvaminen ja vahvistuminen

Sisällöt

- työelämään tutustumisjaksolla tutustutaan oppilasta kiinnostavaan työpaikkaan, palvelualoihin, yrityksiin ja teollisuuslaitoksiin, ja saadaan kokemusta työelämästä toimimisesta

- koulu tai luokka voi toimia yhteistyössä yritysten kanssa ja hankkia oman kummiyrityksen. Oppilaat voivat esimerkiksi matematiikan, fysiikan, kemian, biologian tai maantiedon tunneilla tehdä erilaisia tutkimuksia yhteistyössä yritysten kanssa ja päästä tutustumaan niiden toimintaan
- historian ja yhteiskuntaopin tunneilla perehdytään yhteiskunnan eri sektoreihin, elinkeinoelämään, poliittiseen päätöksentekoon ja yksilön vaikutusmahdollisuuksiin. Käsitellään demokratian merkitystä yhteisöissä ja yhteiskunnissa. Tutustutaan kansalaisyhteiskunnan erilaisiin osallistumis- ja vaikuttamiskeinoihin. Perehdytään verkostoitumiseen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi.
- uskonnossa tutustutaan kirkkohistorian merkittäviin vaikuttajiin
- biologian ja maantiedon tunneilla käsitellään yksilön ja yhteiskunnan mahdollisuutta vaikuttaa oman elinympäristön ja ekosysteemin hyvinvointiin
- oppilaanohjauksen tunneilla tutustutaan monipuolisesti erilaisiin ammatteihin ja kerrotaan eri opiskeluvaihtoehdoista
- kaikissa oppiaineissa pyritään liittämään opetettava aines ympäröivän yhteiskunnan ajankohtaisiin kysymyksiin sekä haastamaan oppilaita ottamaan kantaa ja vaikuttamaan

6.1.5 Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta – aihekokonaisuuden keskeisinä tavoitteina on että oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden
- havaitsemaan ympäristössä ja ihmisten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksumaan kestävä kehityksen edellyttämiä toimintatapoja
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestävä tulevaisuuden puolesta.

LUOKAT 1-2

Tavoitteet

- luonnon arvostaminen ja halu pitää huolta luonnosta
- sen ymmärtäminen, että omalla käyttäytymisellä ja valinnoilla on vaikutus luonnon ja ympäristön hyvinvointiin

- kierrätyksen, säästäväisyyden ja ympäristön siisteydestä huolehtimisen oppiminen

Sisällöt

- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla tehdään retkiä lähiympäristöön, havainnoidaan sekä luonnontilaista että rakennettua ympäristöä. Nautitaan luonnon kauneudesta. Pohditaan miten luontoa voisi suojella. Pidetään ympäristön siivoustalkoita. Opetellaan aineiden ominaisuuksia, käyttöä, kiertokulkua ja merkitystä ympäristölle. Opetellaan jätteiden lajittelua ja kierrätystä
- äidinkielen tunneilla voidaan lukea ja kirjoittaa tarinoita luonnosta
- uskonnossa käsitellään maailman luomista ja Jumalan ihmiselle antamaa tehtävää pitää huolta luonnosta. Opitaan, että koko luomakunta on Jumalan suuri taideteos, jonka hyvinvoinnista jokainen meistä on vastuussa
- kuvataiteen ja käsityön tunneilla voidaan toteuttaa töitä kierrätysmateriaalista ja kuvata luonnon estetiikkaa

LUOKAT 3-4

Tavoitteet

- ympäristönsuojelun ja ihmisen toiminnan välisen yhteyden ymmärtäminen
- ympäristön muutosten havainnointi ja halu toimia oman elinympäristön hyväksi
- kyky arvioida oman toiminnan vaikutuksia ja halu omaksua kestävän kehityksen edellyttämiä toimintatapoja

Sisällöt

- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla tehdään retkiä oman kotikunnan alueelle. Havainnoidaan luonnonympäristöä sekä ihmisen muovaaman ympäristöä ja tarkastellaan ympäristön muutoksia. Käsitellään puhtaan ilman ja veden merkitystä. Opetellaan ympäristöystävällistä toimintaa, kierrätystä ja luonnonsuojelua. Pohditaan luonnon monimuotoisuuden merkitystä ihmisille ja eläimille.
- äidinkielen tunneilla luetaan lasten- ja tietokirjallisuutta, joka herättää kiinnostusta luontoon ja sen suojelemiseen. Kirjoitetaan omia tarinoita luonnosta. Tehdään esitelmää, joiden aiheet liittyvät esimerkiksi eläimiin
- uskonnossa käsitellään ihmisen valintojen vaikutusta ja vastuullisuutta Jumalan, ihmisen ja luomakunnan edessä
- kuvataiteen ja käsityön tunneilla otetaan aiheita ympäristöstä ja käytetään töissä luonnon- ja kierrätysmateriaalia. Pyritään töissä esteettisyyteen

LUOKAT 5-6

Tavoitteet

- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutuksen ymmärtäminen
- halu toimia ja vaikuttaa ympäristön hyvinvoinnin edistämiseksi
- kyky arvioida oman kulutuksen ja arkikäytäntöjen vaikutuksia ja halu omaksua kestävän kehityksen edellyttämiä toimintatapoja

Sisällöt

- maantiedon ja biologian tunneilla käsitellään luonnon monimuotoisuuden merkitystä ja ihmisen toiminnan aiheuttamia muutoksia ympäristössä.

Perehdytään jokamiehen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Tutkitaan oman elinympäristön tilaa ja ympäristömuutoksia ja pohditaan omaa ympäristökäyttäytymistä. Opetellaan toimimaan ympäristöystävällisesti ja vastuullisesti luonnossa

- äidinkielen tunneilla luetaan monipuolista nuorten- ja tietokirjallisuutta sekä lehtiä, jotka käsittelevät myös luontoa ja ympäristöasioita. Kirjoitetaan aineita ja mielipidekirjoituksia, joiden aiheina voi olla luonnon- ja eläintensuojelu. Voidaan tuottaa paikallisradioon tai – lehteen ohjelmaa ympäristöasioista.
- uskonnossa käsitellään vastuullista suhtautumista luomakuntaan, eettisiä periaatteita käytännössä ja elämän kunnioittamista
- kuvataiteessa ja käsityössä kiinnitetään huomiota materiaalien ja tuotteiden esteettisyyteen, ekologisuuteen ja taloudellisuuteen.

LUOKAT 7-9

Tavoitteet

- ympäristön hyvinvoinnin edistäminen omassa yhteisössä sekä hyvinvoinnin uhkien ja mahdollisuuksien ymmärtäminen globaalilla tasolla
- sen sisäistäminen, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että maapallon yhteistä tulevaisuutta, ja halu toimia rakentavasti kestävä tulevaisuuden puolesta.
- valmiudet ja motivaatio toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta sekä ympäristötietoisuus, kestävään elämäntapaan sitoutuneisuus
- kyky tehdä tulevaisuuden suunnitelmia, jotka perustuvat ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille

Sisällöt

- biologian ja maantiedon tunneilla käsitellään ekologisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä. Pohditaan yksilön ja yhteisön vastuuta elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista. Käsitellään kotimaisia, eurooppalaisia ja maailmanlaajuisia ympäristökysymyksiä sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Pohditaan ympäristönsuojelun sisältöjä ja tavoitteita sekä yksilön vaikuttamismahdollisuuksia. Käsitellään maapallon energiavaroja sekä energian säästämistä
- historiassa ja yhteiskuntaopissa käsitellään teollisen vallankumouksen ja elinkeinoelämän muutoksien ympäristövaikutuksia, pohditaan kestävä kehitystä menneisyudessa ja nykyaikana. Käsitellään yksilön roolia kansantaloudessa erilaisten hyödykkeiden kuluttajana ja tarjoajana. Pohditaan globaalitalouden merkitystä ja ympäristövaikutuksia
- uskonnossa käsitellään elämää lahjana sekä ihmistä oman elämänsä ja ympäristön muokkaajana. Pohditaan uskonnon suhdetta luonnon ja ihmisen hyvinvointiin
- kotitalouden tunneilla käsitellään erilaisia kulutusvalintoja ja niiden ympäristövaikutuksia sekä luontoa säästävää jätehuoltoa. Perehdytään kuluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin ympäristönsuojelun kannalta

6.1.6 Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuus ja liikenne – aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ylläpitämään ja

edistämään turvallisuutta sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen liikenteessä. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisesti. Oikeiden toimintatapojen oppimisen lisäksi turvallisuuden kokemusta luo turvautuminen Jumalan huolenpitoon kaikissa elämäntilanteissa.

Turvallisuus ja liikenne – aihekokonaisuuden keskeisinä tavoitteina on että oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveysriskejä
- tuntemaan koulun turvallisuussuunnitelman ja järjestyssäännöt
- ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita
- toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävästi
- edistämään väkivallattomuutta
- toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen

LUOKAT 1-2

Tavoitteet

- liikkuminen turvallisesti omassa lähiympäristössä ja vaarallisten paikkojen tunnistaminen
- kyky pitää huolta itsestä
- toimeen tuleminen toisten lasten kanssa ja taito toimia oikein riita- ja kiusaamistilanteissa

Sisällöt

- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla tutustutaan jalankulkijan liikennesääntöihin ja keinoihin lisätä turvallisuutta varsinkin pimeällä. Opetellaan tavallisimmat liikennemerkkit. Tehdään retkiä lähiympäristöön ja kartoitetaan vaarallisia paikkoja. Käsitellään leikkipaikoilta löytyvien huumeneulojen ja -ruiskujen hävittämistä. Opetellaan tapoja hoitaa omaa terveyttä ja välttää vaaraa kotona ja koulussa
- uskonnon tunneilla käsitellään sovinnossa elämistä, anteeksipyyttämistä ja -antamista. Opitaan, että Jumala on turvallinen Isä, jonka puoleen voi kääntyä kaikissa tilanteissa. Keskustellaan suojelusenkeleistä
- äidinkielen tunneilla luetaan ja kirjoitetaan aiheeseen liittyviä tarinoita
- kuvataiteessa piirretään ja suunnitellaan omia liikennemerkkejä

LUOKAT 3-4

Tavoitteet

- kyky ennakoita ja välttää vaaratilanteita
- taito huolehtia omasta terveydestä
- turvallisuuden ja väkivallattomuuden edistäminen omassa koulu- ja kotiympäristössä

Sisällöt

- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla käsitellään liikenneturvallisuutta jalankulkijan ja pyöräilijän näkökulmasta. Tutustutaan erilaisiin

liikenneympäristöihin. Opetellaan liikennesääntöjä ja liikennemerkkejä. Pohditaan riittävän unen, oikean ravinnon ja liikunnan merkitystä ihmisen terveydelle

- äidinkielen tunneilla pohditaan erilaisia toimintamalleja, jotka edistävät terveyttä, turvallisuutta ja väkivallattomuutta koulussa. Pyritään eläytymään kiusaajan ja kiusatun rooliin erilaisia tekstejä lukemalla, kirjoittamalla ja näyttelemällä. Opetellaan ilmaisemaan omia tunteita ja selvittämään ristiriitoja sanallisesti
- uskonnossa tutustutaan kymmeneen käskyyn ja pohditaan niiden merkitystä yksilön ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta. Ymmärretään, että Jumalan tarkoitus on aina ollut suojella ihmistä. Pohditaan myös muiden sääntöjen, esimerkiksi koulun järjestyssääntöjen merkitystä
- kuvataiteessa ja käsityössä opitaan työvälineiden ja menetelmien turvallista käyttötapaa

LUOKAT 5-6

Tavoitteet

- turvallisuuden ja väkivallattomuuden edistäminen omassa koulu- ja kotiympäristössä sekä taito toimia oikein erilaisissa kriisitilanteissa
- taito huolehtia omasta terveydestä ja turvallisuudesta

Sisällöt

- fysiikan ja kemian tunneilla käsitellään erilaisten aineiden ja sähkölaitteiden turvallisuutta kotona ja koulussa. Opetellaan suojautumista erilaisilta onnettomuuksilta ja toimimista esimerkiksi palo- tai räjähdystilanteessa. Harjoitellaan avun hälyttämistä ja ensiavun perustaitoja
- biologiassa perehdytään nuoren ihmisen kasvuun ja kehitykseen sekä terveyttä ylläpitäviin ja vahingoittaviin tekijöihin. Pohditaan oikeutta ja keinoja suojella itseään
- liikunnassa käsitellään oman terveyden ja hygienian hoitoa

LUOKAT 7-9

Tavoitteet

- halu huolehtia omasta turvallisuudesta ja terveydestä sekä toimia turvallisuutta ja terveyttä edistävästi
- taito toimia onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- vastuullisuus liikenteessä ja halu vaikuttaa liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen

Sisällöt

- terveystiedon tunneilla käsitellään oman terveyden hoitoa ja erilaisten sairauksien ennaltaehkäisyä, onnettomuuksilta suojautumista omassa elinympäristössä, lääkkeiden, alkoholin ja tupakan vaikutuksia, seksuaaliterveyttä, työ- ja ympäristöturvallisuutta, väestönsuojelua, liikenneturvallisuutta ja oikeaa liikennekäyttäytymistä. Opetellaan ensiaputaitoja erilaisissa kriisi- ja onnettomuustilanteissa. Pohditaan yksilön vastuuta ja keinoja vaikuttaa omassa ympäristössään terveyttä ja turvallisuutta edistävästi.
- kotitaloudessa tutustutaan kodin työturvallisuuteen sekä terveelliseen ravintoon
- biologian tunneilla käsitellään ympäristön terveys- ja turvallisuusriskejä ja pohditaan ympäristömyrkköjen vaikutusta ihmisten, eläinten ja kasvien kasvuun ja lisääntymiseen

- äidinkielessä luetaan erilaisia aiheeseen liittyviä tekstejä ja kirjoitetaan artikkeleita ja mielipidekirjoituksia lehtiin. Pohditaan kriittisesti väkivallan esiintymistä mediassa
- liikunnassa kerrotaan kaikenlaisen liikunnan terveyttä edistäviä vaikutuksista. Pyritään jatkuvan liikuntaharrastuksen syntymiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen. Opetellaan turvallisia tapoja liikkua.

6.1.7 Ihminen ja teknologia

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittamisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

Ihminen ja teknologia-aihekokonaisuuden keskeisinä tavoitteina on että oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä
- käyttämään teknologiaa vastuullisesti
- käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin
- ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen

LUOKAT 1-2

Tavoitteet

- erilaisten kodinkoneiden ja sähkölaitteiden tunnistaminen
- tavallisimpien luokassa ja kotona olevia teknisten laitteiden käyttötaito
- sen ymmärtäminen, miten erilaiset laitteet ja koneet ovat helpottaneet ihmisen työtä

Sisällöt

- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla tutustutaan tavallisimpiin kotona ja koulussa oleviin teknisiin laitteisiin. Opetellaan niiden turvallista käyttöä. Keskustellaan siitä, miten erilaisten koneiden keksiminen on helpottanut ihmisten työtä
- äidinkielessä opetellaan tietokoneen käytön perustaitoja, kuten avaamista ja sulkemista, oman tekstin kirjoittamista ja tallentamista
- eri oppiaineiden tunneilla ohjataan oppilaita käyttämään opettajan apuna teknisiä apuvälineitä, esimerkiksi piirtoheitintä tai CD-soitinta

LUOKAT 3-4

Tavoitteet

- luokassa ja kotona olevia teknisten laitteiden vastuullinen käyttötaito
- perustaidot, joiden avulla käyttää tietotekniikkaa, tavallisia hyötyohjelmia ja tietoverkkoja

Sisällöt

- ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla käytetään yksinkertaisia tutkimuslaitteita pienissä kokeellisissa tutkimuksissa. Tutkitaan vivun, pyörän ja jousen

toimintaperiaatetta ja kokeillaan erilaisten rakenteiden lujuutta. Tutustutaan magneettisiin ja sähköisiin ilmiöihin, kuten kompassiin, hankaussähköön ja virtapiiriin. Tutkitaan ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä ja pohditaan kuulon ja näön suojelemista. Tutustutaan lämpömittarin toimintaan ja tutkitaan erilaisia lämpöilmiöitä.

- käsityön tunneilla harjoitellaan käyttämään teknisiä laitteita tekstiilien valmistamisessa ja puun käsittelyssä. Opetellaan turvallisuutta ja vastuuta laitteiden käytössä
- äidinkielessä ja ympäristötiedon pienoistutkielmissä harjoitellaan käyttämään tietotekniikkaa, tekstinkäsittelyohjelmaa ja internet-selainta tietojen etsimisessä sekä oman tekstin tuottamisessa ja tallentamisessa. Opetellaan turvallisuutta tietoverkkojen käyttämisessä

LUOKAT 5-6

Tavoitteet

- taito käyttää tietotekniikkaa, ohjelmia ja tietoverkkoja sekä muuta teknologiaa monipuolisesti ja vastuullisesti
- teknologian vaikutuksen ymmärtäminen eri elämäntilanteilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä

Sisällöt

- historian tunneilla käsitellään teknologian kehittymistä eri kulttuureissa, elämäntilanteilla ja eri aikakausina. Pohditaan teknologian vaikutusta ihmisten elämään ja yhteiskuntaan
- biologian ja maantiedon tunneilla käsitellään teknologian ympäristövaikutuksia ja mietitään omia järkeviä valintoja luonnon kuormituksen vähentämiseksi
- käsityössä harjoitellaan koneiden ja laitteiden monipuolista käyttöä ja opetellaan ymmärtämään niiden toimintaperiaatteita
- äidinkielessä sekä muissa oppiaineissa hyödynnetään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia yhtenä tärkeänä tiedonhaun välineenä. Opetellaan tiedon turvallista etsimistä, kriittisyyttä tiedon valinnassa, jäsentämistä, muokkaamista ja vastuullista tapaa esittää tietoja
- kuvataiteessa opitaan kameroiden ja kuvankäsittelyohjelmien käyttöä
- tietotekniikan peruskäsitteet englanniksi

LUOKAT 7-9

Tavoitteet

- teknologian merkityksen ymmärtäminen eri elämäntilanteilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä
- halu ottaa kantaa teknologisiin valintoihin ja taito arvioida tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen
- kyky käyttää tietoteknisiä laitteita, ohjelmia ja tietoverkkoja monipuolisesti, taitavasti ja vastuullisesti

Sisällöt

- historian ja yhteiskuntaopin tunneilla perehdytään teknologian kehittymiseen viime vuosikymmenten aikana. Tutustutaan teolliseen vallankumoukseen ja sen jälkeiseen

nopean teknologisen kehityksen vaikutuksiin yhteiskunnassa ja yksilön elämässä. Haastetaan oppilaita ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen

- fysiikassa ja kemiassa sekä biologiassa ja maantiedossa käsitellään teknologian ympäristövaikutuksia. Pohditaan teollisuuden, yhteiskunnan ja yksilön vastuuta ympäristönsuojelussa sekä tapoja rakentaa ympäristöä säästävää teknologiaa. Biologian tunneilla käsitellään biotekniikan mahdollisuuksia ja niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Käytetään teknologiaa kokeellisten työtapojen toteuttamisessa.
- kotitaloudessa opitaan kodin teknologian oikeaa, turvallista ja luontoa säästävää käyttöä. Pohditaan teknologian merkitystä kotitalousteiden helpottamisessa. Opetellaan järkeviä arkielämän valintoja
- teknisessä ja tekstiilitöissä harjoitellaan teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista sekä arvioidaan tuotteiden elinkaarta
- tietotekniikan ja muiden oppiaineiden tunneilla käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja kriittisesti tieto- ja viestintäteknologiaa
- uskonnossa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymyksiä

6.2 Äidinkieli ja kirjallisuus

6.2.1 Suomi äidinkielenä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Kielellä on yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta kulttuurinen tehtävä. Kielen ja kirjallisuuden avulla perintötietomme siirtyy sukupolvelta toiselle. Opetuksen tulee perustua oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, jonka avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen, mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineikseen kieli- ja kirjallisuustieteestä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitelmä: puhuttu ja kirjoitettu teksti, kuvitteellinen ja asiateksti, sanallinen, kuvallinen, äänellinen ja graafinen teksti. Äidinkielen opetus luo pohjan kaikelle oppimiselle, kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa korostetaan rakentavan kielenkäytön harjoittelua, koska kieli on tärkein väline vuorovaikutussuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen. Oppilasta kannustetaan rehelliseen ja toisia kunnioittavaan itseilmaisuuksiin. Hedelmälliseen vuorovaikutukseen kuuluu myös se, että kuuntelee ja hyväksyy toisen itseilmaisun.

Oppiaineen tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija. Oppilas saa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän kokee olevansa osa yhteisöään, luo kulttuuria ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Kristillisen koulun arvopohja näkyy äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa esim. yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa: Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään myös kristillistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja. Mahdollisuuksien mukaan myös muita kulttuurikokemuksia (teatteri, elokuva) pyritään valitsemaan samoin periaattein. Kulttuurikokemusten jakamisen, erittelyn ja eettisten pohdintojen yhteydessä myös Raamatun näkökulmia tuodaan esille ja niistä keskustellaan. Kirjoittamisessa ja puheesityksissä käytetään virikemateriaalina myös Raamattua ja sellaista aineistoa, jossa kristillisuus on mukana. Näin oppilaille pyritään antamaan mahdollisimman monipuolisia aineksia oman identiteettinsä, itsetuntonsa, vuorovaikutustaitojensa ja maailmankuvansa rakentamiseksi.

Oppimaan ohjaaminen

Äidinkielen ja kirjallisuuden opinnoissa oppilasta ohjataan omatoimisuuteen ja vastuunottoon omasta opiskelustaan. Häntä opetetaan asettamaan itselleen selkeitä tavoitteita yksittäisten tehtävien tai projektien sekä koko äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelunsa suhteen. Oppilasta kannustetaan ja opetetaan itsearviointiin, jotta hän tottuu tarkastelemaan kriittisesti töitään ja työtapojaan.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Oppija pohdiskelee eettisiä aiheita kirjallisuuden, esittävän taiteen sekä omien tuotosten avulla. Hän nauttii kuulemastaan, näkemästään ja esittämästään sekä hyödyntää oppimaansa tavoitteellisesti elämässään. Oppija hankkii, käyttää ja soveltaa tietoa yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Hän tunnistaa, tutkii ja oppii säätelemään omia ja toisten tunteita, ja näin hänen itsetuntemuksensa ja empaattisuutensa kehittyvät.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Oppija tulee tietoiseksi omista juuristaan ja kulttuuri-identiteetistään kielen, kirjallisuuden ja kansanperinteen kautta. Hän vahvistaa monikulttuurista tietämystään tutustumalla pohjoismaiseen, eurooppalaiseen ja muun maailman kirjallisuuteen.
Viestintä ja mediataito	Viestintä- ja mediataito on oppiaineen keskeisiä aihealueita, joten sen osuus korostuu opetuksessa kaikilla luokka-asteilla. Oppija ilmaisee itseään vastuullisesti sekä opettelee tulkitsemaan verbaalista ja nonverbaalista viestintää. Hän käyttää mediaa kriittisesti tiedon hankintaan ja viestien välittämiseen. Oppija tottuu arvioimaan ja pohtimaan median välittämiä eettisiä ja esteettisiä arvoja ja tekemään valintoja mediamaailmassa.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Oppijan vuorovaikutustaidot kehittyvät monipuolisissa itsenäisissä töissä sekä pari- ja ryhmätöissä, joita harjoitellaan muun muassa erilaisissa keskusteluissa, kuten neuvotteluissa, kokouksissa ja projektitöissä. Hän muodostaa ja ilmaisee perusteltuja mielipiteitä suullisesti ja kirjallisesti tilanteen vaatimalla tavalla. Hän opettelee sietämään erilaisia mielipiteitä ja tarvittaessa muokkaamaan omiaan. Hän harjoittelee lisäksi kielellä vaikuttamisen keinoja

	(esim. mainonta).
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä	Oppija seuraa ja tutkii mediasta ja tietokirjallisuudesta ajankohtaisia asioita. Näin hän oppii ymmärtämään ja käyttämään rakentavasti ihmisen rajalliset vaikutusmahdollisuudet. Hän opettelee ennakoimaan tekemiensä valintojen seurauksia.
Turvallisuus ja liikenne	Oppija kehittää lukemisstrategioitaan: hän ymmärtää erilaiset tiedotteet, ohjeet, graafiset viestit jne. Hän oppii asioimaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppijalla on hyvät viestimistavat ja hän ottaa huomioon tietoturvan.
Ihminen ja teknologia	Oppija harjaantuu käyttämään tekstinkäsittelyohjelmia sekä internetiä. Hän osaa käyttää (matka)puhelinta sekä tietoverkkoa (esim. chat ja irc) vastuullisesti ja hyvän etiketin mukaisesti. Oppija hyödyntää nykytekniikkaa mahdollisuuksien mukaan opinnäytetöissään.

Arviointi

Oppilaalle annetaan monipuolista palautetta työstään ja häntä ohjataan hyödyntämään opettajalta ja luokkatovereilta saamansa palaute.

Työskentelyn ohjaamisessa ja arvioinnissa kiinnitetään huomiota työn suunnitteluun, työskentelyprosessiin sekä työn tulokseen. Myös oppilaan itsetuntemusta ja -tuntoa pyritään arvioinnin avulla vahvistamaan. Oppilasta opetetaan monipuolisiin työskentelytapoihin, jotta hän osaa tarvittaessa työskennellä yksin tai yhteistyössä erilaisissa ryhmissä. Häntä ohjataan myös hyväksymään ja ottamaan huomioon erilaisuutta sekä antamaan rakentavaa palautetta muille.

Äidinkielen arviointi koostuu yksittäisten suoritusten (koe, kirjoitelmat jne.) lisäksi suullisesta ilmaisusta, kirjallisuuden harrastamisesta sekä tuntityöskentelystä. Arvioinnin tulee olla kannustavaa mutta realistista, ja arviointikriteerien tulee olla oppilaan tiedossa.

VUOSILUOKAT 1 – 2

Vuosiluokkien 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeisenä tavoitteena on jatkaa jo kotona, varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa alkanutta kielen oppimista. Äidinkielellä ja sen oppimisella on hyvin moninainen tehtävä, sillä äidinkielen taitoja harjoitellaan kaikissa oppiaineissa. Opetuksen lähtökohtana alkuopetuksessa on oppilaan oma kieli.

Kielen avulla oppilas saa elämyksiä oman minäkuvansa ja maailmankatsomuksensa rakentamiseen. Sen avulla lapsi rakentaa myös sosiaalisia suhteita ja ilmaisee tunteitaan. Kieli on kommunikoinnin väline. Sosiaalinen vuorovaikutus sekä aikuisten että lasten kanssa on olennaista oppimiselle. Opetus on kokonaisvaltaista kaikkien kielen eri osa-alueiden kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota, joka tukee oppilaan yksilöllistä kielen oppimista. Lasten aloittaessa koulunkäyntiään heidän kielen taitonsa ovat eri kehitystasoilla. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma yksilöllinen kehitystaso. Kielen kehitys jatkuu koko elämän.

1. LUOKKA

Tavoitteet

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään suullisesti
- osaa kertoa omista asioistaan ja kokemuksistaan toisille
- selviytyy arkipäivän puhetilanteista tarkoituksenmukaisesti
- oppii käyttämään ihmissuhteita rakentavaa kieltä
- osallistuu keskusteluun kysymällä, vastaamalla sekä ilmaisemalla omia kokemuksiaan
- kykenee keksimään oman mielikuvituksen avulla tarinan ja kertomaan sen suullisesti
- osaa kuunnella yksinkertaisia ohjeita ja toimia niiden mukaan
- osaa toimia toisten kuuntelijana keskeyttämättä ja odottamalla vuoroaan

Lukeminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- tuntee kirjaimet ja hahmottaa sanojen tavarakenteen
- osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä
- osaa yhdistää kirjaimen ja sitä vastaavaan ääneen
- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikan
- lukee helppoja sanoja ja lauseita
- tuntee käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana ja aakkoset
- tietää säännöllisen harjoittelun merkityksen lukemisen ja kirjoittamisen opettelussa
- osaa kirjoittaa pienet ja suuret tekstusaakkoset oikein
- kirjoittaa helppoja sanoja lähes virheettömästi
- kykenee tuottamaan tekstiä tietokoneella
- haluaa ilmaista itseään myös kirjallisesti
- saa mahdollisuuksia kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan

Kirjallisuus

Oppilas

- kiinnostuu lukemisesta ja kirjoista
- oppii valitsemaan lukutaitoaan vastaavia tarinoita ja lukee niitä
- tutustuu kirjoitettuun kielimuotoon kuuntelemalla, ja hänen sanavarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat
- tutustuu hyvään lastenkirjallisuuteen, myös kristilliseen lastenkirjallisuuteen (lasten kuvakirjat, sadut, lorut tms.)

Sisällöt

Puhuminen ja kuunteleminen

- Suullisia harjoituksia jokapäiväisissä puhetilanteissa ja osallistumista luokkakeskusteluihin
- Ilmaisuharjoituksia draaman ja leikin avulla
- Keskittyvän kuuntelemisen harjoittelua
- Kieleen tutustumista opettajan kerronnan ja luennan avulla
- Omien kokemusten, havaintojen ja tapahtumien selostamista ja tarinoiden kertomista aluksi omalle parille ja pienryhmälle
- Kielellisen ja fyysisen kokonaisilmaisun vahvistamista, mielikuvituksen käyttöä ja esiintymistottumusten kartuttamista muihin taideaineisiin integroiden

Lukeminen ja kirjoittaminen

- Lukemisen ja kirjoittamisen monipuolista päivittäistä harjoittelua
- Ääneen lukemista
- Äänne-kirjain -vastaavuuden runsasta harjoittelua: äänteiden ja kirjainten yhdistämistä tavuiksi ja tavuja sanoiksi, kokonaisten sanojen purkamista osiin
- Aakkosjärjestyksen opettelua
- Kirjainmuotojen piirtämisen harjoittelua niin, että kirjoittamisen rytmi löytyy
- Isojen ja pienten tekstauskirjainten kirjoittamisen opettelua
- Harjoituksia oikeinkirjoituksen erityisissä solmukohdissa: pitkä vokaali, diftongi, geminaatta ja sanaväli
- Oikean kynäotteen harjoittelua, tarkoituksenmukaisen kirjoitusasennon etsimistä, silmän ja käden koordinaation vahvistamista

Kirjallisuus

- Monipuoliseen lasten kirjallisuuteen tutustumista, opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- Raamattuun ja muuhun kristilliseen kirjallisuuteen tutustumista (esim. virsitekstit)
- Luetuista kirjoista keskustelua ja niistä muille kertomista
- Kirjallisuuden käyttämistä monin tavoin virikkeinä luovassa toiminnassa ja integroinnissa muihin oppiaineisiin
- Luokka- ja koulukirjaston käytön harjoittelua
- Eri aihepiirien tekstien käyttö aihekokonaisuuksien eheytyksessä

2. LUOKKA

Tavoitteet

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- haluaa ja osaa ilmaista itseään suullisesti
- oppii käyttämään kieltä tarkoituksenmukaisesti ajatusten, mielipiteiden ja tunteiden ilmaisuun
- osallistuu keskusteluun kysymällä, vastaamalla ja kertomalla sekä ilmaisemalla omia tietojaan, kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään
- oppii perustelemaan mielipiteitään
- oppii suunnittelemaan pieniä puhe-esityksiä ja dramatisointeja
- oppii kiinnittämään huomiota kuuluvuuteen ja selkeyteen
- oppii tiedostamaan ja ymmärtämään omia tunteitaan sekä ilmaisemaan niitä
- kuuntelee keskittyen ja osaa eläytyä tilanteen mukaan
- osaa kuunnella erilaisia tekstejä ja löytää niistä pääajatuksen
- ymmärtää kuulemisen ja kuuntelemisen eron

Lukeminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- lukee jo melko sujuvasti
- oppii tarkkailemaan lukemistaan ja luetun ymmärtämistään
- tutustuu kieleen ilmiönä kuunnellessaan, lukiessaan ja kirjoittaessaan ja tottuu tarkastelemaan kielen merkityksiä ja muotoja
- oppii arvioimaan omia ja muiden tekstejä
- oppii vähitellen omaa tekstiä kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitetun kielen sopimuksia ja sääntöjä

- osaa kirjoittaa helppoja sanoja lähes virheettömästi
- oppii käyttämään lauseissa lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta
- oppii kirjoittamaan selkeää käsialaa
- osaa kirjoittaa pienet ja suuret tyyppikirjaimet oikein ja alkaa sitoa niitä toisiinsa
- haluaa ilmaista itseään kirjallisesti ja on kokeillut kirjoittaa erityyppisiä tekstejä
- kykenee kirjoittamaan mielikuvituksensa avulla omia kirjoitelmia
- osaa tuottaa tekstiä tietokoneella
- saa mahdollisuuksia kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, myös medialukutaitoaan sekä kehittää viestintävalmiuksiaan myös tietoteknisessä oppimisympäristössä
- oppii alustavasti lauseen käsitteen
- tunnistaa yhdyssanat
- osaa etsiä sanoille riimipareja
- osaa jakaa sanan kahdelle riville
- osaa käyttää aakkosjärjestystä.

Kirjallisuus

Oppilas

- on kiinnostunut lukemisesta ja etsii itselleen kiinnostavaa ja lukutaitoaan vastaavaa luettavaa
- kuuntelee ja lukee kirjallisuutta niin, että hän sen avulla tutustuu kirjakieleen, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa ja hänelle tarjoutuu mahdollisuus aikuisen lukemista kuunnellessaan löytää kirjallisuuden kiehtova maailma
- ymmärtää kirjakielen ja puhekielen eron

Sisällöt

Puhuminen ja kuunteleminen

- suullista ilmaisua erilaisissa viestintätilanteissa
- osallistumista pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluihin
- harjoitellaan oppilaalle ominaista, luontevaa itseilmaisua monipuolisissa esiintymistilanteissa
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla
- keskittyvän, tarkan ja päättelevän kuuntelemisen harjoittelua
- kirjoitettuun kieleen ja yleispuhekieleen tutustumista opettajan luennan ja kerronnan avulla
- runojen ja lorujen harjoittelemista myös ulkoa
- kielellisen ja fyysisen kokonaisilmaisun vahvistamista, mielikuvituksen käyttöä ja esiintymistottumusten kartuttamista muihin taideaineisiin integroiden

Lukeminen ja kirjoittaminen

- riimi- ja yhdyssanoihin tutustumista ja niillä leikittelyä
- aakkosjärjestyksellä leikittelyä ja sen soveltamista eri tilanteisiin
- yksikön ja monikon harjoittelua
- visuaalisesti lyhyiden, tuttujen sanojen tunnistamista ja etenemistä kohti outojen, pitkien sanojen tunnistamista
- vähitellen tapahtuvaa siirtymistä ääneen lukemisesta äännettömään lukemiseen
- tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja totuttautumista niiden käyttämiseen: tekstin sisällön ennakoiminen otsikon ja kuvien perusteella,

pysähtyminen ymmärtämisen kannalta järkevissä kohdissa, keskeisten asioiden löytäminen tekstistä ja päätelmien tekeminen luetusta

- saman aihepiirin tekstien vertailua toisiinsa
- luettavan liittäminen omiin kokemuksiin ja tietoihin kielestä ja ympäröivästä maailmasta
- tottuminen tarkkailemaan, milloin ei ole ymmärtänyt yksittäisen sanan, lauseen tai jakson merkitystä ja hidastamaan tällöin lukemista sekä etsimään ratkaisua myös ympäröivästä tekstistä
- eläytyvän lukemisen harjoittelua
- puheen purkamista lyhyiksi lauseiksi, sanoiksi, tavuiksi ja äänneiksi; sanojen kirjoittamisharjoittelua äänne-kirjain -vastaavuudeltaan oikein
- oikeinkirjoituksen harjoittelua nimenomaan sana- ja lausetasolla; sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, äng-äänne, yhdyssanat, totuttautumista käyttämään isoja alkukirjaimia tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkkeihin tutustumista ja niiden käytön alustavaa harjoittelua omissa teksteissä
- kirjainmuotojen piirtämisen harjoittelua niin, että kirjoittamisen rytmi löytyy; isojen ja pienten tekstauskirjainten sekä tyyppikirjainten opettelua ja kirjainten yhdistämisen harjoittelua
- harjaantumista myös tietokoneen hiiren käyttöön ja tietokoneella piirtämiseen ja kirjoittamiseen
- omiin arkkokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottamista niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa
- painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä keskustellen niin, että oppilaan tekstinymmärtäminen syvenee

Kirjallisuus

- monipuolista kirjallisuuteen tutustumista, opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- satuihin, runoihin, kertomuksiin ja sarjakuviin tutustumista mahdollisuuksien mukaan myös videoina, elokuvina, kuunnelmina ja teatterina sekä digitaalisessa muodossa
- kirjojen lukemista ja käsittelyä niin, että keskeistä on elämyksellisyys ja lukukokemusten jakaminen
- kristillisiin arvoihin perustuvan kirjallisuuden käyttämistä maailmankuvan kehityksessä ja muun kirjallisuuden arvioinnissa
- kirjallista keskustelua, jonka yhteydessä tutustutaan käsitteisiin päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni
- luetun liittämistä omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn
- kirjallisuuden käyttämistä monin tavoin virikkeinä luovassa toiminnassa ja integroinnissa muihin oppiaineisiin
- luokka-, koulu- ja yleisen kirjaston käytön harjoittelua
- eri aihepiirien tekstien käyttö aihekokonaisuuksien eheytyksessä

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 2. luokan päättyessä

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa
- osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä
- osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen; hänen lukemisensa on niin sujuvaa, että hän selviää ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta
- on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemisestaan
- osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella
- osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja jo lähes virheettömästi ja on alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieluisaa luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa.
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen
- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riimittämään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjystä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opetettuja käsitteitä.

VUOSILUOKAT 3 – 5

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näillä vuosiluokilla itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

3. LUOKKA

Tavoitteet

Vuorovaikutustaidot

Oppilas

- harjoittelee erilaisissa viestintätilanteissa kuuntelemisen ja viestimisen taitoja
- rohkaistuu osallistumaan ryhmäkeskusteluihin.

Tiedonhankintataidot

Oppilas

- oppii perustietoja mediasta
- etsii tietoa oppikirjasta, oheismateriaalista ja kirjastosta.

Tekstinymmärtäminen

Oppilas

- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin
- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tutustuu erilaisiin lukutapoihin
- harjoittelee luetun ymmärtämisen strategioita ja tarkkailee itseään lukijana
- opettelee etsimään tietoa kirjallisista lähteistä.

Suullinen ja kirjallinen ilmaisu

Oppilas

- kehittyä ja rohkaistua itsensä ilmaisemisessa ja laajentaa sanavarastoaan
- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä kirjallisesti
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin ja saa kokemuksia kirjoittamisprosessista ja tekstinkäsittelystä tietokoneella.

Kielen tehtävät ja rakenne

Oppilas

- harjoittelee kieliopillisen kuvauksen perusasioita sekä havainnoi ympäristössään puhuttavia eri kieliä

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

Oppilas

- lukee paljon ja tutustuu monipuolisesti erityisesti suomalaiseen lastenkirjallisuuteen ja kulttuuriin
- myönteinen asenne lukemiseen säilyy
- opettelee arvioimaan median välittämän tiedon todenperäisyyttä (fakta/fiktio).

Sisällöt

Vuorovaikutustaidot

Oppilas

- kertoo ja selostaa tuttuja asioita
- esittää omia mielipiteitä
- kuuntelee toisten puheenvuoroja
- tekee kysymyksiä kuullusta ja luetusta
- harjoittelee eri tilanteisiin sopivaa äänenkäyttöä
- harjoittelee asiointia.

Tiedonhankintataidot

- tutustuminen eri medioihin (kirjakustannus, lehdistö, elokuva, radio, televisio, tietotekniikka), erityisesti sanomalehteen viestintävälineenä
- sisällysluettelon ja aakkosjärjestyksen käyttäminen tiedonhankinnassa
- kirjaston luokitusjärjestelmään tutustuminen

Tekstinymmärtäminen

- erilaisten tekstien lukeminen oman harrastuneisuuden mukaan

- lukemisen ymmärtämisen harjoittelu, pääasioiden etsiminen tekstistä, kysymyksen esittäminen
- muistiinpanojen ja ajatuskarttojen tekeminen
-

Suullinen ja kirjallinen ilmaisu

- erilaisia ilmaisuharjoituksia
- oikeinkirjoituksen perusteet ja yleiskielen käyttö
- juonelliset kertomukset, fakta ja fiktio
- kirjallisen ilmaisun elävöittäminen sanavarastoa laajentamalla, esim. synonyymit
- selkeä ja sujuva käsialakirjoittaminen ja tekstinkäsittelyohjelman kokeileminen

Kielen tehtävät ja rakenne

- kielitiedon perusteet; yksikkö ja monikko, sanaluokat (substantiivit, adjektiivit, verbit, persoonapronominit), verbin persoonamuodot, lausetyypit (toteamus-, kysymys- ja huudahduslause), vuorosanaviiva

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- kirjastokäynnit
- kirjallisuuden lajit, esim. satu, runo, kertomus, tietokirjallisuus, näytelmä
- annetun tekstin juonikaavio
- muutaman kokonaisteoksen lukeminen ja luetusta kertominen
- kokemuksia lastenkirjallisuudesta, -elokuvista ja -teatterista
- median sisällön tarkastelua ohjatusti

4. LUOKKA

Tavoitteet

Vuorovaikutustaidot

Oppilas

- vahvistaa aktiivisen kuuntelemisen ja viestimisen taitojaan.

Tiedonhankintataidot

Oppilas

- opettelee etsimään tarvitsemansa tiedon erityyppisistä lähteistä.

Tekstinymmärtäminen

Oppilas

- lukee sujuvasti erilaisia tekstejä ja arvioi lukemisen taitojaan
- osaa valita lukutaitoaan vastaavaa luettavaa
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja opettelee käyttämään luetun ymmärtämisen strategioita.

Suullinen ja kirjallinen ilmaisu

Oppilas

- kehittyy sekä suullisessa että kirjallisessa itsensä ilmaisemisessa sekä laajentaa ja täsmentää edelleen sanavarastoansa
- vahvistaa käsialakirjoitusta ja opettelee käyttämään kirjoitelmissaan myös tekstinkäsittelyohjelmaa.

Kielen tehtävät ja rakenne

Oppilas

- tunnistaa ja käyttää kieliopillisen kuvauksen perusasioita

Kirjallisuus ja kulttuuri

Oppilas

- lukee paljon ja säilyttää myönteisen asenteen lukemiseen
- tutustuu monipuolisesti koti- ja ulkomaiseen lastenkulttuuriin
- laajentaa perustietojaan mediasta
- opettelee tunnistamaan arvioimaan median välittämiä viestejä ja väittämiä.

Sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- pienryhmäkeskustelut
- kontaktin ottaminen yleisöön
- suullisen esityksen havainnollistaminen

Tiedonhankintataidot

- kirjaston luokitusjärjestelmän käyttäminen
- tietokirjojen käyttäminen
- tiedonhaun harjoittelua Internetistä
- erilaisten tietotekstien avaamisen harjoittelu

Tekstinymmärtäminen

tekstin sisällön ennakointi

kappalejako, väliotsikointi, päätelmien teko luetusta ja kuullusta

Suullinen ja kirjallinen ilmaisu

- elein, ilmein ja näyttelemisen keinoin itsensä ilmaiseminen ja pienimuotoisten esitysten laatiminen
- puhe-esitys
- sadun kirjoittaminen ja tietoon perustuva kirjoittaminen
- mielipiteen ilmaiseminen kirjoittamalla
- uutisen kirjoittaminen
- harjoituksia tekstinkäsittelyohjelmalla

Kielen tehtävät ja rakenne

- yleiskielen käyttäminen
- lauserakenteiden kehittäminen
- kielitiedon perusteet: verbin persoonamuodot, adjektiivin vertailumuodot, pronominiryhmät, numeraalit, partikkelit, yhdyslause, lainausmerkit

Kirjallisuus ja kulttuuri

- tutustuminen sarjakuviin ja kirjasarjoihin
- muutaman kokonaisteoksen lukeminen
- lukupäiväkirja ja kirjaesitelmä
- keskustelua arvolähtökohdiltaan erilaisista teksteistä
- median sisällön tarkastelua ohjatusti

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja; hän rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- oppii toimimaan tekstiympäristöissä, joissa sanat, kuvat ja äänet ovat vuorovaikutuksessa
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tottuu tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia sekä siltaamaan niitä omaan elämäänsä ja ympäristöönsä
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää taitoaan ilmaista itseään, hänen sanavarastonsa laajenee ja täsmentyy; hän tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin, saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla ja oppii käyttämään viestinnän välineitä.

VUOSILUOKAT 6 - 9

Vuosiluokilla 6 - 9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstitaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa korostetaan rakentavan kielenkäytön harjoittelua, koska kieli on tärkein väline vuorovaikutussuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen. Oppilasta kannustetaan rehelliseen ja toisia kunnioittavaan itseilmaisuuun. Hedelmälliseen vuorovaikutukseen kuuluu myös se, että kuuntelee ja hyväksyy toisen itseilmaisun.

Oppilas kehittyy tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa

oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleissivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

Oppiaineen tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija. Oppilas saa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän kokee olevansa osa yhteisöään, luo kulttuuria ja vaikuttaa yhteiskuntaan. Tavoitteena on myös luoda vapautunut ja kannustava oppimisilmapiiri, jossa oppilaalla on halu laajentaa maailmankuvaansa tiedon, tekemisen, elämysten ja taiteellisen ilmaisun avulla. Integrointi on luontevaa esim. kuvataiteen (kuva-analyysi, elokuva) ja reaaliaineiden (esitelmien aiheet) kanssa.

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana ja pyrkii ottamaan vastaanottajan huomioon omassa viestinnässään

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan
- tottuu tiedonhankinnan ja –käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä arvioimaan omaa ilmaisuaan
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan lukemalla paljon erilaista lasten- ja nuortenkirjallisuutta
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollisista tuottamista mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja.

Sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- viestintärohkeuden ja – varmuuden vahvistaminen sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessä
- monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen erityyppisissä keskusteluissa ja viestintätilanteissa (esim. ehdotus, kannanotto, kysymys)
- kielimuodon valinta tilanteen mukaan (puhekieli ja yleispuhekieli)

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelu
- monipuolisten lukutapojen harjoittelu
- eri tekstityyppeihin tutustuminen
- tekstin sisällön tiivistäminen
- luetun ohjattu analysoiminen ja lukukokemuksen jakaminen

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- tekstintekoprosessin harjoittelu
- kirjoitetun kielen perussääntöjen varmentaminen (alkukirjain, yhdyssanat, välimerkit)
- yleiskielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan opettelu
- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittäminen (esim. runo, satu, kertomus)
- oman puhe-esityksen havainnollistaminen
- esitelmien, improvisaatioiden ja pienten näytelmien esittäminen

Tiedonhankintataidot

- tietoverkon suunnitelmallinen hyödyntäminen tiedonhaussa
- lähdekritiikin herättäminen
- yksinkertaisten lähdemerkintöjen käyttäminen

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- oikeinkirjoituksen perusasioiden vakiinnuttaminen
- lause- ja virketajun syventäminen
- sanaluokkien kertaus ja syventely
- nominien taivutuksen opiskeleminen: yleissijat ja paikallissijat
- verbien taivutuksen kertaus: persoonamuodot, aikamuodot
- lauseenjäsenten kertaus: subjekti, predikaatti ja objekti
- suomen kielen vaihteluun perehtyminen tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan (yleiskieli, arkikieli, murteet)
- kielisukulaisuuteen ja suomen sukukieliin tutustuminen
- erilaisten tekstien runsas lukeminen ja tarkastelu
- luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen
- kansalliskirjailijaamme Aleksis Kiveen ja hänen teoksiinsa tutustuminen
- kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. nuortenkirjat)
- kirjallisuuden käsitteistä tutustutaan uutena teemaan ja aiheeseen

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun

- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään ja sen rakenteesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuuden tuntemuksensa syvenee
- saa kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollista tuottaa mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa

Sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- ryhmätyön periaatteiden ja ryhmässä työskentelyn harjoittelu
- puheviestijän perustaitoja: valmistautuminen, kuunteleminen, osallistuminen, havainnollistaminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- omien viestintätottumusten ja -taitojen arviointi
- vuorovaikutuksen perustietojen opiskelu

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelu
- erilaisten lukutapojen valinta: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka sekä päättelevä lukeminen
- asia- ja fiktiivisten tekstien monipuolinen lukeminen
- kertovan, kuvailevan ja selostavan tekstityypin tunnistaminen

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- tekstin kirjoittamisen vaiheiden harjoittelu: sisällön suunnittelu, jäsentely, kirjoittaminen, palaute, viimeistely

- kirjoitetun kielen perussääntöjen varmentaminen (alkukirjain, yhdyssanat, välimerkit)
- yleispuhekielen ja kohteliaitten ilmaisutapojen harjoittelu arkipäivän puhetilanteissa
- kuvitteellisten tekstien kirjoittamisen harjoittelu (esim. kertomus, kuvaus, dialogi, runo)
- asiatekstien kirjoittamisen harjoittelu (esim. aineistoteksti, uutinen)
- mielikirjojen ja – kirjailijoiden esitleminen
- ryhmätöiden raportointi, improvisaatioiden, esitelmien ja pienten näytelmien esittäminen

Tiedonhankintataidot

- tiedonhankintataitojen varmentaminen ja syventäminen (Internet, kirjasto)
- kirjastoluokituksen ja kirjastojärjestelmän käyttämisen varmentaminen
- muistiinpanojen tekeminen
- lähteiden luotettavuuden arvioiminen
- tietoturvallisuuden perehtyminen

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- lause- ja virketajun syventäminen
- nominien ja verbien taivutusmuotojen hallinnan syventäminen
- erilajisten tekstien ja kokonaisteosten lukeminen ja niiden erittely eri tavoin (esim. nuortenkirja, satu, novelli, runo, sarjakuva)
- kaunokirjallisuuden erittelyssä tarvittavien pääkäsitteiden käyttäminen: juoni, henkilökuvaus, miljö, kertoja ja näkökulma, kuvakieli, aihe ja teema
- teatterissa tai elokuvissa käyminen mahdollisuuksien mukaan

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyä

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja –käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyä

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuuden tuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja klassikoita.
- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollisista tuottamista mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee

Sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- yksilö-, pari- ja ryhmäviestintätehtävien monipuolinen harjoittelu
- kielen vaikutuskeinoihin (myös kehon kieleen) perehtyminen monipuolisesti
- omien viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arviointi
- omien näkemysten esittäminen ja puolustaminen
- muiden ajatusten kommentointi ja palautteenanto

Tekstinymmärtäminen

- luku-, kuuntelu- ja arviointitaitojen vahvistaminen
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- mediateksteihin, ohjaaviin ja vaikuttamaan pyrkiviin tekstilajeihin (esim. mainokset) perehtyminen
- erilajisten kaunokirjallisten tekstien vertaileminen ja tulkinta
- referoinnin taitojen harjoittelu

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- jaksotus-, aloitus- ja päätäntätaidon varmentaminen
- kirjakielen käytänteiden ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttaminen
- aineistosta kirjoittamisen harjoittelu
- vaikuttavien kirjoitusten ja puheenvuorojen tuottaminen (yleisönosastokirjoitus, arvostelu, vaikuttava puhe, väittely)
- fiktiivisten mediatekstien esim. sarjakuvan suunnittelu, käsikirjoitus ja piirtäminen
- erilajisten tekstien kirjoittaminen: referaatti, yleisönosastokirjoitus, ilmoitus, novelli
- ryhmäkeskustelun, väittelyn, neuvottelun, argumentaation, haastattelun ja esitelmän harjoittelu
- palautteen antamisen harjoittelu puhe-esityksestä

Tiedonhankintataidot

- tiedonhankintataitojen varmentaminen ja syventäminen (Internet, kirjasto)
- tiedonhankinnan harjoittelu argumentaation tukena
- median sisältöjen kriittinen arviointi

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- verbien tapaluokkien opiskeleminen
- lauseenjäsenistä adverbiaalinen, predikatiivinen ja attribuutin opiskeleminen
- kokonaisteoksien esittely ja tekstinäytteiden erittely ja tulkinta
- kaunokirjallisuuden (proosa, lyriikka, draama, aforismit) ja erilaisten mediatekstien lukeminen ja monipuolista käsittelyä
- proosan lajityyppeihin tutustuminen (esim. fantasia, scifi, dekkari, jännityskirjallisuus)
- lehtijuttujen päätyyppien, tv:n eri ohjelmatyyppeiden ja mainosten analysointi
- näytelmäkirjallisuuteen liittyvien käsitteiden opiskeleminen
- vaikuttamaan pyrkivään kirjallisuuteen tutustuminen (aiheina esim. sota, epä tasa-arvo, huumeet tai moraalisia kysymyksiä ja nuorten elämää pohtivat teokset)
- kirjallisiin tyyli- ja lajityyppeihin (realismi, romantiikka) perehtyminen ja niiden tyyli- ja tehokeinojen vertailu
- muiden kulttuurikokemusten (esim. teatteri, elokuva) jakaminen ja erittely mahdollisuuksien mukaan

9. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuuden tuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja klassikoita.
- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollista tuottaa mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee
- kasvaa suvaitsevaisiksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan

Sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- puheenvuorolajien ja ilmaisutapojen monipuolistaminen eri viestintätilanteissa
- omien viestintä- ja mediankäyttötaitojen kehittäminen ja arviointi

Tekstinymmärtäminen

- pohtiviin ja kantaa ottaviin tekstityyppeihin perehtyminen
- kulttuurissa keskeisten tekstilajien tunnistaminen ja tekstien tarkastelu rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- teksteihin kätkeytyvien näkemysten, arvojen ja asenteiden etsiminen

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- tekstintekoprosessin varmentaminen, ilmaisukeinojen monipuolistaminen, aineiston pohjalta kirjoittamisen taitojen syventäminen, jäsentelytapojen hallinnan varmistaminen
- kirjakielen käytänteiden vahvistaminen ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttaminen
- erilaisten puhetilanteiden ja niiden asettamien vaatimusten tunnistaminen
- erilajisten tekstien suunnittelu ja kirjoittaminen: pohtiva ja tietoa välittävä kirjoitelma, arvostelu, tutkielma, roolikirjoittaminen, mediatekstin käsikirjoittaminen
- monenlaisia suullisten esitysten harjoittelu: tilannepuhe (esim. kiitospuhe), kokous, neuvottelu, työhaastattelu
- tyylin harjoittelu: kielikuvien käyttö, ilmaisun tiivistäminen, sävyn luominen tekstiin erilaisin keinoin
- omien viestintävalmiuksien, -asenteiden, -vahvuuksien ja -heikkouksien kartoittaminen

Tiedonhankintataidot

- tiedonhankintataitojen varmentaminen ja syventäminen (Internet, kirjasto)
- lähteiden käyttö ja merkitseminen ja toiseen tekstiin viittaaminen
- lähdekritiikkiin, mediaetiikkaan, tekijänoikeuksiin tutustuminen
- mediatekstien kriittinen tarkastelu
- itsenäiseen työskentelyyn harjaantuminen (tutkielma)

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- äidinkielen merkityksen pohtiminen
- kirjoitetun kielen perussääntöjen kertaaminen ja syventäminen
- lauseenvastikkeiden, nominaalimuotojen, erilaiset lauserakenteet ja kongruenssin opiskeleminen
- suomen kirjakielen kehitykseen, kielen alueelliseen ja sosiaaliseen vaihteluun (murteet ja slangit) ja tehokeinoihin perehtyminen
- kielten moninaisuuden taustaan Raamatun ja tutkimusten pohjalta perehtyminen
- maailman kielten, suomen sukukielten, kielivähemmistöjen meillä ja muualla sekä monikulttuurisuuden tarkasteleminen
- tutustuminen suomen kielen sukuun, ominaispiirteisiin, sanastoon, nimistöön ja asemaan kieliyhteisössä
- kokonaisteosten ja tekstinäytteiden erittely ja tulkinta
- kansanrunouteen ja Kalevalaan sekä kansanperinteen keräämiseen perehtyminen
- novellin ja runon erittelyn ja tulkinnan harjoittelu
- arkielämässä usein tarvittavien tekstityyppien (tavallisimmat asiakirjat, käyttöohjeet, hallinnollinen teksti) käsitteleminen
- modernististen tekstien tuntomerkkien etsiminen
- kotimaisen kirjallisuuden vaiheisiin tutustuminen
- kotimaisen kirjallisuuden merkkiteosten lukeminen ja käsittely
- nykysuomalaisen kirjallisuuden lukeminen ja käsittely
- maailmankirjallisuuden klassikoiden lukeminen ja käsitteleminen
- muiden kulttuurikokemusten jakaminen ja erittely mahdollisuuksien mukaan (esim. teatteri, elokuva)

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan omia äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä

- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen;
- hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosasto-kirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyylillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän

- tuntee kirjallisuuden päälaajat, tekstien tyylillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsa kieliin;
- hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

6.2.2 Suomi toisena kielenä

Yleistä

Oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, opetetaan suomea toisena kielenä (S2) joko kokonaan tai osittain äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän sijaan. Suomi toisena kielenä -oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. S2 -oppimäärä eroaa tavoitteiltaan ja sisällöiltään suomi äidinkielenä -oppimäärästä. Suomen opetuksen systemaattisuus ja keskittäminen ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta opetus tuottaisi tulosta ja oppilaan kehityksen seuraaminen olisi mahdollista.

S2-opetuksen keskeinen tavoite on, että oppilas saavuttaa perusopetuksen loppuun mennessä mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon kaikilla kielitaidon osa-alueilla, pystyy opiskelemaan täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan perusopetuksen jälkeen.

Suomea toisena kielenä oppivalle suomen kieli on sekä oppimisen kohde että sen väline koko kouluajan. S2-oppimäärän tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen taitoa suunnitelmallisesti, ja opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, peruskäsitteitä ja sanastoa.

Tavoitteita asetettaessa ja sisältöjä valittaessa otetaan huomioon oppilaan kokonaistilanne, kuten ikä, kielitaito sekä koulu- ja kokemustausta. Opetuksen lähtökohtana on oppilaan suomen kielen taito, ei luokka-aste, jolla hän opiskelee. Opetuksessa painotetaan viestinnällisyyttä: sanaston kasvattaminen ja kielen rakenteiden harjoittelu kietoutuvat kielitaidon eri osa-alueiden kehittämiseen ja oppijan kulttuuritietouden lisäämiseen. Opetusmenetelmät ja työtavat tulee valita niin, että oppilas saa mahdollisuuden omaksua oppimisstrategioita, joiden avulla hän pystyy aktiivisesti hyödyntämään koulussa ja koulun ulkopuolella kohtaamaansa kielellistä ja kulttuurista ainesta. Opetuksessa käytetään hyväksi kieliyhteisön keskellä elämistä, ympäristön tarjoamia viestintätilanteita sekä oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niistä.

Jyväskylän kristillisessä koulussa suomi toisena kielenä opetusta annetaan ensisijaisesti oppilaan oman perusopetusryhmän äidinkielenopetuksen yhteydessä. Tällöin suomen kieli on sekä oppimisen väline että oppimisen kohde. Tarvittaessa tämän lisäksi S2 kielen oppimista

varmennetaan erityisopetuksen yhteydessä.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteet ovat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaiset:

Oppilas oppii perusopetuksen kuluessa

- ymmärtämään normaalitempoista kasvokkain tapahtuvaa puhetta, keskustelemaan yleisistä aihepiireistä ja saamaan hyvin selvää opettajan puheesta eri aineiden tunneilla sekä radio- ja televisio-ohjelmista, jos aihepiiri on tuttu
- selviämään käytännön puhetilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella ja tekemään puheessaan eron keskeisten puheen rekisterien välillä
- ymmärtämään eri oppiaineita sekä yleisiä aihepiirejä käsittelevää tekstiä, lukemaan itsenäisesti ja valitsemaan tarkoitukseensa sopivaa kirjallisuutta sekä kehittämään sen avulla sanastoaan ja ymmärtämystään ja löytämään kirjallisuudesta elämyksiä
- kirjoittamaan yksityisiä ja opetukseen liittyviä tekstejä ja esittämään ajatuksiaan kirjallisesti yhtenäisinä kokonaisuuksina sekä käyttämään kirjoittaessaan kirjoitetun kielen rekisteriä
- kehittämään kielellistä tietoisuuttaan ja kielentuntemustaan
- käyttämään erilaisia kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja, tunnistamaan omia oppimisstrategioitaan sekä tarvittaessa muuttamaan niitä tarkoituksenmukaisemmiksi
- arvioimaan kielitaitonsa kehittymistä
- kehittämään kielitaitoaan myös muiden oppiaineiden tunneilla ja luokkahuoneen ulkopuolella
- vertailemaan omaa ja suomalaista kulttuuria sekä viestimään ja toimimaan suomalaisessa kulttuurissa, ymmärtämään oman ja suomalaisen kulttuurin juuria ja arvostamaan molempia kulttuureita.

Sisällöt

LUOKAT 1 – 3

Harjoitellaan arkipäivään (erityisesti kouluun) liittyvää puheviestintää ja vuorovaikutustaitoja. Kehitetään jokapäiväiseen elämään liittyvää sanastoa. Harjoitellaan lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Tutustutaan suomen kielen kielentuntemuksen perussisältöihin.

Tilanteet, aihepiirit ja sanasto

- jokapäiväiseen elämään liittyvää sanastoa, kuten perhe, suku, ystävät, koti ja asuminen koulu, oppitunnit, koulutoverit, opettajat ja muu henkilökunta, ruokailu, puhtaus, ihmisen keho, vaatetus
- vuoden- ja vuorokaudenajat
- juhlapäivät, kansanperinne, tapakulttuuri, leikit
- synonyymeja ja vastakohtia
- oman ikä- ja taitotason lastenkirjallisuuden sanastoa

Kielitieto

- äänne ja kirjain
- aakkoset, lyhyt ja pitkä vokaali, vokaaliharmonia, konsonanttien kesto, äng-äänne
- tavu; tavutus

- sana; sanaväli, sanan jakaminen toiselle riville
- lause; aloitus ja lopetus
- yhdyssanat
- erisnimi ja yleisnimi
- yksikkö ja monikko
- sanojen luokittelua
- verbit, substantiivit, adjektiivit
- tavallisia nomini- ja verbityypin taivutuksia
- verbin persoonamuodot, kielteiset, kysyvät muodot presensissä ja imperfektissä
- sisä- ja ulkopaikallissijojen tunnistamista ja käyttöä
- lukusana ja partitiivi
- tavallisimmat rektiot

Lukeminen ja kirjallisuus

- kirjainten muuttaminen äänneiksi, äänneet tavuiksi, tavut sanoiksi, sanat lauseiksi
- tavuttaminen
- lukemisen perustekniikkaa
- luetun ymmärtäminen sana- ja lausetasolla
- ikä-, taito- ja tietotason sopivien tekstien, satujen, lorujen, runojen kuuntelua, lukemista ja käsittelyä
- kirjastoon tutustuminen

Kirjoittaminen

- oikea kynäote ja kirjoitusasento
- isot ja pienet tekstauskirjaimet
- isot ja pienet kirjoituskirjaimet ja niiden yhdistäminen
- sanatason (2–3-tavuisia sanoja) oikeinkirjoitus
- iso alkukirjain nimissä ja lauseen/virkkeen alussa, päättövälimerkit
- kokonaisten, ymmärrettävien lauseiden, pienien viestien ja kertomuksien kirjoittaminen esim. kuvien avulla ja tutuista aihepiireistä

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- puheen rytmi, sujuvuus, selkeä ääntäminen
- arkipäivän fraasien käyttö, nimeäminen, kysyminen ja vastaaminen
- keskittyvä kuunteleminen
- mielipiteen ilmaiseminen, kertominen, kuvailu
- keskustelu jokapäiväisiin asioihin liittyvistä asioista
- ilmeiden, eleiden käyttö puheen tukena
- tunteiden ilmaiseminen
- luontevaa, reipasta kielen käyttöä
- puheviestintätilanteita: tervehtiminen, puhuttelu, esittäytyminen, kiittäminen, anteeksi pyytäminen

LUOKAT 4 – 6

Varmennetaan arkipäivään (erityisesti kouluun) liittyvää puheviestintää ja vuorovaikutustaitoja. Laajennetaan jokapäiväiseen elämään liittyvää sanastoa. Varmennetaan lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja sekä kehitetään luetun ymmärtämisen taitoja. Harjoitellaan suomen kielen kielentuntemuksen perustaitoja.

Tilanteet, aihepiirit ja sanasto

- edelliset syventäen ja lisäksi
- julkiset tilat ja palvelut, kuten kauppa, liikenne ja terveydenhoito
- maaseutu ja kaupunki
- vapaa-aika, kulttuuri, urheilu, matkustus
- tiedotusvälineet
- suomalaisia merkkihenkilöitä ja heidän tuotantoaan A. Kivi, J.L. Runeberg, E. Lönnrot
- sanojen luokittelua; ylä- ja alakäsitteitä
- oppiaineiden peruskäsitteistöä ja sanastoa
- oman ikä- ja taitotason lasten- ja nuorten kirjallisuuden sanastoa
- sanakirjan käyttö

Kielitieto

- pronominit, numeraalit, partikkelit
- nominien taipuminen, sijamuodot
- adjektiivien vertailumuodot
- lauseen pääjäsenten tunnistaminen
- aktiivi ja passiivi
- perfekti ja pluskvamperfekti

Lukeminen ja kirjallisuus

- lukutaidon varmentaminen ja luetun ymmärtämisen kehittäminen
- pääasioiden ja tukisanojen etsiminen tekstistä
- tiedonhankinta erityyppisistä lähteistä
- sadut, lasten- ja nuortenkirjat, sarjakuvalehdet, lehdet, tietokirjat
- keskeiset kirjailijat ja heidän teoksiaan
- Kalevala ja sen henkilöhahmoja
- kirjastovierailut

Kirjoittaminen

- lausetason oikeinkirjoitus, vuorosanat, pilkun käyttö lauseiden erottelussa ja luetteloissa
- johdonmukaisesti eteneviä kirjoitelmia, esim. kertomuksia tai lyhennelmiä
- mainos, juliste, mielipide, uutinen, luokkalehti
- sarjakuva

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- suomen kielen ymmärtäminen eri tilanteissa ja eri henkilöiden puhumana
- keskusteluja käsitteellisistä asioista
- esitelmiä, näytelmiä, lausuntaa
- rohkeaa ja luontevaa suomen kielen käyttöä

7. LUOKKA

Tutustutaan suomalaisen kulttuurin keskeisiin merkkihenkilöihin ja tapahtumiin. Pehdytään puhutun ja kirjoitetun kielen eroavaisuuksiin ja varmennetaan kirjoitetun kielen rakenteiden osaamista. Syvennetään luetun ymmärtämisen, kirjoittamisen ja arkipuheen perustaitoja.

Tilanteet, aihepiirit ja sanasto

- edellisten aihepiirien syventelyä
- suomalaiset merkkihenkilöt ja -tapahtumat
- ainekohtaista sanastoa

- sanakirjan käyttö

Kielitieto

- rakenteiden hallinnan testaus
- sanaluokat
- sijamuodot, verbityypit - persoonamuotoinen verbi: aikamuodot
- suomen kielen ominaispiirteitä
- puhutun ja kirjoitetun kielen erot

Lukeminen ja kirjallisuus

- lukutaidon testaus
- kirjaston käyttö
- lukutekniikkaa: ennakointi, päättely ja pääasioiden etsiminen tekstistä, luetun ymmärtäminen
- lorut, runot, sadut, kertomukset, sarjakuvat, mediatekstit

Kirjoittaminen

- kirjoitustaidon testaus
- kertomus
- luetusta kirjoittaminen
- omat runot, sadut, sarjakuvat, sanelu, päiväkirjan pitäminen
- oikeinkirjoitus

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- puhetaidon testaus
- luetusta keskusteleminen
- arkipäivän puhetilanteiden harjoittelu: kysyminen, vastaaminen, ohjeiden antaminen ja puhelinkäyttäytyminen

8. LUOKKA

Perehdytään erilaisiin mediateksteihin analysoimalla ja tuottamalla niitä. Harjoitellaan mediatekstien kriittistä lukemista ja ymmärtämistä. Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista sekä suullisesti että kirjallisesti. Syvennetään virke- ja lausetietämystä.

Tilanteet, aihepiirit ja sanasto

- elokuva ja kirjallisuus
- sanakirjan käyttö
- ainekohtaista sanastoa

Kielitieto

- persoonamuotoinen verbi: modukset
- lauseenjäsennys
- virkerakenne: päälause ja sivulausetyypit
- suomen kielen ominaispiirteitä
- puhekielen vaihtelu

Lukeminen ja kirjallisuus

- kokonaisteos, tarvittaessa selkokielineen

- lyhyt proosa
- asiatekstin lukeminen, lukutekniikkaa
- mediatekstit

Kirjoittaminen

- oikeinkirjoitus
- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- elokuvan katsominen ja siitä kirjoittaminen
- referointi, kertomus, mielipidekirjoitus

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- kirjaesittely
- elokuvasta keskusteleminen
- keskustelutaidot: mielipiteen ilmaisu ja perustelu

9. LUOKKA

Syvennetään suomalaisen kulttuurin tuntemusta, varsinkin kirjallisuuden osalta. Analysoidaan ja tulkitaan erilaisia tekstejä. Varmennetaan oikeinkirjoituksen hallintaa ja opetellaan aineistopohjaisen kirjoittamisen periaatteita. Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia keskustelu- ja neuvottelutaitoja.

Tilanteet, aihepiirit ja sanasto

- suomalainen kulttuuri, yhteiskunta ja elinkeinoelämä
- ainekohtaista sanastoa
- sanakirjan käyttö

Kielitieto

- persoonamuotoisen verbin kertaus
- nominaalimuodot ja lauseenvastikkeet
- lausetyypit
- suomi maailman kielten joukossa, suomen kielen ominaispiirteitä, suomen kielen vertaaminen omaan äidinkieleen

Lukeminen ja kirjallisuus

- tekstin lukemisen tekniikkaa
- suomalaiseen kirjallisuuteen tutustuminen
- suomalaisen kokonaisteoksen lukeminen
- lukutekniikkaa
- kuvan lukeminen, mediatekstit

Kirjoittaminen

- oikeinkirjoitus
- aineistopohjainen kirjoittaminen
- pohtiva asiakirjoitus

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- keskustelu- ja neuvottelutaidot
- tunteiden, tarpeiden, tietojen ja mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- rakentava keskusteleminen

Arviointi

Suomi toisena kielenä -arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä kielitaito. Suomen kielen taitojen mahdollisten puutteiden merkitystä arvioinnissa pyritään vähentämään monipuolisilla, joustavilla ja oppilaan tilanteeseen sovitetuilla arviointimenetelmillä. Arviointi tapahtuu joko sanallisesti, numeroin tai molemmilla tavoilla riippuen oppilaan suomen kielen taitotasosta. Arvioinnin pohjana ovat oppilaan työskentely, tuotokset, tulokset ja itsearviointi mahdollisuuksien mukaan. Perusopetuksen päättövaiheessa suomi toisena kielenä -arviointia ohjaavat kuitenkin perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit.

Oppilas voidaan arvioida myös koulun opetussuunnitelman äidinkielen tavoitteiden perusteella muun oppilasryhmän mukaan, mikäli hänellä on edellytyksiä siihen. Todistuslomakkeessa tulee olla äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen yhteydessä maininta siitä minkä tavoitteiden mukaisesti oppilas on oppiainetta opiskellut (äidinkieli/suomen kieli/suomi toisena kielenä).

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet. Päättöarvioinnissa on otettava huomioon, että oppilaan kielitaitoprofiili voi olla hyvinkin epätasainen. Kielitaidon lisäksi arvioidaan oppilaan kulttuuri- ja opiskelutaitoja.

Kieli

Kielen osaamisen taso luokalla 9 taitotasokuvausasteikon mukaan: B1.1–B1.2.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee suomalaista yhteiskuntaa, kulttuuria ja suomalaisia tapoja
- ymmärtää monikielisyyden ja monikulttuurisuuden merkityksen ja arvostaa sitä
- ymmärtää ja osaa suhteuttaa suomalaisen kulttuurin arvoja omaan arvomaailmaansa.

Opiskelutaidot

Oppilas on tottunut säännöllisesti käyttämään kielten opiskelulle tyypillisiä työtapoja.

Arvioinnin yhteydessä varmistetaan, että oppilas ja hänen huoltajansa ymmärtävät arvioinnin sisällön ja merkityksen. Huoltajille annetaan tarvittaessa arviointia koskeva suomen- ja englanninkielinen tiedote.

6.3 Toinen kotimainen kieli Ruotsi

Tehtävä

Ruotsin kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön maamme ruotsinkielisen väestön kanssa sekä pohjoismaiseen yhteistyöhön. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa häntä arvostamaan Suomen kaksikielisyyttä ja pohjoismaista elämänmuotoa. Lisäksi tavoitteena on herättää myönteinen asenne kielenopiskelua kohtaan. Oppiaineena ruotsin kieli on taito- ja kulttuurina.

Oppimaan ohjaaminen

Ruotsin kieltä opiskellaan tavoitteellisesti opettajan ohjauksessa, vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa sekä itsenäisesti työskennellen. Tehokkaiden opiskelutaitojen ja -tottumusten opettaminen korostuu kielenopiskelun alkuvaiheessa, jolloin luodaan pohjaa myös myöhemmälle kielenopiskelulle. Näitä taitoja sekä vastuun ottamista omasta opiskelusta painotetaan koko opiskelun ajan. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää sinnikästä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Monipuoliset ja ajanmukaiset materiaalit ja työvälineet ovat apuna.

Aihokokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Ruotsin kielen opiskelu tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen yksilölliseen ja yhteistoiminnalliseen opiskeluun sekä omien opiskelutaitojen kehittämiseen. Oppija oppii myös havainnoimaan ja kehittämään itseään paitsi yksilönä myös ryhmän jäsenenä.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Oleellinen ja tärkeä osa ruotsin kielen opiskelussa on pohjoismaisen kulttuurin tuntemus, sen ymmärtäminen ja hyväksyminen. Omaa kulttuuri-identiteettiään vasten peilaten oppija saa välineitä kohdata pohjoismaisen kulttuurin edustajia sekä suomalaisessa yhteiskunnassa että liikuttaessa muissa Pohjoismaissa.
Viestintä- ja mediataito	Tavoitteena on oppia viestimään ruotsin kielellä samoin kuin vastaanottamaan ruotsinkielistä puhuttua ja kirjoitettua kieltä eri muodoissa ja eri medioiden välityksellä.
Osallistuva kansalainen ja yrittäjyys	Ruotsin kielen opiskelussa opetellaan kielialueelle ominaisia suullisia ja kirjallisia viestintätapoja. Oppija rohkaistuu käyttämään kieltä ja oppimiaan kulttuuritaitoja aktiivisesti osallistuen erilaisissa kansainvälisissä kohtaamistilanteissa.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Kielenopetuksen sisällöt, esim. luonnon- ja ympäristönsuojelu, kierrätys, uhanalaiset kasvit ja eläimet, terveys ja hyvinvointi, sekä niihin liittyvä, karttuva sanasto ohjaavat oppijaa arvioimaan omaa ja muiden käyttäytymistä ja kulutusta sekä pohtimaan ekologisesti kestäviä toimintatapoja.
Turvallisuus ja liikenne	Ruotsin kielen opetuksessa oppijat oppivat ratkaisemaan syntyneitä pulmatilanteita rakentavasti. Oppijoille taataan turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Aihepiiriä käsitellään muutoin lähinnä tekstien ja sanastojen avulla.
Ihminen ja teknologia	Oppija harjoittelee käyttämään tietotekniikkaa ja tietoverkkoja ruotsin kielen oppimisen ja pohjoismaisen kulttuurin ymmärtämisen välineenä esim. tiedonhakuun ja viestintään. Oppija hyödyntää tietotekniikkaa tuotoksissaan mahdollisuuksiensa ja taitojensa mukaan. Sisällöissä ja

Arviointi

Ruotsin kielen arviointi jakaantuu kielitaidon osalta neljään osa-alueeseen; kuullun ja tekstin ymmärtämiseen, puhumiseen ja kirjoittamiseen. Kielen opiskelun alkuvaiheessa arvioinnin pääpaino on reseptiivisissä taidoissa. Kielitaidon karttuessa produktiivisten taitojen osuus kasvaa arvioinnissa. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan oppilaan työskentely, yhteistyökyky, yritteliäisyys sekä asennoituminen ruotsin kieleen ja kulttuuriin. Myös itsearviointia käytetään. Oppilas arvioi sekä omia opiskelutaitojaan että kielitaitonsa eri osa-alueita kullekin ikäkaudelle sopivalla tavalla.

Ruotsi B-kielenä

Tehtävä

Opetuksen tavoitteena on suulliseen vuorovaikutukseen painottuvan ruotsin kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitojen ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä.

Tavoitteet

7. LUOKKA

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- myönteisen asenteen kieltä ja pohjoismaista kulttuuria kohtaan.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten tiedonhankintavälineiden käyttöä.

LUOKAT 8 - 9

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- säilyttää myönteisen asenteensa kieltä ja kulttuuria kohtaan
- oppii ymmärtämään suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- oppii viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten omien viestien laatimista ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

Sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit suomen ja ruotsin kielen kielialueen näkökulmasta

Seuraavassa taulukossa on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksittäiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyistä riippuen. Vuosiluokilla 8 ja 9 kerrataan ja syvennetään aiemmin opittua.

	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
7. luokka	<ul style="list-style-type: none">• tervehtiminen ja esittäytyminen• itsestä ja perheestä kertominen• ihmisten, asioiden ja esineiden yksinkertainen kuvailu• juhlapäivät• numerot, viikonpäivät, kuukaudet, kellonajat• yksinkertaisia keskusteluja• aiheita mm. harrastukset, koulu, musiikki, ruoka, eläimet	<ul style="list-style-type: none">• yksinkertaisen puheen ja tekstin pääasioiden tunnistaminen• helpon suullisen viestin välittäminen ja vastaanottaminen• lyhyiden lauseiden kirjallinen tuottaminen	<ul style="list-style-type: none">• persoonapronominit• preesens• apuverbit• substantiivin taivutus• adjektiivit• kysymyslauseet• kielteiset lauseet• yleisimmät prepositiot• persoonapronominien omistusmuodot
8. luokka	<ul style="list-style-type: none">• asuminen, koti• kaverit, vapaa-	<ul style="list-style-type: none">• suulliseen viestiin reagoiminen myös	<ul style="list-style-type: none">• persoonapronominien objektimuodot

	<p>aika</p> <ul style="list-style-type: none"> • tien kysyminen ja neuvominen 	<p>ilmein ja elein</p> <ul style="list-style-type: none"> • helpon tekstin kirjallinen tuottaminen • suullista tuottamista lähinnä henkilökohtaisia asioita käsittelevissä vuorovaikutustilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> • imperfekti • järjestysluvat • adverbit • någon, ingen • adjektiivien vertailu • perfekti
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • ihminen ja ympäristö • kansainvälisyys • opiskelu, työ ja ammatteja • Pohjoismaat • koulutus ja ammatinvalinta 	<ul style="list-style-type: none"> • entistä vapaampaa kirjallista ja suullista tuottamista • opitaan tarkkailemaan ja korjaamaan omaa tuotosta • kielellinen tai tilannevihjeisiin pohjautuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi • puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla 	<ul style="list-style-type: none"> • pluskvamperfekti, futuurin ilmaiseminen • sivulause • konditionaali • att + infinitiivi • refleksiiviverbit

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Taitotaso B-ruotsi

<p>Kuullun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä. • Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa. • Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhekieltä, joka usein täytyy lisäksi toistaa. 	<p>Puhuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekuppanin apua. • Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä. • Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia. • Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason
--	--

	<p>lauserakenteita.</p> <ul style="list-style-type: none"> Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä.
<p>Tekstin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita). Ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla. Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta. 	<p>Kirjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa. Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertainen postikortti, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu). Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa yksilauseisia virkkeitä. Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämänmuotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppilas tuntee maamme suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden arkipäivän vuorovaikutusmuotoja ja ymmärtää pohjoismaisen yhteistyön merkityksen.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

6.4 Vieraat kielet

Tehtävä

Vieras kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine, joka antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Tavoitteena on myös herättää myönteinen asenne kielten opiskelua kohtaan. Kieliopinnot kartuttavat oppilaan yleistä kulttuuripääomaa ja avaavat uusia näkökulmia myös omaan kieleen ja kulttuuriin. Vieraiden kielten opetuksessa korostetaan suvaitsevaisuutta ja otetaan huomioon suomalaisen yhteiskunnan monikulttuuristuminen.

Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilaille alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky.

Jyväskylän kristillisessä koulussa vieraan kielen opiskelu alkaa vuosiluokalla 2. Vieraita kieliä

voi opiskella alla olevan taulukon mukaisesti.

KIELI	ALOITUSLUOKKA	NÄITÄ KIELIÄ TARJOTAAN
A1-kieli yhteinen	2.lk	englanti
A2-kieli vapaaehtoinen	4.lk	saksa ja ranska
B1-kieli yhteinen	7.lk	ruotsi
B2-kieli vapaaehtoinen	8.lk	saksa, ranska, venäjä

Vuosiluokalla 4 voidaan aloittaa vapaaehtoinen A2-kieli. Valittavana on saksa ja ranska. Vapaaehtoista A2-kieltä ja B2-kieltä tarjotaan koulun resurssien mukaan. Ryhmäkoon minimimäärästä päättää Jyväskylän kristillisen koulun johtokunta.

Tuntijako

Vuosiluokka	1.lk	2.lk	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk
A1-kieli		1	2	2	2	2	2	3	3
A2-kieli				2	2	2	2	2	2
B1-kieli							2	2	2
B2-kieli								2	2

Aihokokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Vieras kieli tarjoaa mahdollisuudet monipuoliseen yksilölliseen ja yhteistoiminnalliseen opiskeluun sekä omien opiskelutaitojen kehittämiseen. Vieraan kielen opetuksessa oppija oppii havainnoimaan ja kehittämään itseään paitsi yksilönä myös ryhmän jäsenenä.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Olenainen ja tärkeä osa vieraiden kielten opiskelussa on kohdekulttuurin tuntemus, sen ymmärtäminen ja hyväksyminen. Omaa kulttuuri-identiteettiään vasten peilaten oppija saa välineitä kohdata erilaisten kulttuurien edustajia sekä monikulttuuristuvassa suomalaisessa yhteiskunnassa että liikkueessaan oman maan rajojen ulkopuolella.

Viestintä ja mediataito	Kielten opiskelussa opetellaan kullekin kielialueelle ominaisia suullisia ja kirjallisia viestintätapoja. Oppija tuottaa ja vastaanottaa vieraskielistä puhuttua ja kirjoitettua kieltä eri muodoissa ja eri medioiden välityksellä.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Oppija rohkaistuu käyttämään kieltä ja oppimaan kulttuuritaitoja aktiivisesti osallistuen erilaisissa kansainvälisissä kohtaamistilanteissa.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Kielenopetuksen sisällöt, esim. luonnon- ja ympäristönsuojelu, kierrätys, uhanalaiset kasvit ja eläimet, terveys ja hyvinvointi, sekä niihin liittyvä, karttuva sanasto ohjaavat oppijaa arvioimaan omaa ja muiden käyttäytymistä ja kulutusta sekä pohtimaan ekologisesti kestäviä toimintatapoja.
Turvallisuus ja liikenne	Vieraan kielen opetuksessa oppijat oppivat ratkaisemaan syntyneitä pulmatilanteita rakentavasti. Oppijoille taataan turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Aihepiiriä käsitellään muutoin lähinnä tekstien ja sanastojen avulla.
Ihminen ja teknologia	Oppija harjoittelee käyttämään tietotekniikkaa ja tietoverkkoja vieraan kielen oppimisen ja kulttuurin ymmärtämisen välineenä esim. tiedonhakuun ja viestintään. Oppija hyödyntää tietotekniikkaa tuotoksissaan mahdollisuuksiensa ja taitojensa mukaan. Sisällöissä ja sanastoissa aihetta käsitellään kohdekielellä.

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi jakaantuu kielitaidon osalta neljään osa-alueeseen: kuullun ja tekstin ymmärtämiseen, puhumiseen ja kirjoittamiseen. Kielen opiskelun alkuvaiheessa arvioinnin pääpaino on reseptiivisissä taidoissa. Kielitaidon karttuessa produktiivisten taitojen osuus arvioinnissa kasvaa. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan oppilaan työskentely, yhteistyökyky, yritteliäisyys sekä asennoituminen opiskeltavaan kieleen ja kulttuuriin. Myös itsearviointia käytetään. Oppilas arvioi sekä omia opiskelutaitojaan että kielitaitonsa eri osa-alueita kullekin ikäkaudelle sopivalla tavalla.

6.4.1 A 1-kieli englanti

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT 2. LK

Alkuopetuksen englannin kielen opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus englannin kieleen ja luoda hyvä pohja jatko-opinnoille. Opetuksessa keskitytään kuullunymmärtämiseen, toistamiseen, soveltamiseen ja suulliseen ilmaisuun. Opetus on aluksi hyvin leikinomaista ja toiminnallista, oppilaan omaan kokemuspiiriin liittyvää. Vähitellen oppilaille opetetaan kielen opiskeluun liittyviä työtapoja ja opiskelutaitoja. Englannin kielen opetus voidaan integroida muiden aineiden opetukseen. Oppimisympäristö ja ilmapiiri pyritään luomaan turvalliseksi ja kannustavaksi niin, että oppilas rohkaistuu suullisen ilmaisun harjoitteluun virheitä pelkäämättä.

Tavoitteet

Kielitaito

Oppilas

- tulee tietoiseksi englannin kielestä ympäristössään; siitä tulleista lainasanoista ja oppii niihin liittyvää lähiympäristön sanastoa.
- rohkaistuu tuottamaan englannin kieltä suullisesti

Kulttuuritaidot

Oppilas

- osaa reagoida suullisesti englannin kielellä jokapäiväiseen elämään liittyvissä helppoissa tilanteissa
- oppii arvostamaan eri kulttuureja ja omaksuu myönteisen asenteen kielten opiskelua kohtaan

Opiskelustrategiat

Oppilas

- tutustuu vieraan kielen opiskeluun liittyviin työtapoihin
- harjaantuu itsenäiseen ja parityöskentelyyn kielen opiskelussa

Sisällöt

A1-englanti	Tilanteet ja aihepiirit	Viestintä strategiat	Rakenteet
2.Ik	<ul style="list-style-type: none">• englannin kieli ympäristössä• tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja anteeksipyyttäminen• itsensä esittely• kotikoulu, eläin, lelu ja ruokasanastoa• pyytäminen ja antaminen• värit• ympäristösanastoa: paikkoja, harrastuksia, kulkuneuvoja• lauluja ja runoja viikonpäivät, numerot 1-20• joulun ja pääsiäiseen liittyvää sanastoa• helppojen kysymysten tuottaminen	<ul style="list-style-type: none">• yksinkertaisen suullisen viestin vastaanottaminen ja välittäminen• englantilaiseen tapakulttuuriin tutustuminen• kulttuuriin ja kielialueeseen liittyvät perustiedot• äänne- ja kirjainmerkkien tunnistaminen• äänne- ja kirjainmerkkien tuottaminen• luokkahuonefraasien tunnistaminen	<ul style="list-style-type: none">• be- ja have -verbit• Do you like?• helppoja verbejä• adjektiiveja

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas viestimään vieraalla kielellä hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

Tavoitteet

LUOKAT 3 – 4

Vuosiluokkien 3 ja 4 tavoitteet pysyvät samoina. Vuosiluokalla 4 tavoitteita syvennetään.

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään englannin kielellä yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana puhutussa tai kirjoitetussa muodossa

Kulttuuritaidot

Oppilas

- omaksuu myönteisen asenteen eri kieliä ja kulttuureja kohtaan
- oppii tuntemaan englanninkielistä kulttuuria ja tutustuu alustavasti englanninkielisen kulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin, esim. juhlapäivien viettäminen
- harjoittelee viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla
- oppii arvostamaan kohdekulttuuria ja sen edustajia

Opiskelustrategiat

Kielen opiskelun alkuvaiheessa oikeiden opiskelutaitojen ja -tottumusten opettaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Oppilas oppii

- opiskelemaan säännöllisesti ja sinnikkäästi sekä koulussa että kotona
- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- arvioimaan myös omaa työskentelyään.

LUOKAT 5-6

Vuosiluokkien 5 ja 6 tavoitteet ovat samat. Vuosiluokalla 6 tavoitteita syvennetään.

Kielitaito

Oppilas oppii

- käyttämään aiempina kouluvuosina hankkimaansa kielitaitoa entistä monipuolisemmin
- ymmärtämään tekstejä, joka sisältävät myös tuntemattomia sanoja
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- syventää tietojaan englanninkielisistä kulttuureista
- opettelee käyttämään englantia luontevasti maan tapakulttuurin mukaisesti.

Opiskelustrategiat

Aiempina kouluvuosina omaksuttujen opiskelutapojen ja -tottumusten ylläpitäminen on tärkeä osa kielen opiskelua myös vuosiluokilla 5-6.

Lisäksi oppilas oppii

- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omissa tuotoksissaan
- ottamaan enemmän vastuuta opiskelustaan
- opiskelemaan entistä itsenäisemmin
- kehittämään omia opiskelutaitojaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

SISÄLLÖT

Seuraavassa taulukossa on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksittäiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyistä riippuen.

Vuosiluokalta 4 alkaen kerrataan ja syvennetään aiemmin opittua.

A1-ENGLANTI	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
3. luokka	<ul style="list-style-type: none">• tervehtiminen, esittäytyminen, voinnin kysyminen ja kertominen<ul style="list-style-type: none">• iän kysyminen ja kertominen• muita kohteliaisuusfraaseja• itsestä ja perheestä kertominen• toiminnan, ihmisten, asioiden ja esineiden yksinkertainen kuvailu• yksinkertaisia keskusteluja (esim. puhelimesta, ostoksilla, tavatessa)• juhlakulttuuriin tutustumista• aihepiireinä mm. värit, ruokia, juomia, eläimiä, tunteita, koulutarvikkeita,	<ul style="list-style-type: none">• äännemerkkien tunteminen• kirjoitus- ja äänneasujen erilaisuuden ymmärtäminen• yksinkertaisen suullisen viestin vastaanottaminen ja välittäminen, tarvittaessa myös non - verbaaliin viestintään tukeutuen• kirjallisen viestin ymmärtäminen• luokkahuone- ja opiskelufraasien ymmärtäminen ja niihin reagoiminen• englantilaisen tapakulttuurin perusasioiden harjoittelu	<ul style="list-style-type: none">• can-, have- ja be -verbit• keskeisiä verbejä ja adjektiiveja perusmuodossa• myönteisiä, kielteisiä ja kysyviä preesenslauseita alustavasti• substantiivin yksikkö ja monikkoja, artikkeli a/an• persoonapronominien perus- ja omistusmuotoja• prepositioita• perusluvut 20-100

	<p>luontosanoja, ruumiinosia, vaatteita, huonekaluja, viikonpäivät</p>		
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • koulupäivästä, vapaa-ajasta ja harrastuksista kertominen ja kysyminen • sään ja ympäristön kuvailu • yksinkertaisia keskusteluja (esim. kaverin esittely, ravintolassa, kaupassa) • aihepiireinä mm. säätiloja, urheilulajeja, kuukaudet ja vuodenaajat, maiden nimiä, kellonajat 	<ul style="list-style-type: none"> • yksinkertaisen kirjallisen viestin tuottaminen, myös apuneuvoihin tukeutuen 	<ul style="list-style-type: none"> • kestopreesens • yleispreesens • s-genetiivi • substantiivin epäsäännöllisiä monikkoja <LI • persoonapronominien perusmuodot <ul style="list-style-type: none"> • adjektiivien vertailua • prepositioita
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • matkustaminen, lipun ostaminen, tien kysyminen ja neuvominen • tutustumista Iso-Britanniaan • Suomesta kertominen • henkilötietojen kysyminen ja antaminen • keskusteluja esim. kaupassa, ravintolassa, rautatieasemalla • kirjeen kirjoittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjallista ja suullista tuottamista, lähinnä henkilökohtaisia asioita käsittelevissä vuorovaikutustilanteissa (esim. kirje, haastattelut) 	<ul style="list-style-type: none"> • there is/there are • -rakenne • be going to -rakenne • yleispreesens; myönteiset, kielteiset ja kysyvät lauseet • imperfekti alustavasti • adjektiivien lyhyt vertailu • järjestysluvut • persoonapronominien omistus- ja objektimuodot • lisää prepositioita ja prepositioilmauksia
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset kulttuurit ja elämä eri puolilla maailmaa • kansainvälisyys • moderni teknologia • elämää maalla • menneen ajan tapahtumien 	<ul style="list-style-type: none"> • entistä tavoitteellisempaa ja vapaampaa suullista ja kirjallista tuottamista 	<ul style="list-style-type: none"> • imperfekti; myönteiset, kielteiset ja kysyvät lauseet • säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja ja konditionaali • futuuri alustavasti

	kuvailu <ul style="list-style-type: none"> • omasta elämästä kertominen; nykyhetkestä, menneisyydestä ja tulevaisuudesta 		<ul style="list-style-type: none"> • substantiivin the-artikkeli • adjektiivien lyhyt ja pitkä vertailu
--	---	--	---

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ
Kriteerit arvosanalle 8 (hyvä) ovat seuraavat:

<p>Kuullun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä. • Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa. • Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa. 	<p>Puhuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekumppanin apua. • Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä. • Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia. • Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita. • Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä.
<p>Luetun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita). • Ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla. • Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta. 	<p>Kirjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa olevissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa. • Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu). • Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreettisiin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä. • Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT LUOKILLA 7–9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Tavoitteet

7. LUOKKA

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään pääajatuksia ja keskeisiä yksityiskohtia myös laajempaa yleistietoa sisältävästä kuullusta tai luetusta, selvästi jäsennetystä tekstistä
- tiedostamaan joitakin keskeisiä eroja englannin kielen eri varianteista.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Ylläpidetään jo aikaisemmin omaksuttuja kielen opiskelun työtapoja.

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin
- tiedostamaan ja hallitsemaan sanojen opiskelun merkityksen
- oivaltamaan yrittämisen sekä sinnikkään ja säännöllisen työnteon tärkeyden vieraan kielen oppimiselle.

LUOKAT 8 - 9

Vuosiluokkien 8 - 9 tavoitteet ovat samat. Vuosiluokalla 9 tavoitteita syvennetään ja laajennetaan.

Kielitaito

Oppilas oppii

- selviytymään myös hiukan vaativammista epävirallisista keskustelutilanteista sekä kertomaan suullisesti tai

kirjallisesti arkisista asioista, jotka sisältävät myös jonkin verran yksityiskohtia.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- ymmärtämään kohdekulttuuria omaa kulttuuristaustansa vasten
- välittämään omalla kielitaidollaan maansa ja kulttuurinsa tuntemusta
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä
- käyttämään tehokkaasti pari- ja ryhmätyöskentelytaitoja
- työskentelemään itsenäisesti ja ottamaan vastuuta omasta työnteostaan
- muuttamaan tarvittaessa työskentelytapojaan.

SISÄLLÖT

Seuraavassa taulukossa on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksi tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyistä riippuen. Kullakin vuosiluokalla kerrataan ja syvennetään edellisillä vuosiluokilla opittua.

A1-ENGLANTI	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • esittäytyminen ja esittely • small talkiin tutustuminen; kysyminen ja kysymyksiin vastaaminen kohteliaasti • minä ihmisenä ja oppijana; tunteiden ilmaiseminen • perhe, ystävät ja lemmikit; ulkonäön ja luonteen kuvailu • mielipiteen kysyminen ja ilmaiseminen • asumisympäristön kuvailu ja siitä kertominen • tienneuvominen 	<ul style="list-style-type: none"> • kielellinen tai tilanneviheisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi • suullisten ohjeiden ymmärtäminen • puheenvuoron aloituksen ja lopetuksen harjoittelemista • selkeän palautteen antamista ja sen hyödyntämistä vuorovaikutustilanteissa • pienimuotoista keskustelua opettajan johdolla • joidenkin englannin variaatioiden erojen havaitseminen • oman kielenkäytön tarkkailun tiedostamista • lauseiden ja pienten viestien kirjoittamista 	<ul style="list-style-type: none"> • perfekti • pluskvamperfekti • futuuri • artikkeleiden käyttö • abstrakti- ja ainesa • järjestysluvut • epämääräisen ajan ilmauksia • of-genetiivi • prepositioita
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • matkailu ja siihen liittyvät tilanteet 	<ul style="list-style-type: none"> • oman kielenkäytön tarkkailu 	<ul style="list-style-type: none"> • relatiivipronomineja • futuuri ja if-lause

	<ul style="list-style-type: none"> • koulu ja koulunkäynti eri kulttuureissa; koulutilanteita • ystävyys • terveys; esim. ruokailutilanteita • harrastukset • haastatteluja • tunteiden kuvailemista • nuorten ja vanhempien väliset suhteet • mielipiteen perustelu 	<ul style="list-style-type: none"> • omien virheiden korjaaminen kirjoituksessa ja puheessa • saadun palautteen hyödyntäminen omassa viestinnässä • kiertoilmaisujen käyttämistä tilanteissa, joissa oma kielitaito ei riitä • puheenvuoron ottamisen ja sen ylläpitämisen harjoittelua • intonaation merkityksen tiedostaminen • vaativampaa opettajajohtoista keskustelua • pienimuotoista pari- ja ryhmäkeskustelua • englannin eri variaatioiden erojen huomioiminen • vaativampaa kirjallisen viestinnän harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> • 1.konditionaali ja if • refleksiivipronomini <LI • liitekysymykset • sanajärjestys • artikkeleja • be able to/have to rakenteet • prepositioita ja prepositiorakenteit:
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelu ja työ; työpaikkahaastattelu • ympäristö ja sen suojelu • taide ja kulttuuri • media ja mainonta • kulttuurien välinen vertailu; omasta kulttuurista kertominen ja vertailun tekeminen • keskusteleminen ja mielipiteen syvällisempi perustelu 	<ul style="list-style-type: none"> • vaativaa suullista (esitys) ja kirjallista (kirjoitelma) kerrontaa • puheenvuoron ottamisen, ylläpitämisen harjoittelua • intonaation harjoittelua viestin välittäjänä • vaativampaa palautteen antamista ja sen parempaa huomioimista omassa viestinnässä 	<ul style="list-style-type: none"> • passiivi • epäsuora kysymysl. • infinitiivi ja -ing-mu • 2. konditionaali ja i lause • yksikkömuotoiset substantiivit • artikkeleita • apuverbien aikamu • toivomuslauseet

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

<p>Kuullun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää pääajatukset ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat. • Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja. 	<p>Puhuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolist. Pystyy osallistumaan rutiinomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä. • Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä.
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vie korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy. • Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja joidenkin vaativampiakin rakenteita. • Laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbin aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä.
<p>Luetun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. • Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän parisivuisen tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia. • Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista. 	<p>Kirjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa. • Osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimituksista tai henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolistista (l kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit). • Osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot. • Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöjä ilmaisuja.

6.4.2 Valinnaiset A 2 - kielet saksa ja ranska

Vapaaehtoisen A-kielen keskeyttäminen

Vuosiluokalla 4 alkava vapaaehtoinen A-kieli (A2-kieli) on vapaaehtoinen vain valintapäätökseen asti. Sen jälkeen kielivalinta on sitova koko perusopetuksen ajan. A2-kieltä ei voi keskeyttää ilman erityisen painavia perusteita ja A2-kielen valinta vaikuttaa myös muihin opetusjärjestelyihin vuosiluokilla 7 - 9.

A2-kielen opiskelu voidaan kuitenkin joissain tapauksissa keskeyttää.

Keskeyttämisperusteina voivat olla:

1. Oppimisvaikeudet, joiden tulee olla asiantuntijan toteamat.
2. Terveydelliset syyt, joista lausunnon antaa joko lääkäri tai kouluterveydenhoitaja.
3. Oppilaan oman elämäntilanteen muuttuminen, esimerkiksi koulun vaihto.

Menettelytapa keskeytystä haettaessa:

1. Huoltajan esittämä kirjallinen pyyntö.
2. Palaveri, jossa ovat läsnä huoltaja, oppilas, rehtori, aineenopettaja ja tarvittaessa erityisopettaja (sekä vuosiluokan - 9 opinto-ohjaaja).
3. Rehtorin kirjallinen päätös.

SISÄLLÖT LUOKILLA 4-6

Saksa

Seuraavassa taulukossa on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksittäiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyistä riippuen. Kullakin vuosiluokalla kerrataan ja syvennetään edellisillä vuosiluokilla opittua.

A2- SAKSA	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> esittäytyminen ja tervehtiminen nimen, iän, kotipaikan ja voinnin tiedustelu ihmisten, toiminnan ja ympäristön yksinkertainen kuvailu värit viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenajat kellonajat koti ja perheenjäsenet ruumiinosat koulu, opettajat ja luokkatoverit saksalaiseen juhlakulttuuriin tutustumista 	<ul style="list-style-type: none"> kielen kirjoitus- ja äänneasun erilaisuuden ymmärtäminen kirjaimet ü ja ß yksinkertaisen kirjallisen ja suullisen viestin ymmärtäminen helpon, omaan elämään liittyvän suullisen viestin välittäminen saksalaiseen tapakulttuuriin kuuluvia tilanne- ja kohteliaisuusfraaseja luokkahuone- ja opiskelufraasien ymmärtäminen 	<ul style="list-style-type: none"> substantiivien suku, epämääräinen ja määräartikkeli sekä iso alkukiri persoonapronominit ja possessiivipronominit mein(e) ja dein(e) sein- ja haben-verbi verbin säännöllinen pre-taivutus <LI paikan ilmaiseminen preposition avulla luvut 1-100 myönteisiä, kielteisiä (r) ja kysyviä lauseita
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> harrastuksista ja vapaa-ajasta kertominen omista mieltymyksistä kertominen ruoka ja juoma matkustaminen Euroopan maita kirjeenvaihto puhelinkeskustelu ostoskeskustelu vaatteiden ja ulkonäön kuvailu 	<ul style="list-style-type: none"> lyhyen viestin kirjoittaminen (kirje, kortti, kännykkäviesti, kutsu) 	<ul style="list-style-type: none"> substantiivien monikotit substantiivien akkusatiivi persoonapronominien akkusatiivi possessiivipronominit sie ja ihr(e) kieltopronomini kein,ke prepositio + akkusatiivi auf, hinter, in, neben, unter, vor, zwischen adjektiivien vertailu (komparatiivi) epäsäännöllisesti taipuvaiset verbejä modaaliverbejä aikaa, paikkaa ja suuntalaisia prepositioita
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> omasta elämästä ja arkipäivän tilanteista kertominen, myös menneessä aikamuodossa saksankielisiin maihin ja 	<ul style="list-style-type: none"> monipuolisempaa tiedon etsimistä tekstistä pienimuotoista omaa kirjallista tuottamista, myös apuneuvoihin tukeutuen 	<ul style="list-style-type: none"> substantiivien yksikön ja monikon datiivi persoonapronominien c possessiivipronominit säännöllisten ja

	niiden kulttuuriin tutustuminen <ul style="list-style-type: none"> • tien kysyminen ja neuvominen • kulkuneuvot ja matkustaminen • sää ja ilmansuunnat • sairauksista kertominen • oman mielipiteen ilmaiseminen • ihmisten ja ympäristön kuvailua • luonnon- ja ympäristön suojelu 	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolisempaa suullista viestintää, lähinnä henkilökohtaisia asioita koskevissa vuorovaikutustilanteissa (haastattelu) 	epäsäännöllisten verbi perfektin <ul style="list-style-type: none"> • sein-apuverbin käyttö perfektissä • imperatiivi alustavasti • prepositio + datiivi: an, hinter, in, neben, über, unter, vor, zwischen
--	--	--	--

Ranska

Seuraavassa taulukossa on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksittäiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyistä riippuen. Vuosiluokalta 5 alkaen kerrataan ja syvennetään aiemmin opittua.

A2-RANSKA	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • tervehdykset ja esittäytyminen • asuinpaikan kertominen • oston tilanne • toiminnan yksinkertainen kuvailu eri viikonpäivinä • lähiympäristö: eläimet, perheenjäsenet ja oma huone 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjoitus- ja äänneasujen erilaisuuden ymmärtäminen • äänneominaisuuksiin tutustuminen • intonaatio • yksinkertaisen viestin vastaanottaminen ja välittäminen • kohteliaisuus- ja muita tilannefraaseja 	<ul style="list-style-type: none"> • substantiivit: artikkelit, yksikkö ja monikko • adjektiivi • lukusanat 0 - 31 • persoona- ja omistuspronominit (yksi) • verbit: -er-verbin preesens (yksikössä), être- ja avoir-verbit (yksikössä) • lauseenmuodostus alustavasti
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsestä ja lemmikeistä kertominen • harrastuksista ja perheestä kertominen ja kysyminen • syntymäajan kertominen ja kysyminen • erilaisia ostos tilanteita • Ranskan maantieto ja ilmansuunnat 	<ul style="list-style-type: none"> • haastattelu ja vastaukseen reagointi • kirjallisen viestin laatiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • substantiivit: monikon artikkelit • verbit: säännöllisen -er-verbin ja epäsäännöllisen verbin preesens (être, avoir) • adjektiivin taiputus • lukusanat 0 - 100 • järjestyslause • kieltolause • omistuspronominit (yksi)

			<ul style="list-style-type: none"> • kysymyslause
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • säästä kertominen • tien kysyminen ja neuvominen • ranskankieliset maat (alustavasti) • ravintolassa asiointi • ranskalainen ruokakulttuuri • ulkonäön kuvaus • kellonajat • kotitöistä kertominen 	<ul style="list-style-type: none"> • oman nimen tavaaminen • vapaampaa ja itsenäisempää suullista ja kirjallista tuottamista myös apuneuvoihin tukeutuen 	<ul style="list-style-type: none"> • genetiivi • partitiivi • adjektiivin taiputus ja pa • omistuspronominit • en ja au maiden nimien yhteydessä • epä säännöllisten verbier preesens (faire, aller, m pouvoir) • säännöllisten verbiluokk preesens (-ir ja -re -verl) • lähifutuuri • passé composé alustava • il y a -rakenne • genetiivi • prepositioilmauksia • omistuspronominit

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ
Kriteerit arvosanalle 8 (hyvä) A2-kielissä ovat seuraavat:

<p>Kuullun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana. • Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömään tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja. • Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta. 	<p>Puhuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä ta ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustie käsittelyissä vuoropuheluissa. Tarvitsee us puhekumppanin apua. • Puheessa on taukoja ja muita katkoksia. • Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia. • Osaa hyvin suppean perussanaston, joitakir tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopir aineksia. • Alkeellisessakin vapaassa puheessa esiintyy paljon kaikenlaisia virheitä.
<p>Luetun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita. • Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset). • Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta. 	<p>Kirjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lause • Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraasej itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja). • Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja p kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälausei • Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vap: tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlais virheitä.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

SISÄLLÖT LUOKILLA 7-9

Saksa

Seuraavassa taulukossa on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksittäiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyistä riippuen. Kullakin vuosiluokalla kerrataan ja syvennetään edellisillä vuosiluokilla opittua.

A2- SAKSA	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
7. luokka	<ul style="list-style-type: none">• kodin ja koulun arki, asuminen sekä arkipäivän tilanteita esim.:• kaupassa asiointi• vapaa-ajan toimintoja• kellonaikoja• päivittäisistä tapahtumista kertomista• ulkonäön kuvailua• säästä kertomista• matkustamista eri kulkuneuvoilla	<ul style="list-style-type: none">• suullisten ohjeiden ymmärtäminen• puheenvuoron aloittamisen ja lopettamisen harjoittelemista• selkeän palautteen antamista ja sen hyödyntämistä vuorovaikutustilanteissa• kielellinen tai tilannevihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi• oman kielenkäytön tarkkailun tiedostamista• pienimuotoista keskustelua opettajan johdolla• lauseiden ja pienten viestien kirjoittamista	<ul style="list-style-type: none">• haben ja sein -verbi imperfekti• eriävät yhdysverbit• akkusatiivi- ja datiiviprepositiot• man -rakenne• adjektiivi predikaatiivir• tavallisimmat sivulauseet• päälauseen sanajärjestys
8. luokka	<ul style="list-style-type: none">• vapaa-ajasta ja lomasta kertominen• tapaamisesta sopiminen• erilaisia palvelutilanteita• nähtävyyksistä kertominen• terveys ja hyvinvointi• mielipiteen ilmaiseminen• erilaisia kotiaskareita	<ul style="list-style-type: none">• oman kielenkäytön tarkkailua• omien virheiden havaitsemisen ja niiden korjaamisen harjoittelua• saadun palautteen hyödyntäminen omassa viestinnässä	<ul style="list-style-type: none">• imperatiivi• imperfekti ja pluskvamperfekti• genetiivi• akkusatiivia ja/tai datiiviprepositiot (1 vaihtoprepositiot)• järjestyslauseet ja päivämäärät

	<ul style="list-style-type: none"> • ammatin ilmaiseminen 	<ul style="list-style-type: none"> • puutteellisen kielitaidon kompensoiminen kiertoilmaisulla • puheenvuoron ottamisen ja ylläpitämisen harjoittelua • vaativampaa opettajajohtoista keskustelua • pienimuotoista pari- ja ryhmäkeskustelua • vaativampaa kirjallista harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> • adjektiivin taiputusta attribuuttina • adjektiivin vertailumu • omistuspronominin käyttö sijamuodoissa
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • nuorten elämä ja ystävyssuhteet • ominaisuuksia ja luonteenpiirteitä • tulevaisuuden suunnitelmista ja haaveista kertomista • ympäristökysymyksiä (mm. kierrätys ja luonnon saastuminen) • viestien kirjoittaminen (mm. kirje, kortti, sähköposti) 	<ul style="list-style-type: none"> • kerrataan ja syvennetään aiemmin opittuja strategioita • vaativampaa suullista ja kirjallista tuottamista • puheenvuoron ottamisen ja pitämisen harjoittelua • vaativampaa palautteen antamista ja sen parempaa huomioimista omassa viestinnässä • itsenäistä tiedonhakuja eri tietolähteistä apuneuvoja käyttäen 	<ul style="list-style-type: none"> • epäsuorat kysymyslauseet • relatiivilauseet • loput sivulauseet • futuuri • refleksiiviverbit • werden-passiivilauseiden ymmärtäminen <LI • infinitiivirakenteita (n zu-partikkelin käyttö infinitiivin edessä) • adjektiivin taiputus kokonaisuudessaan • maantieteelliset nimet • welcher ja was für ei-pronominin

Ranska

Seuraavassa taulukossa on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksittäiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyistä riippuen. Kullakin vuosiluokalla kerrataan ja syvennetään edellisillä vuosiluokilla opittua.

A2-RANSKA	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • koulutyöstä kertominen • ruumiinosat ja sairauksista kertominen • Pariisin nähtävyydet • tien kysyminen ja neuvominen • maiseman kuvailu • harrastuksista ja vapaa-ajasta kertominen 	<ul style="list-style-type: none"> • joitakin ranskankielelle ominaisia elekielen ilmauksia • suullisten ohjeiden ymmärtäminen • kielellinen tai tilannevihiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • aiemmin opitun vahvistaminen • partitiivinen artikkeli • vouloir, voir, connaître boire -verbien preesen • passé composé avoir-verbillä (säännölliset -re -verbit ja tavallisimmat epä säännölliset verbit)

	<ul style="list-style-type: none"> • ruokapöytäkeskustelu 	<ul style="list-style-type: none"> • vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen • oman kielenkäytön tarkkailu • lauseiden ja pienten viestien kirjoittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • demonstratiivipronomi • objektipronominit (le, l • epäsäännölliset adjektit (beau, nouveau, vieux
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • työstä ja työttömyydestä keskusteleminen • lomista kertominen • matkan tilaaminen ja matkustamiseen liittyvien asioiden hoito • tv-ohjelmista ja luonnontutkimuksesta keskusteleminen 	<ul style="list-style-type: none"> • puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla • joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten harjoittelu • pienimuotoista pari- ja ryhmäkeskustelua • vaativampaa kirjallista harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> • partitiivinen artikkeli m ilmaisevien sanojen yhteydessä ja kieltolauseessa • säännöllisen -ir-verbin preesens sekä epäsäännölliset verbit prendre, dire, partir • imperfekti • refleksiiviverbi • imperatiivi • passé composé être-ve • painolliset persoonapronominit
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • nuorten ja aikuisten väliset suhteet • ihminen ja ympäristö • oma ja kohdemaan kulttuuri • ranskalaisten ruokatapoja • siirtolaisuus • työelämä ja ammatista keskusteleminen 	<ul style="list-style-type: none"> • syvennetään aiemmin opittuja ranskankielelle ominaisia viestintätapoja • puheenvuoron ottamisen, ylläpitämisen ja lopettamisen harjoittelu • vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen - omien virheiden havaitseminen ja korjaaminen • puuttuvan kielitaidon kompensointia kiertoilmaisulla • vaativampaa suullista ja kirjallista tuottamista (kirjoitelmia) 	<ul style="list-style-type: none"> • imperfektin ja passé composé'n ero • futuuri • epäsäännölliset verbit dormir, sentir, suivre, courir, ouvrir, connaître, savoir, devoir, pouvoir tenir, croire, voir • refleksiiviverbien passé composé ja imperatiivi • adjektiivien vertailu • adverbien muodostus • relatiivipronominit qui, que • objektipronominit COD COI • en ja y

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

<p>Kuullun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreetit tarpeensa. Pystyy seuraamaan hyvin 	<p>Puhuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaa kuvata lähipiiriään muutamin lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista
---	--

<p>summattaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen. Ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa. • Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää yleispuhekieltä, joka äännetään hitaasti ja selvästi. Toistoa tarvitaan melko usein. 	<p>ja tavallisimmista palvelutilanteista. Osaa aloittaa lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksoja, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja väloituksia. • Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on hyvin ilmeistä ja ääntämisvirheitä koitua satunnaisia ymmärtämisongelmia. • Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja m keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita). • Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman kieliopin alkeellisessa vapaassa puheessa, mutta virheitä esiintyy yhä paljon perusrakenteissakin.
<p>Luetun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä (mainokset, kirjeet, ruokalistat, aikataulut) ja faktatekstejä (käyttöohjeet, pikku-uutiset). • Pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsenellystä muutaman kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista. • Tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi. 	<p>Kirjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmilla arkitilanteista. • Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (henkilökohtaiset kirjeet, lappuset), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luetteloma kuvauksia hyvin tutuista aiheista (todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista, omista perheen suunnitelmista). • Osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisia sidossanoja (ja, mutta) liitettyjä rinnasteisia lauseita. • Kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

6.4.3 Valinnaiset B2-kielet saksa, ranska ja venäjä

Valinnaisen kielen opetuksen tulee painottua puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja toimia samalla johdantona pitempikestoisille kyseisen kielen opinnoille toisen asteen koulutuksessa. Nämä opetussuunnitelman perusteet on laadittu

neljälle vuosiviikkotunnille.

B2-kieleksi voi valita saksan, ranskan tai venäjän. B2-kieltä tarjotaan koulun resurssien mukaan.

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT LUOKILLE 8-9

Tavoitteet

Kielitaito

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekuppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tilanteisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.

Taitotasosteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1–A1.2 ja kuullun ja ymmärtämisen osalta taso A1.2–A1.3.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja kohdekulttuuria sekä tutustumaan niiden välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- oppii viestimään kulttuurille luontevalla tavalla ja arvostamaan tämän kulttuurin edustajia.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

Sisällöt

Saksa

Seuraavaan taulukoon on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksityiskoolliset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyihin riippuen. 9. luokalla kerrataan ja syvennetään 8. luokan keskeisiä sisältöjä.

B2- SAKSA	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
--------------	----------------------------	---------------------	-----------

8.luokka	<ul style="list-style-type: none"> • esittäytyminen ja tervehtiminen • itsestä ja perheenjäsenistä kertominen • ulkonäön kuvailua • koulu ja harrastukset • asuminen • ruokailu • ostoksilla käynti • kuukaudet ja vuodenaajat • matkalipun ostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • äänneasun osittaisen erilaisuuden ymmärtäminen • substantiivien iso alkukirjain, kirjaimet ü ja ß • puheen ja tekstin pääasioiden ymmärtäminen • rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta • suullista vuorovaikutusta puhekeskustelun avulla • kirjallisten apuneuvojen käyttäminen pienissä viesteissä • keskustelun aloittaminen ja lopettaminen sekä ajan voittaminen keskustelussa • toisen keskustelijan huomioiminen • teitittely • kohteliaisuudet ja niihin vastaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • preesenstaivutus • sein ja haben -verbit • persoonapronominien nominatiivi ja akkusatiivi • epämääräinen ja määräinen artikkeli • kieltosanat • se-sanana vastineet • omistuspronominit • numerot • möchte ja würde -muodot kohteliaisuuksissa • päälauseen sanajärjestys • modaaliapuverbejä • substantiivien monikko • eriäviä yhdysverbejä • substantiivien akkusatiivi • prepositioita • man-rakenne • imperatiivi
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • kuulumisten kertominen • ravintolassa asiointi • pukeutuminen • tien kysyminen ja neuvominen • perhejuhlat • mielipiteen ilmaiseminen ja siihen vastaaminen • asuminen • ympäristö • terveys ja sairastaminen • ajan ilmaiseminen • tulevaisuuden suunnitelmista 	<ul style="list-style-type: none"> • omien viestien suunnittelu • oman kielenkäytön tarkkailu • pienimuotoista suullista kerrontaa • jokapäiväisistä asioista keskustelua • kirjallisen viestin laatimista 	<ul style="list-style-type: none"> • monikon omistuspronominit • sein ja haben -verbien imperfekti • perfekti • akkusatiiviprepositiot • sivulauseen sanajärjestys • substantiivien datiivi • datiiviprepositiot • persoonapronominien datiivimuodot • ajan ja paikan prepositioita • rektioverbejä

	kertominen		
--	------------	--	--

Ranska

Seuraavaan taulukoon on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksityiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyriippuen. 9. luokalla kerrataan ja syvennetään 8. luokan keskeisiä sisältöjä.

B2-RANSKA	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> tervehtiminen, esittäytyminen, voinnin kysely, hyvästely perheenjäsenistä ja iästä kertominen ja kysyminen ostotilanne ja kahvilassa asiointi asunnon esittely säästä, matkasuunnitelmista ja kouluopinnoista kertominen paikan kysyminen ja neuvominen alustavasti kellonajan ilmaiseminen 	<ul style="list-style-type: none"> kirjoitus- ja äänneasujen erilaisuuden ymmärtäminen sekä äänneominaisuuksien tunteminen tavallisimpia tilanteita ja kohteliaisuusfraaseja ja niihin vastaaminen tapakulttuuri (teittely ja poskisuudelmat) yksinkertaisen suullisen viestin välittäminen ja vastaanottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> artikkelit adjektiivin taipuminen ja partitiivi omistuspronominien taipuminen kieltoilmaus prepositioilmauksia il y a -rakenne demonstratiivipronomini <LI genetiivi lukusanat 0 - 69 kysymyksenmuodostustapojen muodostaminen epäsäännölliset verbit: être aller, prendre, avoir, voir, boire, partir
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> aterian suunnittelu ja ruokaostoksilla käynti vuokrahuoneiston etsiminen tapaamisen sopiminen ja suunnitelmista kertominen ravintolassa asiointi tien neuvominen mielipiteen ilmaisu kirjeen laatiminen ja itsestä kertominen 	<ul style="list-style-type: none"> kielellinen tai tilanneviihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi jokapäiväisistä asioista keskustelua ranskalaisen tapakulttuurin perusasiat vuorovaikutustilanteissa oman kielenkäytön tarkkailu yksinkertaisen 	<ul style="list-style-type: none"> partitiivi passé composé avoir-verbillä ja être-verbillä alustavasti käskymuoto lähifutuuuri apuverbit (savoir, vouloir, pouvoir, devoir) refleksiiviverbi objektipronominien COD ja CODA järjestysluvat lukusanat 70-99 kieltoilmauksia

		kirjallisen viestin tuottaminen, myös apuneuvoihin tukeutuen	
--	--	--	--

Venäjä

Seuraavaan taulukoon on koottu esimerkinomaisesti kielenopiskelun keskeisiä sisältöjä vuosiluokittain. Yksittäiset tilanteet ja aihepiirit, viestintästrategiat sekä rakenteet voivat poiketa taulukon sisällöistä opetusjärjestelyriippuen. 9. luokalla kerrataan ja syvennetään 8. luokan keskeisiä sisältöjä.

B2- VENÄJÄ	TILANTEET JA AIHEPIIRIT	VIESTINTÄSTRATEGIAT	RAKENTEET
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> tervehtiminen, esittäytyminen itsestään ja perheestään, ystävistä kertominen vapaa-aika, arki tavallisimpia toivotuksia helppojen kysymysten tekemistä esim. iän kysyminen 	<ul style="list-style-type: none"> kyrillinen kirjaimisto (lukeminen, kirjoittaminen, ääntäminen) ääntäminen, intonaatio helpon suullisen viestin välittäminen ja vastaanottaminen tuttujen sanojen tunnistaminen tekstistä ja niiden kirjoittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> lauserakenne sukukategoria (substantiivit, adjektiivit, possessiivipronominit) presens
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> sää, vuodenajat asiointi (esim. kahvila, kauppa, puhelin) mielipiteen ja olotilan ilmaiseminen tutustumista venäläiseen tapakulttuuriin perustietoa maantuntemuksesta 	<ul style="list-style-type: none"> opitaan ymmärtämään helpohkon puheen ja tekstin keskeiset sisällöt kohtelias viestintä yksinkertaisissa tilanteissa lyhyen kirjallisen viestin tuottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> tutustuminen substantiivien yksikön taivutusmuotoihin preteriti (olla-verbi) liittofutuuri

Arviointi

Seuraavassa taulukossa ovat arviointikriteerit arvosanalle hyvä (8):

B2-KIELI

Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen
<ul style="list-style-type: none"> Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, 	<ul style="list-style-type: none"> Osa vastata häntä koskeviin

<p>lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joutuu ponnistelemaan ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihjeitä. • Tarvitsee paljon apua; puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännöstä. 	<p>yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekuppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia. • Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia. • Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja. • Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaukset voivat olla melko virheettömiä.
<p>Luetun ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita. • Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset). • Lyhyenkin tekstinpätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta. 	<p>Kirjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein. • Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja). • Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita. • Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.

6.5. Matematiikka

Tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia matemaattisen ajattelun kehittämiseen, matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten suhteiden ymmärtämiseen sekä yleisimmin käytettyjen ratkaisumenetelmien oppimiseen. Opetuksen avulla kehitetään oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua ja ohjataan oppilasta löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään ratkaisuja niihin. Matematiikan merkitys nähdään laajasti osana oppilaan henkistä kasvua. Sillä edistetään oppilaan loogista ajattelua, kykyä toimia tavoitteellisesti ja johdonmukaisesti sekä kykyä kohdata ja ratkoa arkipäivän ongelmia.

Matematiikan opetuksen on edettävä systemaattisesti ja sen tulee luoda kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle. Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajatusmalleja matematiikan abstraktiin järjestelmään. Opiskelussa käytetään runsaasti apuna arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista käsitellä matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla. Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään oppimisprosessin tukemisessa mahdollisuuksien mukaan.

Oppimaan ohjaaminen

Matematiikan osaaminen syntyy samaan tapaan kuin talo. Sille on ensin tehtävä kestävä perustus, jonka päälle myöhempi oppiminen rakentuu. Jos perustuksessa havaitaan aukkoja, ne pitää korjata ennen kuin korotetaan seiniä. Perustan rakentamiseen tarvitaan konkreetteja malleja, toiminnallisuutta ja tilaisuutta kokemuksiin ja havaintoihin. Mitä pienemmistä oppilaista on kyse, sitä enemmän konkretisointia tarvitaan. Riittävää konkreettisuutta ei tarjoa se, että opettaja näyttää ja selittää. Lasten on myös tutkittava ja kokeiltava itse. Mitä korkeammaksi talo kasvaa, sitä abstraktimmaksi matematiikka muuttuu. Opettajan tukea tarvitaan oppilaiden konkreetin ajattelun suuntaamiseen vähitellen kohti abstraktia ajattelua.

Matematiikan osaaminen koostuu sekä kyvystä ymmärtää matemaattisia käsitteitä ja niiden välisiä suhteita että kyvystä suorittaa mahdollisimman vaivattomasti matemaattisia operaatioita (esim. peruslaskutoimituksia). Molemmat näkökulmat tulee huomioida opetuksessa alimmilta luokilta lähtien. Opetussuunnitelma muodostaa jatkumon, jossa on näkyvissä, miten eri aihepiirit kehittyvät, rikastuvat ja syvenevät vuosiluokalta toiselle. Tämän jatkumon tunteminen ja ymmärtäminen on tärkeä perusta matematiikan opetukselle. Myös matematiikan eri osa-alueilla on tekemistä toistensa kanssa. Esimerkiksi geometrian esimerkkejä kannattaa käyttää hyväksi laskutoimitusten opiskelussa ja päinvastoin.

Kielellä on keskeinen merkitys matematiikan oppimisessa. Matematiikan opetuksen tärkeä tehtävä on auttaa oppilaita yhdistämään kokemuksiaan, havaintojaan ja arkikieltä matematiikan symbolikieleen. Matematiikan tunneilla oppilaiden tulisi puhua: kysyä, keskustella, väitellä, selittää, perustella. Luokan yhteinen puhe auttaa monesti oppilaita jäsentämään asioita paremmin kuin aikuisen puhe. Selostaessaan tehtävään liittyvää ongelmaa oppilas saattaa samalla itse keksiä ratkaisun.

Matematiikan opetuksen keskeinen tehtävä on vahvistaa oppilaiden itsetuntoa matematiikan oppijoina sekä tarjota jokaiselle onnistumisen kokemuksia. Matematiikassa pyritään täsmällisyyteen ja virheettömyyteen. Virheisiin tulee kuitenkin suhtautua niin, että niistä on mahdollista oppia. Oppilaan esittämän virheellisen ratkaisutavan pohdinta luokassa johtaa usein toisten oppilaiden oivallukseen ja haluun auttaa ja pohtia asioita yhdessä.

Aihokokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Matematiikka tarjoaa mahdollisuuden sekä välineitä kehittää loogista ajattelua ja ongelmanratkaisutaitoa. Määrätietoinen ponnistelu ratkaisun löytämiseksi ja lopulta oivaltamisen ilo ohjaavat pitkäjänteiseen työskentelyyn ja tavoitteelliseen itsensä kehittämiseen. Keskustelevassa ja yhteistoiminnallisessa ilmapiirissä opitaan suvaitsemaan ja hyödyntämään erilaisia lähestymistapoja sekä ottamaan vastuuta ryhmässä. Matematiikka voi tarjota myös esteettisiä kokemuksia. Säännönmukaisuudessa ja yksinkertaisuudessa paljastuu matematiikan kauneus.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Matematiikan rakenteet ovat samat kaikkialla maailmassa, vaikka puhuttu kieli ja merkinnät vaihtelevat. Kuitenkin tietyistä sopimuksista ja säännöistä on pidettävä kiinni, jotta ymmärrettävyys säilyy. Tarkasteltaessa matematiikan historiaa on mahdollista nähdä maailmankuvan ja kulttuurin kytkeytyminen

	matematiikan kehitykseen. Tekniikan kehityksen myötä kytkentä kulttuurin ja matematiikan välillä on yhä vahvempi.
Viestintä ja mediataito	Tehtävien ja ongelmien ratkaisemisen lisäksi matematiikassa opitaan perustelevaan, väittelemään, tekemään kysymyksiä ja muotoilemaan uusia ongelmia. Tämä kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja. Sekä opettaja että oppilaat joutuvat arvioimaan, ymmärretäänkö matemaattinen viestini ja osaanko itse tulkita toisten viestejä. Matematiikan opiskelun puitteissa on mahdollista kehittää myös tiedonhankinta- ja -hallintataitoja sekä vertailla, valikoida ja hyödyntää mediasta hankittua tietoa.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys	Matematiikan ratkaisukeskeistä ajattelutapaa voidaan soveltaa elämässä laajasti: useimpiin ongelmiin on mahdollista löytää ratkaisu, kun pohtii pitkäjänteisesti ja yritteliäästi. Samalla opitaan myös kohtaamaan, käsittelemään sekä sietämään epävarmuutta; ratkaisun löytyminen ei ole aina ennustettavissa. Yhteistoiminnallisuus matematiikassa kehittää taitoa esittää loogisia ja johdonmukaisia väitteitä sekä perusteltuja mielipiteitä.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Tämän aihekokonaisuuden tutkimiseen matematiikka tarjoaa välineitä. Ympäristön tilasta, hyvinvoinnin tekijöistä ja kulutuksesta voidaan hankkia, jäsentää ja esittää tietoa matemaattisin keinoin. Samoin voidaan tutkia ja laskea omaan talouteen liittyviä tuloja ja menoja, sekä arvioida eri toimenpiteiden vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan.
Ihminen ja teknologia	Matemaattiset mallit ohjaavat osaltaan teknologian kehittymistä. Matemaattisen mallintamisen vaihtoehtona olisi hidas eteneminen yrityksen ja erehdyksen kautta. Mallintaminen auttaa näkemään myös tekniikan mahdollisuudet ja rajat. Laskimet ja tietokoneet mahdollistavat hankalilla luvuilla operoinnin ja suurten tietojoukkojen käsittelyn.
Turvallisuus ja liikenne	Matematiikka totuttaa arvioimaan omia taloudellisia ja fyysisiä suoriutumismahdollisuuksia. Palkkojen, hintojen ja korkojen muutosten ymmärtäminen edellyttää prosenttilaskun osaamista. Taloudellisten kysymysten hallinta lisää turvallisuuden tunnetta. Loogiseen ajatteluun tottuminen auttaa arvioimaan myös omaa toimintaa, sen syitä ja seurauksia. Syy- ja seuraussuhteiden pohdinta saattaa estää turhien riskien ottamisen. Todennäköisyyksien ymmärtäminen auttaa riskien arvioinnissa. Etäisyyden, alan ja tilavuuden käsitteet kuvaavat elinympäristön ulottuvuuksia. Kyky arvioida ympäröivää tilaa, aikaa ja nopeutta parantaa sekä omaa että kanssaihminen liikenneturvallisuuksia.

Arviointi

Matematiikan oppimisen arvioinnissa (hyvän osaamisen kuvauksen valossa) on erotettavissa samat kaksi näkökulmaa kuin oppiaineen työskentelyn ohjaamisessa: käsitteiden ja niiden välisten suhteiden ymmärtäminen sekä matemaattisten rutiinien (kuten peruslaskutoimitukset) hallitseminen. Arvioinnin tulisi olla jatkuvaa ja oppimismotivaatiota

ylläpitävää.

VUOSILUOKAT 1 – 2

Vuosiluokkien 1-2 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, johdonmukaisen päättelyn ja yksikäsitteisen ilmaisun harjaannuttaminen, keskittymisen, kuuntelemisen ja kommunikoinnin harjaannuttaminen sekä kokemusten hankkiminen matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.

1. luokka

Tavoitteet

Oppilas

- oppii havainnoimaan, vertailemaan ja luokittelemaan ympäristönsä esineitä, asioita ja ilmiöitä sekä oppii löytämään yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia ja syy-seuraussuhteita
- oppii keskittymään, kuuntelemaan, kommunikoimaan ja iloitsemaan matematiikan oppimisesta
- kehittää matemaattista ajatteluaan ja käsitteistöään
- oppii perustelevaan ratkaisujaan ja päätelmiään
- saa hyvän perustan lukukäsitteen ja mittaamisen käsitteen kehittymiselle.

Sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä ja lukusana ja numerosymboli lukualueella 1-100
- lukujen ominaisuudet: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein
- kymmenjärjestelmän rakentumisen periaate
- lukujonojen muodostaminen, kyky muodostaa lukusarjoja eteen- ja taaksepäin yhden, kahden, viiden ja kymmenen välein
- parilliset ja parittomat luvut
- yhteen- ja vähennyslasku lukualueella 1-100 sekä laskutoimitusten välinen yhteys
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä, lukusuora, laskutoimituksia päässä ja algoritmien.

Algebra

- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien hahmottaminen kuvista
- yksinkertaisten lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

Geometria

- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointi, kuvailu ja nimeäminen
- kaksiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen, luokittelu, nimeäminen, rakentaminen ja piirtäminen
- kuvioiden jäljentäminen ja omien kuvioiden tekeminen
- yksinkertaisia suurennoksia ja pienennöksiä

Mittaaminen

- mittaamisen periaate: mitan sisältyminen mitattavaan
- pituus senttimetreinä ja metreinä, mittaamista ja arviointia
- aika, kellonaika tasa- ja puolitunteina
- raha, eurot
- mittavälineiden käyttö

Tietojen käsittely ja tilastot

yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

Arviointi

Arviointi kohdistuu alkuopetuksen matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa otetaan huomioon lähtötilanne ja oppilaiden erilaisuus. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan työskentelyään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely, taitojen kehittyminen ja harrastuneisuus. Arvioinnissa kiinnitetään myös huomiota opittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Jo ensimmäisen luokan matematiikan arvioinnissa kiinnitetään huomiota toisen vuosiluokan nivelvaiheen hyvän osaamisen kuvausten edellyttämien taitojen oppimiseen seuraavasti:

1. luokan arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisussa, esittämällä niitä monipuolisesti (välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla) ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, mm. pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä (ykköset ja kymmenet)
- ymmärtää yhteen- ja vähennyslaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, mm. nelikulmio, kolmio, ympyrä, kuutio ja pallo

Mittaaminen

Oppilas

- osaa suorittaa mittauksia yksinkertaisilla mittausvälineillä

2. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- saa monipuolisia kokemuksia eri tavoista esittää matemaattisia käsitteitä; käsitteiden muodostusprosessissa keskeisiä ovat puhuttu ja kirjoitettu kieli, välineet, symbolit sekä tarkoin harkitut ja johdonmukaiset opetusmenetelmät
- huomaa käsitteiden muodostavan rakenteita ylä- ja alakäsitteineen
- saa tyydytystä ja iloa ongelman ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- kehittää matemaattista ajatteluaan ja käsitteistöään systemaattisesti ja monipuolisesti
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja hallitsee siihen liittyviä peruslaskutaitoja
- harjaantuu tekemään havaintoja eteen tulevista itsensä kannalta merkityksellisistä ja haasteellisista matemaattisista ongelmista

Sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä ja lukusana ja numerosymboli lukualueella 0-1000
- lukujonotaidot, suuruusvertailuvertailu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen
- kymmenjärjestelmän rakenne
- yhteen- ja vähennyslasku päässälaskuna ja allekkain luvuilla 1-1000 (kaksi muistinumeroa ja peräkkäinen lainaaminen)
- laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla, kerto- ja jakolaskun yhteys
- kertolaskun käsite ja kertotaulut 2-5
- jakolaskun käsite ja jakolaskua konkreettisilla välineillä
- lukusuoran käyttö
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista
- yksinkertaisia murtolukuja konkreettein välinein

Algebra

- suhteiden ja riippuvuuksien hahmottaminen kuvista
- yksinkertaisten lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi ja kuvailu
- kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen, nimeäminen, luokittelu ja rakentaminen (pallo, suorakulmainen särmiö, kuutio, ympyräkartio ja ympyrälieriö)
- geometriset peruskäsitteet, kuten piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma
- monikulmion tuottaminen ja tunnistaminen
- hahmottamiskyvyn ja geometrisen pohdinnan käyttö ongelmanratkaisussa
- kuvioiden jäljentäminen ja omien kuvioiden tekeminen
- yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

- mittaamisen periaate: ks. edellä 1. luokka

- pituuden yksiköt, metri ja senttimetri, mittaamista ja arviointia
- massan yksiköt, gramma ja kilogramma, kokeilua ja arviointia
- pinta-ala konkreettisesti
- tilavuus, litra ja desilitra
- kellonaika, analoginen ja digitaalinen
- vuodenaika, kuukaudet, vuorokausi, tunti ja minuutti
- mittavälineiden käyttö
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttö, vertailu ja muuntaminen
- mittaustuloksen arviointi

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

Arviointi

Arviointi kohdistuu alkuopetuksen matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa otetaan huomioon lähtötilanne ja oppilaiden erilaisuus. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan työskentelyään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely, taitojen kehittyminen ja harrastuneisuus.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisuisissa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, mm. pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- ymmärtää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, osaa lukujen kirjoittamisen ja esityksen lukusuoralla
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa

- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, mm. nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittausvälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

VUOSILUOKAT 3 - 5

Vuosiluokkien 3-5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

3. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- käyttämään matemaattisia käsitteitä
- peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytämään ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään sekä esittämään ratkaisujaan muille
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä toimimaan ryhmässä.

Sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmä -käsitteen varmentaminen
- kellonajat
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- kertolaskua
- sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus
- laskualgoritmeja ja päässä laskua

- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen

Geometria

- kulmien luokittelu
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri
- kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttö (esim. pituuden, massan, tilavuuden sekä kellonaikojen yksiköt)

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

Arviointi

Arviointi kohdistuu matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan omaan edistymiseen ja opittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan työskentelyään ja edistymistään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen. Jo kolmannen luokan matematiikan arvioinnissa kiinnitetään huomiota joidenkin viidennen luokan hyvän osaamisen kuvausten edellyttämien taitojen osaamiseen seuraavasti:

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia
- ymmärtää mittaamisen periaatteen.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja.

4. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- käyttämään matemaattisia käsitteitä
- peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytämään ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään sekä esittämään ratkaisujaan muille
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä toimimaan ryhmässä.

Sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- tutustuminen 60-järjestelmään
- kellonajat
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- murtoluvun käsite
- desimaaliluvun käsite
- murtoluvun ja desimaaliluvun välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- negatiivisen kokonaisluvun käsitteen esitleminen

Algebra

- lausekkeen käsite
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia

Geometria

- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- kulman mitta ja kulmien luokittelu
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista (esim. ajan yksiköt)
- mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

Arviointi

Arviointi kohdistuu matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan omaan edistymiseen ja oppittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Oppilasta ohjataan myös itse

arvioimaan työskentelyään ja edistymistään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen. Neljännen luokan matematiikan arvioinnissa kiinnitetään huomiota joidenkin viidennen luokan hyvän osaamisen kuvausten edellyttämien taitojen osaamiseen seuraavasti:

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osaa noudattaa sääntöjä
- osaa kuvata reaalimaailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla ja järjestämällä
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta; tunnistaa negatiivisen luvun ja murtoluvun
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometristen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden
- ymmärtää mittauksen periaatteen; osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja tarkastaa mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaus tuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja.

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- käyttämään matemaattisia käsitteitä
- peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytämään ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään sekä esittämään ratkaisujaan muille
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita

- keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä toimimaan ryhmässä.

Sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- kellonajat, aikavälin laskeminen
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- murtolukujen muunnokset, sekaluvut
- desimaaliluvun käsite
- murtoluvun ja desimaaliluvun välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- negatiivisen kokonaisluvun käsite
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen

Algebra

- lausekkeen käsite
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälöiden ja epäyhtälön ratkaisun löytyminen pääättelemällä
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

Geometria

- ympyrä ja sen osia
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista
- mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- Tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen

Arviointi

Arviointi kohdistuu matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa kiinnitetään oppilaan omaan edistymiseen ja opittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan työskentelyään ja edistymistään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5.LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisuisissa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla,

- sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaalimaailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruomalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaustuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdollottoman ja varman tapauksen.

VUOSILUOKAT 6 - 9

Vuosiluokkien 6-9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on matematiikan osaamisen vahvistaminen ja riittävien perusvalmiuksien tarjoaminen. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelutapojen

oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaalimaailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia ajatteluprosesseja ja menetelmiä tiedon hankintaan
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä
- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa.

Sisällöt

Ajattelun taidot ja menetelmät

- loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys
- luokittelun ja järjestämisen käyttöä työkaluna
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

Luvut ja laskutoimitukset

- luonnolliset luvut, kokonaisluvut
- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- aikalaskut, aikaväli
- luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- prosentin käsite, prosenttilaskua, murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin yhteys

Geometria

- ympyrä ja siihen liittyvät käsitteet
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- symmetria suoran ja pisteen suhteen

Todennäköisyys ja tilastot

- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

Arviointi

Arviointi kohdistuu matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa kiinnitetään oppilaan omaan edistymiseen ja opittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan työskentelyään ja edistymistään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen. Jo kuudennen luokan matematiikan arvioinnissa kiinnitetään huomiota joidenkin viidennen luokan hyvän osaamisen kuvausten edellyttämien taitojen osaamiseen seuraavasti:

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan tekstin, kuvan tai tapahtuman, muodostamaan lausekkeen ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi sekä tarkistamaan tuloksen oikeellisuuden
- osaa myös käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- käyttää laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa kokonais-, desimaali- ja murtoluvuilla

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia arkielämässä, ja taitoaineissa; hän osaa muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja.

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia ajatteluprosesseja ja menetelmiä tiedon hankintaan
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella

- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä
- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa.

Sisällöt

Ajattelun taidot ja menetelmät

- loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- luokittelun ja järjestämisen käyttöä työkaluna
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

Luvut ja laskutoimitukset

- luonnolliset luvut, kokonaisluvut, rationaaliluvut, reaalityluvut
- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- aikalaskut, aikaväli
- luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella

Algebra

- lauseke ja sen sieventäminen
- polynomien käsite, polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- muuttujan arvon sijoittaminen lausekkeeseen
- yhtälö

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla

Geometria

- ympyrä ja siihen liittyvät käsitteet
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- symmetria suoran ja pisteen suhteen

Todennäköisyys ja tilastot

- todennäköisyyden käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

Arviointi

Arviointi kohdistuu matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan omaan edistymiseen ja opittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Oppilasta ohjataan myös itse

arvioimaan työskentelyään ja edistymistään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen. Jo seitsemännen luokan matematiikan arvioinnissa kiinnitetään huomiota joidenkin yhdeksännen luokan hyvän osaamisen kuvausten edellyttämiin taitojen osaamiseen seuraavasti:

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa myös käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- käyttää laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.
- korottaa luvun kokonaislukupotenssiin ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää algebrallisia lausekkeita
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai pääättelemällä
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin ja pinta-alan laskutapoja
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia arkielämässä, tieteissä ja taitoaineissa
- muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja.

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia ajatteluprosesseja ja menetelmiä tiedon hankintaan
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä
- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa.

Sisällöt

Ajattelun taidot ja menetelmät

- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen

Luvut ja laskutoimitukset

- murtolukujen supistaminen ja laentaminen ja desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla ja murtoluvuilla
- prosenttilasku
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella.

Algebra

- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- verranto
- aritmeettisten ja geometrinen lukujonojen tutkimista.

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- lukuparin esittäminen koordinaatistossa
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon

Geometria

- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- kierto ja siirto tasossa
- kulmien välisiä yhteyksiä
- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen

Todennäköisyys ja tilastot

- keskiarvon, tyyppi arvon ja mediaanin määrittäminen

Arviointi

Arviointi kohdistuu matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan omaan edistymiseen ja opittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan työskentelyään ja edistymistään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen. Jo kahdeksannen luokan matematiikan arvioinnissa kiinnitetään huomiota joidenkin yhdeksannen luokan hyvän osaamisen kuvausten edellyttämiin taitojen osaamiseen seuraavasti:

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- korottaa luvun kokonaislukupotenssiin ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Geometria

Oppilas osaa

- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia arkielämässä, tieteissä ja taitoaineissa; hän osaa muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta keskiarvon.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa ratkaista lineaarisen yhtälön graafisesti

Algebra

Oppilas osaa

- sieventää algebrallisia lausekkeita sekä kertoo polynomin vakiolla
- korottaa luvun kokonaislukupotenssiin ja osaa potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai päättelemällä

- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

9. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia ajatteluprosesseja ja menetelmiä tiedon hankintaan
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä
- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa.

Sisällöt

Ajattelun taidot ja menetelmät

- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä
- matematiikan historiaa.

Luvut ja laskutoimitukset

- lausekkeiden sieventäminen
- suhde ja verrannollisuus

Algebra

- yhtälö, epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- lineaarisen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti

Funktiot

- funktion kuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus.

Geometria

- geometrista konstruointia
- Pythagoraan lause
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä
- trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen.

Todennäköisyys ja tilastot

- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi

- hajonnan käsite

Arviointi

Arviointi kohdistuu matematiikan eri osa-alueiden oppimiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Arvioinnissa kiinnitetään oppilaan omaan edistymiseen ja opittujen asioiden soveltamiseen arkipäivän tilanteissa. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan työskentelyään ja edistymistään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai päättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan

- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiarvon.

6.6. Ympäristö- ja luonnontieto

Tehtävä

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.

Oppimaan ohjaaminen

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaalle kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.

Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös

maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Ympäröivän maailman havainnointi ja oma toiminta yhteisön jäsenenä. Psykkinen ja fyysinen itsetuntemus. Itsensä ja muiden arvostaminen ja sosiaalinen osaaminen.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Lähiympäristön ja suomalaisen kulttuurin tunteminen. Naapurimaiden kulttuurit ja näiden mahdolliset erot omaan kulttuuriimme. Eri kulttuurien arvostaminen.
Viestintä ja mediataito	Havaintojen teko lähiympäristöstä, muutosten tapahtuminen ja niiden kirjaaminen. Kirjallisten ja sähköisten lähteiden ilmaisutavan sekä merkkien ymmärtäminen. Eliöiden ja ilmiöiden kuvailu, vertailu ja luokittelu.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Lähiympäristön havainnointi ja vastuullisuus.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Vastuullinen toiminta omassa ympäristössä. Ympäristön viihtyisyydestä ja monimuotoisuudesta huolehtiminen. Energia, raaka-aineet ja kierrätys. Ympäristön kannalta kestävä elämäntapa.
Turvallisuus ja liikenne	Turvalliseen elämään liittyvät arvot. Sopimukset, säännöt ja hyvät tavat. Lähiympäristön tunteminen ja ympäristön turvallisuus liikenteen kannalta.
Ihminen ja teknologia	Ympäristön ilmiöt ja aineet. Aineiden säästö ja sen merkitys. Tiedonhankintataitojen opiskelu.

Arviointi

Ympäristö- ja luonnontiedon oppimisen arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Oppilaat arvioivat ajoittain itse työskentelyään ja oppimistaan ja sen lisäksi opettaja arvioi havaintojensa pohjalta oppilaiden taitojen kehittymistä ja erilaisten testien ja kirjallisten kokeiden avulla tietojen karttumista. Myös oppilaiden erilaiset tuotokset, tutkimusraportit ja suulliset esitykset antavat tietoa oppilaan edistymisestä.

1. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- tutustuu omaan kasvuun ja kehittymiseen sekä terveellisiin elämäntapoihin
- tutustuu lähiympäristöön ja ihmisen toimintaan siinä

- oppii tekemään havaintoja ympäristöstään
- tutustuu erilaisiin elinympäristöihin ja niiden eliölajeihin
- tutustuu elollisen ja elottoman luonnon erityispiirteisiin
- oppii luokittelemaan perustellen
- oppii ymmärtämään aikakäsitettä, muun muassa alku ja loppu
- saa kokemuksia luonnosta eri vuodenaikoina
- osaa nimetä sääilmiöitä
- tutustuu valoon, ääneen ja sähköön ilmiöinä
- tutustuu ympäristön aineisiin ja oppii tutkimaan niitä
- oppii liikkumaan ympäristössään turvallisesti

Sisällöt

- koulun ympäristö, piha, koulumatka
- koulun aikuiset, eri ammatit
- lähiympäristön lajien havainnointi
- luokittelu eliöiden ja erilaisten elottomien esineiden välillä
- eliöiden luokittelu eläimiin, kasveihin ja sieniin
- vuodenkierto, vuodenaajat ja niiden ominaispiirteet
- oma keho, aistit, terveys ja sairaus, työ ja lepo
- oma historia, elämänkaari
- valo ja varjo, äänen tuottaminen
- erilaisia aineita ja materiaaleja esimerkiksi vesi, ilma, puu, paperi, lasi, metalli
- opitaan lajittelun alkeita

2. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- tutustuu omiin luonteenpiirteisiinsä
- tutustuu aktiivisesti lähiympäristöön ja oppii liikkumaan siinä turvallisesti
- tutkii erilaisia elinympäristöjä
- keksii luokitteluperusteita
- oppii, mistä eri vuorokauden- ja vuodenaajat johtuvat
- tutustuu eri tuotteiden ja materiaalien elinkaareen
- tutustuu eri aineiden ominaisuuksiin ja muuttumiseen ja tutkii niitä

Sisällöt

- itsestä huolehtiminen
- ihmisten erilaisuus
- eliölajien tunnistaminen ja niiden erityispiirteiden kuvaileminen
- puutarha, metsä, pelto
- ravintoa luonnosta, tuottajat/kuluttajat
- maapallo, aurinko, kuu, linnunrata
- Suomi maapallolla ja kartalla, pohjoisen sijainnin merkitys
- materiaalien säästävä käyttö, kierrätys, kompostointi, aineen kierto luonnossa
- magneettisuus ja sähkö

- vaaratilanteissa toimiminen

Arviointi

Oppilaan itsearviointi

- oppiminen
- oma työskentely, työskentelytaidot ja asenne oppiaineen opiskeluun
- tiedon luotettavuuden pohtiminen

Koulun suorittama arviointi

- oppilaan työskentelyn, toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi
- oppimiskeskustelut

Oppilas saa arviointipalautetta keskusteluissa opettajan kanssa.

3. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan pihakasveja, pihapiirin eläimiä ja lähiseudun rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan elinympäristössään tapahtuvia ilmiöitä ja muutoksia
- hankkimaan tietoa luonnosta havainnoimalla ja tutkimalla sekä käyttämällä erilaisia lähdeaineistoja
- tekemään pieniä raportteja hankkimastaan tiedosta
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia karttoja
- tuntemaan kotimaatansa
- käyttämään ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyviä käsitteitä
- suojelemaan luontoa ja säästämään luonnonvaroja omilla kulutustottumuksillaan
- terveyteen ja sairauksiin liittyviä käsitteitä ja toimintatapoja
- toimimaan liikenteessä turvallisesti noudattamalla liikennesääntöjä.

Sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- pihakasveihin tutustuminen
- kasvin osat ja lisääntyminen sekä vuodenaikoihin liittyvät muutokset (yksi- ja monivuotiset kasvit ja kasvin talvehtivat osat)
- pihapiirin eläimiin tutustuminen
- selkärankaisten (nisäkkäät ja linnut) ja –rangattomien eläinten rakenne, liikkuminen, ravinto ja lisääntyminen

Oma ympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- lähiympäristön luonnonilmiöiden havainnointi, tutkiminen ja raportointi
- ympäristön kuvaaminen kartassa, karttamerkit ja -värit sekä ilmansuunnat
- omaan kotiseutuun ja maakuntaan tutustuminen; luonnonympäristö, rakennettu ympäristö sekä ihmisen toiminta ympäristössään
- tutustutaan Suomeen sen luontoon, karttaan, siihen millainen maa Suomi on ja miten

ihmiset siellä elävät

Ympäristön ilmiöitä

- yksinkertaiset laitteet, keksinnöt, ja niiden toimintaperiaatteiden tutkiminen esim. vipu, pyörä ja jousi
- rakenteen ominaisuuksiin tutustuminen kuten jäykkyys (kolmio- ja putkirakenne), kitkakerroin (pinta, pyöreät esineet) ja kimmoisuus (jousi)
- magneettiseen ilmiöön tutustuminen kuten kompassi

Ympäristön aineita

- kulutustottumukset ympäristöä säästävällä tavalla; jätteen syntymisen välttäminen ja turhan kulutuksen vähentäminen
- jätteiden lajittelu, tuotteiden uudelleen käyttäminen ja kierrättäminen

Ihminen, terveys ja turvallisuus

- hätätilanteissa toimiminen; hätänumerot, yksinkertaiset ensiaputoimet
- sairastaminen, tavallisimmat lasten ja nuorten sairaudet
- kiusaaminen ja väkivallan ehkäiseminen; tilanteessa toimiminen, avun hakeminen
- lasten kannalta tarpeelliset liikennemerkit ja -säännöt sekä liikenteessä liikkuminen ja vaaratilanteet

4. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan luontoa ja havaitsemaan luonnossa tapahtuvia muutoksia
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- tuntemaan Pohjoismaat sekä muut Suomen lähialueet
- käyttämään kartastoa
- käyttämään ja esittämään ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyviä käsitteitä
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta ja omaa kehitystään, itsensä ja muiden arvostamista sekä sosiaalista osaamista
- huolehtimaan kokonaisvaltaisesti omasta terveydestään.

Sisällöt

Eliöt ja elinympäristö

- eliöiden elinehdot luonnossa; valo, vesi, ravinto (yhteyttäminen) ja lämpötila sekä talvehtiminen
- eliöiden ryhmittely tuottajiin, kuluttajiin ja hajottajiin
- vesi elinympäristönä; vedessä liikkuminen, hengittäminen, tarkeneminen, ravinnon saaminen, suojautuminen ja lisääntyminen
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- ympäristön muutokset ja niiden tarkastelu
- luonnonympäristö ja ihmisen muovaama ympäristö; sen havainnointi ja tutkiminen
- tutustutaan Pohjoiseen Eurooppaan: karttaan ja valtioihin, maisema-alueet ja luonnonvarat
- tehdään vertailuja Suomen ja Pohjoisen Euroopan välillä
- maantieteellisen sijainnin vaikuttaminen ihmiseen ja alueen luontoon

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyvät ilmiöt, niiden lähteet sekä kuulon ja näön suojeleminen
- lämpöilmiöiden tutkiminen, kuten lämpötilan mittaaminen ja erilaiset lämmönlähteet, lämmitys ja lämmitysjärjestelmät
- yksinkertaisia sähköisiä ilmiöitä ja niiden tutkimista kuten salama, hankaussähkö, sähkövaraus ja virtapiiri

Ympäristön aineita

- ilman ominaisuudet ja niiden tutkiminen kuten ilman koostumus, tuuli ja sen syntyminen, ilmavirtaus sekä ilman saastuminen
- palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuudet ja niiden tutkiminen kuten olomuodot ja niiden muutokset sekä vesipisaran muoto ja pintajännitys
- puhtaan veden saanti: veden alkuperä, talouksiin kuljetus ja käyttö, jätevesien käsittely
- veden kiertokulku luonnossa

Ihminen, terveys ja turvallisuus

- ihmisen fyysisen kasvun ja kehityksen pääpiirteet, murrosiän lähestyminen
- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen; toiseen ihmiseen suhtautuminen lasten kesken sekä lasten ja aikuisten välillä (esim. väkivalta ja seksuaalisuus)
- itsestä huolehtiminen; terveellinen ravinto, uni, perhe, ystävät, vapaa-aika
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen sekä toisten omaisuuden kunnioittaminen; sosiaalinen (perhe ja suku) ja kulttuurinen (kansallisuus, kieli) ulottuvuus, hyvät ihmissuhteet, ihmisten väliset sopimukset (säännöt) ja lait (esim. koululaki, liikennelaki)
- rahan käyttäminen; työn teko, palkka, vero, rahan järkevä käyttö

Arviointi

Oppilaan itsearviointi

- oppiminen
- oma työskentely, työskentelytaidot ja asenne oppiaineen opiskeluun
- tiedon luotettavuuden pohtiminen

Koulun suorittama arviointi

- oppilaan työskentelyn, toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi
- oppimiskeskustelut

Oppilas saa arviointipalautetta keskusteluissa opettajan kanssa.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havainnot eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puheen, kirjoittamalla ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangaisista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntaa, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa

- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänsä eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmii, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, puukeuhuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotun kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä
- tietää ikäkautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

6.7 Biologia ja maantieto

Biologia

Tehtävä

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetus järjestetään siten, että oppilaan luonnontuntemus kehittyy ja oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja sekä ymmärtämään luonnon perusilmiöitä, kuten eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan itseään ihmisenä ja osana luontoa. Vuosiluokilla 7-9 oppilaat tutustuvat myös evoluutioon ja ekologian perusteisiin.

Vuosiluokilla 5–6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja

kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Oppimaan ohjaaminen

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa. Opetusta toteutetaan sekä luokassa että luonnossa ja se järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Biologiassa opitaan ihmisen lisääntymiseen, syntymiseen, kasvuun, aikuisuuteen sekä vanhenemiseen liittyvät perusasiat. Aihekokonaisuuteen liittyy fyysisten, psyykkisten sekä sosiaalisten prosessien merkitys.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Biologiassa perusmekanismit tapahtuvat luonnontieteen lakien mukaan samojen periaatteiden mukaisesti eri eliöryhmissä. Paikalliset tekijät kuitenkin muokkaavat eri ekosysteemien rakennetta ja toimintaa.
Viestintä ja mediataito	Havainnointeihin liittyvä asioiden kirjaaminen sekä näistä tehtävien tutkielmien teko. Tutkimuksiin liittyvien lähdemateriaalien kriittinen käyttö.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Elämän toimintoihin liittyvä vastuullisuus.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Painotetaan luonnonsuojelua ja elinympäristöjen vaalimista. Tähän liittyy tietämys ja vastuu sekä kemiallisista muutoksista että elinympäristöjen muunlaisesta muutoksesta aiheutuvat seikat. Erilaisilla raaka-aineiden ja energian tuotantotavoilla sekä kierrätyksellä on mahdollisuus vaikuttaa kestävään kehitykseen.
Turvallisuus ja liikenne	Terveyden vaaliminen sekä itsensä hoitaminen. Muiden ihmisten huomiointi.
Ihminen ja teknologia	Teknologian tulo terveydenhoitoon ja maataloustuotantoon. Näihin liittyvät edut sekä mahdolliset haitat. Eri teknologioiden vaikutus luontoon sekä valintojen tekeminen eri ympäristöjä varten.

Arviointi

Biologian oppimisen arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Oppilaat arvioivat ajoittain itse työskentelyään ja oppimistaan. Opettaja arvioi oppilaiden taitojen kehittymistä luokkatyöskentelystä sekä maasto- ja laboratoriotöistä tekemiensä havaintojen ja/tai niistä vastaanottamiensa tutkimusraporttien ja suullisten esitysten perusteella sekä erilaisten

testien, kirjallisten tuotosten ja kokeiden avulla oppilaiden tietojen karttumista.

Maantieto

Tehtävä

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee vuosiluokilla 5-6 auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Vuosiluokilla 7-9 sen tulee edelleen kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on vuosiluokilla 5-6 laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan ja vuosiluokilla 7-9 kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Oppimaan ohjaaminen

Maantiedon opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle lisäämällä oppilaiden kulttuurien tuntemusta ja kykyä ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa. Maantiedon opetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedon opetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

Aih kokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Erlaisissa luonnonympäristöissä ja eri kulttuureissa esiintyvien ilmiöiden tunnistaminen. Näiden pohtiminen eettisyyden ja tasa-arvon kannalta. Mahdollisten ratkaisujen löytäminen oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa edistävään suuntaan.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Alueellisten kulttuurien tunteminen. Oppilas selvittää kulttuurialueiden kokoa, monimuotoisuutta ja antaa arvon myös pienille kulttuureille. Kotiseutu ja suomalainen kulttuuri eurooppalaisen kulttuurin osana.
Viestintä ja mediataito	Tutkielmien teossa käytettävien kirjallisten ja sähköisten lähteiden hyödyntäminen. Kartan käyttö monipuolisena luontoon ja kulttuuriin liittyvän tiedon lähteenä. Erlaisten diagrammien tulkinta ja tekeminen. Tiedon yhdistäminen ja tutkielmien teko eri tietolähteiden avulla.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Talouden, tuotannon ja elinkeinoelämän tunteminen. Ympäristöongelmien ja -epäkohtien havaitseminen sekä

	yhteiskunnallisen vaikuttamisen taidot puuttua niihin.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Ympäristöasioiden sekä globaali että paikallinen luonne. Omien valintojen vaikutus ympäristön tilaan. Lähiympäristön tilaa kuvaavien tutkielmien teko.
Turvallisuus ja liikenne	Yhteiskunnan hyvinvointipalvelujen tuntemus. Lähiympäristön vaarapaikkojen sekä globaalien riskien uhka.
Ihminen ja teknologia	Teknologian käyttö tuotantoelämässä.

Arviointi

Arviointi perustuu kirjallisiin näyttöihin ja erilaisiin projektitöihin.

Maantiedon oppimisen arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Oppilaat arvioivat ajoittain itse työskentelyään ja oppimistaan. Opettaja arvioi oppilaiden taitojen kehittymistä luokkatyöskentelystä sekä maasto- ja laboratoriotöistä tekemiensä havaintojen ja/tai niistä vastaanottamiensa tutkimusraporttien ja suullisten esitysten perusteella sekä erilaisten testien, kirjallisten tuotosten ja kokeiden avulla oppilaiden tietojen karttumista.

Biologia ja maantieto

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- tuntemaan suomalaisen ravinnontuotannon perusteet
- tietämään, mitkä ovat ihmiselle tarpeelliset ravintoaineet ja syömään terveellistä ravintoa
- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- hoitamaan kehonsa terveyttä ja hyvinvointia
- tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä
- ymmärtämään kasvun ja kehityksen jokaisen yksilöllisenä prosessina.
- ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- perusteet hedelmöitymisestä ja yksilönkehityksestä
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- käyttämään asteverkkoa sijainnin määrittämisessä
- hahmottamaan Euroopan karttakuvaa ja tuntemaan sen keskeisen nimistön

- tietämään Euroopan maantiedon piirteitä: ilmaston, kasvillisuuden, pinnanmuodot, väestön ja elinkeinot (maatalous sekä teollisuus)
- tuntemaan ja vertailemaan Euroopan valtioita
- arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.
- tuntemaan eliökunnan monimuotoisuutta, eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöihinsä
- liikkumaan luonnossa, havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa sekä etsimään eliökuntaan liittyvää tietoa erilaisista tietolähteistä
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset

Sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- kasvien kasvu, sen kokeellinen tutkiminen, kasvupaikkatekijät
- suomalaisten elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen, viljelykasvien merkitys, puutarhan antimet ja luonnosta kerättävä kasviraivinto ja sienet
- tuotantoeläimet ja riistaeläimet
- rikkakasvit, tuholaiset ja niiden torjunta
- ruoka-aineiden säilyminen
- ravintoaineet ja terveellinen ravinto

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, kuten ruuansulatus, verenkierto ja hengitys sekä luuston, lihaksiston, hermoston ja aistien toiminnat ja ihmisen solurakenne
- Ihmisen lisääntyminen, hedelmöittyminen ja yksilönkehitys
- murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu
- oman kehon arvostus ja suojelu, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät
- ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Eurooppa osana maailmaa

- asteverkko ja maantieteellisen sijainnin määrittäminen sen avulla
- Eurooppa maailman kartalla, sen rajat
- Euroopan karttakuva, vuoristot, vesistöt ja merialueet
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet
- Euroopan väestö, maatalous ja teollisuus
- Euroopan valtiot ja Euroopan Unioni

Luonnon monimuotoisuus

- luonnon monimuotoisuuden merkitys
- eliölajit, niiden rakenne, elintoiminnot, lisääntyminen ja sopeutuminen elinympäristöön
- eliökunnan hahmottaminen kokonaisuutena ja eliölajien luokittelu
- luonnossa liikkuminen, havainnoiminen, tutkiminen, tietojen etsiminen ja jäsentäminen

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- tuntemaan metsän kasveja, eläimiä ja sieniä, niiden rakennetta, elintoimintoja ja sopeutumista elinympäristöönsä sekä ymmärtämään eliölajien merkitystä ja riippuvaisuussuhteita metsässä
- keräämään ja nimeämään ohjatusti lähimetsän kasveja
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- tuntemaan maanosien (Afrikka, Australia, Aasia, Amerikat, Antarktis) ominaispiirteitä: ilmasto, kasvillisuus, eläimistö ja ihmiset
- arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.
- tunnistamaan lähiympäristössään tapahtuvia muutoksia, kuten ilman pilaantumista tai vesistön happamoitumista ja rehevöitymistä
- toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- tietämään, miten Suomessa suojellaan luontoa
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset.

Sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- lähimetsän keskeisen eliölajiston tunnistaminen: puut, pensaat, kenttä- ja pohjakerroksen kasvillisuus, kasvinsyöjät ja pedot
- ohjattu kasvien keruu
- metsä eliöiden elinympäristönä, metsän ravintoketjut ja yhteyttäminen
- metsien hyötykäyttö ja hoito
- mahdollisuuksien mukaan tutustuminen myös suohon elinympäristönä ja sen eliöstöön

Luonnon monimuotoisuus

- luonnon monimuotoisuuden merkitys ja suojelu Suomessa, luonnonsuojelualueet ja uhanalaiset lajit
- jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet
- ympäristöongelmat: jätteiden lisääntyminen, päästöt, otsonikerroksen oheneminen, kasviuoneilmiö, happamoituminen ja rehevöityminen

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- maailmankartan keskeinen nimistö
- karttojen tulkitseminen ja laatiminen, tilastojen, diagrammien, kuvien ja sähköisten viestinten käyttö maantieteellisen tiedon lähteenä

- maapallon eri maanosien (Afrikka, Australia, Aasia, Amerikat, Antarktis) erilaiset ilmastovyöhykkeet ja kasvillisuusvyöhykkeet (sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet) sekä eläimistö
- eri kasvillisuusvyöhykkeet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä.

Arviointi

Oppilaan itsearviointi

- oppiminen
- oma työskentely, työskentelytaidot ja asenne oppiaineen opiskeluun
- tiedon luotettavuuden pohtiminen

Koulun suorittama arviointi

- oppilaan työskentelyn, toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi
- oppimiskeskustelut

Oppilas saa arviointipalautetta keskusteluissa opettajan kanssa.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6.LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangkaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia, suojella ja kehittää.

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä
- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

Biologia

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä, kuten yhteyttämistä, soluhengitystä ja aineiden kiertokulkua
- tunnistamaan ja tutkimaan erilaisia vesiekosysteemejä (järvet, joet, suot, Itämeri) sekä hahmottamaan niiden rakennetta, toimintaa sekä syy- ja seuraussuhteita
- tunnistamaan eliölajeja, jotka elävät erilaisissa vesiekosysteemeissä ja ymmärtämään eliölajien rakennetta, elintoimintoja ja sopeutumista ympäristöönsä.
- arvostamaan vesiekosysteemien monimuotoisuutta ja suhtautumaan myönteisesti vesistöjen suojelemiseen
- tunnistamaan kotiseudun vesistöissä tapahtuneita ympäristönmuutoksia, kuten rehevöitymistä tai happamoitumista ja pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia.

Sisällöt

Luonto ja ekosysteemit

- ekosysteemeihin liittyvät käsitteet, kuten yksilö, populaatio, eliöyhteisö, ekosysteemi, tuottajat, kuluttajat, hajottajat, ravintoketju sekä ravintoverkko
- veden kierto ilmakehän ja maan välillä sekä veden ominaisuudet
- erilaisiin vesiekosysteemeihin tutustuminen: järvet, virtaavat vedet, suot, Itämeri. Niiden eliöstö (plankton, kasvit, eläimet), rakenne, toiminta ja ominaispiirteet.
- kotiseudun vesistöjen keskeisten kasvi- ja eläinlajien tunnistaminen ja luokittelu oikeisiin eliöryhmiin
- ohjattu kasvien kerääminen omaan tai koulun herbaarioon
- mikroskoopin käytön harjoittelu, pienet yhteiset tutkimukset maastossa ja luokassa
- mahdollisuuksien mukaan oman tutkimuksen tekeminen jostakin vesiekosysteemistä
- luonnon monimuotoisuus erilaisissa vesiekosysteemeissä

Elämä

- fotosynteesin ja soluhengityksen merkitys

Yhteinen ympäristö

- vesiekosysteemien ympäristömuutokset, kuten rehevöityminen ja happamoituminen
- läheisten vesistöjen tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen, läheisten vesistöjen tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä, kuten yhteyttämistä ja soluhengitystä sekä aineiden kiertokulkua
- tunnistamaan erilaisten metsäekosysteemien eliölajeja, arvostamaan luonnon monimuotoisuutta ja suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- hahmottamaan metsäekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan kasvinviljelyn periaatteita ja kiinnostumaan kasvien kasvattamisesta
- tunnistamaan kotiseudun ja Suomen metsissä tapahtuneita ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia.

Sisällöt

Luonto ja ekosysteemit

- ekosysteemeihin liittyvät käsitteet, kuten yksilö, populaatio, eliöyhteisö, ekosysteemi, tuottajat, kuluttajat, hajottajat, ravintoketju sekä ravintoverkko
- erilaisiin metsäekosysteemeihin tutustuminen, niiden rakenne, toiminta ja ominaispiirteet
- metsän kasvuolosuhteet ja vuodenaikojen vaikutus metsäluonnossa
- metsäekosysteemien keskeisten kasvi- ja eläinlajien sekä sienten luokittelu ja tunnistaminen
- ohjattu lähiseudun kasvien kerääminen koulun tai omaan herbarioon
- mahdollisuuksien mukaan johonkin metsätyyppiin liittyvä ekosysteemin omakohtainen tutkiminen
- metsän luontaisiin kehitysvaiheisiin ja metsänhoitoon tutustuminen
- metsäekosysteemien monimuotoisuus
- kasvinviljelyn periaatteisiin tutustuminen

Elämä

- elämän edellytykset ja eliöiden ominaisuudet, kuten lisääntyminen
- kasvi- ja eläinsolun rakenne ja toiminta
- fotosynteesi ja soluhengitys

Yhteinen ympäristö

- läheisten metsäekosysteemien tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen sekä kyseisten metsäekosysteemien tilaa parantavien toimien ja oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

9. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- käsittelemään kriittisesti tieteellistä tietoa
- kuvaamaan ihmisen biologian perusilmiöitä, kuten aineenvaihduntaa ja lisääntymistä
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä käsitteitä
- ottamaan vastuuta omasta terveydestään
- ymmärtämään biotekniikan arkipäivän sovellusten merkityksen ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- ymmärtämään, että ihminen on riippuvainen luonnosta ja omaksumaan luonnonvaroja säästävän elämäntavan
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet
- arvostamaan luonnon monimuotoisuutta ja suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- tunnistamaan Suomen ja kotiseudun ympäristöongelmia ja -muutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään niihin ratkaisumahdollisuuksia.

Sisällöt

Elämä ja evoluutio

- bakteerien ja virusten rakenne, lisääntyminen ja merkitys
- eläinsolun rakenne ja toiminta
- eliökunnan synty ja kehitys evoluutioteorian mukaan
- eliökunnan luokittelu
- biologinen ja kulttuurinen kehitys evoluutioteorian mukaan
- ihmisen ominaispiirteet
- biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Ihminen

- ihmisen rakenne; solut, kudokset, elimet, eri elimistöt
- ihmisen keskeiset elintoiminnot, kuten verenkierto, ruuansulatus, hengitys, hermoston toiminta ja aistit
- ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
- perinnöllisyys, geenit, DNA sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä

Yhteinen ympäristö

- ihmisen riippuvuus luonnosta
- luonnonvarojen kuluttamisen merkitys
- ekologisesti kestävä kehitys

- Suomen ja lähiympäristön ympäristöongelmat
- luonnon monimuotoisuus ja siinä tapahtuneet muutokset sekä uhanalaisuus
- ympäristönsuojelu ja sen tavoitteet
- oman elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen, oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu (esim. Jyväskylän ilmanlaadun tarkkailu ja siihen vaikuttavien parantavien toimenpiteiden pohtiminen)
- oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen
- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä niiden ratkaisumahdollisuudet

Arviointi

Oppilaan itsearviointi

- oppiminen
- oma työskentely, työskentelytaidot ja asenne oppiaineen opiskeluun
- tiedon luotettavuuden pohtiminen

Koulun suorittama arviointi

- oppilaan työskentelyn, toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi
- oppimiskeskustelut

Oppilas saa arviointipalautetta keskusteluissa opettajan kanssa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järvityyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyuden kannalta sekä tuntee metsien kestävä käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluutioteorian peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyyn.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdyntän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehityksestä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävästä kehityksestä tavoitteiden mukaisesti.

Maantieto

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä
- määrittämään kartalta sijainnin sekä paikkojen väliset etäisyydet ja suunnat
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla, kuten vuorokauden, vuodenaajat, sekä lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeet
- ymmärtämään maan pintaa muokkaavien maapallon sisäisten ja ulkoisten tekijöiden vaikutuksia maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta maailmassa sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen asutuksen ja toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, kunnioittamaan niitä sekä suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja erilaisten kulttuurien edustajiin
- kunnioittamaan ja suhtautumaan myönteisesti vähemmistökulttuureihin ja maahanmuuttajiin
- seuraamaan, ymmärtämään ja soveltamaan uutistietoa ja arvioimaan sitä kriittisesti
- ymmärtämään maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä sekä toimimaan itse kestävästä kehityksestä mukaisesti.

Sisällöt

Maa – ihmisen kotiplaneetta

- maantieteellisten tietolähteiden tulkitseminen ja käyttäminen: fyysiset kartat ja teemakartat sekä diagrammit, tilastot, ilmakuvat, satelliittikuvat, valokuvat, kirjallisuus, uutislähteet ja Internet sekä havainnoiminen itse
- kartan asteverkko ja mittakaava, sijainnin määrittäminen asteverkon koordinaatiston avulla sekä paikkojen välisten etäisyyksien ja suuntien määrittäminen mittakaavan ja ilmansuuntien avulla
- maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottaminen kokonaisuutena sekä maailman alueellinen jäsentäminen luonnonolojen ja kulttuurierojen perusteella
- planetaarisuuteen liittyvät ilmiöt, kuten vuorokausi (aikavyöhykkeet), vuodenajat, sekä lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeet
- maankuoren laattojen liike ja sen aiheuttamat tulivuorenpurkaukset ja maanjäristykset sekä poimuvuoristojen synty
- veden, jään ja tuulen aiheuttama maaperän kulutus ja kuljetus
- luonnon ja ihmisten välinen vuorovaikutus maailmassa: ihmisten tarpeet ja toimeentulo sekä asutuksen ja toimintojen sijoittuminen
- kahden tai useamman maanosan luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden opiskelu ja vertaileminen: Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Aasia, Afrikka, Australia tai Antarktis. Vuosikohtaisesti päätetään, mihin maanosiin panostetaan, mutta myös muihin maanosiin pyritään tutustumaan lyhyesti käytettävissä olevan ajan puitteissa

Yhteinen ympäristö

- ympäristö- ja kehityskysymykset maailmanlaajuisesti sekä niiden ratkaisumahdollisuudet ja oman toiminnan merkitys.

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä
- määrittämään kartalta alueen sijainnin sekä paikkojen väliset etäisyydet ja suunnat
- ymmärtämään, miten planetaarisuuteen liittyvät ilmiöt vaikuttavat Euroopassa
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksia Euroopan maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Euroopassa sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen asutuksen ja toimintojen sijoittumista Euroopassa
- tunnistamaan Euroopan eri kulttuurien piirteitä, kunnioittamaan niitä sekä suhtautumaan myönteisesti Euroopan maihin, niiden kansoihin ja erilaisten eurooppalaisten kulttuurien edustajiin
- seuraamaan, ymmärtämään ja soveltamaan uutistietoa ja arvioimaan sitä kriittisesti

- tunnistamaan ja ymmärtämään Euroopan ympäristö- ja kehityskysymyksiä sekä toimimaan itse kestävästä kehityksestä mukaisesti.

Sisällöt

Eurooppa

- maantieteellisten tietolähteiden tulkitseminen ja käyttäminen: fyysiset kartat ja teemakartat sekä diagrammit, tilastot, ilmakuvat, satelliittikuvat, valokuvat, kirjallisuus, uutislähteet ja Internet sekä havainnoiminen itse
- kartan asteverkko ja mittakaava, sijainnin määrittäminen asteverkon koordinaatiston avulla sekä paikkojen välisten etäisyyksien ja suuntien määrittäminen mittakaavan ja ilmansuuntien avulla
- Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa
- planetaarisuuteen liittyvät ilmiöt (esim. lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeet) ja maanpintaa muokkaavat tekijät Euroopassa
- Euroopan karttakuva: sijoittuminen maailmankartalle, Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit, tärkeimmät vuoristot, ylängöt, alangot, joet, järvet ja merialueet
- Euroopan luonnonolot: pinnanmuodot, vesistöt, ilmasto ja kasvillisuus sekä erilaiset maisemat
- ihmisen toiminnan peruspiirteet sekä niiden sijoittuminen ja vuorovaikutus Euroopan eri alueilla: väestö ja sen sijoittuminen, energialähteet, maatalous, teollisuus, liikenne ja matkailu
- Euroopan Unioni ja Euroopan tulevaisuus
- pienimuotoinen tutkielma jostakin Euroopan alueesta tai valtiosta
- tarkempi tutustuminen oppilaiden valitsemiin Euroopan alueisiin tai kaikkien em. tutkielmien esitleminen koko luokalle

Yhteinen ympäristö

- Euroopan ympäristö- ja kehityskysymykset ja niihin liittyvien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen (esim. Itämeren alueen ympäristökysymykset)
- ihminen luonnonvarojen kuluttajana

9. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä
- määrittämään kartalta sijainnin sekä paikkojen väliset etäisyydet ja suunnat
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia Suomessa
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksia Suomen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen asumisen ja toimintojen sijoittumista
- suhtautumaan myönteisesti oman maan vähemmistökuultuureihin ja maahanmuuttajiin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä
- hahmottamaan omaa alueellista identiteettiään

- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- seuraamaan, ymmärtämään ja soveltamaan uutistietoa ja arvioimaan sitä kriittisesti
- tunnistamaan ja ymmärtämään Suomen ympäristö- ja kehityskysymyksiä sekä toimimaan itse kestävästä kehityksestä mukaisesti (integroidaan biologian kanssa).

Sisällöt

Suomi maailmassa

- maantieteellisten tietolähteiden tulkitseminen ja käyttäminen: fyysiset kartat ja teemakartat sekä diagrammit, tilastot, ilmakuvat, satelliittikuvat, valokuvat, kirjallisuus, uutislähteet ja Internet sekä havainnoiminen itse
- maastokartan tulkitseminen: karttamerkkien ymmärtäminen, sijainnin määrittäminen asteverkon avulla ja etäisyyksien määrittäminen mittakaavan avulla sekä suunnan määrittäminen ilmansuuntien avulla
- Suomen karttakuva: korkokuva, vesistöt, kasvillisuusvyöhykkeet, tärkeimmät kaupungit
- Suomen ilmasto ja säätilojen muodostuminen
- Suomen kallioperä, sen kivilajit ja jääkauden aiheuttamat muutokset maaperässä
- Itämeri ja Suomen sisävedet
- Suomen kasvillisuus ja eläimistö
- Suomen maisema-alueet, Suomen rakennetun ympäristön piirteet ja arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- Suomen väestö, sen sijoittuminen, vähemmistökulttuurit ja muuttoliike
- luonnonolojen vaikutus ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- elinkeinot, niiden alueelliset piirteet ja sijoittuminen Suomessa
- energian käyttö ja liikenne Suomessa
- keskukset, vaikutusalueet ja kaupunkien rakenne
- aluesuunnittelu ja vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- Suomi osana Eurooppaa ja maailmaa, Suomen vuorovaikutussuhteet lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa
- oman lähiympäristön tai kotikunnan tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja sosiaalinen ympäristö

Yhteinen ympäristö

- Suomen ympäristö- ja kehityskysymykset ja niiden ratkaisuvaihtoehdot (integroidaan biologiaan)
- Itämeren alueen ympäristökysymykset

Arviointi

Oppilaan itsearviointi

- oppiminen
- oma työskentely, työskentelytaidot ja asenne oppiaineen opiskeluun
- tiedon luotettavuuden pohtiminen

Koulun suorittama arviointi

- oppilaan työskentelyn, toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi

- oppimiskeskustelut

Oppilas saa arviointipalautetta keskusteluissa opettajan kanssa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit

- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

6.8. Fysiikka ja kemia

Tehtävä

Vuosiluokilla 5–6 fysiikan ja kemian opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

Vuosiluokilla 7–9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa.

Oppimaan ohjaaminen

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä, periaatteita ja lakeja. Oppilas saa mielikuvan luonnossa vallitsevista lainalaisuuksista tekemällä havaintoja ja johtopäätöksiä ympäristöstään. Työskentelyssä korostetaan yhteistyötä, työturvallisuutta ja ympäristön kunnioittamista.

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan

kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

Kemian opetus antaa oppilaalle persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkitsemiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Fysiikan ja kemian opiskelu kehittää rohkeutta käyttää uusia aineita ja välineitä. Työturvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Fysiikan ja kemian merkintäkieli on kansainvälistä.
Viestintä ja mediataito	Työselostusten kirjaamistaito kehittyy ja opitaan käyttämään kansainvälisiä lyhenteitä. Tutkielmien teossa käytetään lähdekirjallisuutta ja internettiä kriittisesti.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Oma-aloitteisuuden ja vastuullisuuden opetteleminen.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä	Erilaiset energiantuottotavat, raaka-aineiden kierrätettävyys ja jätteiden asianmukainen hävittäminen on olennainen osa opetusta.
Turvallisuus ja liikenne	Teorian ja arkipäivän fysiikan ja kemian ilmiöiden ymmärtäminen ja yhdistäminen; esimerkiksi kitkan käsite talvella liikkumisen yhteydessä.
Ihminen ja teknologia	Opitaan tunnistamaan ja ymmärtämään teknologian merkitystä yhteiskunnassa.

Arviointi

Fysiikan ja kemian oppimisen arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Hyvän osaamisen

kuvaukseen kuuluu sekä työskentelyn arvioimista että erilaisten sisältöalueiden oppimistulosten arvioimista.

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- toimimaan vastuullisesti yhdessä erilaisten työryhmien kanssa yhteiseen tavoitteeseen pyrkien
- tekemään havaintoja ja mittauksia eri aisteilla
- etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä

Sisällöt

Energia ja sähkö

- Erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja sekä energiavarat
- uusiutumattomia energialähteitä: kivihiili, maaöljy, maakaasu
- uusiutuvia energialähteitä: aurinkoenergia, vesi- ja tuulivoima

Luonnon rakenteet

- Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä
- maapallo, Kuu
- kuun vaiheet, auringonpimennys, kuunpimennys
- vuorokauden ajat, vuodenajat, aikavyöhykkeet
- Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas
- tähtitaivaan havainnoiminen

Aineet ympärillämme

- Ilman koostumus ja ilmakehä
- kemiallisia merkkejä
- ilmakehän merkitys elämän ylläpitäjänä
- Veden ominaisuudet ja merkitys liuottimena
- veden ominaisuudet
- liukeneminen, kylläinen liuos
- Luonnonvesien tutkiminen ja veden puhdistaminen

Arviointi

Yleisten ja oppiainekohtaisten arvioinnin periaatteiden lisäksi arvioinnin tukena voidaan käyttää jo viidennellä luokalla seuraavia kuudennen luokan hyvän osaamisen kuvauksia.

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa toimia vastuullisesti yhdessä erilaisten työryhmien kanssa yhteiseen tavoitteeseen pyrkien
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja tarkoituksenmukaisilla mittavälineillä, etsiä tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistaa luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- osaa suunnitella ja tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- osaa käyttää luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- osaa käyttää ja hoitaa laboratorio- ja muita tutkimusvälineitä
- osaa kommunikoida tuloksista sekä esittää hankkimaansa tietoa suullisesti ja kirjallisesti myös erilaisia piirroksia, kaavioita ja graafisia esityksiä käyttäen

Energia ja sähkö

Oppilas

- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia ja merkitystä liuottimena sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- toimimaan vastuullisesti yhdessä erilaisten työryhmien kanssa yhteiseen tavoitteeseen pyrkien
- tekemään havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja tarkoituksenmukaisilla mittavälineillä,
- etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta

- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- suunnittelemaan ja tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- käyttämään ja hoitamaan laboratorio- ja muita tutkimusvälineitä
- kommunikoimaan tuloksista sekä esittämään hankkimaansa tietoa suullisesti ja kirjallisesti myös erilaisia piirroksia, kaavioita ja graafisia esityksiä käyttäen

Sisällöt

Energia ja sähkö

Lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähköön avulla

- virtapiiri, vastus, hehkulamppu, johdin ja kytkin
- paristo ja akku jännitelähteinä
- sähköllä toimivat laitteet

Sähköturvallisuus

- verkkovirta, muuntaja, sähköjohto, lampun vaihto
- oikosulku, sulake
- kodinkoneiden turvallinen käyttö

Luonnon rakenteet

Vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia

- painovoima
- kosketusvuorovaikutus: kitka, väliaineen (ilman tai veden) vastus, tukivoima, noste, törmäysvoimat
- erilaisen liiketilan tunnistaminen, esim. pyöriminen, liukuminen, putoaminen, virtaus, vääntäminen, vetäminen, värähteleminen, heiluriliike
- voiman ja massan vaikutus kappaleen liiketilaan
- voiman vaikutus kappaleen muotoon

Turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen

- liikenneturvallisuus jalankulkijana ja polkupyöräilijänä
- turvallisuus liikuntaharrastuksissa

Aineet ympärillämme

Maaperän ja elinympäristön aineet

- maaperästä saatavien aineiden luokittelu ja aineiden erottamismenetelmiä kuten suodatus, kiteytys ja seulominen
- maaperän aineiden kemiallisia merkkejä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, turvallinen käyttö, elinkaari ja kierrätys
- aineiden ja tuotteiden ominaisuuksien (esim. happamuuden) tutkiminen
- vaikuttavat aineet tupakassa, päihteissä ja huumaavissa aineissa ja niiden haitat sekä vaarallisuus

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6.LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa toimia vastuullisesti yhdessä erilaisten työryhmien kanssa yhteiseen tavoitteeseen pyrkien
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja tarkoituksenmukaisilla mittavälineillä, etsiä tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistaa luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- osaa suunnitella ja tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- osaa käyttää luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- osaa käyttää ja hoitaa laboratorio- ja muita tutkimusvälineitä
- osaa kommunikoida tuloksista sekä esittää hankkimaansa tietoa suullisesti ja kirjallisesti myös erilaisia piirroksia, kaavioita ja graafisia esityksiä käyttäen

Energia ja sähkö

Oppilas

- osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- osaa rakentaa virtapiirin, jossa on vastus, hehkulamppu ja kytkin
- tunnistaa pariston ja akun jännitelähteiksi
- osaa kodinkoneiden turvallisen käytön periaatteet

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima sekä kosketusvuorovaikutuksia
- tunnistaa erilaista liikettä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa kappaleen liiketilaa
- osaa soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä

Aineet ympärillämme

Oppilas

- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia, esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää, miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista

Fysiikka

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksikäyttäen
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta.

Sisällöt

Värähdys- ja aaltoliike

- Erilaiset värähdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt, aaltoliikkeen synty ja havaitseminen, heijastuminen ja taittuminen sekä niihin liittyvät suureet ja lait
- äänen ja valon merkitys ja sovellukset
- optisten laitteiden toimintaperiaatteita.

Lämpö

- Kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla
- lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset
- energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona.

Luonnon rakenteet

- Luonnon rakenteet.
- mittasuhteet ja mittaamisen perusteet

Arviointi

Yleisten ja oppiainekohtaisten arvioinnin periaatteiden lisäksi arvioinnin tukena voidaan käyttää jo seitsemännellä luokalla seuraavia päättöarvioinnin kriteerejä.

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa

- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeen ja sille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi heijastumisen ja taittumisen sekä aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen edellytyksiä
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi äänen ja valon käyttö tiedonsiirrossa sekä melu ja siltä suojautuminen.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä ja olomuodon muutoksia, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä, muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily.

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta

- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

Sisällöt

Liike ja voima

- Vuorovaikutukset ja niistä syntyvät voimat. Voimien aiheuttamat liike- ja tasapainotilat
- liike: erilainen liike ympäristössä, tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän liikkeen mallit
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho.

Luonnon rakenteet

- Rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa.

Arviointi

Yleisten ja oppiainekohtaisten arvioinnin periaatteiden lisäksi arvioinnin tukena voidaan käyttää jo kahdeksannella luokalla seuraavia päättöarvioinnin kriteerejä.

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimuselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukoiden ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen

- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

9. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

Sisällöt

Sähkö

Kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat

- tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa
- sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa sekä sähkön käyttö kotona.

Luonnon rakenteet

Rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset

- radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimuselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värihdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sähköä hyödyntäviä sovelluksia, kuten sähkömagneettisen viestinnän
- tuntee sähkön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylait ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä, mm. energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

Kemia

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan yksinkertaisia palamisreaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa.

Sisällöt

Ilma ja vesi

- Ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys
- aineiden paloherkkyys, palamisreaktio, sen kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä palamistuotteiden ominaisuudet.

Raaka-aineet ja tuotteet

- Alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen sekä reaktionopeuksien vertailu
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden kirjoittaminen.

Arviointi

Arvioinnissa noudatetaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Arvioinnin kohteena ovat oppisisältöjen hallinta, tavoitteiden toteutuminen, tuntiosaaminen, tuotokset ja harrastuneisuus. Arvioinnissa on huomioitava, että päättöarvioinnin osaamisen kriteerit arvosanalle 8 sisältävät seuraavia seitsemän vuoden vuosiluokan sisältöjä ja tavoitteita.

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

Sisällöt

Raaka-aineet ja tuotteet

- Alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden kirjoittaminen.

Elollinen luonto ja yhteiskunta

- Hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus ja sen tuotteita
- orgaanisten yhdisteiden hapettumisreaktioita ja reaktiotuotteita, kuten alkoholit ja karboksyylihapot sekä niiden ominaisuudet ja käyttö
- hiilihydraatit, valkuaisaineet, rasvat, niiden koostumus ja merkitys ravintoaineina sekä teollisuuden raaka-aineina
- fotosynteesi ja palaminen, energialähteet
- pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit.

Arviointi

Arvioinnissa noudatetaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Arvioinnin kohteena ovat oppisisältöjen hallinta, tavoitteiden toteutuminen, tuntiosaaminen, tuotokset ja harrastuneisuus. Arvioinnissa on huomioitava, että päättöarvioinnin osaamisen kriteerit arvosanalle 8 sisältävät kahdeksannen vuosiluokan sisältöjä ja tavoitteita.

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku ja kasvihuoneilmiö
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle
- tuntee teollisuuden eri aloja, kuten puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja tehdä valintoja kuluttajana.

9. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikka, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

Sisällöt

Ilma ja vesi

- epämetallien ja metallien palamistuotteet
- palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä
- happamuus ja emäksisyys, neutralointi sekä suolanmuodostus
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden kirjoittaminen.

Raaka-aineet ja tuotteet

- tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden kirjoittaminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä sekä maastossa että laboratoriossa
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemistä veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee kemian teollisuuden eri aloja ja tuotteita, esimerkiksi erilaisia materiaaleja ja kodin kemikaaleja, sekä niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja tehdä valintoja kuluttajana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähköjohtokykyä ja olomuodon muutoksia

- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tulkita ja kirjoittaa yksinkertaisia reaktioyhtälöitä, esimerkiksi hiiliyhdisteiden palamisreaktion
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkyydestä ja sidosten muodostumisesta kemiallisessa reaktiossa atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä.

6.9. Terveystieto

Terveystiedon opetuksessa käytetään monitieteellistä tietoperustaa. Terveystiedon opetuksen tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden tiedollisia, sosiaalisia, tunteiden säätelyä ohjaavia, toiminnallisia ja eettisiä valmiuksia.

Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi, henkiseksi ja sosiaalisesti toimintakyvyksi. Opetuksessa kehitetään tietoja ja taitoja terveydestä, elämäntavasta, terveystottumuksista ja sairauksista sekä kehitetään valmiuksia ottaa vastuuta ja toimia oman sekä toisten terveyden edistämiseksi.

Terveystieto on oppilaslähtöinen, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukeva oppiaine. Opetuksen lähtökohtana on lapsen ja nuoren arki, kasvu ja kehitys sekä ihmisen elämäntapa. Opetuksessa otetaan huomioon myös yleiset koulu- ja paikkakuntakohtaiset ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Opetuksessa kehitetään tärkeitä tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen liittyviä taitoja sekä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin kriittistä arvopohdintaa.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-4 osana ympäristö- ja luonnontieto-oppiaineryhmää, vuosiluokilla 5-6 osana biologia/maantietoa ja fysiikka/kemiaa ja itsenäisenä oppiaineena vuosiluokilla 7-9. Terveystiedon opetus tulee suunnitella siten, että oppilaalle muodostuu kokonaisvaltainen kuva terveystiedosta koko perusopetuksen aikana. Terveystiedon sekä biologian, maantiedon, fysiikan, kemian, kotitalouden, liikunnan ja yhteiskuntaopin opetusta tulee suunnitella yhteistyössä. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä myös oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Jyväskylän kristillisessä koulussa opetetaan terveystietoa yksi vuosiviikkotunti kullakin luokalla 7-9.

Ihmisenä kasvaminen	Ihmisen kasvua ja kehitystä käsitellään sekä fyysiseltä, psyykkiseltä, henkiseltä että sosiaaliselta kannalta. Yhteisöllisyyden ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä pohditaan yksilön kasvun rakennusaineina.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Suomalaista tapakulttuuria, arvoja ja elämäntapoja arvioidaan kansanterveydellisestä näkökulmasta. Tutkitaan myös muiden maiden kulttuurien kansanterveyttä tukevia ja kuormittavia piirteitä.
Viestintä- ja mediataito	Arvioidaan median terveyteen liittyviä viestejä kriittisesti. Oppilaat opettelevat terveyttä koskevaa tiedonhankintaa.

Osallistuva kansalainen ja yrittäjyys	Tutustutaan Jyväskylässä tai sen läheisyydessä toimiviin vapaaehtoisjärjestöjen toimintoihin.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Oppilaat pohtivat omaa hyvinvointiaan ja sen suhdetta luonnon hyvinvointiin, sekä omien valintojensa merkitystä luonnon kannalta.
Turvallisuus ja liikenne	Oppilaat opettelevat ensiapua sekä toimintaa tavallisimmissa vaaratilanteissa. Opetellaan myös keskeiset maa- ja vesiliikennesäädökset.
Ihminen ja teknologia	Tutustutaan joihinkin ihmisen terveyttä tukeviin teknologisiin laitteisiin, esim. syke- ja verenpainemittariin.

Arviointi

Terveystiedossa oppilaan tulisi omaksua terveyteen liittyviä tietoja, taitoja ja asenteita. Näistä muodostuu kokonaisuus, josta käytetään termiä terveysosaaminen. Arvioinnissa tulee pystyä erottelamaan oppilaan terveysosaamisen edistyminen hänen persoonastaan ja käyttäytymisestään. Käyttäytymistä ei arvioida. Arvioinnin tulee olla tavoitteellista ja jatkuvaa. Kannustavan palautteen tulee ohjata oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan, arvojaan ja valintojaan.

Terveystiedon arviointi:

- arvioidaan terveystietoja, kuten tuntiosaaminen, kokeet, omaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät pohdinnat, esim. portfolioytöt, päiväkirjat ja itsearviointi.
- terveystaitoja arvioidaan harjoituksilla ja kokeilla, esim. turvallisuus- ja kunto-ohjelman laatimisen taidot.
- terveysasenteet ja -arvot esim. asenne ja motivaatio terveystiedon opiskeluun.

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT LUOKILLA 7-9

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä, henkistä ja sosiaalista kehitystä.
- ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisten hyvinvoinnissa.
- ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä.
- kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja.
- huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyn ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa.
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

- käyttämään terveyden ja sairauten liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi.
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä.

Kasvu ja kehitys

Tavoitteet

- oppilas tietää ihmisen elämänkaaren kehitykseen kuuluvia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia muutoksia.
- oppilas ymmärtää itsetuntemuksen, minäkäsityksen ja perheen ihmissuhteiden vaikutuksen terveelle kehitykselle.
- oppilas ymmärtää mielen ja ruumiin tasapainon merkityksen henkiselle kypsymiselle.
- oppilas oppii kunnioittamaan erilaisuutta, ottamaan vastuuta itsestä ja lähimmäisistä sekä yksilön velvoitteet ja vastuut yhteisössä.
- oppilas tuntee murrosiän merkityksen aikuistumisessa.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • minäkäsitys ja miten voin • yksilöllisyys ja erilaisuus perheen ym. yhteisön rikkautena • murrosiän kehityspiirteet
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • elämäntapojen ja arvojen vaikutus hyvinvointiin • vastuut ja velvollisuudet perheessä ja muissa yhteisöissä
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • ihmisen elämänkaari • vastuu itsestä ja lähimmäisistä nyt ja tulevaisuudessa

Omasta terveydestä huolehtiminen

Tavoitteet

- oppilas osaa huolehtia puhtaudesta ja edistää terveyttään valinnoillaan.
- oppilas ymmärtää riittävän unen ja levon merkityksen jaksamiselle.
- oppilas osaa suunnitella omaa terveydenhoitoaan ja tehdä yksinkertaisia hoitoratkaisuja.
- oppilas tuntee koulunsa ja kaupungin tarjoamat terveys- ja sosiaalipalvelut ja tietää miten sinne voi hakeutua.
- oppilas ymmärtää ympäristön vaikutuksen terveydelle ja oppii mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöönsä.
- oppilas ymmärtää ergonomisen työn merkityksen ja osaa käyttää terveyttä edistäviä työtapoja.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • henkilökohtainen hygienia • itsehoito ja oireiden ennaltaehkäisy
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • uni, lepo ja rentoutuminen
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • kouluympäristö terveyden ja turvallisuuden kannalta • koulun ja kunnan terveydenhuoltopalvelut • terveellisen ympäristön luominen

• työympäristö ja terveys

Ravinto ja terveys

Tavoitteet

- oppilas ymmärtää terveellisen ravitsemuksen merkityksen ja tuntee ravitsemussuositukset
- Oppilas osaa arvioida ravintotottumuksiaan ravinnon kulutustaan ja energiantarvettaan.
- oppilas tutustuu erityisruokavalioihin ja ruoka-allergioihin.
- oppilas suhtautuu kriittisesti ravintoa koskevaan tiedonvälitykseen.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • ravitsemussuositukset • aterioinnin päivärytitys • energiantarve ja -kulutus
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • luuston kehitys ja osteoporoosi • kauneusihanteet ja syömishäiriöt
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • omien ruokailutottumusten arviointi • suojaravintoaineet • erityisruokavaliot ja allergiat • ravinto ja media

Liikunta ja terveys

Tavoitteet

- oppilas tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- oppilas tuntee toimintakyvyn eri osa-alueiden harjoitteluperiaatteet
- oppilas tuntee hyvän ryhdin perusteet, tavallisimmat ryhtivirheet ja lihastasapainon käsitteen.
- oppilas tietää tapoja kuntonsa arviointiin ja seurantaan.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • liikunnan terveysvaikutukset • kestävyys- ja lihaskuntoharjoittelu
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • motiivit liikkumiseen • lihastasapaino ja ryhti • liikkuvuus- ja nopeusharjoittelu
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • terveysliikunta • oman liikuntaohjelman laatiminen ja seuranta • liikunta elämäntavaksi

Mielenterveys ja ihmissuhteet

Tavoitteet

- oppilas harjaantuu itsetuntemuksessa ja näkee oman elämänsä arvokkaana.
- oppilas oppii tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä.
- oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja ja ristiriitojen ratkaisemistaitoja.

- oppilas ymmärtää läheisten ihmissuhteiden, välittämisen, yksilön vastuun ja huolenpidon merkityksen henkisellevä hyvinvoinnille.
- oppilas tunnistaa stressin oireita, sekä tietää keinoja stressin hallintaan.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus, itsearvostus • tunteiden tunnistaminen ja ilmaisu • minä-viesti ilmaisut ja kuuntelemisen taito • pahan olon purkaminen puhumalla
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • perhe ponnistuslautana elämään • psyykinen ja sosiaalinen kasvu ja kehitys • ystävyysuhteiden solmiminen ja hoito • ongelmien ratkaiseminen
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vastuu itsestä ja lähimmäisistä • stressi ja masennus • sosiaalinen tuki ja turvaverkosto, ystäväpalvelu ja muu vapaaehtoistyö

Seksuaaliterveys

Tavoitteet

- oppilas ymmärtää seksuaalisuuden myönteisenä voimavarana elämässä.
- oppilas tuntee seksuaalisen kasvun ja kehityksen vaiheet murrosiässä.
- oppilas pohtii seurusteluun ja seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä ja ymmärtää vastuullisen seksuaalisen käyttäytymisen merkityksen.
- oppilas tuntee seksuaalisuuteen liittyvää lainsäädäntöä ja osaa pohtia niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä yksilön, perheen ja yhteiskunnan kannalta.
- oppilas ymmärtää henkisen kypsyyden, sitoutumisen, toisen ihmisen kunnioittamisen ja elämän kunnioittamisen merkityksen.
- oppilas tiedostaa nuorten ja median välittämiä harhakäsityksiä seksuaalisuudesta.
- oppilas osaa tarvittaessa hakea apua seksuaaliterveyteen liittyvissä kysymyksissä.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • seksuaalinen kasvu ja kehitys • mitä on seksuaalisuus • ystävyys, ihastuminen, rakastuminen
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • seurustelu ja tunteiden myllerrys • rakkauden olemus • yleisiä harhakäsityksiä seksuaalisuudesta • bodyimage, itsetunto ja seksuaalisuus • nuoria koskeva seksuaalirikoslaki • raskauden ehkäisy
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • seksuaalisuus voimavarana • vastuut ja velvollisuudet perheessä • laki raskauden keskeyttämisestä, lapsettomuus ja sen hoito • onnellisen avioliiton rakennusaineksia

Tupakka ja muut päihteet

Tavoitteet

- oppilas ymmärtää raittiuden merkityksen yksilön, perheen ja yhteiskunnan hyvinvoinnille.
- oppilas pohtii päihteiden käytön syitä ja seurauksia itselle ja muille, ja niihin liittyviä eettisiä ongelmia.
- oppilas tietää päihde- ja vaikuteaineiden vaikutukset elimistön toimintaan ja terveyteen.
- oppilas tietää päihderiippuvuuden syntyyn vaikuttavia tekijöitä, riippuvuuden piirteitä ja mahdollisuuksia vapautua riippuvuudesta.
- oppilas oppii keinoja vastustaa sosiaalista painetta kokeilla ja käyttää päihteitä.
- oppilas ymmärtää tiedotusvälineiden tarjoavan paljon päihdekäyttäytymisen malleja.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • lähiympäristön merkitys raittiuteen tai päihteiden käyttöön • itsetunto ja päihteet • kieltäytyminen sosiaalisessa paineessa • tupakka, nuuska ja imppaaminen • alkoholi
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • huumausaineet ja lääkkeet päihteinä • lainsäädäntö • riippuvuuden juuret, synty, ilmeneminen ja vapautumiskeinot
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • päihteisiin liittyvät uskomukset • media ja päihteet • päihteiden käytön vaikutukset yksilölle, odottavan äidin sikiölle, perheelle ja yhteiskunnalle • päihderiippuvuuksien hoito

Sairaudet ja niiden ehkäisy

Tavoitteet

- oppilas osaa tunnistaa, ennaltaehkäistä ja hoitaa tavallisimpia nuorten sairauksia ja vaivoja.
- oppilas tietää yleisimmät suomalaiset kansantaudit, niiden ennaltaehkäisy, oireet ja hoidon.
- oppilas arvioi elämäntapojaan ja tiedostaa mahdollisia terveystriskejään.
- oppilas oppii käyttämään lääkkeitä tarkoituksenmukaisesti.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • tavallisimmat nuorten sairaudet: päänsärky, vatsa- ja kuukautisvaivat, flunssat ja influenssat. • tavallisimpien nuorten sairauksien ja vaivojen ennaltaehkäisy ja hoito
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • omat mahdollisuudet sairauksien ennaltaehkäisyyn ja hoitoon • niska- ja selkävivot • allergia ja astma • diabetes ja epilepsia
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • yleisimmät suomalaiset kansantaudit, niiden oireet, hoidot ja ennaltaehkäisy • mielenterveyden ongelmat • tuki- ja liikuntaelinten sairaudet

	<ul style="list-style-type: none"> • sydän- ja verisuonisairaudet • syöpä • tartuntataudit, sukupuolitaudit, niiden ehkäisy ja hoito • lääkkeiden oikea käyttö • muiden maiden kansantauteja
--	---

Turvallisuus

Tavoitteet

- oppilas osaa toimia jokapäiväisissä tilanteissa turvallisuutta edistävasti, tunnistaa turvallisuusriskejä ja oppii ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita
- oppilas harjaantuu edistämään turvallista kouluilmapiiriä ja väkivallattomuutta.
- oppilas osaa toimia vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä.
- oppilas osaa antaa esimerkkejä oikeista toimista vaara- ja kriisitilanteissa.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • turvallisesti kotona, koulussa ja vapaa-aikana • koulukiusaaminen • henkinen turvallisuus • kevyen liikenteen ja vesiliikenteen säännöt
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • turvallisesti mopolla • päihteet ja liikenne • turvallisesti vesillä • turvallisesti jäällä
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • toiminta vaaratilanteissa • paloturvallisuus • väkivallan ehkäiseminen

Ensiapu

Tavoitteet

- oppilas osaa tehdä hätäilmoituksen.
- oppilas tuntee hätäensiavun periaatteet ja harjaantuu ensiaputaidoissaan.

Sisällöt

7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • hätäilmoituksen tekeminen • auttamisvelvollisuus • puhallus- ja paineluelvytys • sokin ehkäisy • verenvuotojen tyrehdyttäminen
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • äkillisten sairaskohtauksien ensiapu • murtumien ja nyrjähdysten ensiapu • haavojen hoito • palo- ja paleltumavammojen hoito
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • myrkytykset ja syövytysvammat • sähkötapaturmat • hypotermia • kallo- ja silmävammat • sairaan kuljetus

	• arviointi ja toiminta erilaisissa onnettomuustilanteissa

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämäntapaan liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyysuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista
- tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaikuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuuksia ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla
- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisuuden perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja.
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

Oppilas

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niistä edistävistä keinoista omassa lähiympäristössään

- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

6.10 Uskonto

Tehtävä

Uskonnon opetuksessa pyritään oppilaan suotuisan kehityksen ja kasvun kannalta laaja-alaiseen uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen tutustuttamalla oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin. Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä on perehdyttää oppilas kristinuskoon, sen ihmiskuvaan ja arvoihin, sekä niiden ilmenemiseen oppilasta ympäröivässä maailmassa. Opetuksessa otetaan huomioon, että oppilaat kuuluvat useisiin eri kristillisiin kirkkokuntiin ja seurakuntiin. Oppilaan eettistä ja moraalista kasvua tuetaan yhteistyössä kotien kanssa.

Vuosiluokkien 1-5 opetuksessa keskitytään kristinuskon perusasioihin ja -käsitteisiin, joiden avulla oppilaan maailmankatsomuksen, identiteetin ja terveen itsetunnon kehittymistä tuetaan. Vuosiluokkien 6-9 opetuksen perustehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärrystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä sekä näin tukea oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

Oppimaan ohjaaminen

Opetuksen tehtävänä on tarjota tietoja, taitoja ja kokemuksia, joilla voidaan rakentaa maailmankatsomusta. Maailmankatsomus on ihmisen kokonaiskäsitelmä todellisuudesta, joka sisältää tietoa, käsityksiä, uskomuksia, arvoja ja normeja. Se koskee ihmistä, yhteiskuntaa, luontoa ja Jumalaa. Maailmankatsomukseen kuuluu tietoteoria (= miten tietoa hankitaan ja perustellaan), maailmankuva (= hankittu tieto) ja arvoteoria (= käsitys hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä sekä ihmisen tehtävästä maailmassa). Näihin asioihin on uskontotunneilla hyvä mahdollisuus syvällisesti perehtyä.

Oppiaineelle ominaisten ja monipuolisten työtapojen avulla tuetaan oppilaan oppimista ja persoonallisuuden kehittymistä. Raamatunkertomukset ovat perusoppiaineena koko perusopetuksen ajan. Hyvin soveltuvia työtapoja ovat kerronta, keskustelu, dramatisointi, ryhmätyöt ja projektit. Hengelliseen musiikkiin, taiteisiin, rukouksiin ja uskonnollisiin toimituksiin tutustuminen auttaa oppilasta ymmärtämään pyhän ulottuvuuden ja uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä. Integrointi muihin oppiaineisiin eheyttää asioiden hahmottamista ja oppimista. Mitä pienemmistä oppilaista on kyse, sitä enemmän kannattaa kiinnittää huomioita ilmapiiriin, tunneympäristöön. Lämmin, turvallinen, avoin ja hyväksyvä ilmapiiri luo edellytyksiä oppilaan omaan osallistumiseen ja mielipiteen ilmaisuun. Opetuksen tarkoituksena on tarjota ajattelun pohjaksi kulttuuriseen perintöön kiteytyneet tiedot hyvän elämän edellytyksistä. Tältä pohjalta tulee mahdolliseksi opettaa kriittistä ajattelua ja perusteltujen arvovalintojen tekemistä siitä, mikä on tavoittelemisen arvoista elämää.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	<p>Tämä aihekokonaisuus on erityisen tärkeä uskonnonopetuksessa. Kokonaisvaltainen itsensä ja elämänkaarensa ymmärtäminen auttaa terveen itsetunnon ja elämäntilanteen kehittymistä. Kristillisen ihmiskuvan mukaan ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Jumalan tuntemisen ja Jumalan rakkauden kokemisen kautta ihminen tulee tietoiseksi omasta arvostaan ja elämän arvosta. Luomisen lisäksi olennaisia asioita ihmiskuvassa ovat syntiinlankeemus ja Jeesuksen sovitustyö. Raamatun ilmoituksen perusteella voidaan myös löytää vastauksia ihmisen perimmäisiin kysymyksiin olemassaolon tarkoituksesta ja päämäärästä. Minuuden rakentamisessa voidaan vaikuttaa minän kolmeen osaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identiteetti: Kuka minä olen? Mihin kuulun? • Minäkuva: Millainen minä olen? • Itsetunto: Mikä on minun arvoni ja merkitykseni? <p>Eettinen ja moraalinen kasvatus nousevat oman uskonnon tuntemisesta. Etiikka määrittelee periaatteellisella teoriatasolla oikean ja väärän olemusta. Moraali taas näkyy käytännön elämän valinnoissa ja ratkaisuissa, teenkö sitä, mikä on hyvää ja oikeaa. Kristillinen etiikka perustuu Raamattuun. Rakkauden kaksoiskäskeä, kultainen sääntö, kymmenen käskyä sekä Jeesuksen elämä ja opetus auttavat oikean ja väärän määrittelyssä ja omantunnon kehittämisessä. Oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon periaatteet sekä vastuullisuuden opettaminen kuuluvat olennaisena osana uskonnon opetukseen.</p>
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	<p>Aihekokonaisuus soveltuu monipuolisesti käsiteltäväksi uskonnonopetuksessa. Kirkkovuoden juhlien kautta suomalainen ja eurooppalainen kristillinen perinne tulee tutuksi koulun arjessa ja juhlassa. Kirkkovierailuissa 1. luokalla kohteena on lähikirkko ja 6. luokalla kohteina ovat evankeliset, katoliset ja ortodoksiset kirkot.</p> <p>Kirkkohistorian kautta hahmottuvat oman kulttuurimme ja sivistyksemme juuret (lukutaito, kansansivistys, terveydenhoito ja hyvinvointivaltio) osana pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria. Omien juurten tunteminen antaa valmiuksia kohdata erilaisia kulttuureita ja elämäntilanteita lähellä ja kaukana. Lähetystyö ja kansainvälinen diakonia osana maailmanlaajuisesta kehitysyhteistyöstä antaa hyvän mahdollisuuden kansainvälisyyskasvatukseen. Oppiaineessa perehdytään suvaitsevaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumisen tärkeyteen.</p>
Viestintä ja mediataito	<p>Oppiaineen monien työtapojen kautta oppilaan kyky käyttää eri medioita tiedonhankintaan ja ymmärryksen lisäämiseen vahvistuu. Yksilöä ja yhteiskuntaa rakentava mediakriittisyys ei oppiaineessa pohjautu kriittisen asenteen korostamiseen vaan myönteisen kehityksen tukemiseen. Oppilaan viestintätaitoja harjoitellaan oppiaineessa koko perusopetuksen ajan. Uusien ja kehittyvien viestinnän muotojen soveltaminen oppiaineen kouluopetuksessa puntaroidaan kasvatuksen näkökulmasta.</p>
Osallistuva kansalaisuus ja	<p>Myönteiseen vapaaehtoistoimintaan osallistuminen vahvistaa oppilaan kehitystä monella osa-alueella. Kansalaisjärjestöjen, kuten kirkkojen</p>

yrittäjäyys	ja hyväntekeväisyysjärjestöjen, kautta tehtävä työ on arvokas osa nyky-yhteiskunnan rakentamista hyvään suuntaan, entistä parempaan tulevaisuuteen.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Elämän kunnioittamisen ja väkivallattomuuden periaatteet ovat korostetusti esillä monissa uskonnoissa. Luonnonsuojelun ja luonnonmukaisuuden näkökulmat nousevat esille useissa luomiskertomuksissa. Lähimmäisen rakastamisen ja ihmisen kunnioittamisen vahvistuminen yhteiskunnassa soveltuu hyvin uskonnonopetuksen päämääriin.
Turvallisuus ja liikenne	Aihekokonaisuus korostuu uskonnossa arvo-opetuksen kautta; sisäisen rauhan löytyminen vahvistaa ulkoista rauhaa ja turvallisuutta ihmisyyhteisöissä, hyvien arvojen ja yhteisvastuun sisäistäminen edistää myös liikenneturvallisuutta.
Ihminen ja teknologia	Ihmis- ja luontoystävällisen teknologian kehittäminen ei ole ristiriidassa kultaisten sääntöjen ja rakkauden käskyjen kanssa. Inhimillisyyden ja kaikista välittämisen muistaminen tulee asettaa johtotähdeksi teknologiaa kehitettäessä.

Arviointi

Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen. Uskonnon arvioinnin kohteina ovat tiedot, työskentely, tuotokset, taitojen kehittyminen ja harrastuneisuus. Arvioinnissa kiinnitetään myös huomiota opittujen asioiden soveltamiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan ja suunnittelemaan työskentelyään ja tavoitteiden saavuttamista.

VUOSILUOKAT 1-5

Vuosiluokkien 1 – 5 opetuksessa keskitytään kristinuskon perusasioihin, joiden avulla tuetaan oppilaan maailmankatsomuksen, identiteetin ja terveen itsetunnon kehittymistä. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta, perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii arvostamaan itseään Jumalalle rakkaana ainutlaatuisena persoonana
- oppii arvostamaan elämäänsä
- kasvaa ottamaan vastuuta itsestään ja tekemisistään
- oppii kunnioittamaan ja rakastamaan lähimmäisiään lähellä ja kaukana
- tutustuu Raamatun opetukseen kolmiyhteisestä Jumalasta
- tutustuu Raamattuun kristittyjen pyhänä kirjana ja hyvän elämän ohjeena
- tutustuu kirkkovuoteen, kirkon toimintaan, hengelliseen musiikkiin, kirkkorakennuksiin ja kristillisiin symboleihin

Sisältöalueiden kuvausta

Luottamus ja turvallisuus

Tavoitteena on tuoda esiin lapsen elämään liittyviä hyviä, turvallisia asioita sekä korostaa Jumalan rakkauden, läsnäolon, huolenpidon sekä rukouksen mahdollisuutta kaikissa elämän vaiheissa. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden elämänpiirin tapahtumia, kuten syntymä, kaste, häät, hautajaiset, kriisit, suuret juhlatapahtumat, ym.

Arvokas ainutlaatuinen elämä

Tavoitteena on auttaa oppilasta hyväksymään oma ainutlaatuisuutensa ja arvonsa sekä vahvistaa myönteisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymistä. Omiin juuriin, perheen ja suvun arvoihin ja perinteisiin tutustumalla pyritään vahvistamaan oppilaan kokemusta siitä, että hän ja hänen vanhempansa ovat merkittävä osa sukupolvien ketjua, yksilöitä osana suurempaa kokonaisuutta. Oppilas oppii arvostamaan elämää sekä ymmärtämään elämänsä merkityksellisenä ja arvokkaana. Oppilaalle tarjotaan kasvua tukevia aineksia ja kokemuksia välittämiseen, suvaitsevaisuuteen ja vastuulliseen elämäntapaan.

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

Tavoitteena on tutustua Raamatun keskeiseen sanomaan, Raamattuun kirjana ja opetella sen käyttötottumuksia. Viidenneltä luokalta siirryttäessä oppilaan tulisi osata etsiä Raamatun kohtia, tuntea Raamatun osat ja tietää, mitä merkitsee kirja, luku ja jae.

Eettisyyteen kasvaminen

Tavoitteena on välittää oppilaalle käsitys oikeasta ja väärästä, värienteiden selvitämisen ja sopimisen tärkeydestä sekä näiden tekojen vaikutuksesta omaan elämänhallintaan ja hyvinvointiin. Yhdessä elämisen kysymyksiä ja lähimmäisyyttä käsitellään kaikilla vuosiluokilla lukuvuoden aikana liittäen ne koulu- ja kotiarkeen. Hyviin käytöstapoihin ja niiden merkitykseen kiinnitetään erityistä huomiota osana toisten kunnioittamista ja lähimmäisenrakkautta.

Kristillisen kirkon elämä

Kirkkovuoden juhlat sekä niihin liittyvät tavat ja sisällöt tulevat tutuiksi ja ovat luonteva yhteys myös vierailu kirkossa. Minimitavoitteena on yksi yhteinen jumalanpalvelus lukuvuoden aikana. Muina esimerkkeinä yhteistyöstä ovat seurakunnan pitämät aamunavaukset sekä seurakunnan työntekijöiden vuosittain pitämät oppituntivierailut.

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

Tutustutaan oppilaan lähiympäristön uskonnolliseen maailmaan alkaen oman luokan tilanteesta. Tarpeen mukaan otetaan jo alkuopetuksessa esille lasten kohtaamat uskonnot. Ylemmillä luokilla tutustutaan yleisimpiin omalla paikkakunnalla toimiviin seurakuntiin.

1. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- tutustuu Jumalaan Isänä ja huolenpitäjänä
- tuntee Jeesuksen lapsuuden tapahtumat
- oppii arvostamaan itseään ja muita Jumalan luomina, erilaisina ja arvokkaina ihmisinä
- tuntee kirkkovuoden juhlista joulun ja pääsiäisen sekä niihin liittyvää tapakulttuuria
- oppii luottamusta itseensä ja elämään
- tutustuu pyhän olemukseen

Sisällöt

Luottamus ja turvallisuus

- Taivaan Isän lapsena
- Jumala kuulee rukoukset

Arvokas ainutlaatuinen elämä

- Jumalan rakkaus
- "olen arvokas – olet arvokas"
- erilaisuus – suvaitsevaisuus

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksen syntymä
- Jeesus lapsena
- Jeesuksen kotimaa

Eettisyyteen kasvaminen

- yhteistyö, kilpailu, säännöt, kiusaaminen
- anteeksipyyttäminen ja – antaminen
- oma ja toisen oma

Kristillisen kirkon elämä

- minä seurakunnan jäsenenä
- kaste
- pyhäkoulu ja kerhot
- elämää kirkkovuoden juhliin valmistautuen
- virsiä ja hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden omassa luokassa kohtaamat uskonnot

2. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- tutustuu Jumalaan Luojana
- oppii näkemään uskon vaikutusta omassa ja muiden elämässä
- tutustuu lähikirkkoon ja kotiseurakuntaan
- tuntee Raamatun kertomuksia
- oppii arvostamaan ja kohtelemaan itseään ja muita Jumalan luomina, erilaisina ja arvokkaina ihmisinä
- oppii luottamusta itseensä ja elämään

Sisällöt

Luottamus ja turvallisuus

- Herran siunaus (4 Moos. 6:22–27)
- Paimenpsalmi (Ps.23)
- oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä

asioita

Arvokas ainutlaatuinen elämä

- Jumala Luojana

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Raamattuun tutustuminen, miten se eroaa muista kirjoista
- Luomiskertomus
- Jeesus Jumalan Poika ja Vapahtaja
- rakkauden sanoma lähtee leviämään

Eettisyyteen kasvaminen

- oikein ja väärin
- totta vai valhetta
- omatunto
- pelko
- myötätunto
- kultainen sääntö

Kristillisen kirkon elämä

- Lähikirkkoon tutustuminen, symboliikkaa (kynttilät, alttaritaulu, värit, risti, Kristus-monogrammi yms.)
- kirkkovuoden juhlia
- lähetystyö
- virsiä ja hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden lähiympäristössään kohtaamat uskonnot

3. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- tutustuu Vanhaan testamenttiin
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista
- harjaantuu käyttämään Raamattua
- oppii luottamusta itseensä ja elämään

Sisällöt

Luottamus ja turvallisuus

- Isä meidän –rukous

Arvokas ainutlaatuinen elämä

- elämä on arvokas – olen Jumalan luoma (Ps. 139: 13–14)
- sukuni, perheeni ja lähimmäisteni arvo ja ainutlaatuisuus

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- VT:n kertomuksia, patriarkat, Egyptistä luvattuun maahan
- 10 käskyä
- Raamatun käyttö

Eettisyyteen kasvaminen

- hyvän elämän tavoittelemisen keinoja
- vastuu ja vapaus
- auttamisen ilo

Kristillisen kirkon elämä

- minä seurakunnan jäsenenä
- seurakunnan toimintamuodot
- jumalanpalvelukseen tutustuminen
- virsikirja
- diakonia
- pohdintaa kirkkovuoden sisällöstä ja niiden tavoista
- virsiä ja hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- Ortodoksinen kirkko

4. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetukseen
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- oppii omien tunteiden ja kokemusten jakamista
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista
- tuntee Raamatun opetusta armosta ja pelastuksesta
- harjaantuu käyttämään Raamattua

Sisällöt

Luottamus ja turvallisuus

- armo, anteeksiantamus (esim. Tuhlaajapoika Luuk. 15: 11–32)
- pelastus
- Jeesuksen opetuksia Jumalan huolenpidosta
- oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita

Arvokas ainutlaatuinen elämä

- valintojen tekeminen ja vastuullisuus (Kaksi rakentajaa Matt.7:24–27, Jeesus – Hyvä Paimen Joh. 10)

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksen elämänkaari
- Isä meidän –rukous

- Jeesuksen opetuksia

Eettisyyteen kasvaminen

- kultainen sääntö (Matt. 7:12)
- rakkauden kaksoiskäsky (Matt.22: 36–40)
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Kristillisen kirkon elämä

- ehtoollinen ja hautaaminen
- kirkkovuoden juhlia
- virsiä ja hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- Helluntaiseurakunta
- Vapaaseurakunta

5. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakuntien toimintaan
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista, kristillisen etiikan soveltamista sekä kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden
- tutustuu ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin
- oppii näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- perehtyy Raamatun opetukseen
- oppii hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan
- osaa käyttää Raamattua

Sisällöt

Luottamus ja turvallisuus

- evankeliumi
- iankaikkisuus (Joh.3:16)

Arvokas ainutlaatuinen elämä

- suvaitsevaisuus arkipäivän tilanteissa lähtökohtana ajankohtaiset tapahtumat (Laupias samarialainen Luuk.10: 25- 37),
- Jeesus syrjittyjen ja heikompiosaisten puolustajana
- Paavali Ateenassa (Apt. 17:16–34)

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jumalan valtakunta
- lähetyskäsky (Matt.28:19–20)
- Pyhän Hengen vuodattaminen
- Apostolien teot

Eettisyyteen kasvaminen

- Vastuullinen suhtautuminen luontoon ja ympäristöön (viljely ja varjelu 1Moos)

Kristillisen kirkon elämä

- kristillinen avioliitto
- diakonia lähimmäisenrakkauden ilmentäjänä
- lähetystyö kestävän tulevaisuuden rakentajana

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat kirkot ja uskonnot Suomessa ja maailmalla
- Kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin yhteisiin ja erilaisiin piirteisiin tutustumista.

ARVIOINTI

Uskonnon arvioinnin kohteina ovat tiedot, työskentely, tuotokset, taitojen kehittyminen ja harrastuneisuus. Arvioinnissa kiinnitetään myös huomiota opittujen asioiden soveltamiseen. Oppimista arvioidaan kokeilla ja havainnoinnilla. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan ja suunnittelemaan työskentelyään ja tavoitteiden saavuttamista.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta, kristinuskosta ja Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta. Hän osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen.

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen evankelis-luterilainen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänkysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee eettiseen pohdintaan
- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

VUOSILUOKAT 6-9

Opetuksen perustehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärrystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä sekä näin tukea oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

Tavoitteet

Oppilas

- saa aineksia oman identiteetin vahvistamiseen perehtymällä kristinuskon ihmiskäsitykseen sekä sen merkitykseen omassa ja yhteisön elämässä
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy Uuden testamentin keskeiseen sisältöön, kristillisen kirkon ensimmäisiin vuosisatoihin ja kirkkohistoriassa kirkon leviämiseen Euroopan valtauskonnoksi
- perehtyy kristinuskon merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- oppii arvostamaan itseään ja kunnioittamaan eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tutustuu merkittäviin maailman uskontoihin pääpiirteissään
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä pystyy soveltamaan näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa
- tunnistaa erilaisia arvoja ja ymmärtää kestävien arvojen myönteisen vaikutuksen ihmisen hyvinvointiin

Sisältöalueiden kuvausta

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

Tavoitteena on auttaa oppilasta sisäistämään ihmisarvoisen elämän ja elämän kunnioittamisen tärkeys sekä tiedostamaan maailmankatsomuksen rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä.

Maailman uskonnot

Tavoitteena on kartuttaa oppilaan yleissivistyksellistä tietämystä uskontojen ja katsomusten monimuotoisesta maailmasta, jotta oppilas ymmärtäisi uskonnon vaikutuksia yksilön elämään, yhteisöön ja kulttuuriin.

Raamattu

Tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään Vanhan ja Uuden testamentin sanomaa, tulkintaa ja kulttuurivaikutuksia.

Kirkko

Tavoitteena on tutustuttaa oppilas kristinuskon synnyn, leviämisen ja kirkon opetuksen pääpiirteisiin sekä kristillisen uskon inhimilliseen ja yhteiskunnalliseen merkitykseen.

Suomalainen katsomusperinne

Tavoitteena on antaa oppilaalle yleiskuva suomalaisesta katsomusperinteestä ja nykysuomen uskonnoista ja katsomuksista.

Ihminen eettisenä toimijana

Tavoitteena on rohkaista oppilasta eettisten normien, periaatteiden ja arvojen

tunnistamiseen, pohdintaan ja soveltamiseen. Oppilaan omien eettisten periaatteiden muotoutumista tuetaan eri uskontojen, kirkkojen ja katsomusten eettisiin painotuksiin tutustumalla.

6. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- perehtyy kristinuskoon ja tutustuu sen uskonkäsityksiin
- tiedostaa maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- tuntee kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- harjoittelee Raamatun tulkintaa
- ymmärtää kristinuskon kulttuurivaikutusta

Sisällöt

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- Ihmisen ainutlaatuisuus
- ihmisarvo
- elämän kunnioittaminen
- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

Maailman uskonnot

- johdatus uskontojen monimuotoisuuteen
- uskontojen yleispiirteitä
- uskontotieteen peruskäsitteitä
- suurten uskontojen synty ja historiallisuus

Raamattu

- Vanha testamentti juutalaisuuden historian ja uskon ilmentäjänä
- suurten kertomusten merkitys aikamme yhteiskunnalle;
 - kansanperinteen jatkaminen
 - omaleimaisuuden korostuminen
 - kertomukset kaunokirjallisina tuotteina
 - sanoman pohdinta - silta suvaitsevaisuuteen

Kirkko

- kirkkohistorian merkittäviä tapahtumia
- kristinuskon tulo Suomeen ja luterilaisen kirkon synty
- Suomen kristilliset kirkot ja uskonnolliset yhteisöt

Suomalainen katsomusperinne

- suomalainen katsomusperinne kautta vuosisatojen
- uskonnonvapauslain suomat myönteiset mahdollisuudet uskon harjoittamiseen

Ihminen eettisenä toimijana

Eettiset periaatteet käytännössä, elämän eettiset periaatteet kuten

- 10 käskyä
- Jeesuksen vuorisaarna ja vertaukset
- Raamatun opetuksia
- ihminen oman elämänsä ja ympäristönsä muokkaajana
- terve itsetunto ja oikea itseluottamus
- kristillisen etiikan peruspainotukset
- ihmisenä kasvaminen
- elämisen taitojen opettelu kuten kommunikaatiotaidot ja ristiriitojen rakentavat ratkaisutaidot

7. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- tutustuu maailmanuskontoihin
- ymmärtää uskon ja siihen liittyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tiedostaa maailmankatsomukseen vaikuttavia tekijöitä
- harjoittelee Raamatun tulkintaa

Sisällöt

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- Elämän merkitys, rajallisuus ja pyhyys

Maailman uskonnot

- Aasian, Afrikan, Australian, Amerikan uskonnot, kuten hindulaisuus, buddhalaisuus, islam, Kiinan ja Japanin uskonnot, heimouskonnot ja muita uskontoja
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Raamattu

- Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta; myyttisyys, historiallisuus, arkeologia, sanoman ymmärtäminen

Kirkko

- maailmanlaajuinen kristinuskon muiden uskontojen ja katsomusten rinnalla
- kristinuskon kirkkokunnat tilastojen valossa

Suomalainen katsomusperinne

- Suomalaisten muinaisuus, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika maassamme.

Ihminen eettisenä toimijana

- Eri uskontojen eettiset painotukset, pyhien kirjoitusten ja niiden sisältämien lakien tulkinta ja soveltaminen

8. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- perehtyy kristinuskoon sekä sen merkitykseen ihmisen elämässä ja yhteiskunnassa
- osaa kunnioittaa eri tavoin ajattelevia ihmisiä
- tiedostaa maailmankatsomukseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskon ja siihen liittyvän pyhyden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- tiedostaa maailmankatsomukseen vaikuttavia tekijöitä
- harjaantuu Raamatun tulkinnassa

Sisällöt

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämä lahjana ja elämän pyhyys
- usko, ymmärtäminen ja tieto

Maailman uskonnot

- Euroopan ja Amerikan kristilliset kirkkokunnat kuten katolisuus, ortodoksisuus, protestanttisuus ja uudet kirkkokunnat

Raamattu

- Evankeliumit ja apostolien opetukset kristinuskon synnyn ja sanoman ilmentäjänä Uudessa testamentissa

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä Euroopan ja Amerikan valtauskonnoksi
- kristilliset kirkkokunnat, niiden levinneisyys, toiminta ja uskon korostukset
- ekumenia

Suomalainen katsomusperinne

- kirkkorakennus ja sen symboliikka
- kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- rippikoulu mahdollisuutena oman vakaumuksen vahvistamiseen ja myönteisten perinteiden kunnioittamiseen

Ihminen eettisenä toimijana

- eri kirkkojen eettiset painotukset: kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen, kristillisen etiikan peruspainotukset, profeettojen julistus yhteiskunnan uudistamiseksi sekä Jeesuksen vuorisaarna ja muut opetukset

9. LUOKKA

Tavoitteet

oppilas

- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä pystyy soveltamaan näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa
- tiedostaa maailmankatsomukseen vaikuttavia tekijöitä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen

Sisällöt

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- Oman vakaumuksen rakentuminen ja elämänuskon vahvistuminen

Raamattu

- Raamattu kokonaisuutena ja erilaisia tulkintatapoja
- Raamatun laaja-alaisia ja monipuolisia kulttuurivaikutuksia
- Mikael Agricola ja Uuden testamentin suomentamisen merkitys kansalliselle kulttuurille ja kirjakielelle, suomenkielisen Raamatun sanontoja ja piirteitä

Kirkko

- kirkkorakennus ja sen symboliikka
- Kirkkorakennus, arkkitehtuuri ja kristillinen taide Suomessa; symboliikka ja sen liittyminen seurakunnan elämään
- evankelisluterilainen kirkko ja sen katsomusperinne

Suomalainen katsomusperinne

- uskonnonvapaus myönteisenä mahdollisuutena uskon harjoittamiseen
- lain suomat etuoikeudet
- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, uskontojen ja katsomusten monimuotoisuus
- seurakuntien toiminta
- kristillinen musiikki.

Ihminen eettisenä toimijana

- ihminen oman elämänsä ja ympäristönsä muokkaajana
- hyvän elämän rakentuminen
- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta sekä evankelis-luterilaisesta kirkosta ja muista kirkko- tai seurakunnista.

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet

- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa omaan maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

6.10.1 Muut katsomusaineet

Koulun oppilaaksi otossa huoltajien tulee hyväksyä koulun kristilliseen arvopohjaan perustuva opetus. Jos uskonnonopetuksen tai muun opetuksen arvolähtökohdat aiheuttavat oppilaan kannalta liian suurta ristiriitaa, suosittelemme hakeutumaan jonkun toisen koulun oppilaaksi, jossa on oppilaan kannalta sopivampia vaihtoehtoja tarjolla. Elämänkatsomustiedon opetus järjestetään tarvittaessa yhteistyössä lähikoulun kanssa noudattaen Jyväskylän kaupungin kuntakohtaisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä.

Koulu toimii yhteiskristilliseltä pohjalta ja periaatteena on, että evankelisluterilaisen uskonnon opetussuunnitelman perusteisiin perustuva uskonnon opetus ottaa huomioon eri seurakunnista tulevien oppilaiden tarpeet siten, että kaikki koulun oppilaat voivat osallistua kaikille yhteiseen uskonnon opetukseen. Mikäli kuitenkin on tarpeen, ortodoksinen uskonnonopetus järjestetään yhteistyössä Ortodoksinen seurakunnan ja/tai Jyväskylän kaupungin perusopetuksen kanssa. Opetussuunnitelmana käytetään Jyväskylän kaupungin kuntakohtaisen opetussuunnitelman ortodoksinen uskonnon tavoitteita ja sisältöjä.

6.11 Historia

Tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa. Sisältöjä käsitellään mahdollisuuksien mukaan myös paikallishistorian näkökulmasta.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

Oppimaan ohjaaminen

Luokilla 5 ja 6 käytetään monipuolisia työtapoja. Kertomukset, eläytyminen,

roolileikit ja faktaan perustuva draama sekä ajankohtaisuus lisäävät oppilaan mielenkiintoa opiskeluun. Käsitteiden määrittely auttaa ymmärtämään historian ilmiöiden ja tapahtumien jatkuvuutta, muutosta ja kehitystä. Opiskelu aloitetaan 5. luokalla omasta kokemuspööristä, perheestä ja suvusta. Opiskeltavia aiheita tarkastellaan sekä mikrotason että makrotason näkökulmasta.

Luokilla 7 ja 8 opetuksessa käytetään historian opiskelulle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja. Työtapojen tehtävä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä sosiaalisia taitoja. Työskentely antaa mahdollisuuksia eri ikäkausille ominaiseen toimintaan ja elämyksiin. Työtapojen valinnan yhtenä perusteena on, että ne virittävät kiinnostuksen historiaan ja yhteiskuntaan. Historian työtavat opettavat tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja sekä tukevat oppilaiden ja opettajien keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista. Opiskelussa tuodaan esille sekä mikro- että makrohistoriallinen näkökulma.

Aihokokonaisuudet

<p>Ihmisenä kasvaminen</p>	<p>Toiminnalliset ja elämykselliset työtavat opettavat ryhmän ja yhteisön jäsenenä toimimiseen. Oppilas oppii myös arvostamaan omaa työtään historian oppijana, tiedonhankkijana ja tulkitsijana. Historian tunneilla tutustutaan omiin juuriin ja perehdytään eri ajan ihmisten maailmankuvaan. Käsitellään sotaa ja rauhaa, mietitään sotien ja konfliktien suuria ja vähäisiä syitä. Ihmisten tasa-arvo ja suvaitsevaisuus tulevat keskeisinä teemoina esille historian oppisisällöissä.</p>
<p>Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys</p>	<p>Historiassa perehdytään eurooppalaiseen sivilisaation syntyyn, tutustutaan Ateenan ja Rooman kulttuureihin ja niiden vaikutukseen tämän päivän eurooppalaisuuteen. Opiskellaan Suomen varhishistoriaa, tavoitteena omien juurien tunteminen ja arvostaminen. Perehdytään maailmansotiin, niiden syihin ja seurauksiin. Käsitellään maailman jakautumista köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuviin ongelmiin. Tutustutaan joihinkin yksittäisiin henkilöihin ja järjestöihin, jotka ovat rakentaneet rauhaa ihmisten välille.</p>
<p>Viestintä ja mediataito</p>	<p>Historian opiskelussa viestinnän ja mediataitojen päämääränä on kasvattaa oppilaita mediakriittisyyteen. Historiassa olennaista on ristiriitaisten tietojen tulkitseminen ja lähdekritiikki. Opiskelussa kehittyvät tiedonhallintataidot sekä kyky tiedon arviointiin ja välittämiseen.</p>

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Yksi keskeisistä historiassa opiskeltavista sisällöistä on demokratian synty, kehitys ja merkitys sekä yhteisöjen että yksilöiden näkökulmasta. Eri vuosiluokilla pohditaan aktiivisten kansalaisten ja yritteliäiden yksilöiden merkitystä yhteiskunnallisina vaikuttajina.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Ympäristöhistoria otetaan huomioon historian aiheissa ja teematyöskentelyssä. Kehitysmaita ja niiden ongelmia käsitellään monipuolisesti. Oppilaat omaksuvat ajatuksen, että tulevaisuus rakentuu menneisyyden ja nykyajassa tekemiemme valintojen pohjalle.
Turvallisuus ja liikenne	Historian opetuksen tavoitteena on osoittaa, että väkivalta on historiallisten esimerkkien perusteella äärimmäisen huono ongelmanratkaisukeino. Väkivallatonta toimintaa tarkastellaan opetuksessa yksilön ja yhteisön näkökulmista.
Ihminen ja teknologia	Historian opiskelussa päämääränä on tarkastella teknologian kehitystä ja sen vaikutusta arkielämässä ja yhteiskunnassa eri aikakausina. Opiskelussa pohditaan valintoja, syitä ja seurauksia, jotka liittyvät teknologian käyttämiseen. Historian teematyöskentelyssä luokilla 5-6 ja 7-8 perehdytään tarkemmin teknologia kehitykseen.

Arviointi

Oppilaan arviointi pohjautuu asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Arvioinnin tulee ohjata ja kannustaa oppilasta. Arviointi kohdistuu kolmeen elementtiin: tiedon hankkimiseen menneisyydestä, historian ilmiöiden ymmärtämiseen ja historiallisen tiedon käyttämiseen. Arvioinnin tulee olla yksilöllistä ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn, tehtävien suorittamiseen, itsearviointiin ja koenäyttöön. Arvioinnissa tulee huomioida oppilaan kiinnostuneisuus, yritteliäisyys, oma-aloitteisuus ja vastuullisuus. Ikätason mukaisesti tulee huomioida myös sekä tiedon omaksuminen että kyky sen soveltamiseen ja luotettavuuden arviointiin.

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historiallinen tieto on tulkinnanvaraista ja se saattaa muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

- ymmärtämään, että historia jaetaan eri aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa
- kuvailemaan muutoksia, jotka ovat ratkaisevasti vaikuttaneet ihmisten elämään (esim. maanviljelyn synty)
- tunnistamaan jatkuvuuden historiassa esimerkkien avulla
- esittämään muutoksille syitä

Sisällöt

Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen ja kotiseudun historia
- muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen

Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisen elämää ja sen muuttuminen pronssin ja raudan keksimisen myötä
- maanviljelyn aloittaminen, valtioiden synty ja kirjoitustaidon keksiminen sekä niiden vaikutukset ihmisen elämään

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Kreikka ja Rooma, niiden yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen nykyaikaan

Jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri

- tarkastellaan kehitystä esihistorialliselta ajalta aina keskiajalle saakka

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

ymmärtämään, että historiallinen tieto on tulkinnanvaraista ja se saattaa muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa

kuvailemaan muutoksia, jotka ovat ratkaisevasti vaikuttaneet ihmisten elämään (esim. kirjapainotaito)

tunnistamaan jatkuvuuden historiassa esimerkkien avulla esittämään muutoksille syitä

Sisällöt

Keskiaika

uskontojen vaikutukset ihmisten elämään
ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema

Suomen liittäminen osaksi Ruotsia

Uuden ajan murros

eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi, reformaatio, tieteet

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

elämää kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina
suomalaisen kulttuurin muotoutuminen

Vapauden aate voittaa alaa

Ranskan suuri vallankumous ja sen vaikutukset

Jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri

tarkastellaan sen kehitystä keskiajalta 1800-luvulle saakka

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

osaa erottaa faktan mielipiteestä

osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin (kronologia) ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä.

tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin sekä tuntee syy- ja seuraussuhteen merkityksen.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta

tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

VUOSILUOKAT 7-8

Historian opetuksen tehtävänä on syventää vuosiluokilla 5-6 opittua käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä ja tutustuttaa hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

Historian opiskelussa käsitellään sen eri osa-alueita: poliittista historiaa, taloushistoriaa ja kulttuurihistoriaa. Tutustutaan myös ns. mikrohistoriaan eli siihen miten ihmiset kokivat jonkin historian tärkeän tapahtuman tai millaista arkipäivän elämä oli ennen.

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja käyttämään sitä kriittisesti käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia sijoittamaan oppimansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä tutustumaan kotiseudun, kotimaan, Euroopan ja maailman historian merkittäviin tapahtumiin saamaan tietojen lisäksi myös elämyksiä ja kokemuksia, joiden avulla hän voi tutustua omiin juuriinsa, selkiyttää minäkuvaansa ja identiteettiään arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttämällä apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa omien kykyjensä mukaan

Sisällöt

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

elämää 1800-luvun Suomessa
1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Teollinen vallankumous

teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisen elämään
kaupungistuminen

Murrosten aika Suomessa

sääty-yhteiskunnan mureneminen
Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

Imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
Ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset

Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys.

kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka. 7. luokalla voidaan käsitellä 1800-luvun osuus, jota seuraavana vuonna syvennetään 1900-luvun osalta.

8. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja käyttämään sitä kriittisesti käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia sijoittamaan oppimansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä tutustumaan kotiseudun, kotimaan, Euroopan ja maailman historian merkittäviin tapahtumiin saamaan tietojen lisäksi myös elämyksiä ja kokemuksia, joiden avulla hän voi tutustua omiin juuriinsa, selkiyttää minäkuvaansa ja identiteettiään arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttämällä apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa omien kykyjensä mukaan

Sisällöt

Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

suomalaisuusliike ja itsenäistymiseen vaikuttaneita henkilöitä

Laman ja totalitarismin aika

maailmantalouden romahtaminen, sen vaikutukset Eurooppaan diktatuurit ja demokratiat

Toinen maailmansota

sota, sen syyt ja seuraukset (Eurooppa ja muut maanosat)
Suomi toisessa maailmansodassa (talvisota, jatkosota)
sodasta selviäminen ja sodan seuraukset Suomessa

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

kylmä sota

maailman jakautuminen: köyhät ja rikkaat ja sen mukanaan tuomat ongelmat

Sodanjälkeinen Suomi - 1950-luvulta nykypäivään

elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisen elämään
hyvinvointiyhteiskunnan muodostuminen

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen seuraukset ihmisen elämässä ja ympäristössä
tiedonvälityksen kehitys

Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys

1900-luku ja vuosituhaten vaihde, tutustuminen myös alueen kulttuuriin

ARVIOINTI

Historiaa arvioidaan kokeilla ja havainnoilla. Oppilasta ohjataan myös itsearviointiin sekä työskentelyn suunnitelmallisuuteen ja vastuullisuuteen omasta työskentelystään. Arvioinnin kohteina ovat työskentely, tuotokset ja harrastuneisuus. Arvioinnissa huomioidaan myös opittujen asioiden soveltaminen historian opiskelussa. Arviointi on jatkuvaa ja oppilas saa palautetta edistymisestään mahdollisimman monipuolisesti.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä

Oppilas

osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

osaa selittää, miksi jollain elämänalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään.

osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykuteknologian avulla saamaansa informaatiota

pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

6.12 Yhteiskuntaoppi

Tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Perusopetuksen yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta.

Oppimaan ohjaaminen

Opetuksessa käytetään yhteiskuntaopille ja taloustiedolle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja. Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä aktiivista osallistumista. Työtapojen valinnan perusteena ovat, että ne virittävät kiinnostuksen yhteiskuntaan. Käytetään vierailuja ja virtuaalisia kontakteja. Tällainen avoin oppimisympäristö mahdollistaa yhteistyön koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Yhteiskuntaopissa oppilas näkee perheen ja oma lähiympäristönsä osana yhteiskuntaa ja oppii, kuinka toimia erilaisten ryhmien ja yhteisöjen vastuullisina jäsenenä. Sisältöjen lisäksi toiminnalliset ja elämykselliset työtavat opettavat ryhmän ja yhteisön jäsenenä toimimiseen. Oppilas oppii myös arvostamaan omaa työtään oppijana, tiedonhankkijana ja tulkitsijana. Ihmisten tasa-arvo ja suvaitsevaisuus tulevat esille lähes kaikissa yhteiskuntaopin oppisisällöissä.
Kulttuuri-identiteetti	Yhteiskuntaopissa perehdytään suomalaiseen yhteiskuntaan ja

ja kansainvälisyys	sen kansalaisena toimimiseen. Lisäksi oppilas saa valmiuksia toimia monikulttuurisissa, eurooppalaisissa ja globaaleissa yhteisöissä.
Viestintä ja mediataito	Viestintä ja mediataito on yhteiskuntaopille ominainen aihe, koska yhteiskunnan toiminnan seuraaminen ja asioihin vaikuttaminen vaatii viestintätaitoja. Demokraattisessa yhteiskunnassa median rooli on merkittävä ja aktiivinen kansalaisuus vaatii monipuolisia mediataitoja. Yhteiskuntaopissa keskitytään tiedonhallintataitojen kehittämiseen ja mediakriittisyyteen. Keskeisiä asioita on sananvapaus, tietoturvallisuus ja yksilön suoja tietoyhteiskunnassa.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Yhteiskuntaopin keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaitten kasvua kansalaisyhteiskunnan aktiiviseen jäsenyyteen: sisällöissä tutustutaan kansalaistoiminnan eri muotoihin ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen vaihtoehtoihin. Yrittäjyyteen otetaan opiskelussa laaja näkökulma. Oppilaita kannustetaan mm. työtavoilla yritteliäisyyteen. Lisäksi tutustutaan monipuolisesti sekä elinkeinoelämään että yritystoimintaan. Aihealue kytkeytyy tiiviisti vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuteen.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Käsittely muodostaa kokonaisuuden osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden kanssa. Oppilaat omaksuvat ajatuksen, että tulevaisuus rakentuu tekemiemme valintojen pohjalle. Aihekokonaisuuteen sisältyvät keskeisinä teemoina vastuullinen kuluttaminen, hyvinvointiyhteiskunta ja globalisaatio.
Turvallisuus ja liikenne	Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuus perehdyttää oppilaan väkivallattomuutta, turvallisuutta, terveyttä ja rauhaa edistäviin toimintamalleihin. Oppilas tutustuu turvallisuuspolitiikkaan ja hyvinvointipalveluihin. Opetuksessa yksilön oikeudellinen vastuu huomioidaan mm. liikennekäyttäytymistä käsiteltäessä.
Ihminen ja teknologia	Teknologian aseman merkitys asettaa yksilölle ja yhteiskunnalle uusia vaatimuksia. Teknologialla ja siihen liittyvillä valinnoilla on yleensä suuri tulevaisuuteen vaikuttava merkitys. Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on osoittaa, että valintojen pohjana ovat teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset ja tasa-arvokysymykset sekä taloudelliset seikat.

Arviointi

Oppilaan arviointi pohjautuu asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Arvioinnin tulee ohjata ja kannustaa oppilasta. Arviointi kohdistuu kahteen elementtiin: yhteiskunnallisen tiedon hankkimisen ja käyttämisen taitoon sekä yhteiskunnallisen tiedon ymmärtämiseen. Arvioinnin tulee olla yksilöllistä ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn, tehtävien suorittamiseen, itsearviointiin ja koenäyttöön. Arvioinnin tulee ohjata ja kannustaa oppilasta sekä tuoda selkeästi esiin miten hän on menestynyt yhteiskuntaopin asettamissa tavoitteissa. Arvioinnissa tulee huomioida oppilaan kiinnostuneisuus, yritteliäisyys, oma-aloitteisuus ja vastuullisuus.

Tavoitteet

Oppilas

saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta

oppii käsittelemään informaatiota kriittisesti (esim. media, internet)

oppii toimimaan aktiivisena vaikuttajana

tutustuu julkisiin palveluihin ja saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen

oppii yrittäjyydestä ja sen merkityksestä yhteiskunnalle

oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään

kiinnostuu yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja osallistumisesta

oppii toimimaan vastuullisena kuluttajana ja toimijana yhteiskunnassa

tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset

Sisällöt

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Yksilö yhteisön jäsenenä

perhe, erilaiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit (esim. romanit, suomenruotsalaiset)

yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa

Yksilön hyvinvointi

hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet

tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

Talouspolitiikka

talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
julkinen talous ja verotus

Kansantalous

yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Taloudenpito

yksityisen taloudenpidon periaatteet

työnteko ja yrittäjyys

Kansalaisen turvallisuus

oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
liikenneturvallisuus

turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittika ja maanpuolustus

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

kansalaisten vaikutusmahdollisuudet

demokratia, vaalit ja äänestäminen

politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla

media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen

Oppilas

kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä pystyy perustelemaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen

Oppilas

ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä.

6.13 Musiikki

Tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan, antaa hänelle musiikillisen ilmaisun välineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on myös saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on aika- ja tilannesidonnaista. Se on erilaista eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa, ja sillä on erilainen merkitys eri ihmisille. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että musiikin ymmärtämisen ja käsitteellistämisen perustana ovat musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Musiikin opetus antaa välineitä oppilaan oman musiikillisen identiteetin muodostumiseen prosessissa, jonka tavoitteena on rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista erilaisiin musiikkeihin. Musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä, kertaamiseen perustuvalla harjoittelulla. Yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja, kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurisen erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä tulee tukea myös etsimällä yhteyksiä muihin oppiaineisiin. Musiikin opetuksessa sovelletaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia.

Musiikilla on keskeinen tehtävä tunne-elämän ja luovuuden sekä koko persoonallisuuden kehittymisessä. Koska musiikki tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia yhteistoimintaan ja vuorovaikutukseen, se tukee myös koulun sosiaalista kasvatusta.

Musiikin opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikaan, juhliin ja kirkkovuoteen liittyvät teemat sekä yhteys muiden oppiaineiden ajankohtaisiin sisältöihin. Hengellisen musiikin merkityksellisyyttä korostetaan ja tutustutaan ikäkaudelle sopivaan ohjelmistoon. Musiikin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia.

Oppimaan ohjaaminen

Vuosiluokilla 1–4 musiikin opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa

oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan.

Vuosiluokilla 5–9 oppilaiden lisääntyneet taidot tarjoaa mahdollisuuden aktiiviseen musisointiin. Musiikki vetoaa tunteisiin ja saa aikaan kokemuksia. Tämän vuoksi opetuksen painopiste tulee olla tekemisessä. Ryhmän jäsenenä oppilas saa kokea onnistumisen elämyksiä ja löytää musiikillisen minänsä. Tekemisen ohella myös tietoaaineksella on paikkansa. Suvaitsevaisuus syntyy arvostuksesta, joka puolestaan kasvaa, jos tunnemme paremmin itsellemme vierasta kulttuuria.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Oppilaita rohkaistaan tunteiden kokemiseen ja ilmaisuun musiikin avulla. Aihetta käsitellään omien kykyjen ja edellytysten löytämisen kautta.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Oppilaat tutustuvat suomalaiseen perinne-, taide- ja populaarimusiikkiin, niiden kehitykseen ja nykypäivän ilmiöihin. Lisäksi perehdytään vieraiden kulttuurien musiikkiin, taidemusiikin keskeisiin teoksiin sekä kansainväliseen pop- rock- ja gospelmusiikkiin.
Viestintä ja mediataito	Opetuksessa pyritään kehittämään valikoivan kuuntelun taitoa. Lisäksi pohditaan musiikin markkinoinnin menetelmiä musiikkimaun muokkaajana.
Osallistuva kansalainen ja yrittäjyys	Oppilaita rohkaistaan omatoimiseen harrastamiseen. Heitä ohjataan kotipaikkakunnan kulttuurielämään osallistumiseen ja vaikuttamiseen.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Opetuksessa pohditaan omien valintojen vaikutusta omaan ja läheisten hyvinvointiin, erityisesti kuulonhuoltoon. Musiikin kuuntelussa ja tuottamisessa ohjataan toisten huomioon ottamiseen.
Turvallisuus ja liikenne	Opetuksessa ohjataan sähkö- ja vahvistinlaitteiden turvalliseen käyttämiseen.
Ihminen ja teknologia	Tunneilla perehdytään tietotekniikkaan musiikin tekemisen apuvälineenä. Lisäksi pohditaan ja korostetaan elävän musiikin arvoa.

Arviointi

Arvioinnissa pitäydytään hyvän osaamisen kuvauksiin. On syytä kuitenkin muistaa, ettei musiikki ole vain lahjakkaiden etuoikeus. Kiinnostuneisuus, halu oppia ja kyky nauttia ovat jokaisen taiteen ystävän ominaisuuksia.

Vuosiluokkien 1 – 2 yhteiset tavoitteet

Oppilas

- omaksuu musiikillisen ilmaisun perustaitoja ja -tietoja
- rohkaistuu omaan musiikilliseen ilmaisuun laulaen, soittaen ja liikkuen

- tutustuu erilaisiin rytmi- ja melodiasoittimiin
- oppii kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ääniympäristöä ja musiikkia
- tutustuu oman maan ja muun maailman musiikkiin
- oppii arvostamaan omaa ja muiden musiikillista toimintaa ja tuotoksia

1. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- tutustuu musiikin työtapoihin, elementteihin ja peruskäsitteisiin toiminnallisesti ja elämyksellisesti
- oppii keskittyvää ja havainnoivaa kuuntelua
- harjoittelee luonnollista, tervettä äänenkäyttöä
- opettelee laululeikkejä ja liikeimprovisaatiota
- tutustuu rytmisoittimiin ja niiden soittotapoihin

Sisällöt

- terveen äänenkäytön perusteet
- musiikin peruskäsitteisiin (rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri, dynamiikka) tutustuminen laulaen, soittaen, liikkuen ja kuunnellen
- kehollinen rytminen ilmaisu
- monipuolinen musiikkiin tutustuminen kuunnellen ja havainnoiden
- lastenlaulut ja laululeikit, ajankohtaiset laulut, suomalainen musiikki, hengellinen musiikki
- nuottimerkkeihin tutustuminen
- rytmisointien käyttö

2. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- vahvistaa tietojaan, taitojaan ja ilmaisuaan
- tunnistaa opetettuja käsitteitä
- tutustuu erilaisiin rytmi- ja melodiasoittimiin
- opettelee keksimään omia melodia- ja rytmisommitelmia
- vahvistaa kuuntelutaitoaan, ymmärtää kuulohavaintojaan
- tutustuu myös muun maailman musiikkiin
- opettelee tarkastelemaan omaa musiikillista toimintaansa

Sisällöt

- musiikillisten ominaisuuksien ja tapahtumien havainnointi, tunnistaminen ja nimeäminen

- monipuolinen äänenkäyttö ja ohjelmisto
- kaanonin kautta kaksiaänisyyteen tutustuminen
- kehollinen ilmaisu
- nuottien opettelu
- rytmisoittimien ja nokkahuilun soitto, säestystehtävät lauluihin ja musiikkiliikuntaan
- omat melodia- ja rytmisommitelmat
- kansalliseen kulttuuriperintöön ja juhliin liittyvä musiikki, Maamme -laulu, oma maakuntalaulu, hengellinen musiikki, tutustumista muiden kulttuurien kansanmusiikkiin
- omien arviointien ja mieltymysten pohtimista ja perustelua kuuntelun yhteydessä

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota työskentelyyn ja aktiivisuuteen. Musiikin oppimäärä on suoritettu hyväksytysti, kun oppilas

- on osallistunut laulamiseen ja soittamiseen
- osaa nimetä jonkin rytmisoittimen ja soittaa sitä
- on keskittynyt kuuntelemaan musiikinäytettä
- tunnistaa nuottien rytminimet (TI-TI ja TAA) sekä tauon

VUOSILUOKAT 3 – 4

3. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- oppii käyttämään ääntään terveellä ja luontevalla tavalla
- kehittää omaa musiikillista ilmaisuaan laulaen, soittaen ja liikkuen
- ylläpitää ja kehittää musiikillisia taitojaan musisoiden sekä yksin että ryhmässä
- tutustuu joihinkin rytmis- ja melodiasoittimiin sekä niiden soittotapoihin
- oppii musiikin merkitsemisen ja lukemisen alkeet
- rohkaistuu improvisoimaan soittaen, laulaen tai liikkuen
- tutustuu joidenkin eri maiden ja kulttuurien musiikkiin
- tutustuu joidenkin eri aikakausien musiikkiin ja musiikin lajeihin sekä
- oppii keskittyneen ja havainnoivan kuuntelemisen taitoja.

Sisällöt

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, laulaen ja leikkien
- lauluohjelmiston laajentaminen ja moniääniseen lauluun valmentautuminen
- soitto-ohjelmiston kartuttaminen käyttäen keho-, rytmis-, melodia- ja sointu-soittimia: esim. rumpu, nokkahuilu ja 5-kielinen kannel, yksin- ja yhteissoitto
- yksinkertaisen rytmin merkitseminen ja lukeminen sekä sykkeen ja sanarytmin erottaminen toisistaan
- lyhyiden säkeiden merkitseminen nuoteille ja lukeminen laulaen ja soittaen C-duurissa
- musiikillisten ominaisuuksien ja tapahtumien (esim. tempo ja sen vaihtelut, tulkintaan ja esitysmerkintöihin liittyvät muutokset jne.) havainnointi, tunnistaminen, nimeäminen ja osittain myös toteuttaminen

- peruselementtien ja -käsitteiden oppiminen liittyen rytmiin, melodiaan, harmoniaan, muotoon, sointiväriin ja dynamiikkaan
- omien rytmi- ja melodiasommitelmien keksiminen
- suomalaiseen musiikkiin ja lauluihin tutustuminen, esim. maakuntalaulut
- hengellinen musiikki
- eri maiden kansanmusiikkiin, -lauluihin ja esim. johonkin kansantanssiin tutustuminen

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota työskentelyyn, aktiivisuuteen ja harrastuneisuuteen. Musiikin oppimäärä on suoritettu hyväksytysti, kun

- oppilas on osallistunut laulamiseen ja soittamiseen yksin tai ryhmässä
- oppilaan musiikillinen ilmaisu on kehittynyt laulamissa, soittamisessa tai liikkumisessa
- oppilas on tutustunut johonkin melodiasoittimeen
- oppilas on keskittynyt kuuntelemaan musiikkinäytettä ja kertonut siitä ajatuksiaan

4. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- oppii käyttämään ääntään terveellä ja luontevalla tavalla
- kehittää omaa musiikillista ilmaisuaan laulaen, soittaen ja liikkuen
- ylläpitää ja kehittää musiikillisia taitojaan musisoiden sekä yksin että ryhmässä
- tutustuu joihinkin rytmi- ja melodiasoittimeihin sekä niiden soittotapoihin
- oppii musiikin merkitsemisen ja lukemisen alkeet
- rohkaistuu improvisoimaan soittaen, laulaen tai liikkuen
- tutustuu joidenkin eri maiden ja kulttuurien musiikkiin
- tutustuu joidenkin eri aikakausien musiikkiin ja musiikin lajeihin sekä
- oppii keskittyneen ja havainnoivan kuuntelemisen taitoja.

Sisällöt

- terveen äänenkäytön ja laulutekniikan vahvistaminen
- kaanoneiden sekä 2- ja 3-äänisen ohjelmiston lisääminen mahdollisuuksien mukaan
- soitto-ohjelmiston sekä soitinvalikoiman lisääminen, yksin- ja yhteissoitto
- nuottikirjoituksen lukemisen ja kirjoittamisen syventäminen, ylennys- ja alennusmerkit sekä tavallisimpiin sävellajeihin tutustuminen
- yleisimpien esitysmarkintöjen oppiminen
- omien äänipartituurien keksiminen
- parillisen (AB), kahdenpuolisen (ABA), rondonmuodon (ABACAD...) sekä sikermän nimeäminen ja tunnistaminen
- duurin ja mollin sekä I ja V-sointutehojen (esim. C-duurissa: C ja G-sointujen) erottaminen toisistaan
- eri maiden kansallislauluihin tutustuminen

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota työskentelyyn, aktiivisuuteen ja harrastuneisuuteen. Musiikin oppimäärä on suoritettu hyväksytysti, kun

- oppilas on osallistunut laulamiseen ja soittamiseen yksin tai ryhmässä
- oppilaan musiikillinen ilmaisu on kehittynyt laulamissa, soittamisessa tai liikkumisessa
- oppilas on tutustunut johonkin melodiasoittimeen
- oppilas osaa tehdä nuottiviivaston, G-avaimen ja tunnistaa nuottien aika-arvoja
- on keskittynyt kuuntelemaan musiikinäytettä ja kertonut siitä ajatuksiaan

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiääniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja solo/tutti-harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla
- osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.

VUOSILUOKAT 5 – 6

Musiikin opetuksen tavoitteena on herättää oppilaassa kiinnostus musiikkia ja sen harrastamista kohtaan, antaa musiikillisia kokemuksia ja elämyksiä sekä ohjata löytämään musiikki itseilmaisuuden välineenä. Musiikin omaksuminen tapahtuu aktiivisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen painopiste on oppilaan omassa musisoinnissa. Tieto- ja taitotasoa rakennetaan suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä työskentelyllä, pitäen samalla mielessä, että eräs opetuksen päätavoitteista on antaa oppilaalle musiikin tekemisessä iloa ja onnistumisen kokemuksia. Oppilasta kannustetaan myös tavoitteelliseen harjoitteluun ja tarjotaan tilaisuuksia esiintymiseen.

Musiikilla on keskeinen tehtävä tunne-elämän ja luovuuden sekä koko persoonallisuuden kehittymisessä. Koska musiikki tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia yhteistoimintaan ja vuorovaikutukseen, se tukee myös koulun sosiaalista kasvatusta.

Musiikin opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikaan, juhliin ja kirkkovuoteen liittyvät teemat sekä yhteys muiden oppiaineiden ajankohtaisiin sisältöihin. Hengellisen musiikin merkityksellisyyttä korostetaan ja tutustutaan ikäkaudelle sopivaan ohjelmistoon. Musiikin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia.

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- käyttää ääntään terveellä ja luontevalla tavalla
- syventää omaa musiikillista ilmaisuaan laulaen, soittaen ja liikkuen
- ylläpitää ja kehittää taitojaan musisoiden sekä yksin että ryhmässä
- syventää nuottikirjoituksen ja sointumerkkien tuntemustaan
- rohkaistuu improvisoimaan soittaen, laulaen tai liikkuen
- tutustuu länsimaisen taidemusiikin historian pääaikaan, sinfoniaorkesteriin ja partituuriin
- tutustuu joihinkin merkittäviin suomalaisiin säveltäjiin ja heidän teoksiinsa
- tutustuu joidenkin eri maiden ja kulttuurien musiikkiin
- oppii keskittyneen ja havainnoivan kuuntelemisen taitoja
- oppii suojelemaan kuuloaan.

Sisällöt

- Äänenkäytön harjoituksia puhuen ja laulaen.
- Yksi- ja moniäänisen lauluohjelmiston laajentaminen.
- Soitto-ohjelmiston kartuttaminen tutustuen mm. eri maiden musiikkiin.
- Sointumerkkeihin ja rytmikompeihin tutustuminen.
- Musiikillisten ominaisuuksien ja tapahtumien (esim. tempo ja sen vaihtelut, tulkintaan ja esitysmerkintöihin liittyvät muutokset jne.) havainnointi, tunnistaminen, nimeäminen ja toteuttaminen.
- Peruselementtien ja -käsitteiden syventäminen liittyen rytmiin, melodiaan, harmoniaan, muotoon, sointiväriin ja dynamiikkaan.
- Omien rytmi- ja melodiasommitelmien toteuttaminen.
- Joihinkin keskeisiin suomalaisiin säveltäjiin ja heidän musiikkiinsa tutustuminen. (Esim. Sibelius)
- Joihinkin länsimaisen taidemusiikin helmiin sekä sinfoniaorkesteriin tutustuminen.
- Joidenkin muiden maiden kansanmusiikkiin ja –lauluihin sekä soittimiin ja kansantanssiin tutustuminen.
- Hengellinen musiikki.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota aktiivisuuteen, harrastuneisuuteen ja musiikilliseen itseilmaisuun. Musiikin oppimäärä on suoritettu hyväksytysti, kun oppilas

- on osallistunut kaksiaäniseen lauluun
- on soittanut yksin ja ryhmässä
- tunnistaa rytmin vaihtumisen
- on kehittynyt musiikillisessa ilmaisussaan
- osaa merkitä ja nimetä jonkin melodiasoittimella (esim. nokkahuilu) soittamansa sävelen
- on keskittynyt kuuntelemaan musiikinäytettä ja kertonut siitä ajatuksiaan

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- käyttää ääntään terveellä ja luontevalla tavalla
- syventää omaa musiikillista ilmaisuaan laulaen, soittaen ja liikkuen
- ylläpitää ja kehittää taitojaan musisoiden sekä yksin että ryhmässä
- syventää nuottikirjoituksen ja sointumerkkien tuntemustaan
- rohkaistuu improvisoimaan soittaen, laulaen tai liikkuen
- tutustuu länsimaisen taidemusiikin historian pääaikakausiin, sinfoniaorkesteriin ja partituuriin
- tutustuu joihinkin merkittäviin suomalaisiin säveltäjiin ja heidän teoksiinsa
- tutustuu joidenkin eri maiden ja kulttuurien musiikkiin
- oppii keskittyneen ja havainnoivan kuuntelemisen taitoja
- oppii valitsemaan musiikkia ja arvioimaan sitä perustellusti
- oppii suojelemaan kuuloaan.

Sisällöt

- Äänenkäytön harjoituksia puhuen ja laulaen.
- Yksi- ja moniäänisen lauluohjelmiston laajentaminen.
- Soitto-ohjelmiston kartuttaminen tutustuen mm. eri maiden musiikkiin.
- Sointumerkkeihin ja rytmikomppeihin tutustuminen.
- Musiikillisten ominaisuuksien ja tapahtumien (esim. tempo ja sen vaihtelut, tulkintaan ja esitysmerkintöihin liittyvät muutokset jne.) havainnointi, tunnistaminen, nimeäminen ja toteuttaminen.
- Peruselementtien ja -käsitteiden syventäminen liittyen rytmiin, melodiaan, harmoniaan, muotoon, sointiväriin ja dynamiikkaan.
- Omien rytmi- ja melodiasommitelmien toteuttaminen.
- Joihinkin keskeisiin suomalaisiin säveltäjiin ja heidän musiikkiinsa tutustuminen.
- Joihinkin länsimaisen taidemusiikin helmiin sekä sinfoniaorkesteriin tutustuminen.
- Joidenkin muiden maiden kansanmusiikkiin ja –lauluihin sekä soittimiin ja kansantanssiin tutustuminen.
- Ajankohtaiseen musiikkiin tutustuminen ja sen kriittinen arvioiminen.
- Hengellinen musiikki.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota aktiivisuuteen, harrastuneisuuteen ja musiikilliseen itseilmaisuun. Musiikin oppimäärä on suoritettu hyväksytysti, kun oppilas

- on osallistunut kaksiääniseen lauluun
- on soittanut yksin ja ryhmässä
- osaa tunnistaa jonkun maan tyyppillistä musiikkia
- osaa nimetä jonkun taidemusiikin historian aikakauden tai säveltäjän ja tunnistaa jonkun sinfoniaorkesterin soittimen
- osaa merkitä ja nimetä jonkin melodiasoittimella (esim. nokkahuilu) soittamansa sävelen
- on kehittynyt musiikin kuuntelijana

7. LUOKKA

7 – 9 luokilla opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille musiikillisen ilmaisun perustaidot ja – tiedot sekä jäsentää musiikillista maailmaa ja musiikillisia kokemuksia. Oman soitto- ja

laulutaidon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä muun aktiivisen osallistumisen osuus musiikin opiskelussa on suuri. Musiikilla on keskeinen tehtävä tunne-elämän ja luovuuden sekä koko persoonallisuuden kehittymisessä. Koska musiikki tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia yhteistoimintaan ja vuorovaikutukseen, se tukee myös koulun sosiaalista kasvatusta.

Opetuksessa huomioidaan oppilaiden mahdollisuudet soveltaa jo aiemmin opittuja musiikillisia taitoja ja tietoja. Oppilaiden kiinnostusta ajankohtaiseen - etenkin hengelliseen - musiikkiin hyödynnetään oppimateriaalivalinnoissa. Oppilaita kannustetaan tavoitteelliseen harjoitteluun ja tuetaan erilaisten yhteislaulu- ja yhteissoittokokoonpanojen perustamisessa. Esiintymistilaisuuksia järjestetään esim. koulun juhlien yhteydessä.

Musiikin opetuksessa otetaan huomioon mm. juhliin ja kirkkovuoteen liittyvät teemat sekä tarjolla olevat elävän musiikin esitystilanteet. Musiikin oppisisältöjä on helppo integroida esim. liikunnan, äidinkielen, historian, kuvaamataidon sekä maantiedon tunteihin. Teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyväksi mahdollisuuksien mukaan.

Tavoitteet

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla
- toimii musisoivan ryhmän jäsenenä vastuullisesti ja aktiivisesti
- oppii tarkastelemaan kriittisesti erilaisia ääniympäristöjä
- oppii suojelemaan kuuloaan (HUOM. yhteys turvallisuuskasvatukseen)
- laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii ymmärtämään syvemmin musiikin peruselementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriä ja muodon merkitystä musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- ymmärtää musiikin merkityksen omassa yhteisössään ja kulttuurissaan sekä löytää hengellistä kasvuaan tukevan suhteen musiikkiin ja sen harrastamiseen.

Sisällöt

- äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia
- eri musiikkityylejä ja -lajeja edustavaa yksi- ja moniäänistä lauluohjelmistoa, josta osa opetellaan ulkoa
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia, yhtyesoittoa erilaisissa orkestereissa sekä sähkökitaraan, -bassoon, rumpuihin ja kosketinsoittimiin tutustuminen
- eri musiikkikulttuureja ja -tyylejä edustavaa soitto-ohjelmistoa
- musiikin teoriaa, mm. nuotinluku- ja kirjoitustaidon vahvistaminen sekä sointumerkeistä soittaminen valitulla instrumentilla
- omien musiikillisten ideoiden kokeilua improvisoiden, säveltäen ja sovittaen esim. ääntä, laulua, soittimia, liikettä tai musiikkiteknologiaa hyväksi käyttäen
- kuulonhuoltoon liittyvä tietämys ja vastuullinen toiminta sekä
- monipuolinen tutustuminen hengellisen musiikin lajeihin ja paikallisiin mahdollisuuksiin harrastaa musiikkia seurakunnissa, esim. King's Kids – toiminta, kuorot ja bändit, ylistystanssi ym.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota aktiiviseen osallistumiseen ja omaehtoiseen taitojen kehittämiseen. Musiikin oppimäärä on suoritettu hyväksytysti, kun oppilas

- on osallistunut moniääniseen lauluun
- on osallistunut yhtyesoittoon ja tunnistaa joitakin sointumerkintöjä
- ottaa toisia huomioon musisoidessaan
- on laajentanut musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- on kehittynyt nuotin luku- ja kirjoitustaidossaan
- on osoittanut kiinnostusta kuulonhuoltoon
- osaa kuvailla kuuntelemaansa musiikinäytettä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon

osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan

osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa

tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää

osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä

osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittelyssä ja toteutuksessa.

6.14 Kuvataide

Tehtävä

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Keskeinen tehtävä on opettaa näkemään, havaitsemaan, katsomaan sekä tuntemaan ja ymmärtämään kuvataiteen ilmiöitä. Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen. Kuvataiteen opetus luo perustaa suomalaisen ja oppilaan oman kulttuurin sekä hänelle vieraiden kulttuureiden visuaalisen maailman arvostamiselle ja ymmärtämiselle. Kuvataiteen opetuksessa kehitetään taitoja, joita tarvitaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Kuvataideopetuksen tulosten tulisi näkyä oppilaan omakohtaisena luovana toimintana sekä monipuolisena taiteellisena ilmaisuna. Jokaisen oppilaan tulisi löytää tekemiseensä oma "käsiala", oma tyyli.

Oppimaan ohjaaminen

Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Kuvataideopetuksessa sana 'kuva' pitää ymmärtää laajasti. Kuvaa voidaan tarkastella eri merkityksissä; kuva voi olla mm. tiedonvälittäjä tai esteettinen kokemus. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta ja edistää oppilaiden luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja. Kuvataideopetuksessa käytetään ikäkauteen ja ilmaisumuotoon tapauskohtaisesti sopivia työtapoja yksilötyöskentelystä pari-, ryhmä-, teema-, ja prosessityöskentelyyn. Aihepiirit kytketään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin. Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset tavoitteet toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Kuvataiteen keskeisiä sisältöalueita voidaan käsitellä samassa tehtävässä. On suotavaa, että asioita käsitellään useilla luokkatasoilla eri näkökulmista ikätason mukaan soveltaen ja syventäen aiemmin opittua. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiirettömän ilmapiirin ja pitkäjänteisen työskentelyn.

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1–4 tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Oppilasta kannustetaan uteliaisuuteen ja ennakkoluulottomaan kokeilemiseen. Lähestymistapa on leikinomainen. Kuvailmaisun perustaidot sekä kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö ovat opetuksen perussisältöä. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Oppilasta kannustetaan töidensä viimeistelyyn ja niiden säilyttämiseen.

Kuvataiteen opetuksessa 5–9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy. Taiteeseen tutustumisen kautta tulee tajuttavaksi myös sen historiaan ja kulttuuriin sidottu luonne.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Kuvataiteen tekemisessä oppilas oppii ilmaisemaan itseään, tunteitaan, näkemyksiään ja kokemuksiaan visuaalisesti. Jokainen oppilas saa mahdollisuuden kehittää omaa luovuuttaan ja mielikuvitustaan. Kuvataiteellisessa työskentelyssä oppilas oppii myös arvostamaan ja hyväksymään omia ja toisten erilaisia työskentelyprosesseja, aina ideoista tuotoksiin asti. Keskustelun ja realistisen arvioinnin kautta oppilaan itsetuntemus kasvaa; ja hän oppii arvioimaan itsenäisesti omaa työskentelyään ja sen vaikutusta lopputulokseen.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Kuvaesimerkkien, videotallenteiden sekä museo- ja näyttelyvierailujen avulla tutustutaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvataiteen ilmiöihin ja esimerkkeihin. Oman kotikaupungin kulttuuriin ja kulttuuriympäristöön tutustumisen myötä opitaan käyttämään kulttuuripalveluja. Eri maiden ja kansojen kuvalliseen

	<p>kulttuuriin perehtyminen osoittaa, että taide heijastaa tekijöilleen merkittäviä asioita ja tapahtumia. Toisaalta kuvan kieli on universaali - kuvin voi viestiä, vaikka yhteinen puhuttu kieli puuttuisi. Oma tekeminen linkittyy taidehistorian esimerkkien kautta kuvan tekemisen tapoihin ja historiaan.</p>
<p>Viestintä ja mediataito</p>	<p>Kuvataiteessa oppilas oppii kriittistä kuvanlukutaitoa tutustumalla ja tulkitsemalla erilaisia kuvia. Hän oppii ymmärtämään kuvallisten viestien merkityksiä ja vaikutusmekanismeja. Kuva on aina viesti: se on tekijänsä kommentti jostakin asiasta. Kuvataiteessa harjoitellaan kuvallisia viestintä- ja ilmaisukeinoja myös omakohtaisten harjoitusten avulla esimerkiksi sarjakuvapiirustuksessa, valokuvauksessa, digitaalisessa kuvauksessa ja kuvankäsittelyssä.</p>
<p>Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys</p>	<p>Eri aikojen ja eritoten nykytaiteen ilmiöihin tutustuminen osoittaa, että taide on keino osallistua kansalaiskeskusteluun - taideteos voi olla voimakas kommentti. Kuvataiteessa pyritään rohkaisemaan luovien ja persoonallisten ratkaisujen tekemiseen. Tällaiset innovaatiovalmiudet ovat olennaisia myös yrittäjyydessä. Kuvataiteessa tutustutaan erilaisiin kuvataiteeseen liittyviin ammatteihin ja huomataan, että kaikki tuotteet esineistä rakennuksiin ovat ihmisen suunnittelema. Oppiaine korostaa paitsi esteettisyyden, myös ekologisuuden merkitystä tuotesuunnittelussa.</p>
<p>Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä</p>	<p>Sitoutuminen omasta ympäristöstä huolehtimiseen alkaa oman työskentelypaikan, materiaalien ja välineiden huolehtimisesta. Kuvataiteessa harjoitellaan oman ympäristön havainnointia sekä pohditaan ympäristön viihtyvyyden merkitystä ja viihtyvyyteen vaikuttavia asioita. Ympäristö voi olla lähtökohta tai materiaali kuvataiteellisessa työskentelyssä. Myös ympäristötaiteen erilaisiin esimerkkeihin tutustutaan. Kuvallisessa työskentelyssä huomioidaan ekologiset ja eettiset arvot sekä kierrätyksen mahdollisuus, mm. materiaalivalinnoissa. Kuvataiteessa opiskellaan ympäristön esteettisten ja ekologisten arvojen vaalimista ja viihtyisän ympäristön tuottamista.</p>
<p>Turvallisuus ja liikenne</p>	<p>Kuvataiteessa opetellaan käyttämään turvallisia työmenetelmiä. Opintorekillä kiinnitetään huomiota turvalliseen liikennekäyttäytymiseen.</p>
<p>Ihminen ja teknologia</p>	<p>Teknologia tulee oppilaille tutuksi media- ja kuvaviestinnän kautta tutustuttaessa (digi-)kameran, videokameran sekä kuvankäsittelyohjelmien käyttöön.</p>

Arviointi

Arviointipalautteen avulla tuetaan oppilaan edistymistä sekä omien taitojen tunnistamista. Kuvataiteessa arvioinnilla ohjataan oppilaan oppimista, työskentelyprosessia sekä itsenäisiä valintoja. Arvioinnissa tulee huomioida oppilaan ikä ja hänen kuvallisen kehityksensä vaihe. Arvioinnilla pyritään kannustamaan ja rohkaisemaan oppilasta.

Arvioinnin kohteet ovat

- työskentelytaidot ja prosessit
- kuvailmaisuus
- tuotos

VUOSILUOKAT 1-4

1. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallista ajattelua: ympäristön kuvamaailmaa, aistihavaintojen tekoa, mielikuvien ja elämysten prosessointia, kuvittelua ja keksimistä, luovaa ongelmanratkaisutaitoa, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvallisen ilmaisun keinoja, tekniikoita, materiaaleja sekä ilmaisutapoja
- ilmaisemaan ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan kuvataiteen keinoin
- kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn viimeistely toteuttaminen, arviointi ja säilyttäminen
- tarkastelemaan ja arvostamaan omia ja toisten tekemiä kuvia, keskustelemaan niistä kuvataiteen käsittein sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissä olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä, arkkitehtuuria ja muotoilua sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä
- arvostamaan ja ymmärtämään näitä visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja
- arvioimaan luonnon- ja rakennetun ympäristönsä merkitystä, esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- näkemään kuvataiteen ja muiden oppiaineiden yhteyden esim. UE: kristillinen taide, liturgiset värit, Jumalan luomistyö YLT: luonto, MA: muodot, lukumäärät, AI: ilmaisu

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Piirtäminen

- piirtäminen esim. lyijykynät, grafiittikynät, hiili, liituvärit, nestemäinen tussi
- papereina esim. värilliset piirustuspaperit, litoposter, voimapaperi
- piirustuksen perustekniikoita: luonnostelu, piirrinotin, viivat ja pinnat
- sommittelu: viiva, väri, muoto ja tila

Maalaaminen

- väreinä esim. vesi-, peite-, sormi- ja valmismärit
- maalauspinnoina esim. litoposter, piirustus- ja akvarellipaperi, voimapaperi sekä pahvit ja kartongit
- maalauksen perustekniikoita: erilaiset sivellinjäljet, värien sekoittaminen, veden käyttö, siveltimen käyttö ja huolto, laveeraus
- värioppi: päävärit ja välivärit

Muovailu

- materiaaleina esim. savi, muovailuvaha, askartelumassat, kipsi sekä mahdollisesti rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit, paperimateriaalit, muotoilupuitot, kaulimet
- muovailutekniikoita: savityöskentelyn perustaidot, yhdestä palasta muotoileminen, makkaratekniikka, kauliminen ja pinnankäsittely

Grafiikka

- Materiaaleina esim. grafiikka- ja valmismärejä, teloja, lasialustoja, tekopohjia, papereita, kalvoja
- grafiikan tekniikoita ja taitoja: kohopaino, leimasinpainanta ja sablonapainanta

Kuva-analyysi

- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taidenäyttelyt

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut
- omien töiden ripustus ja esittely

Taiteilija

- tunnettujen taiteilijoiden teoksiin tutustuminen
- paikkakunnalla olevaan taiteilijaan ja hänen työhönsä tutustuminen

Taidekuvat

- taidekuvien tarkasteleminen keskustelemalla kuvista ja tekemällä omia kuvia

Taidehistoria

- tutustuminen oman alueen taiteeseen ja siellä esiintyviin vieraisiin kulttuureihin

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Lähiympäristö

- koulun lähellä olevan luonnon, rakennusten ja ympäristön havainnoiminen
- viihtyisän lähiympäristön suunnittelu

Arkkitehtuuri ja muotoilu

- paperien leikkaus ja liimaus
- kolmiulotteiset teokset erilaisilla materiaaleilla

Media ja kuvaviestintä

Viestinnän keinot

- kuvan, sanan ja äänen yhdistäminen viesteissä

Viestinnän välineet

- sähköiset (televisio ja video)
- painetut (kirjat, julisteet ja lehdet)

Kriittinen tarkastelu

- visuaalisten viestien perusrakenteiden, sisältöjen, merkkien ja selitysten tutkiminen ja kriittinen pohdinta

2. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallista ajattelua: ympäristön kuvamaailmaa, aistihavaintojen tekoa, mielikuvien ja elämysten prosessointia, kuvittelua ja keksimistä, luovaa ongelmanratkaisutaitoa, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvallisen ilmaisun keinoja, tekniikoita, materiaaleja sekä ilmaisutapoja
- ilmaisemaan ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan kuvataiteen keinoin
- kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn viimeistely toteuttaminen, arviointi ja säilyttäminen
- tarkastelemaan ja arvostamaan omia ja toisten tekemiä kuvia, keskustelemaan niistä kuvataiteen käsittein sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissä olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä, arkkitehtuuria ja muotoilua sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä
- arvostamaan ja ymmärtämään näitä visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja
- arvioimaan luonnon- ja rakennetun ympäristönsä merkitystä, esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- näkemään kuvataiteen ja muiden oppiaineiden yhteyden esim. UE: kristillinen taide, liturgiset värit, Jumalan luomistyö YLT: luonto, MA: muodot, lukumäärät, AI: ilmaisu

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Piirtäminen

- piirtiminä esim. lyjykynät, grafiittikynät, hiili, liituvärit, nestemäinen tussi
- papereina esim. värilliset piirustuspaperit, litoposter, voimapaperi
- piirustuksen perustekniikoita: luonnostelu, piirrinotin, viivat ja pinnat
- sommittelu: viiva, väri, muoto ja tila

Maalaaminen

- väreinä esim. vesi-, peite-, sormi- ja valmisvärit
- maalauspintoina esim. litoposter, piirustus- ja akvarellipaperi, voimapaperi sekä pahvit ja kartongit

- maalauksen perustekniikoita: erilaiset sivellinjäljet, värien sekoittaminen, veden käyttö, siveltimen käyttö ja huolto, laveeraus
- värioppi: päävärit ja välivärit

Muovailu

- materiaaleina esim. savi, muovailuvaha, askartelumassat, kipsi sekä mahdollisesti rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit, paperimateriaalit, muotoilupuikot, kaulimet
- muovailutekniikoita: savityöskentelyn perustaidot, yhdestä palasta muotoileminen, makkaratekniikka, kauliminen ja pinnankäsittely

Grafiikka

- Materiaaleina esim. grafiikka- ja valmisvärejä, teloja, lasialustoja, tekopohjia, papereita, kalvoja
- grafiikan tekniikoita ja taitoja: kohopaino, leimasinpainanta ja sablonapainanta

Kuva-analyysi

- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taidenäyttelyt

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut
- omien töiden ripustus ja esittely

Taiteilija

- tunnettujen taiteilijoiden teoksiin tutustuminen
- paikkakunnalla olevaan taiteilijaan ja hänen työhönsä tutustuminen

Taidekuvat

- taidekuvien tarkasteleminen keskustelemalla kuvista ja tekemällä omia kuvia

Taidehistoria

- tutustuminen oman alueen taiteeseen ja siellä esiintyviin vieraisiin kulttuureihin

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Lähiympäristö

- koulun lähellä olevan luonnon, rakennusten ja ympäristön havainnoiminen
- viihtyisän lähiympäristön suunnittelu

Arkkitehtuuri ja muotoilu

- paperien leikkaus ja liimaus
- kolmiulotteiset teokset erilaisilla materiaaleilla

Media ja kuvaviestintä

Viestinnän keinot

- kuvan, sanan ja äänen yhdistäminen viesteissä

Viestinnän välineet

- sähköiset (televisio ja video)
- painetut (kirjat, julisteet ja lehdet)

Kriittinen tarkastelu

- visuaalisten viestien perusrakenteiden, sisältöjen, merkkien ja selitysten tutkiminen ja kriittinen pohdinta

3. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallista ajattelua: ympäristön kuvamaailmaa, aistihavaintojen tekoa, mielikuvien ja elämysten prosessointia, kuvittelu ja keksimistä, luovaa ongelmanratkaisutaitoa, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvallisen ilmaisun keinoja, tekniikoita, materiaaleja sekä ilmaisutapoja
- ilmaisemaan ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan kuvataiteen keinoin
- kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn viimeistely toteuttaminen, arviointi ja säilyttäminen
- tarkastelemaan ja arvostamaan omia ja toisten tekemiä kuvia, keskustelemaan niistä kuvataiteen käsittein sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissä olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä, arkkitehtuuria ja muotoilua sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä
- arvostamaan ja ymmärtämään näitä visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja
- arvioimaan luonnon- ja rakennetun ympäristönsä merkitystä, esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- näkemään kuvataiteen ja muiden oppiaineiden yhteyden esim. UE: kristillinen taide, liturgiset värit, Jumalan luomistyö YLT: luonto, MA: muodot, lukumäärät, AI: ilmaisu

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Piirtäminen

- piirtiminä esim. lyijykynät, grafiittikynät, hiili, liituvärit, nestemäinen tussi
- papereina esim. värilliset piirustuspaperit, litoposter, voimapaperi
- piirustuksen perustekniikoita: viiva- ja valööripiirustus
- sommittelu: viiva, väri, muoto ja tila

Maalaaminen

- väreinä esim. vesi-, peite-, valmis- ja akryylivärit
- maalauspintoina esim. litoposter, piirustus- ja akvarellipaperi, voimapaperi sekä pahvit ja kartongit

- maalauksen perustekniikoita: kuivalle ja kostealle paperille maalaaminen, maaliaineen ja veden suhteen kokeileminen, laveeraaminen ja sekatekniikat (esimerkiksi rasvaliitu - vesiväri)
- värioppi: väriympyrä ja valööri (valo ja varjo), puhtaat värit

Muovailu

- materiaaleina esim. savi, muovailuvaha, massat, kipsi sekä mahdollisesti rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit, paperimateriaalit, muotoilupuikot, kaulimet
- muovailutekniikoita: makkaratekniikka, kauliminen ja pinnankäsittely

Grafiikka

- Materiaaleina esim. grafiikkavärejä, teloja, lasialustoja, tekopohjia, papereita, kalvoja
- grafiikan tekniikoita ja taitoja: kohopaino, tarttumapiirros, kaaviopainanta kalvolla, vedostaminen, peilikuvan ymmärtäminen

Kuva-analyysi

- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taidenäyttelyt

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut,
- oman taidenäyttelyn järjestäminen

Taiteilija

- taiteilijaan ja hänen työhönsä tutustuminen

Taidekuvat

- taidekuvien tarkasteleminen keskustelemalla kuvista ja tekemällä omia kuvia

Taidehistoria

- Suomen kulta-ajan taiteeseen ja taiteilijoihin tutustuminen. (Gallela, Edelfelt, Halonen)

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Lähiympäristö

- luonnon, rakennusten ja ympäristön havainnoiminen ja ympäristösuunnitelmien valmistaminen
- lähialueen rakennusten iän ja tyylin tarkastelua sekä yksityiskohtien kuvaamista
- oma pihasuunnitelma
- ympäristötaide

Arkkitehtuuri ja muotoilu

- esineiden ja pienoismallien suunnittelu ja valmistaminen
- oman kodin ja huoneen suunnittelu
- muotoilijan työhön tutustuminen (esim. Kaj Frank)

Media ja kuvaviestintä

Viestinnän keinot

- kuvan, sanan ja äänen yhdistäminen viesteissä

Viestinnän välineet

- sähköiset (televisio ja video)
- painetut (kirjat, julisteet ja lehdet)

Kriittinen tarkastelu

- visuaalisten viestien perusrakenteiden, sisältöjen, merkkien ja selitysten tutkiminen ja kriittinen pohdinta

4. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallista ajattelua: ympäristön kuvamaailmaa, aistihavaintojen tekoa, mielikuvien ja elämysten prosessointia, kuvittelu ja keksimistä, luovaa ongelmanratkaisutaitoa, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvallisen ilmaisun keinoja, tekniikoita, materiaaleja sekä ilmaisutapoja
- ilmaisemaan ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan kuvataiteen keinoin
- kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn viimeistely toteuttaminen, arviointi ja säilyttäminen
- tarkastelemaan ja arvostamaan omia ja toisten tekemiä kuvia, keskustelemaan niistä kuvataiteen käsittein sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissä olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä, arkkitehtuuria ja muotoilua sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä
- arvostamaan ja ymmärtämään näitä visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja
- arvioimaan luonnon- ja rakennetun ympäristönsä merkitystä, esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- näkemään kuvataiteen ja muiden oppiaineiden yhteyden esim. UE: kristillinen taide, liturgiset värit, Jumalan luomistyö YLT: luonto, MA: muodot, lukumäärät, AI: ilmaisu

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Piirtäminen

- piirtiminä esim. lyijykynät, grafiittikynät, hiili, liituvärit, nestemäinen tussi
- papereina esim. värilliset piirustuspaperit, litoposter, voimapaperi
- piirustuksen perustekniikoita: viiva- ja valööripiirustus
- sommittelu: viiva, väri, muoto, tila, liike ja aika

Maalaaminen

- väreinä esim. vesi-, peite-, valmis- ja akryylivärit
- maalauspintoina esim. litoposter, piirustus- ja akvarellipaperi, voimapaperi sekä pahvit ja kartongit

- maalauksen perustekniikoita: kuivalle ja kostealle paperille maalaaminen, maaliaineen ja veden suhteen kokeileminen, laveeraaminen ja sekatekniikat (esimerkiksi rasvaliitu - vesiväri)
- värioppi: väriympyrä, murretut värit, valööri (valo ja varjo), kulööri

Muovailu

- materiaaleina esim. savi, muovailuvaha, massat, kipsi sekä mahdollisesti rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit, paperimateriaalit, muotoilupuikot, kaulimet
- muovailutekniikoita: makkaratekniikka, kauliminen, pinnankäsittely, kohottaminen ja kaivertaminen, veistäminen

Grafiikka

- materiaaleina esim. grafiikkavärejä, teloja, lasialustoja, tekopohjia, papereita, kalvoja
- grafiikan tekniikoita ja taitoja: kohopaino, tarttumapiirros, kaaviopainanta kalvolla, vedostaminen, peilikuvan ymmärtäminen
- aihe-ehdotuksia: paperin valmistus, yhdistäminen eri painomenetelmien kanssa

Kuva-analyysi

- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taidenäyttelyt

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut
- oman taidenäyttelyn järjestäminen

Taiteilija

- taiteilijaan ja hänen työhönsä tutustuminen

Taidekuvat

- taidekuvien tarkasteleminen keskustelemalla kuvista ja tekemällä omia kuvia

Taidehistoria

- Suomen kulta-ajan taiteeseen ja taiteilijoihin tutustuminen. (Gallela, Edelfelt, Halonen)

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Lähiympäristö

- luonnon, rakennusten ja ympäristön havainnoiminen ja ympäristösuunnitelmien valmistaminen

Arkkitehtuuri ja muotoilu

- esineiden ja pienoismallien suunnittelu ja valmistaminen
- arkkitehdin ammattiin tutustuminen (esim. Alvar Aalto)
- muuttuva ympäristö

Media ja kuvaviestintä

Viestinnän keinot

- kuvan, sanan ja äänen yhdistäminen viesteissä

Viestinnän välineet

- sähköiset: televisio, video, elokuva, tietokone ja tietoverkot
- painetut: kirjat, julisteet, lehdet, mainokset, pakkaukset yms. viestintävälineet

Kriittinen tarkastelu

- visuaalisten viestien perusrakenteiden, sisältöjen, merkkien ja selitysten tutkiminen ja kriittinen pohdinta

Arviointi

Arviointipalautteen avulla tuetaan oppilaan edistymistä sekä omien taitojen tunnistamista. Kuvataiteessa arvioinnilla ohjataan oppilaan oppimista, työskentelyprosessia sekä itsenäisiä valintoja. Arvioinnissa tulee huomioida oppilaan ikä ja hänen kuvallisen kehityksensä vaihe. Arvioinnilla pyritään kannustamaan ja rohkaisemaan oppilasta.

Arvioinnin kohteet ovat

- työskentelytaidot ja prosessit
- kuvailmaisuus
- tuotos

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearviointissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemielityksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspöirissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää, mitä arkkitehdit ja muotoilijat tekevät, ja tuntee joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantonsa
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

VUOSILUOKAT 5-7

5. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallista ajattelua: kuvantulkintataitoja, aistihavaintojen tekoa, mielikuvien ja elämysten prosessointia, kuvittelua ja keksimistä, luovaa ongelmanratkaisutaitoa, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua.
- kuvallisen ilmaisun keinoja, tekniikoita, materiaaleja sekä ilmaisutapoja.
- ilmaisemaan ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan kuvataiteen keinoin.
- kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn viimeistely toteuttaminen, arviointi ja säilyttäminen.
- tarkastelemaan ja arvostamaan omia ja toisten tekemiä kuvia: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja, keskustelemaan niistä kuvataiteen käsittein sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä huomioiden kristilliset arvot totuudesta, hyvyydestä ja kauneudesta.
- tuntemaan taidetta ja taidehistoriaa, ja niiden kautta ymmärtämään eri kulttuureja sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta.
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta.
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään.
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä sekä hyödyntämään mediateknologiaa ja kulttuuripalveluja oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä.
- ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä.
- näkemään kuvataiteen ja muiden oppiaineiden yhteyden esim. UE: kristillinen taide, liturgiset värit, Jumalan luomistyö YLT: maisema, luonto, MA: muodot, lukumäärät, mittakaava, AI: ilmaisu, HI: eri kulttuurien taide

Sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- (Uutena kuvailmaisussa kuvataiteen tyylien ja kuvasymboliikan käyttäminen)

Piirtäminen

- piirtiminä esim. lyijykynät, grafiittikynät, hiili, liituvärit, nestemäinen tussi
- papereina esim. värilliset piirustuspaperit, litoposter, voimapaperi
- piirustuksen perustekniikoita: viiva- ja valööripiirustus
- sommittelu: viiva, väri, muoto, tila, liike ja aika

Maalaaminen

- väreinä esim. vesi-, peite-, valmis- ja akryylivärit
- maalauspinnoina esim. litoposter, piirustus- ja akvarellipaperi, voimapaperi sekä pahvit ja kartongit

- maalauksen perustekniikoita: kuivalle ja kostealle paperille maalaaminen, maaliaineen ja veden suhteen kokeileminen, laveeraaminen ja sekatekniikat (esimerkiksi rasvaliitu - vesiväri)
- värioppi: väriympyrä, vastavärit ja murrettut värit, valööri (valo ja varjo), kulööri, kontrastit ja harmoniat

Muovailu

- materiaaleina esim. savi, muovailuvaha, massat, kipsi sekä mahdollisesti rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit, paperimateriaalit, muotoilupuikot, kaulimet
- muovailutekniikoita: makkaratekniikka, kauliminen, pinnankäsittely, kohottaminen ja kaivertaminen, veistäminen

Grafiikka

- materiaaleina esim. grafiikkavärejä, teloja, lasialustoja, tekopohjia, papereita, kalvoja
- grafiikan tekniikoita ja taitoja: linopiirros, vedostaminen, puupiirros, monotypia

Kuva-analyysi

- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taidenäyttelyt

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut
- oman taidenäyttelyn järjestäminen

Taiteilija

- taiteilijaan ja hänen työhönsä tutustuminen

Taidekuvat

- taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää

Taidehistoria

Taidehistoriassa toteutetaan alla olevia aihekokonaisuuksia historian opintoja seuraten. Tällöin osa toteutuu vasta kuudennella luokalla.

- tutustuminen Egyptin, antiikin ja keskiajan taiteeseen
- tutustuminen Suomen taiteen vaiheisiin muinaistaiteesta nykypäivään
- tutustuminen moderniin kuvataiteeseen (esim. impressionismi, kubismi, ekspressionismi, abstraktitaide)

Internetin kulttuuripalvelujen hyödyntäminen

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Ympäristö

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutus
- ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- muinaisiin asuinympäristöihin tutustuminen

Arkkitehtuuri ja muotoilu

- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoja, tyylipiirteitä ja perinteitä
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiä edustajia
- muotoiluprosessi, materiaali ja käyttötarkoitus

Media ja kuvaviestintä

Viestinnän keinot

- Kuvakerronnan muotoja kuten kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet sekä valokuvaus, videokuvaukset ja digitaalinen kuva
- graafista suunnittelua kuten kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita, mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja

Viestinnän välineet

- sähköiset: televisio, video, elokuva, tietokone ja tietoverkot
- painetut: kirjat, julisteet, lehdet, mainokset, pakkaukset yms. viestintävälineet

Kriittinen tarkastelu

- mediaesitysten (esim. elokuvien ja TV-ohjelmien) rakenteellista ja sisällöllistä analyysia

6. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallista ajattelua: kuvantulkintataitoja, aistihavaintojen tekoa, mielikuvien ja elämysten prosessointia, kuvittelua ja keksimistä, luovaa ongelmanratkaisutaitoa, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua.
- kuvallisen ilmaisun keinoja, tekniikoita, materiaaleja sekä ilmaisutapoja.
- ilmaisemaan ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan kuvataiteen keinoin.
- kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn viimeistely toteuttaminen, arviointi ja säilyttäminen.
- tarkastelemaan ja arvostamaan omia ja toisten tekemiä kuvia: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja, keskustelemaan niistä kuvataiteen käsittein sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä huomioiden kristilliset arvot totuudesta, hyvyydestä ja kauneudesta.
- tuntemaan taidetta ja taidehistoriaa, ja niiden kautta ymmärtämään eri kulttuureja sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta.
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta.
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään.
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä sekä hyödyntämään mediateknologiaa ja kulttuuripalveluja oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä.
- ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä.
- näkemään kuvataiteen ja muiden oppiaineiden yhteyden esim. UE: kristillinen taide, liturgiset värit, Jumalan luomistyö YLT: maisema, luonto, MA: muodot, lukumäärät, mittakaava, AI: ilmaisu, HI: eri kulttuurien taide

Sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu (Uutena kuvailmaisussa kuvataiteen tyylien ja kuva symboliikan käyttäminen)

Piirtäminen

- piirtiminä esim. lyijykynät, grafiittikynät, hiili, liituvärit, nestemäinen tussi
- papereina esim. värilliset piirustuspaperit, litoposter, voimapaperi
- piirustuksen perustekniikoita: viiva- ja valööripiirustus
- sommittelu: viiva, väri, muoto, tila, liike ja aika

Maalaaminen

- väreinä esim. vesi-, peite-, valmis- ja akryylivärit
- maalauspintoina esim. litoposter, piirustus- ja akvarellipaperi, voimapaperi sekä pahvit ja kartongit
- maalauksen perustekniikoita: kuivalle ja kostealle paperille maalaaminen, maaliaineen ja veden suhteen kokeileminen, laveeraaminen ja sekatekniikat (esimerkiksi rasvaliitu - vesiväri)
- värioppi: väriympyrä, murrettut värit, valööri (valo ja varjo), kulööri, värien psykologinen vaikutus, värisymboliikka

Muovailu

- materiaaleina esim. savi, muovailuvaha, massat, kipsi sekä mahdollisesti rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit, paperimateriaalit, muotoilupuikot, kaulimet
- muovailutekniikoita: makkaratekniikka, kauliminen, pinnankäsittely, kohottaminen ja kaivertaminen, veistäminen

Grafiikka

- materiaaleina esim. grafiikkavärejä, teloja, lasialustoja, tekopohjia, papereita, kalvoja
- grafiikan tekniikoita ja taitoja: linopiirros, vedostaminen, puupiirros, monotypia

Kuva-analyysi

- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taidenäyttelyt

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut
- oman taidenäyttelyn järjestäminen

Taiteilija

- taiteilijaan ja hänen työhönsä tutustuminen

Taidekuvat

- taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää

Taidehistoria

Taidehistoriassa toteutetaan alla olevia aihekokonaisuuksia historian opintoja seuraten. Tällöin osa toteutetaan jo 5. luokalla.

- tutustuminen Egyptin, antiikin ja keskiajan taiteeseen
- tutustuminen Suomen taiteen vaiheisiin muinaistaiteesta nykypäivään

- tutustuminen moderniin kuvataiteeseen (esim. impressionismi, kubismi, ekspressionismi, abstraktitaide)

Internetin kulttuuripalvelujen hyödyntäminen

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Ympäristö

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutus
- ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- muinaiisiin asuinympäristöihin tutustuminen

Arkkitehtuuri ja muotoilu

- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoja, tyylipiirteitä ja perinteitä
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista
- ympäristösuunnittelun ammattilaisen työhön tutustuminen
- muotoiluprosessi, materiaali ja käyttötarkoitus

Media ja kuvaviestintä

Viestinnän keinot

- kuvakerronnan muotoja kuten kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet sekä valokuvaus, videokuvaukset ja digitaalinen kuva
- graafista suunnittelua kuten kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita, mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja

Viestinnän välineet

- sähköiset: televisio, video, elokuva, tietokone ja tietoverkot
- painetut: kirjat, julisteet, lehdet, mainokset, pakkaukset yms. viestintävälineet

Kriittinen tarkastelu

- Mediaesitysten (esim. elokuvien ja TV-ohjelmien) rakenteellista ja sisällöllistä analyysia

7. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvallista ajattelua: kuvantulkintataitoja, aistihavaintojen tekoa, mielikuvien ja elämysten prosessointia, kuvittelua ja keksimistä, luovaa ongelmanratkaisutaitoa, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua.
- kuvallisen ilmaisun keinoja, tekniikoita, materiaaleja sekä ilmaisutapoja.
- ilmaisemaan ajatuksiaan, mielipiteitään ja tunteitaan kuvataiteen keinoin.
- kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn viimeistely toteuttaminen, arviointi ja säilyttäminen.
- tarkastelemaan ja arvostamaan omia ja toisten tekemiä kuvia: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja, keskustelemaan niistä kuvataiteen käsittein sekä arvostamaan

erilaisia näkemyksiä huomioiden kristilliset arvot totuudesta, hyvyydestä ja kauneudesta.

- tuntemaan taidetta ja taidehistoriaa, ja niiden kautta ymmärtämään eri kulttuureja sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta.
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta.
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään.
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä sekä hyödyntämään mediateknologiaa ja kulttuuripalveluja oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä.
- ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä.

Sisällöt

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Piirtäminen

- Piirtäminen esim. lyijykynät, grafiittikynät, hiili, liituvärit, nestemäinen tussi
- papereina esim. värilliset piirustuspaperit, litoposter, voimapaperi
- piirustuksen perustekniikoita: viiva- ja valööripiirustus
- sommittelu: viiva, väri, muoto, tila, liike ja aika

Maalaaminen

- väreinä esim. vesi-, peite-, valmis- ja akryylivärit
- maalauspinnoina esim. litoposter, piirustus- ja akvarellipaperi, voimapaperi sekä pahvit ja kartongit
- maalauksen perustekniikoita: kuivalle ja kostealle paperille maalaaminen, maaliaineen ja veden suhteen kokeileminen, laveeraaminen ja sekatekniikat (esimerkiksi rasvaliitu - vesiväri)
- värioppi: väriympyrä, murretut värit, valööri (valo ja varjo), kulööri

Muovailu

- materiaaleina esim. savi, muovailuvaha, massat, kipsi sekä mahdollisesti rautalanka, kanaverkko, luonnonmateriaalit, paperimateriaalit, muotoilupuikot, kaulimet
- muovailutekniikoita: makkaratekniikka, kauliminen, pinnankäsittely, kohottaminen ja kaivertaminen, veistäminen

Grafiikka

- materiaaleina esim. grafiikkavärejä, teloja, lasialustoja, tekopohjia, papereita, kalvoja
- grafiikan tekniikoita ja taitoja: akryylipaino, vedostaminen, peilikuvan ymmärtäminen

Kuva-analyysi

- kuvien tarkastelu ja arvioiminen ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Taidenäyttelyt

- oman paikkakunnan museo- ja taidenäyttelyvierailut
- oman taidenäyttelyn järjestäminen

Taiteilija

- taiteilijaan ja hänen työhönsä tutustuminen

Taidekuvat

- taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää
- aihe-ehdotuksia: moderni kuvataide (esim. impressionismi, kubismi, ekspressionismi, abstrakti taide), taidekriittikin kirjoittaminen taideteoksesta, lehdistön kritiikin analysointi ja tarkastelu

Taidehistoria

- eri aikakausien taiteeseen, nykytaiteeseen ja eri kulttuurien kuvamaailmaan perehtyminen

Internetin kulttuuripalvelujen hyödyntäminen

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Ympäristö

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutus
- ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta

Arkkitehtuuri ja muotoilu

- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoja, tyylipiirteitä ja perinteitä
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiä edustajia
- muotoiluprosessi, materiaali ja käyttötarkoitus

Media ja kuvaviestintä

Viestinnän keinot

- kuvakerronnan muotoja kuten kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet sekä valokuvaus, videokuvaus ja digitaalinen kuva
- graafista suunnittelua kuten kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita, mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja

Viestinnän välineet

- sähköiset: televisio, video, elokuva, tietokone ja tietoverkot
- painetut kirjat, julisteet, lehdet, mainokset, pakkaukset yms. viestintävälineet

Kriittinen tarkastelu

- Mediaesitysten (esim. elokuvien ja TV-ohjelmien) rakenteellista ja sisällöllistä analyysia

Arviointi

Arviointipalautteen avulla tuetaan oppilaan edistymistä sekä omien taitojen tunnistamista. Kuvataiteessa arvioinnilla ohjataan oppilaan oppimista, työskentelyprosessia sekä itsenäisiä valintoja. Arvioinnissa tulee huomioida oppilaan ikä ja hänen kuvallisen kehityksensä vaihe. Arvioinnilla pyritään kannustamaan ja rohkaisemaan oppilasta.

Arvioinnin kohteet ovat

- työskentelytaidot ja prosessit
- kuvailmaisuus
- tuotos

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita
- selostaa kuvan tekemisen prosessina luonnoksista valmiisiin töihin
- tunnistaa joitakin keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- ja museokäyntejä ja internetin kulttuuripalveluja
- erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta
- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearviointissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon- ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.

Kuvataiteen opetus Jyväskylän kristillisessä koulussa päättyy pakollisena oppiaineena seitsemänten luokkaan. Valinnaisen kuvataiteen opetussuunnitelma on laadittu erikseen.

6.15 Käsityö

Tehtävä

Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta saavuttamaan sellaisia kädentaitoja, joiden avulla hänen on mahdollista selviytyä arkipäivän käytännön tilanteista, ja antaa itsetuntoa vahvistavia, ilon ja tyydytyksen kokemuksia oman työn suunnittelussa ja toteuttamisessa. Oppilaalle kehittyy myönteinen asenne työskentelyyn ja hän saa kokemuksen kautta iloa tekemiseen ja opiskeluun.

Oppilaan henkistä hyvinvointia, luovuutta ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan sekä kehitetään hänen kykyään arvioida omaa työskentelyä. Oppilasta ohjataan arvostamaan omaa ja muiden työtä sekä käsityöllisiä kulttuuriperinteitä.

Käsityössä käytetään monipuolisia työtapoja, painotetaan ongelmakeskeisyyttä ja sovelletaan eri oppiaineiden sisältöjä.

Oppimaan ohjaaminen

Vuosiluokilla 1-2 opiskellaan alkuopetuksen käsityötä, jossa on askartelun, teknisen työn ja tekstiilityön sisältöjä. Vuosiluokilla 3-4 opiskellaan sekaryhmissä lukukausi sekä teknistä työtä että tekstiilityötä.

4. luokan keväällä oppilaat valitsevat pääasialliseksi käsityön alueeseen joko teknisen työn tai tekstiilityön taipumustensa mukaan vuosiluokille 5-7 Molempien käsityön alueiden taitoja opiskellaan mm. työpajoissa tai projekteissa.

Opetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein ja projektein kokeillen, tutkien ja keksien. Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon, kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja psyykkis-motorisia kykyjä, ongelmanratkaisutaitoja sekä ymmärrystä teknologian arkipäivän ilmiöistä. Oppilas tutustuu suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsityön kulttuuriperinteeseen.

Käsitöissä opetellaan viestintätaitoa kirjallisten ja kuvallisten työselosteiden avulla. Tietotekniikkaa hyödynnetään suunnittelussa ja työn kuvaamisessa sekä tiedon hakemisessa.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehitystä. Käsitöissä tunnistetaan esteettisen kokemuksen tärkeys elämänlaadussa
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Tekniseen ja teknologiseen ympäristöön kasvaessaan oppilas huomaa ympäristössään vaikutteita myös muiden kulttuurien käsityöperinteestä.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Käsityön päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri käsityöntekijöiden näkökulmasta ja kehittää osallistumisessa tarvittavia käsityövalmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimitavoille. Käsityön toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi, osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva vaikutusmahdollisuuksistaan.
Vastuu ympäristöstä ja kestävästä kehityksestä	Tutkitaan oppilasta lähellä olevia luonnossa ja rakennetussa ympäristössä esiintyviä ilmiöitä ja niiden kädentöihin liittyviä sovelluksia. Opitaan kiinnittämään huomiota työn laatuun ja esteettisyyteen. Huolehditaan työympäristön järjestyksestä ja viihtyvyydestä sekä opetellaan huoltamaan käsityövälineitä. Opetellaan käyttämään ympäristöä säästäviä valmistusmenetelmiä. Käsitöissä sovelletaan muissa aineissa opittua tietotaitoa, harjoitellaan kierrättämistä ja lajittelua.

Viestintä ja mediataito	Käsitöissä opetellaan viestintätaitoa kirjallisten ja kuvallisten työselosteiden avulla. Tietotekniikkaa hyödynnetään suunnittelussa ja työn kuvaamisessa sekä tiedon hakemisessa.
Turvallisuus ja liikenne	Käsitöissä opetellaan oikeita työasentoja, turvallisia työtapoja sekä työvälineiden oikeaa käyttöä.
Ihminen ja teknologia	Uutta keksivä ja innovatiivinen ihminen kehittää jatkuvasti kädentaitojaan ja ympäristöään. Suunnitelmasta pystytään etenemään toteutukseen pitkäjänteisen käsityöprosessin kautta. Ikäkauteen suhteutettu osaaminen mahdollistaa käyttötarkoitukseensa sopivien eri materiaaleista valmistettujen tavaroiden tuottamisen itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia koneita ja laitteita ja niiden toimintaperiaatteet selkiytyvät.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan käsityön valtakunnallisten kriteerien mukaan.

VUOSILUOKAT 1-2

Tavoitteet

Oppilas

- oppii tuntemaan ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä, menetelmiä ja käsityöhön liittyviä käsitteitä sekä tuottamaan valmiita käsityöprodukteja
- omaksuu suunnitelmallisen, pitkäjänteisen ja prosessiluonteisen työskentelytavan
- saa ohjatusta työskentelystä huolimatta myös kannustusta luoviin ratkaisuihin, omiin oivalluksiin, oma-aloitteisuuteen ja pohdintaan sekä toisen auttamiseen ja yhteistyöhön
- ohjataan arvostamaan omia ja muiden tuotoksia
- kehitty avaruudellisessa ja loogisessa ajattelussa sekä hienomotoriikassa
- tutustuu käsityön kulttuuriperintöön ja oppii arvostamaan paikallista, kansallista ja kansainvälistä esine- ja käsityökulttuuria sekä käsityöläisammattuja
- harjoittelee huomioimaan esteettisiä, eettisiä ja ekologisia sekä taloudellisia arvoja suunnittelussaan ja toiminnassaan
- oppii työskentelemään turvallisesti sekä ottamaan vastuun esineympäristöstään

Sisällöt

- Tutustuminen keskeisiin käsityön materiaaleihin: erilaiset kankaat ja langat, puu, luonnon-materiaalit
- Tutustuminen työvälineisiin ja perehtyminen niiden oikeaoppiseen ja turvalliseen käyttöön: sakset, neulat, virkkuukoukku, saha, vasara, hiomapaperi jne.

- Perehtyminen materiaalien alkuperäisiin raaka-aineisiin
- Keskeisten käsitteiden oppiminen
- Leikkaaminen: kangas, paperi, pahvi, nahka ym.
- Kiinnitysmenetelmät: liimaaminen, ompeleminen, naulaaminen jne.
- Lankatyöt: solmut ja solmeilu, pujottelu ja nauhatyö, kirjonta, virkkauksen alkeet jne.
- Huovutus
- Taittelu ja rakentelu
- Pintakäsittely: esim. lakkaaminen, maalaaminen, hionta
- Entisajan ja nykyajan suomalaisen käsityöperinteeseen ja käsityöläisammatteihin tutustuminen omalla kotiseudulla
- Oman yhteisön muista kulttuureista tulleiden tai Suomen vähemmistökulttuurien käsityöperinteeseen ja käsityöläisammatteihin tutustuminen

Arviointi

Käsityön oppimäärä on suoritettu hyväksytysti kun

- oppilaan käsityötaidot ovat kehittyneet lukuvuoden aikana
- oppilas on edennyt työskentelyprosessissa
- oppilas on valmistanut vähintään yhden työn

VUOSILUOKAT 3-4

Vuosiluokilla 3-4 oppilaat opiskelevat sekä tekstiili- että teknistä työtä. Oppiaine voi vaihtua lukukausittain tai lukuvuosittain.

3. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- vahvistaa aiemmin opittuja taitojaan
- kehittää ja soveltaa kädentaitojaan valmistaessaan, huoltaessaan ja korjatessaan arkielämässä tarvittavia tuotteita
- arvioi kuluttajana esineympäristönsä esteettisiä, eettisiä ja ekologisia näkökulmia ja ymmärtää tuotteiden elinkaaren (esim. vierailu kirpputorilla, suutarilla)
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan

Käsityön yhteiset sisällöt

- Työjärjestyksen hahmottaminen suunnittelussa ja toteutuksessa
- Työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- Omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita ja sekä tuotteiden valmistamista
- Kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden mahdollisuuksina sekä piirteitä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien kulttuurien käsityöperinteestä

- Oppilasta lähellä, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä, esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia
- Materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö

Teknisen työn sisällöt

- mittaaminen työsuunnitelman laatiminen ja työvaiheiden hahmottamisen kehittyminen
- erilaiset työkalut, työmenetelmät, turvallinen ja tarkoituksen mukainen työskentely
- yksinkertaisten käsitöiden valmistaminen ohjeiden mukaisesti
- työkalujen oikean ja turvallisen käytön oppiminen
- tutustuminen erilaisiin raaka-aineisiin kuten puu, metalli muovi, vaneri sekä erilaiset kierrätysmateriaalit
- tutustuminen yksinkertaisiin pintakäsittelytapoihin (petsaus, vahaus, lakkaus, maalaaminen)

Tekstiilityön sisällöt

Ompelu

- Ompelukoneen toiminta, langoitus ja perusompeleet
- Huollittelu, sauma ja käänne
- Kankaan leikkaaminen mittojen mukaan tai kaavaa käyttäen
- Kankaan rakenne (oikea ja nurja puoli)
- Silittäminen

Lankatyöt

- Virkkaamisen perustekniikka: kiinteä silmukka
- Muut tekniikat esim. ryijynukka, tupsut

Kankaan kuviointi

- Värjäysmenetelmällä tai painamalla

Arviointi

- Arvioinnissa sovelletaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Erityistä huomiota kiinnitetään työvälineiden ja koneiden oikeaan ja turvalliseen käyttöön. Oppimäärä on suoritettu hyväksytysti kun
- oppilas osaa nimetä keskeiset työvälineet ja tietää mihin niitä käytetään
- oppilas on valmistanut vähintään yhden käsityön lukukaudessa

4. LUOKKA

Tavoitteet

Oppilas

- vahvistaa aiemmin opittuja taitojaan

- havainnoi tietoteknisten välineiden käyttöä käsityöprosessin suunnittelussa ja toteutuksessa (esim. etsitään ja tulostetaan tuotteen valmistusohje internetistä)
- kehittää ja soveltaa kädentaitojaan valmistaessaan, huoltaessaan ja korjatessaan arkielämässä tarvittavia tuotteita
- arvioi kuluttajana esineympäristönsä esteettisiä, eettisiä ja ekologisia näkökulmia ja ymmärtää tuotteiden elinkaaren (esim. vierailu kirpputorilla, suutarilla)
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan

Käsityön yhteiset sisällöt

- Työjärjestyksen hahmottaminen suunnittelussa ja toteutuksessa
- Työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- Omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita ja sekä tuotteiden valmistamista
- Kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden mahdollisuuksina sekä piirteitä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien kulttuurien käsityöperinteestä
- Oppilasta lähellä, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä, esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia
- Materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö

Teknisen työn sisällöt

- mittaaminen työsuunnitelman laatiminen ja työvaiheiden hahmottamisen kehittyminen
- erilaiset työkalut, työmenetelmät, turvallinen ja tarkoituksen mukainen työskentely
- yksinkertaisten käsitöiden valmistaminen ohjeiden mukaisesti
- käyttöesineen valmistaminen oppilaan oman suunnitelman mukaisesti
- työkalujen oikean ja turvallisen käytön oppiminen
- tutustuminen erilaisiin raaka-aineisiin kuten puu, metalli muovi, vaneri sekä erilaiset kierrätysmateriaalit
- tutustuminen yksinkertaisiin pintakäsittelytapoihin (petsaus, vahaus, lakkaus, maalaaminen)

Tekstiilityön sisällöt

Ompelu

- Vaate, asuste tai sisustustekstiili

Lankatyöt

- Neulonnan perustekniikka; silmukoiden luonti, edestakaisneule, päättely
- Lisätöitä virkkaamalla

Kankaan kuviointi

- Värjäysmenetelmällä, painamalla tai kirjomalla

Arviointi

Arvioinnissa sovelletaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Erityistä huomiota kiinnitetään työvälineiden ja koneiden oikeaan ja turvalliseen käyttöön sekä käsityön valmistusprosessiin.

Oppimäärä on suoritettu hyväksytysti kun

- oppilas osaa nimetä keskeiset työvälineet ja on osoittanut kehittymistä niiden käyttötaidoissa
- oppilas on valmistanut vähintään yhden käsityön lukukaudessa

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

VUOSILUOKAT 5-7

Käsityön opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5-7 on syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötietoja ja -taitoja siten, että hän kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukaisia materiaali-, työtapa- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. 5.luokalla oppilas erikoistuu kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen tai tekstiilityöhön. Oppilaat opiskelevat lisäksi toisen aineen sisältöjä projektien tai vaihtokurssien muodossa. 8. ja 9. luokilla oppilas voi laajentaa käsityön perusopintojaan ja syventää harrastuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan valinnaiskursseilla.

5. LUOKKA

Tavoitteet

- Oppilas suunnittelee ja toteuttaa laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä käsitöitä (esim. henkilökohtainen vaatetus, oman huoneen sisustus)
- Oppilas ymmärtää työskentelynsä kokonaisprosessina suunnittelusta työn valmistamiseen ja arviointiin
- Työskentelyssään oppilas oppii huomioimaan ekologisia ja taloudellisia arvoja
- Oppilas saa kokemuksia kotimaisesta muotoilu-, käsityö-, ja teknologiakulttuurista saadakseen virikkeitä suunnitteluunsa
- Oppilas perehtyy arkielämässä käytettäviin työvälineisiin ja tekniikoihin valmistukseen, huoltoon ja korjaukseen vaatetus- ja sisustustekstiilejä
- Oppilas perehtyy jatkuvasti kehittyviin käsityön välineisiin
- Oppilas oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä

- Opetuksessa oppijaa ohjataan luoviin ratkaisuihin sekä hyödyntämään niin omia kuin ryhmän ideoita ja kokemuksia

Sisällöt

Käsityön yhteiset sisällöt

- Tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta
- Muodot, sommittelut ja värit
- Erilaiset työjärjestykset ja ohjeet
- Materiaali- ja kuluttajatietous
- Tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- Käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin
- Erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi ja dokumentointitekniikoita
- Oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- Oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi ja sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun

Teknisen työn sisällöt

Puutyö

- puun ominaisuuksiin perehtyminen
- erilaisten liitostapojen tunteminen (ruuviliitos, pyörötappiliitos)
- käsityökalujen käyttötaidon kehittyminen
- saranointi
- polttokoristelu
- tutustuminen koneelliseen puuntyöstöön (poraaminen, hionta, sorvaus ja kuviosahaus)

Sähkötekniikka ja elektroniikka

- Tutustutaan sähköisiin ilmiöihin ja sovellutuksiin.
- Opitaan turvallista sähkön käyttöä.
- Elektroniikan komponentteihin ja niiden toimintaan.

Teknologiakasvatus

- Oppilaita perehdytetään erilaisiin huolto-, korjaustehtäviin sekä kierrättämiseen.

Tekstiilityön sisällöt

Ompelu

- alaosan vaate
- Lisätöitä sisustustekstiilien, vaatehuollon ja asusteiden alueilta
- Mittojen ottaminen, kaavakoon valitseminen, vaatteen sovitus, nauhakuja

Lankatyöt

- Sileäneule ja joustinneule
- Suljettu neule
- Virkkaaminen ohjeen mukaan, piilosilmukka, pylväs

Kankaan kuviointi

- Applikointi, kone- tai käsinkirjonta, pienimuotoinen asuste tai kodintekstiili

Arviointi

Arvioinnissa sovelletaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Erityistä huomiota kiinnitetään suunnittelu- ja valmistusprosessin kehittymiseen, työohjeiden soveltamiseen ja mittaustaitoon.

Oppimäärä on suoritettu hyväksytysti kun

- oppilas on suorittanut vähintään yhden käsityön valmistusprosessin suunnittelusta viimeistelyyn
- oppilas on osoittanut käsityötietojensa ja –taitojensa edistymistä

6. LUOKKA

Tavoitteet

- Oppilas suunnittelee ja toteuttaa laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä käsitöitä (esim. henkilökohtainen vaatetus, oman huoneen sisustus)
- Työskentelyssään oppilas huomioi eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot sekä oppii arvioimaan omia valintojaan
- Oppilas saa kokemuksia koti- ja ulkomaisesta muotoilu-, käsityö-, ja teknologiakulttuurista saadakseen virikkeitä suunnitteluunsa
- Oppilas perehtyy arkielämässä käytettäviin työvälineisiin ja tekniikoihin valmistaakseen, huoltaakseen ja korjatakseen vaatetus- ja sisustustekstiilejä
- Oppilas perehtyy jatkuvasti kehittyviin käsityön välineisiin ja oppii soveltamaan niitä arkielämässään
- Oppilas oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä käsityöläisyyttä
- Opetuksessa oppijaa ohjataan luoviin ratkaisuihin ja rohkaistaan käyttämään erilaisia tietolähteitä sekä hyödyntämään niin omia kuin ryhmän ideoita ja kokemuksia

Sisällöt

Käsityön yhteiset sisällöt

- Tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- Muodot, sommittelut ja värit
- Erilaiset työjärjestykset ja ohjeet
- Materiaali- ja kuluttajatietous
- Tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- Käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin
- Erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi ja dokumentointitekniikoita
- Oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- Oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi ja sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun

Teknisen työn sisällöt

Puutyö

- Syvennetään viidennellä luokalla opittuja tietoja ja taitoja.

Metallitekniikka

- Valmistetaan suunnitelmien mukaan metallinen käyttö tai koriste-esine.
- Tutustutaan eri metalleihin, harjoitellaan niiden työstöä (katkaisu, leikkaaminen, pakottaminen, poraaminen, viilaaminen ja muotoilu tarkoituksenmukaisin välinein ja tekniikoin).
- Tutustutaan liittämismenetelmiin (niittaaminen, juottaminen).

Sähkötekniikka ja elektroniikka

- Tutustutaan sähköisiin ilmiöihin ja sovellutuksiin.
- Opitaan turvallista sähkön käyttöä.
- Tutustutaan tavallisimpiin elektroniikan komponentteihin ja niiden toimintaan.
- Harjoitellaan juottamista.

Teknologiakasvatus

- Oppilaita perehdytetään erilaisiin huolto-, korjaustehtäviin sekä kierrättämiseen.

Tekstiilityön sisällöt

Ompelu

- Yläosan tai alaosan vaate (muodin ja aiemmin opittujen taitojen pohjalta)
- Lisätöitä sisustustekstiilien, vaatehuollon ja asusteiden alueilta
- Kaavojen muuttaminen, kaitale, laskos, vetoketju tai napinläpi
- Tukikankaan silittäminen
- Tutustuminen saumuriin

Lankatyöt

- Kirjoneule, kuvioneule
- Pitsivirkkaus

Kankaan kuviointi

- Tilkkutyö tai kone- tai käsinkirjonta, pienimuotoinen tekstiili tai vanhan muodistaminen
- Aiempien vuosien työt huomioiden, tarkoituksena oppia uusia tekniikoita

Arviointi

Arvioinnissa sovelletaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Erytystä huomiota kiinnitetään suunnittelu- ja valmistusprosessin kehittymiseen, työohjeiden soveltamiseen ja mittaustaitoon, materiaalitietoon, tavallisimpien sähkölaitteiden turvalliseen käyttöön sekä peruskäsityötekniikoiden hallintaan.

Oppimäärä on suoritettu hyväksytysti kun

- oppilas on suorittanut vähintään yhden käsityön valmistusprosessin suunnittelusta viimeistelyyn
- oppilas on osoittanut käsityötietojensa ja –taitojensa edistymistä

7. LUOKKA

Tavoitteet

- Oppilas suunnittelee ja toteuttaa laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä käsitöitä (esim. henkilökohtainen vaatetus, oman huoneen sisustus)
- Työskentelyssään oppilas huomioi eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot sekä arvioimaan omia valintojaan
- Oppilas saa kokemuksia myös ulkomaisesta muotoilu-, käsityö-, ja teknologiakulttuurista rakentaakseen omaa identiteettiä ja saadakseen virikkeitä suunnitteluunsa
- Oppilas perehtyy arkielämässä käytettäviin työvälineisiin ja tekniikoihin valmistaakseen, huoltaakseen ja korjatakseen vaatetus- ja sisustustekstiilejä
- Oppilas perehtyy jatkuvasti kehittyviin käsityön välineisiin ja oppii soveltamaan niitä arkielämässään ja harrastuksissaan
- Oppilas oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä käsityöläisyyttä
- Opetuksessa oppijaa ohjataan luoviin ratkaisuihin ja rohkaistaan käyttämään erilaisia tietolähteitä sekä hyödyntämään niin omia kuin ryhmän ideoita ja kokemuksia
- Oppilas muodostaa käsityksen teknologian kehittymisen merkityksestä omaan henkilökohtaiseen elämään ja yleiseen hyvinvointiin

Sisällöt

Käsityön yhteiset sisällöt

- Tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- Muodot, sommittelut ja värit
- Erilaiset työjärjestykset ja ohjeet
- Materiaali- ja kuluttajatietous
- Tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- Käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin
- Erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi ja dokumentointitekniikoita
- Oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- Oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi ja sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun

Teknisen työn sisällöt

Puutyö

- puun ominaisuuksiin perehtyminen
- erilaisten liitostapojen tunteminen
- käsityökalujen käyttötaidon kehittyminen
- tutustuminen koneelliseen puuntyöstöön

Metallitekniikka

- Valmistetaan suunnitelmien mukaan metallinen käyttö tai koriste-esine

- Tutustutaan eri metalleihin, harjoitellaan niiden työstöä (katkaisu, poraaminen ja muotoilu tarkoituksenmukaisin välinein ja tekniikoin)
- tutustutaan liittämismenetelmiin (kaasu-, kaari-, piste- ja mig-hitsaus sekä kovajuotto).

Sähkötekniikka ja elektroniikka

- tutustutaan sähköisiin ilmiöihin ja sovellutuksiin
- opetellaan mittaamaan yleismittarilla sähkön virta, jännite ja vastus
- tutustutaan tavallisimpiin elektroniikan komponentteihin ja niiden toimintaan
- harjoitellaan juottamista
- opetellaan valmistamaan piirilevy.
- valmistetaan elektroniikan harjoitustyö

Teknologiakasvatus

- oppilaita perehdytetään omaan teknologiseen ympäristöönsä
- oppilaita perehdytetään erilaisiin huolto-, korjaustehtäviin sekä kierrättämiseen

Tekstiilityön sisällöt

Ompelu

- Yläosan ja alaosan vaate (muodin ja aiemmin opittujen taitojen pohjalta)
- Lisätöitä sisustustekstiilien, vaatehuollon ja asusteiden alueilta
- Kaavojen muuttaminen, vaateen sovitus, muotokaitale, napinläpi, vetoketjut ja muut kiinnittimet
- Saumurin käyttö

Lankatyöt

- Perustietojen ja taitojen vahvistaminen (esim. sukka)
- Kirjoneule, kuvioneule, neulereunat ja saumat
- Tutustuminen koneneulontaan
- Virkkausta lisätehtävänä

Kankaan kuviointi

- Kone- tai käsinkirjonta, pienimuotoinen asuste tai kodintekstiili, tai vanhan tuotteen uudistaminen ja muodistaminen
- Aiempien vuosien työt huomioiden, tarkoituksena oppia uusia tekniikoita

Arviointi

Arvioinnissa sovelletaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Erityistä huomiota kiinnitetään suunnitteluun, työhjeiden soveltamiseen, materiaalitietoon, käsityötekniikoiden hallintaan sekä kykyyn arvioida omaa työskentelyä.

Oppimäärä on suoritettu hyväksytysti kun

- oppilas on suorittanut vähintään yhden käsityön valmistusprosessin suunnittelusta viimeistelyyn
- oppilas hallitsee jonkin yksinkertaisen huolto- tai korjaustoimenpiteen
- oppilas on osoittanut käsityötietojensa ja –taitojensa edistymistä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman siten, että siitä käy ilmi millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö-, tai teknologiakulttuurista

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii ympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen, esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kriittinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisista ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan

6.16 Liikunta

Tehtävä

Liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys. Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa.

Oppimaan ohjaaminen

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa edetään leikin ja taitojen oppimisen kautta kohti

omaehtoista harrastuneisuutta. Tämä edellyttää yksilöllisten kehittymismahdollisuuksien huomioon ottamista. Liikunta ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsensä tuntemista ja ohjaavat suvaitsevaisuuteen. Liikuntatunneilla pyritään luomaan positiivinen, iloinen ja kannustava ilmapiiri.

Sisältöjen opetuksessa ja harjoittelussa on keskeistä jatkuvuuden periaate. Aiemmin opitun pohjalta edetään oppilaan ja ryhmän taitotason mukaan.

Kisailut ja kilpailut ovat osa liikuntaa. Oman koulun, alueen, kaupungin tai vielä laajemman tahon tapahtumat värittävät opetusta. Kilpailutoiminnan tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Liikunnan opetuksessa tulee korostaa yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta. Liikunnanopetuksen yhteydessä on korostettava turvallista liikennekäyttäytymistä. Liikunnanopetus pohjautuu kansalliseen liikuntaperinteeseen.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Liikunta on vireyttä ylläpitävä, toiminnallinen oppiaine, jossa oppilas saa monipuolisia mahdollisuuksia oman fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvunsa ymmärtämiseen. Oppilas kohtaa erilaisia eettisiä kysymyksiä liikuntatilanteissa. Ryhmässä toimiminen, sääntöjen noudattaminen ja reilun pelin periaate ohjaavat yhteisöllisyyteen.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Tutustutaan kansalliseen ja kansainväliseen liikuntakulttuuriin monipuolisten liikuntamuotojen kautta. Liikunta on yhdistävä ja yhteinen tekijä eri kansallisuuksista olevien oppilaiden kesken.
Viestintä ja mediataito	Liikunta on luonteeltaan jatkuvaa yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta. Yhdessä liikkuen oppilaille tarjoutuu luonnollisia tilaisuuksia viestintätaitojensa harjoittamiseen. Oppilailla on tilaisuus verrata omaa osaamistaan suhteessa muihin ja median luomiin mielikuviin.
Osallistuva kansalainen ja yrittäjyys	Liikunnassa korostetaan aktiivista osallistumista, vastuullisuutta ja toiminnan pitkäjänteisyyttä. Mahdollinen yhteistyö liikuntaseurojen ja -järjestöjen kanssa tutustuttaa osallistuvaan kansalaisuuteen.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Liikunnassa harjaannutetaan oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja erityisesti ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Oppilasta ohjataan jokapäiväisessä liikkumisessaan terveellisiin ja ympäristöä säästäviin valintoihin.
Turvallisuus ja liikenne	Liikunnassa korostuvat turvalliset liikuntatavat ja turvallinen opiskeluilmapiiri. Oppilaita ohjataan turvalliseen liikennekäyttäytymiseen erityisesti siirryttäessä koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille.

Ihminen ja teknologia

Teknologiaa käytetään liikunnanopetuksen apuna. Oppilaita ohjataan tarkoituksenmukaiseen ja turvalliseen teknisten liikuntavälineiden käyttöön.

Arviointi

Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenaajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

Jyväskylän sijainti ja olosuhteet tarjoavat hyvät mahdollisuudet monipuoliseen liikunnanopetukseen. Arvioinnissa on keskeistä ottaa huomioon oppilaan liikuntataitojen lisäksi osallistumisen innokkuus ja yrittämisen halukkuus. Tulosten mittaaminen ja kuntotestit ovat perusteltuja oppilaan motivoimiseksi ja hänen oman kehityksensä seuraamiseksi ilman keskinäistä kilpailua.

TAVOITTEETJA SISÄLLÖT LUOKILLA 1–4

Tavoitteet

Vuosiluokkien 1–4 liikunnan opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehitysmahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Motoriset perustaidot on esitelty käsittekartoissa. Tiedosto [liikunnan_kasitekartat.doc] Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

1.-4.lk Yhteiset tavoitteet

Oppilas

- oppii monipuolisesti motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä harrastaa liikuntaa
- oppii hyvinvointia edistäviä ja turvallisia liikuntatapoja sekä perusuimataidon: tavoitteena 3. luokalla 25 metrin uimataito
- harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan ja reilun pelin hengessä.

1. lk Oppilaan

- taitavuus, tasapaino, reaktio, rytmi ja suuntautumiskyky kehittyvät
- notkeus ja liikkuvuus kehittyvät
- oman kehon hahmottaminen harjaantuu

Oppilas

- tutustuu joihinkin tavallisimpiin suomalaisiin liikuntalajeihin
- kokee onnistumista
- harjaantuu kuuntelemaan ja noudattamaan ohjeita
- harjoittelee liikuntaympäristöstä huolehtimista
- harjoittelee liikkumaan ryhmässä

2.lk Oppilaan

- tasapaino, reaktio, rytmi, suuntautumiskyky sekä notkeus kehittyvät
- oman kehon hahmottaminen suhteessa tilaan kehittyy

Oppilas

- tutustuu tavallisimpiin suomalaisiin liikuntalajeihin
- saa onnistumisen kokemuksia
- osaa kuunnella ja harjoitella yhdessä toisten kanssa
- oppii huolehtimaan yhteisistä liikuntavälineistä
- tutustuu luovaan liikuntaan ja itseilmaisuun liikunnan avulla

3.lk Oppilaan motoriset perustaidot ja fyysinen toimintakykyisyys kehittyy

Oppilas

- harjoittelee tavallisimpien suomalaisten liikuntalajien perustaitoja
- saa oppimisen kokemuksia
- harjoittelee toimimaan ryhmässä joustavasti
- oppii huolehtimaan yhteisistä liikuntavälineistä
- tutustuu luovaan liikuntaan ja itseilmaisuun liikunnan avulla
- harjoittelee liikkumaan turvallisesti

4.lk Oppilaan motoriset perustaidot ja fyysinen toimintakykyisyys kehittyy

Oppilas

- harjoittelee oman osaamisen tason arvostamista ja hyväksymistä
- saa oppimisen kokemuksia
- harjoittelee toimimaan ryhmässä aloitteellisesti
- oppii huolehtimaan yhteisistä liikuntavälineistä
- harjoittelee luovaa toimintaa ja itseilmaisua liikunnan avulla

Sisällöt

Perusliikunta

	JUOKSEMINEN	HYPPÄÄMINEN	HEITTÄMINEN
1. luokka	<ul style="list-style-type: none">• käveleminen ja juokseminen etu- ja takaperin	<ul style="list-style-type: none">• ponnistaminen, joustaminen ja käsien käyttö	<ul style="list-style-type: none">• heittäminen yhdellä ja kahdella kädellä
2. luokka	<ul style="list-style-type: none">• nopeutta ja suuntaa vaihdellen	<ul style="list-style-type: none">• vauhdin ja ponnistuksen yhdistäminen	<ul style="list-style-type: none">• heittoasento ja heittäminen
3. luokka	<ul style="list-style-type: none">• pika- ja kestävyysjuoksua leikinomaisin harjoittein	<ul style="list-style-type: none">• vauhdin ja erilaisten ponnistusten yhdistäminen, esim. pituushyppy	<ul style="list-style-type: none">• pituus- ja tarkkuusheittoja erilaisilla välineillä

4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> rytmiä vaihdellen, esim. aitajuoksu 	<ul style="list-style-type: none"> vauhdin ja erilaisten ponnistusten yhdistäminen, esim. korkeushyppy 	<ul style="list-style-type: none"> pituus- ja tarkkuusheittoja erilaisilla välineillä
------------------	---	---	--

Voimistelu

	PERUS- JA KUNTOVOIMISTELU	TELINEVOIMISTELU	VÄLINEVOIMISTELU
1. luokka	<ul style="list-style-type: none"> järjestäytymiset, esim. rivi, jono, piiri lihaskuntoa, notkeutta ja hyvää ryhtiä kehittäviä liikkeitä kehontuntemusharjoituksia, esim. selän ojennus ja pyöristys 	<p>Tasapainottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> staattisista asennoista liikkeessä tapahtuvaan useampi kuin yksi tukipiste, esim. polvivaaka -> yksi tukipiste, esim. kukkovaaka teline-eteneminen: esim. lattiataso -> penkki -> puomi <p>Hyppääminen</p> <ul style="list-style-type: none"> erilaiset ponnistukset, esim. tasajalka- ja vuoroponnistus alastulotekniikka erilaiset hyyt: ilman telineitä -> telineellä vauhdinotto alku- ja loppulento <p>Heiluminen</p> <ul style="list-style-type: none"> heilunnat eri telineillä, esim. rekki, nojapuut, renkaat <p>Pyöriminen</p> <ul style="list-style-type: none"> oman pystyakselin ympäri, esim. tukkiyörintä, jännehyppy kääntyen oman vaaka-akselin ympäri, esim. kuperkeikat, päinsuistunta, kieppi 	<ul style="list-style-type: none"> erilaiset pyörytykset, heitot, venytykset ja joustot esim. hernepusseilla, hyppynaruilla, palloilla, vanteilla ja keiloilla musiikki mukaan voimisteluun -> esitykset
2. luokka	<ul style="list-style-type: none"> järjestäytymiset, esim. puolikaari lihaskuntoa, notkeutta ja hyvää ryhtiä kehittäviä liikkeitä kehontuntemusharjoituksia 	<p>Telinevoimistelun 1. luokan kohdalla esitellyt sisällöt koskevat kaikkia luokkia 1 - 4. Opetus etenee ryhmän taitotason ja käytettävissä olevien tilojen ja välineiden</p>	<ul style="list-style-type: none"> erilaiset pyörytykset, heitot, venytykset ja joustot esim. hernepusseilla,

		<p>mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • tasapainottaminen • hyppääminen • heiluminen • pyöräminen • liikeyhdistelmät, esim. kuperkeikka + jännehyppy 	<p>hyppynaruilla, palloilla, vanteilla ja keiloilla</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikki mukaan voimisteluun -> esitykset
3. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • lihaskuntoharjoituksia oman kehon vastuksella, esim. kuntopiirit • venyttelyt • rentoutus 	<p>Telinevoimistelun 1. luokan kohdalla esitellyt sisällöt koskevat kaikkia luokkia 1 - 4. Opetus etenee ryhmän taitotason ja käytettävissä olevien tilojen ja välineiden mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • tasapainottaminen • hyppääminen • heiluminen • pyöräminen • voimisteluserjat, esim. jumppasirkussarjat 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset pyöritykset, heitot, venytykset ja joustot esim. hernepusseilla, hyppynaruilla, palloilla, vanteilla ja keiloilla • musiikki mukaan voimisteluun -> esitykset
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • lihaskuntoharjoituksia oman kehon vastuksella, esim. kuntopiirit • venyttelyt • rentoutus 	<p>Telinevoimistelun 1. luokan kohdalla esitellyt sisällöt koskevat kaikkia luokkia 1 - 4. Opetus etenee ryhmän taitotason ja käytettävissä olevien tilojen ja välineiden mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • tasapainottaminen • hyppääminen • heiluminen • pyöräminen • voimisteluserjat, esim. jumppasirkussarjat 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset pyöritykset, heitot, venytykset ja joustot esim. hernepusseilla, hyppynaruilla, palloilla, vanteilla ja keiloilla • musiikki mukaan voimisteluun -> esitykset

Musiikkiliikunta

	MUSIIKKILIIKUNTA
1. luokka	musiikin mukaan liikkuminen, esim. mielikuvat, laulu- ja perinneleikit
2. luokka	musiikin mukaan liikkuminen, esim. mielikuvat, piirileikit
3. luokka	ajan, tilan ja voiman vaihtelu liikkeessä, esim. luovat tanssiharjoitteet piiritanssit

4. luokka	ajan, tilan ja voiman vaihtelu liikkeessä luova ilmaisu
------------------	--

Palloilu

	MAALIPELIT	PALLOTTELUPELIT	LYÖNTIPELIT
1. luokka	Palloilussa tarvittavien valmiuksien harjoittaminen <ul style="list-style-type: none"> • vierittäminen • heittäminen • kiinniottaminen • lyöminen • syöttäminen • pomputtaminen • kuljettaminen Palloleikkejä ja erilaisia pienpelejä	Palloilussa tarvittavien valmiuksien harjoittaminen <ul style="list-style-type: none"> • vierittäminen • heittäminen • kiinniottaminen • lyöminen • syöttäminen • pomputtaminen • kuljettaminen Palloleikkejä ja erilaisia pienpelejä	Palloilussa tarvittavien valmiuksien harjoittaminen <ul style="list-style-type: none"> • vierittäminen • heittäminen • kiinniottaminen • lyöminen • syöttäminen • pomputtaminen • kuljettaminen Palloleikkejä ja erilaisia pienpelejä
2. luokka	Palloilussa tarvittavien valmiuksien harjaannuttaminen Palloleikkejä ja erilaisia pienpelejä	Palloilussa tarvittavien valmiuksien harjaannuttaminen Palloleikkejä ja erilaisia pienpelejä	Palloilussa tarvittavien valmiuksien harjaannuttaminen Palloleikkejä ja erilaisia pienpelejä
3. luokka	(esim. jalkapallo, koripallo, käsipallo, salibandy) <ul style="list-style-type: none"> • pallon käsittely, kuljettaminen ja syöttäminen • maalin tekeminen • viite- ja pienpelit 	(esim. lentopallo, sulkapallo, tennis) <ul style="list-style-type: none"> • perustaitojen harjoittelu, esim. sormi- ja hihalyönti • yksinkertaiset pelimuodot 	<ul style="list-style-type: none"> • aloitukset • yksinkertaiset pelimuodot
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • syötön vastaanottaminen • pelipaikat • liikkuminen kentällä 	(esim. pesäpallo) <ul style="list-style-type: none"> • perustaitojen harjoittelu, esim. heittäminen, kiinniottaminen ja lyöminen • viite- ja pienpelit 	<ul style="list-style-type: none"> • syöttäminen • viite- ja pienpelit

Luontoliikunta

LUONTOLIIKUNTA

1. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • liikkuminen lähimaastossa • koulun alueen hahmottaminen • maasto- ja piiloleikit
2. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • liikkuminen lähimaastossa • koulun alueen hahmottaminen kartan avulla • maasto- ja piiloleikit
3. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • liikkuminen vaihtelevassa maastossa • karttamerkit -> • kartan suuntaaminen ja lukeminen ->
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • mahdollinen luontoretki integroiden YL-oppiaineen sisältöjä

Talviliikunta

	LUISTELU JA JÄÄPELIT	HIIHTO
1. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • luistinten kiinnittäminen • kaatuminen ja nouseminen • tasapainoharjoitukset • T-potku • liukuminen • jarrutus, esim. puoliaurajarrutus • leikit ja pelit 	<ul style="list-style-type: none"> • hiihtovälineiden oikeat kiinnitykset ja otteet • suksien hallinta, esim. liukuminen • perinteisen hiihdon alkeet
2. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • jarrutus, esim. aurajarrutus, T-jarrutus • taaksepäin luistelu • hyppääminen • leikit ja pelit 	<ul style="list-style-type: none"> • mäen laskeminen ja nouseminen • jarruttaminen
3. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • luistelu eteen- ja taaksepäin • liu'ut ja kaaret • pelivälineen käsittely: kuljettaminen, pysähtyminen, syöttäminen, laukaus 	<ul style="list-style-type: none"> • luisteluhiihdon alkeet
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • kaarreluistelu eteenpäin • pelipaikat 	<ul style="list-style-type: none"> • hiihtotaitojen harjaannuttaminen: perinteinen ja luisteluhiihto

Vesiliikunta

	VESILIIKUNTA
1. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit • veteen totuttelu • kellunnat • liu'ut

2. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit • eri tekniikoiden alkeet (myyrä, alkeisselkä, krooli, alkeisrinta) • sukeltaminen
3. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit ja -pelit • selkäkrooli • 25 m uintitesti
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit ja -pelit • krooliuinti • sukellukset • hyyt

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa
- osaa juosta, hypätä ja heittää
- osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan
- osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä
- osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen
- osaa luistelussa liukumisen, eteenpäin luistelun ja jarrutuksen
- pystyy liikkumaan suksilla monipuolisesti
- pystyy uimaan monipuolisesti uintisyvyisessä vedessä
- toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan
- toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen.

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT LUOKILLA 5–9

Tavoitteet

Vuosiluokkien 5–9 liikunnanopetuksessa tulee ottaa huomioon tässä kehitysvaiheessa korostuvat sukupuolierilaiset tarpeet sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot. Monipuolisen liikunnanopetuksen avulla tuetaan oppilaan hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja yhteisöllisyyteen sekä luodaan valmiuksia omaehtoiseen lii harrastamiseen. Opetuksessa annetaan mahdollisuuksia liikunnallisiin elämyksiin ja tuetaan oppilaan itsen ilmaisua.

Yhteiset tavoitteet luokille 5-9

Oppilas

- kehittää edelleen motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- oppii kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään

- kehittää uimataitoaan ja opettelee vedestä pelastamisen taitoja, tavoitteena 6. luokalla kansainvälisen 2 metrin uimataitotestin suorittaminen
- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa
- oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamismahdollisuuksista.

Tavoitteet luokittain

5.lk Oppilas

- harjaantuu tavallisimpien suomalaisten liikuntalajien taidoissa
- saa osaamisen kokemuksia
- harjoittelee omien heikkouksien ja vahvuuksien hyväksymistä
- osaa huolehtia liikuntavälineistä
- tutustuu liikunnan terveydellisiin merkityksiin
- harjaantuu luovaan toimintaan ja itseilmaisuuksiin liikunnan avulla

6.lk Oppilas

- osaa tavallisimpien suomalaisten liikuntalajien perustaidot
- saa osaamisen kokemuksia
- harjoittelee hyväksyen omat vahvuutensa ja heikkoutensa
- harjaantuu aloitteellisessa ryhmätoiminnassa
- harjaantuu liikkumaan turvallisesti
- osaa huolehtia liikuntavälineistä
- osaa ilmaista itseään liikunnan ja liikkeiden avulla

7.lk Oppilas

- kehittyä tavallisimmissa suomalaisissa lajitaidoissa edelleen
- harjoittaa omaa kestävyttään ja perusvoimaansa
- harjaantuu vastuullisessa ryhmätoiminnassa
- kehittää omia liikunnallisia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ohjattuna
- osaa liikkua turvallisesti ohjattuna
- harjoittelee ymmärtämään liikunnan vaikutuksen terveydelle
- kehittyä itseilmaisussa liikunnan avulla

8. lk Oppilas

- harjoittelee kehittämään kuntoaan
- osaa soveltaa lajitaitojaan
- saa liikkumisen mielekkyydestä kokemuksia
- tutustuu joihinkin kansainvälisiin liikuntalajeihin
- osaa harjoitella vastuullisesti ja turvallisesti
- harjaantuu ymmärtämään liikunnan vaikutuksia terveydelle
- harjoittelee tekemään pienimuotoisen liikuntaesityksen

9.lk Oppilas

- osaa kehittää omaa kuntoaan

- on löytänyt häntä kiinnostavan liikuntalajin (jos mahdollista)
- kokee liikkumisen mielekkäänä
- osaa liikkua itsenäisesti
- harjoittelee vastuullisesti
- osaa liikkua turvallisesti
- harjaantuu liikuntaympäristöstä huolehtimiseen
- ymmärtää liikunnan keskeiset vaikutukset terveydelle
- osallistuu liikuntaesitykseen

Sisällöt

Perusliikunta

	JUOKSEMINEN	HYPPÄÄMINEN	HEITTÄMINEN
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • kestävyysjuoksua tasaisella vauhdilla, viestijuoksua 	<ul style="list-style-type: none"> • vauhdin ja erilaisten ponnistusten yhdistäminen, esim. moniloikat 	<ul style="list-style-type: none"> • vauhdin ja erilaisten heittojen yhdistäminen esim. keihäänheit
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • tekniikkaharjoittelua (pika- ja kestävyysjuoksu) 	<ul style="list-style-type: none"> • tekniikkaharjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> • vauhdin ja erilaisten heittojen yhdistäminen esim. kiekot
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • suoritustekniikoiden vahvistaminen (juoksut, hyppy, heitot) • monipuoliset yhdistelmät juoksuissa ja hypyissä • nopeus- ja kestävyysharjoittelu, esim. juoksut, pyöräily, rullaluistelu • pikajuoksumatka (esim. 50 m) ja kestävyysjuoksumatka (esim. 1500 m/tytöt ja 2000 m/pojat) 	<ul style="list-style-type: none"> • ..edelleen 	<ul style="list-style-type: none"> • ..edelleen
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • suoritustekniikoiden vahvistaminen (juoksut, hyppy, heitot) • monipuoliset yhdistelmät juoksuissa ja hypyissä • nopeus- ja kestävyysharjoittelu, esim. juoksut, pyöräily, rullaluistelu • pikajuoksumatka (esim. 50 m) 	<ul style="list-style-type: none"> • ..edelleen 	<ul style="list-style-type: none"> • ..edelleen

	ja kestävyysjuoksutesti (esim. 1500 m/tytöt ja 2000 m/pojat)		
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • suoritustekniikoiden vahvistaminen (juoksut, hyppy, heitot) • monipuoliset yhdistelmät juoksuissa ja hyppyissä • nopeus- ja kestävyysharjoittelu, esim. juoksut, pyöräily, rullaluistelu • pikajuoksutesti (esim. 50 m) ja kestävyysjuoksutesti (esim. 1500 m/tytöt ja 2000 m/pojat) 	<ul style="list-style-type: none"> • ..edelleen 	<ul style="list-style-type: none"> • ..edelleen

Voimistelu

	PERUS- JA KUNTOVOIMISTELU	TELINEVOIMISTELU	VÄLINEVOIMISTELU
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • lihaskuntoharjoituksia oman kehon vastuksella, esim. kuntopiirit, aerobic • venyttelyt • rentoutus • kuntotestit, esim. Nupponen & Soini, Koulun uusi kunto- ja liikehallintatekijöiden testi 	<ul style="list-style-type: none"> • tasapainottamisen, hyppäämisen, heilumisen ja pyörimisen liikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen • liikeyhdistelmät, esim. kieppi + oikonoja • liikesarjat, esim. jumppasirkussarjat • mahdollisuuksien mukaan akrobatialiikkeet, esim. pyramidit 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset välierit, esim. hyppyvanteet, pallonauhat ja keuhkot • musiikki mukana voimisteluun esim. esitykset
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • lihaskuntoharjoituksia oman kehon vastuksella, esim. kuntopiirit, aerobic • venyttelyt • rentoutus • kuntotestit 	<ul style="list-style-type: none"> • tasapainottamisen, hyppäämisen, heilumisen ja pyörimisen liikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen • liikeyhdistelmät, esim. käsineisonta + kuperkeikka + jännehypyt • liikesarjat, esim. jumppasirkussarjat • mahdollisuuksien mukaan akrobatialiikkeet 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset välierit • musiikki mukana voimisteluun esim. esitykset
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • kuntopiiri- ja/tai kuntosaliharjoittelu • aerobic 	<ul style="list-style-type: none"> • tasapainottamisen, hyppäämisen, heilumisen ja pyörimisen liikkeiden 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset välierit • musiikki mukana voimisteluun

	<ul style="list-style-type: none"> lihashuolto kuntotestit 	kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> liikeyhdistelmät liikesarjat 	esim. esityks
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> kuntopiiri- ja/tai kuntosaliharjoittelu aerobic lihashuolto kuntotestit 	<ul style="list-style-type: none"> tasapainottamisen, hyppäämisen, heilumisen ja pyörimisen liikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen liikeyhdistelmät liikesarjat 	<ul style="list-style-type: none"> erilaiset välir musiikki muk voimisteluun esim. esityks
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> kuntopiiri- ja/tai kuntosaliharjoittelu aerobic lihashuolto kuntotestit 	<ul style="list-style-type: none"> tasapainottamisen, hyppäämisen, heilumisen ja pyörimisen liikkeiden kertaaminen ja monipuolinen kehittäminen liikeyhdistelmät liikesarjat 	<ul style="list-style-type: none"> erilaiset välir musiikki muk voimisteluun esim. esityks

Musiikkiliikunta

	RYTMIKKA JA TANSSI
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> omat liikeideat aikaa, tilaa ja voimaa vaihdellen välineiden mukaanottaminen
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> liikeideoiden yhdistäminen ja itseilmaisussa rohkaistuminen välineiden käytössä harjaantuminen
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> sarjojen ja esitysten ideoiminen musiikkiin oman ja toisen suorituksen hyväksyminen
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> kokonaisilmaisussa vahvistuminen luovan ilmaisun harjaantuminen
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> kokonaisilmaisussa harjaantuminen musiikin ja liikkeen projektityö

Palloilu

	MAALIPELIT	PALLOTTELUPELIT	LYÖNTIPELIT	TARKKUUSPELI
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> esim. jalkapallo, koripallo, salibandy, käsipallo, ultimate, 	<ul style="list-style-type: none"> (esim. lentopallo, sulkapallo, tennis) pelivälineen käsittelyn 	<ul style="list-style-type: none"> (esim. pesäpallo) pelivälineen käsittely: heittäminen, 	<ul style="list-style-type: none"> (esim. keil golf) leikinomai sovelluksia mahdollisu

	<ul style="list-style-type: none"> lippupallo) pelivälineen käsittely: kuljettaminen, syöttäminen, syötön vastaanotto, heitto/laukaus peliajatuksen kehittäminen, esim. hyökkäys pallollisena - liike pallottomana keskeiset säännöt viite- ja pienpelit 	<ul style="list-style-type: none"> monipuolistaminen: erilaiset lyönnit, lyönnin suuntaaminen keskeiset säännöt yksinkertaiset pelimuodot, viitepelit 	<ul style="list-style-type: none"> kiinniottaminen, syöttäminen ja erilaiset lyönnit keskeiset säännöt viite- ja pienpelit, esim. koulupesis 	n mukaan
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> pelivälineen käsittelyn monipuolistaminen, esim. suojaaminen peliajatuksen kehittäminen, esim. hyökkäys pallottomana pelinomaisia harjoitteita, pienpelejä ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> liikkuminen kentällä viite- ja pienpelit 	<ul style="list-style-type: none"> lyönnin suuntaaminen liikkuminen kentällä viite- ja pienpelit 	<ul style="list-style-type: none"> (esim. keil golf) leikinomaisia sovelluksia mahdollisu n mukaan
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> harhautukset peliajatuksen kehittäminen, esim. pallollisen puolustaminen tuomarointi 	<ul style="list-style-type: none"> sijoittuminen eri tilanteissa pelinomaisia harjoitteita, pienpelejä ja peliä tuomarointi 	<ul style="list-style-type: none"> sijoittuminen eri tilanteissa pelinomaisia harjoitteita ja peliä tuomarointi 	<ul style="list-style-type: none"> (esim. keil golf) perustaitojen harjoittelu mahdollisu n mukaan
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> pelaajien erilaiset roolit peliajatuksen kehittäminen, esim. pallottoman puolustaminen 	<ul style="list-style-type: none"> erilaiset pelimuodot, esim. kaksin-/nelinpeli pelinomaisia harjoitteita, pienpelejä ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> pelitaktiikkaa pelinomaisia harjoitteita ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> (esim. keil golf) perustaitojen harjoittelu mahdollisu n mukaan
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> peliajatuksen syventäminen 	<ul style="list-style-type: none"> pelinomaisia harjoitteita, pienpelejä ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> pelinomaisia harjoitteita ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> (esim. keil golf) perustaitojen harjoittelu

				mahdollisu n mukaan
--	--	--	--	------------------------

Suunnistus ja retkeily

	SUUNNISTUS JA RETKEILY
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • karttamerkit -> • kartan suuntaaminen ja lukeminen -> • erilaiset kartat • mittakaava • reitinvalinnan alkeet • ympäristökasvatus, esim. jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet • esim. karttaretket
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • liikkuminen lähimaastossa • koulun alueen hahmottaminen kartan avulla • maasto- ja piiloleikit
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • kompassin käytön alkeet • suunnassa kulkeminen • retkeilytiedot ja -taidot • esim. parisuunnistus koulun lähiympäristössä
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • kompassin käyttö • esim. maasto- ja katusuunnistus koulun lähiympäristössä
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • suunnistus- ja retkeilytaitojen soveltaminen

Talviliikunta

	LUISTELU JA JÄÄPELIT	HIIHTO
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • lähdöt, liu'ut, jarrutukset, käännökset, hypyt, pyörinnät • kaarreluistelu taaksepäin • pelivälineen käsittely: kuljettaminen, syöttäminen, syötön vastaanotto, laukaus • peliajatuksen kehittäminen, esim. hyökkäys pallollisena - liike pallottomana • leikkejä ja jääpelejä, esim. kaukalopallo • keskeiset jääpelien säännöt 	<ul style="list-style-type: none"> • hiihtotekniikoiden syventäminen perinteinen ja luisteluhiihto • suksihuolto • retki-/matkahiihto
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • peruluistelutaitojen edelleen kehittäminen • jääpelilajitaitojen soveltaminen peliin • peliajatuksen kehittäminen, esim. hyökkäys 	<ul style="list-style-type: none"> • perushiihtotaitojen edelleen kehittäminen • laskettelu ja lumilautailu

	<ul style="list-style-type: none"> pallottomana • pienpelejä ja erilaisia jääpelejä 	mahdollisuuksien mukaan
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • luistelutaitojen syventäminen, esim. taito-, muodostelma- ja matkaluistelu • peliajatuksen kehittäminen, esim. pallollisen puolustaminen • pienpelejä ja erilaisia jääpelejä 	<ul style="list-style-type: none"> • hiihto, laskettelu ja lumilautailu mahdollisuuksien mukaan
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • jääpelilajitaitojen syventäminen • peliajatuksen kehittäminen, esim. pallottoman puolustaminen • pelinomaisia harjoitteita ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> • hiihto, laskettelu ja lumilautailu mahdollisuuksien mukaan
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • peliajatuksen syventäminen • pelinomaisia harjoitteita ja peliä 	<ul style="list-style-type: none"> • hiihto, laskettelu ja lumilautailu mahdollisuuksien mukaan

Vesiliikunta

	VESILIIKUNTA	
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit ja -pelit, esim. vesipallo • rintauinti • matkauinti • vesipelastus: apuvälineiden käyttö 	
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit ja -pelit • kylkikäännös • starttihyppy • vesipelastus: pelastushyppy, kuljetustavat • kansainvälinen 200 metrin uimataitotesti 	
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit ja -pelit • uintitekniikoiden vahvistaminen: krooliuinti, selkäkrooli, rintauinti • mahdollisuuksien mukaan esim. vesipelastustaitojen syventäminen, kuntouinti, taitoui uimahypyt 	
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit ja -pelit • uintitekniikoiden vahvistaminen: krooliuinti, selkäkrooli, rintauinti • mahdollisuuksien mukaan esim. vesipelastustaitojen syventäminen, kuntouinti, taitoui uimahypyt 	
9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • vesileikit ja -pelit • uintitekniikoiden vahvistaminen: krooliuinti, selkäkrooli, rintauinti • mahdollisuuksien mukaan esim. vesipelastustaitojen syventäminen, kuntouinti, taitoui uimahypyt, vesiaerobic • kansainvälinen 200 metrin uimataitotesti 	

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hypyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmien merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunnille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatteita

6.17 Kotitalous

Tehtävä

Kotitalousopetuksen tarkoituksena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön taitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Oppilaassa pyritään herättämään ja vahvistamaan myönteisiä asenteita kodin tehtäviin ja tasapuolista työnjakoa kohtaan. Tehtävänä on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta terveydestään, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Kotitalousopetuksen tehtävänä on luoda oppilaille mahdollisuuksia oppia ruoanvalmistusta sekä ruokaan ja ruokailuun liittyviä tapoja; kokea erilaisia maku- ja tunne-elämyksiä ruokiin ja ruoanvalmistukseen liittyvissä tilanteissa. Oppisisältöjen yhteydessä huomioidaan terveellisyys, turvallisuus, taloudellisuus ja puhtaus.

Kotitalouden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyöhön muiden oppiaineiden kanssa ja soveltaa käytäntöön useiden eri alojen tietoa.

Oppimaan ohjaaminen

Kotitalouden opetuksen tulee perustua käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä oppilaan omien lähtökohtien huomioon ottamiseen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen. Oppiaineessa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muuttuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Opetusmenetelmät valitaan siten, että oppilaalla on mahdollisuus liittää opetettavat asiat omaan kokemuspohjaansa. Monipuolisten opetusmenetelmien on oltava mahdollisimman havainnollistavia, konkretisoivia ja motivoivia kotitalouden oppisisältöjä kohtaan. Monipuoliset opetusmenetelmät vaativat ajanmukaiset välineet, koneet ja laitteet kotitalousluokkiin, jotta opetusta voidaan toteuttaa vastaamaan oppilaan, jatkokoulutuksen ja yhteiskunnan tarpeita.

Työskentelytapoina kotitalouden opetuksessa korostuu käytännön työtaitojen harjoittelu. Taitoja harjoitellaan itsenäisesti, pareittain ja pienissä ryhmissä.

Kotitalousopetuksessa tulee olla myös mahdollisuus eriyttävään opetukseen hyvin heterogeenisten opetusryhmien kanssa.

Kotitalousluokissa pitäisi olla mahdollisuus tietotekniikan käyttöön mm. kotitalouden opetusohjelmien käyttämiseksi opetuksessa, ajankohtaisten teemojen ja tuotevalikoimien päivittämiseen sekä uusimman oppiainetta koskevan tiedon hakuun.

Oppimisympäristön kotitalouden opetuksessa tulee olla turvallinen, käytännöllinen, kodinomainen ja varustettu riittävällä ja ajanmukaisella välineistöllä sekä kalustolla.

Kotitalouden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyöhön muiden oppiaineiden kanssa ja soveltaa käytäntöön useiden eri alojen tietoa.

Kotitalousopetuksen oppimisympäristöä voidaan luontevasti laajentaa myös koulun ulkopuolelle (esim. tutustumiskäynnit).

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvaminen	Kotitalouden oppisisältöjen kautta ohjataan oppilasta kehittymään vastuuntuntoiseksi ja yhteistyökykyiseksi. Kotitalouden tunneilla kehitetään ja vahvistetaan luovuutta sekä opitaan nauttimaan esteettisyydestä.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Suomalaista tapa- ja ruokakulttuuria pyritään säilyttämään kalenterivuoden juhlien ja perinteisten suomalaisten ruokien avulla. Kansainvälisyyttä peilataan vertaamalla suomalaista tapa- ja ruokakulttuuria kansainväliseen tapa- ja ruokakulttuuriin.
Viestintä ja mediataito	Viestintä- ja mediataitojen osalta oppiaineessa korostuu oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaidot sekä heidän suhtautumisensa oppisisältöjä koskeviin median välittämiin tietoihin ja niiden sisällön kriittiseen arviointiin. </B
Osallistuva kansalainen ja yrittäjyys	Kotitalouden tunneilla tutustutaan lähiseudun ammatteihin tai yrityksiin, jotka kuuluvat kotitalouden aihealueeseen
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Oppiaineen keskeisissä sisällöissä toistuu vastuun ottaminen ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta. Vastuun ottaminen ympäristöstä huolehtimiseen alkaa oman työskentelypaikan, ruoka-aineiden ja työvälineiden huolehtimisesta. Ympäristön viihtyvyyteen kiinnitetään huomiota hyvien tapojen ja katteen myötä. Oppilasta ohjataan omissa valinnoissaan huomioimaan sekä oma hyvinvointi että kestävä kehitys. </B
Turvallisuus ja liikenne	Kotitalousluokassa käytettävien koneiden ja laitteiden kautta omaksutaan turvallisuuteen ja teknologiaan liittyviä aihekokonaisuuksia. </B
Ihminen ja teknologia	Opetuksessa korostetaan oppilasta käyttämään tarkoituksenmukaisia ja turvallisia aineita, välineitä ja työtapoja. Ruoan turvallisuuteen liittyen oppilaalle opetetaan oikeita ruoansäilytysmenetelmiä, käsittelyä ja valmistusta. </B

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään myönteisten ihmissuhteiden, hyvien tapojen ja tasa- arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta
- ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä perustaitoja soveltaen tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestäväen kehityksen mukaisia työtapoja
- toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutukseen liittyviä ongelmia
- tiedostamaan kotiin ja perheeseen liittyvää kansallista kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden mahdollisuuksia ja haasteita kotitalouksien toiminnassa
- ylläpitämään myönteistä asennetta jatkuvaan oppimiseen ja muutoksen kohtaamiseen omassa arkielämässään ja kansalaisena toimiessaan
- tiedostamaan kotitaloustyön arvon elintason ja elämänlaadun osatekijänä
- ottamaan vastuuta omasta terveydestään ja taloudestaan, ihmissuhteistaan ja lähiympäristön viihtyisyydestä

Sisällöt

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

Ravitsemussuositukset ja terveellinen ruoka

- kouluikäisen ravinnon tarve, esim. varhaisaamiaisen ja kouluruokailun merkitys, ateria-ajat, kriittinen suhtautuminen suojaravintoaineita vähän sisältäviin ruokiin
- laihduttaminen ja siihen liittyvät riskit
- yleisimmät erityisruokavaliot (esim. diabeetikon ja keliakikon ruokavalio, laktoositon ruoka)

Ruoan laatu ja turvallisuus

- peruselintarvikkeet, niiden hankinta, käsittely ja säilytys
- elintarvikehygieniä

Perusruoanvalmistusmenetelmät

- ruoanvalmistusmenetelmien terveellisyys, rationaalisuus ja työturvallisuus
- terveellisten ja taloudellisten perusruokien valmistaminen (joka pojan/tytön keittotaito)
- keittiöhygieniä; siisteys ja järjestys ruoanlaiton yhteydessä

Aterioiden suunnittelu ja erilaiset ruokailutilanteet suomalaisessa ruokakulttuurissa

- ruokailutilanteen merkitys (arki ja juhla, kiireettömyys, esteettisyys, ateriyhteys)
- ruokavuosi: juhlat ja sesongit
- pöytätavat

Ruokakulttuurien muuttuminen

- kansainvälinen tapa- ja ruokakulttuuri
- teolliset elintarvikkeet ja valmisruoka

Perhe ja yhdessä eläminen

Kotitalouden ja monimuotoisten perheiden muuttuvat roolit ja tehtävät

- oma vastuu kodin tehtävistä, työnjako ja työn rationalisointi

- itsenäistymisen mukanaan tuoma vastuu

Tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä

- yhteisvastuu tehtävien hoidosta kotona ja koulussa
- tasapuolinen työnjako

Yksilöiden erilaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen, esimerkiksi

- erilainen pukeutuminen
- erilaiset ruokailutottumukset
- hienotunteinen suhtautuminen ruokaan liittyviin rajoituksiin

Perheenjäsenten vuorovaikutus ja ihmissuhteet

- kodin perinteet ja omien perinteiden luominen
- toisten huomioonottaminen: siisteys, kohteliaisuus, ystävällisyys, oman vuoron odottaminen
- suhteet isovanhempiin ja muihin sukulaisiin

Sosiaalinen vastuu ja välittämisen ilmapiiri

- ristiriitatilanteiden ratkaiseminen
- läheiset nuoren tukijoina
- läheisistä, vanhuksista ja sairaista huolehtiminen
- huomaavaisuudet, kutsut ja kiitokset

Hyvät tavat, tapakulttuuri ja kodin juhlat

- hyvät ruokailutavat kotona, koulussa ja ravintolaruokailussa
- kielenkäyttö osana tapakasvatusta, teitittelyn oppiminen sitä vaativissa tilanteissa
- käyttäytyminen erilaisissa tilanteissa ja juhlissa kodin ulkopuolella

Lapsi perheessä

- kotitapaturmat ja niiden estäminen
- terveystottumusten kehittäminen
- käyttäytymisen ja esimerkin vaikutus
- lastenkaitsojan tehtävät ja vastuu

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

Oman rahankäytön suunnittelu ja rahan, ajan ja energian vastuullinen käyttö

- hintatietoisuus

Kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet

Tuotteiden ja palvelujen ja palvelujen hankinta ja käyttö, viisas kuluttaminen

- pakkaus- ja tuotetiedot

Kulutuksen ympäristövaikutukset

Koti ja ympäristö

- asunnon ja tekstiilien hoito
- asumisen vaihtoehdot ja asunnon toimivuus
- terveellinen, turvallinen ja viihtyisä asumisympäristö, lähiympäristön hoito
- kotitalouden jätehuolto
- kotitalouskoneiden ja kodin laitteiden valinta ja käyttö
- esteettiset arvot
- puhdistusaineiden ja siivousvälineiden valinta ja käyttö, vuoteenhoito
- ergonomia

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itsenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa.

Käytännön työtaidot

Oppilas

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuosituksien huomioon ottaen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä
- osaa toimia ympäristöä säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta.

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta
- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oman rahankäyttösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kaikkiin kotitalouden osa-alueisiin. Oppimista arvioidaan teoria- ja käytännön kokeiden sekä jatkuvan havainnoinnin avulla. Arvioinnissa käytetään myös oppilaiden itse-, pari- ja ryhmäarviointia. Arvioinnin kohteina ovat käytännön toimintataidot, tiedonhankinta- ja tiedonkäsittelytaidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.

6.18 Oppilaanohjaus

Tehtävä

Oppilaanohjauksen avulla tuetaan oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen avulla edistetään koulutyön tuloksellisuutta, lisätään oppilaan hyvinvointia koulussa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Oppilaanohjauksessa kiinnitetään huomiota erityisesti inhimilliseen kasvuun, jonka yhtenä keskeisenä osana on luonteen kasvu ja itsetunnon vahvistuminen

Kristillisestä arvopohjasta käsin oppilaita opetetaan kunnioittamaan ahkeruutta ja tunnollista

työn tekemistä. Oppilaita opetetaan vastuuseen, joka käsittää myös vastuun yhteiskunnasta, ympäristöstä laajasti ajatellen ja kaikkien maailman kansojen hyvinvoinnista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen merkitys. Oppilaita ohjataan ymmärtämään myös palvelemisen merkitys.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tuetaan oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

Yleinen jatko-opintokelpoisuus nähdään myös oppilaan henkisenä kypsyytinä, johon liittyy realistinen kuva omista rajoituksista ja mahdollisuuksista, terve itsetunto sekä halu itsensä jatkuvaan kehittämiseen, *elinikäiseen oppimiseen*. Tämän toteutuminen edellyttää terveen minäkuvan muodostumista ja *tasapainoista* kasvua persoonallisuuden eri alueilla.

Oppimaan ohjaaminen

Oppilaanohjauksessa kannustetaan oppilasta itsearviointiin ja omatoimisuuteen. Ohjataan kriittisesti pohtimaan omia kykyjään ja tunnistamaan omat vahvuutensa sekä lisäämään itsetuntoa ja itsetuntemusta. Vaihtelevien ja monipuolisten työskentelytapojen avulla pyritään lisäämään elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Aihekokonaisuudet

Ihmisenä kasvamine	Oppilaanohjauksen tunneilla opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia ja heikkouksia sekä löytämään omaan oppimistyyliin soveltuvia opiskelutaitoja. Tunneilla pyritään vahvistamaan oppilaan realistista itsetuntemusta ja luomaan näin vahva perusta ammatin- ja jatkokoulutusvalinnoille.
Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys	Tehdään tutuksi omaa kulttuuria ja juuria ja opitaan arvostamaan niitä. Lisätään suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Pyritään hahmottamaan työn historiaa ja merkitystä eri kulttuureissa ja eri aikakausina. Tutustutaan opinto- ja työmahdollisuuksiin ulkomailla.
Viestintä- ja mediataidot	Opetellaan työn hakemista, hakemusten kirjoittamista, puhelinkäyttäytymistä ja viestintävälineiden käyttöä eri tilanteissa. Harjoitellaan opiskelussa ja työelämässä tarvittavia suullisen ja kirjallisen raportoinnin tapoja. Opetellaan kriittistä ja vastuullista suhtautumista mediaan ja mainontaan ja korostetaan omaa vastuuta erilaisten tietolähteiden käytössä.
Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Tutustutaan erilaisiin elinkeinoihin ja yrittäjyyteen ja perehdytään yrittämisen etuihin, haittoihin ja riskeihin. Tutustutaan yhdistys- ja järjestötoimintaan sekä vapaaehtoistyön yksilölliseen ja yhteiskunnalliseen merkitykseen.
Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta	Tutustutaan aloihin ja ammatteihin, joissa voidaan vaikuttaa ympäristöön. Luodaan toimintamalleja, joilla omaa elämää voidaan viedä kestävä kehityksen suuntaan.

Turvallisuus ja liikenne	Työelämään tutustumisen (TET) ja yritysvierailujen yhteydessä perehdytään työturvallisuuteen ja opitaan ymmärtämään sen merkitys yksilön ja yhteiskunnan kannalta. Otetaan huomioon liikenneturvallisuus TET:ssa, opintokäynneillä, yritysvierailuilla ja muussa koulun ulkopuolisessa toiminnassa. Tutustutaan nuoria työntekijöitä koskeviin lakeihin.
Ihminen ja teknologia	Oppilaanohjauksen tunneilla käsitellään teknologian kehityksen vaikutuksia elinkeino-elämään ja ammattien kehitykseen. Opiskelussa käytetään apuna myös teknisiä apuvälineitä kuten tietokoneita, tv:tä, videoita, kameroita yms.

Arviointi

Oppilaanohjauksen tunnit muodostavat ohjauksen rungon, jota täydentää henkilökohtainen- ja pienryhmäohjaus. Lisäksi oppilaanohjauksen hyväksytysti suorittaminen edellyttää TET:n ja projektien asianmukaista hoitamista.

VUOSILUOKAT 1 – 2

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1–2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä osaltaan ehkäistä oppimisvaikeuksien syntymistä. Oppilasta ohjataan suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin. Työskentelytaitojen oppimisessa oppilasta ohjataan suunnittelemaan omaa työtään sekä asettamaan työlleen tavoitteita. Oppilasta ohjataan myös käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä. Itsearviointi on oppilasta tukevaa; se on osa oppilasarviointia.

Tavoitteet

Itsetuntemus

Oppilas

- oppii ikäkauttaan vastaavaan itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- harjaantuu itsearviointiin sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja puutteitaan

Opiskeluvalmiudet

Oppilas

- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä pyytämään apua ongelmatilanteissa
- oppii arvioimaan itseään myönteisesti, luottamaan omiin ideoihinsa, asettamaan itselleen realistisia tavoitteita, tutkimaan, kyselemään, ottamaan luottavaisesti haasteita vastaan ja tutkimaan innokkaasti uusia asioita, sopeutumaan muutoksiin ja käsittelemään saamaansa kritiikkiä

Työskentelytaidot

Perustyöskentelytaitoihin kuuluu, että oppilas

- osaa huolehtia työskentelyvälineistään
- huolehtii kotitehtävistään
- kykenee seuraamaan oppimistapahtumaa
- suoriutuu annetuista tehtävistä kykyjään vastaavasti
- opettelee yhteistyötä
- huolehtii oman työskentelypaikkansa siisteydestä
- arvostaa työntekoa sekä työn lopputulosta.

Hyvät työskentelytaidot saavuttanut oppilas

- osaa työskennellä keskittyneesti
- suhtautuu vastuullisesti työhönsä ja työn loppuunsaattamiseen
- ottaa vastuun omasta ja vähitellen myös toisen työskentelystä
- osallistuu aktiivisesti oppimistapahtumaan
- asettaa itselleen haasteita.

Mikäli oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta työskentelytaitoja, tämä vaikuttaa luokalta siirtymiseen eri oppiaineissa ilmenevässä osaamisessa. Työskentelytaidot ovat erityisen tärkeitä, koska niiden kerrannaisvaikutus on suuri.

Yhteistyötaidot

Oppilas

- oppii omien edellytystensä mukaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja

Tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppilas

- oppii pohtimaan omaa tulevaisuuttaan ikäkautensa edellytysten mukaan
- tutustuu erilaisiin ammatteihin (esim. vanhempien ammatit)

Henkilökohtainen ohjaus painottuu

- koululaiseksi kasvamisen haasteisiin
- työskentelytaitojen oppimiseen

Luokkamuotoinen ja pienryhmäohjaus painottuu

- työskentelytaitojen oppimiseen
- koulussa toimimisen oppimiseen (yhteiset pelisäännöt)
- vuorovaikutustaitojen oppimiseen, ryhmässä toimimisen harjoitteluun
- tiedonhaun alkeiden oppimiseen

VUOSILUOKAT 3- 6

Oppilaanohjaus toteutetaan vuosiluokkien 3-6 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilasta ohjataan myös nivelvaiheissa ja hänen tehdessään ainevalintoja. Oppilaanohjaus tukee oppilasta opiskelutaitojen kehittämisessä. Oppilasta ohjataan käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilasta ohjataan myös yhteistoiminnallisuuteen ja toisten huomioon

ottamiseen. Vuosiluokkien 3-6 aikana aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään.

Tavoitteet

Itsetuntemus

Oppilas

- oppii ikäkauttaan vastaavaan itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- harjaantuu itsearviointiin sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja puutteitaan

Opiskeluvalmiudet

Oppilas

- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä pyytämään apua ongelmatilanteissa
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan: oppii arvioimaan itseään myönteisesti, luottamaan omiin ideoihinsa, asettamaan itselleen realistisia tavoitteita, tutkimaan, kyselemään, ottamaan luottavaisesti haasteita vastaan ja tutkimaan innokkaasti uusia asioita, sopeutumaan muutoksiin ja käsittelemään saamaansa kritiikkiä
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyylit
- saa tukea ja ohjausta siirtyessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä

Työskentelytaidot

Oppilas

- huolehtii työskentelyvälineistään
- huolehtii kotitehtävistään
- suoriutuu anetuista tehtävistä kykyjään vastaavasti
- opettelee yhteistyötä
- huolehtii oman työskentelypaikkansa siisteydestä
- arvostaa työntekoa sekä työn lopputulosta
- osaa työskennellä keskittyneesti
- suhtautuu vastuullisesti työhönsä ja työn loppuunsaattamiseen
- ottaa vastuun omasta ja vähitellen myös toisen työskentelystä
- osallistuu aktiivisesti oppimistapahtumaan
- asettaa itselleen haasteita.

Yhteistyötaidot

Oppilas

- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja

Tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppilas

- oppii pohtimaan omaa tulevaisuuttaan ikäkautensa edellytysten mukaan
- tutustuu erilaisiin ammatteihin
- innostuu hankkimaan tietoa ympäröivästä yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä
- pohtii nivelvaiheissa tai ainevalintojen yhteydessä niiden vaikutusta tuleviin opintoihin

Henkilökohtainen ohjaus painottuu

- opiskeluvalmiuksien kehittämiseen, oppimaan oppimisen taidot
- oppimisvaikeuksien tunnistamiseen
- oman oppimistyylin tunnistamiseen
- työskentelytaitojen kehittämiseen
- itsenäisyyden ja vastuun ottamisen kehittämiseen

Luokkamuotoinen ja pienryhmäohjaus painottuu

- työskentelytaitojen kehittämiseen
- erilaisten opiskelumenetelmien kehittämiseen
- erilaisten oppimistyylien tunnistamiseen
- yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen
- erilaisiin ammatteihin tutustumiseen
- itsearviointitaitojen oppimiseen
- ainevalintojen ohjaamiseen

VUOSILUOKAT 7 – 9

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tuetaan oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

Perusopetuksen 7.–9. vuosiluokkien oppilaanohjaus järjestetään siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu

luokkamuotoisesta ohjauksesta yksilöllisiin kysymyksiin syventävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta työelämään tutustumisesta.

Oppilaalle järjestetään henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Oppilaalle järjestetään myös pienryhmäohjausta, jonka aikana hän oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta ohjataan ja tuetaan jatko-opiskeluvalinnoissa sekä ohjataan käyttämään opetus- ja työhallinnon sekä muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä.

Oppilaalle järjestetään työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle järjestetään mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia.

Oppilasta ohjataan ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluiden hyödyntämiseen tarjoamalla mahdollisuuksia käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa tiedonhankinnassa ja urasuunnittelussa.

Henkilökohtaisessa, pienryhmä- ja luokkamuotoisessa ohjauksessa perehdytään mm. kaupungin ylläpitämien verkko-ohjauspalveluiden käyttöön.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyylit
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan
- saa tukea ja ohjausta siirtyessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan myös muuttuvissa olosuhteissa
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

Henkilökohtainen ohjaus painottuu

7. ja 8. luokka

- uuteen oppimisympäristöön siirtymiseen
- oppimisen ja valinnaisaine-valintojen sekä opiskelun suunnittelun ohjaukseen
- opiskelutaitojen kehittämiseen ja itsetuntemuksen lisäämiseen.

9. luokka

- jatko-opintojen ja uravalinnan suunnittelun
- työelämään tutustumisen ohjaukseen
- itsetuntemuksen lisäämiseen.

Sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuva pienryhmäohjaus

painottuu 7 – 9 vuosiluokilla päätöksentekotaitojen kehittämiseen, itsearviointitaitojen ja itsetuntemuksen lisäämiseen ja vuorovaikutustaitoihin ohjaamiseen.

Luokkamuotoinen ohjaus

Oppilaanohjauksen prosessiluonteesta johtuen oppilaanohjauksen opetussuunnitelman sisältöjä käsitellään kaikilla vuosiluokilla. Luokkamuotoista ohjausta on 7. ja 9. luokalla 1 vuosiviikkotunti.

Sisällöt

- itsetuntemus ja ammatillinen kehitys

- kouluyhteisössä toimiminen, perusopetuksen rakenne, eteneminen ja oppilaan arviointi
- opiskelun taidot
- tulevaisuudensuunnittelu- ja päätöksentekotaidot
- työelämätietous, elinkeinorakenne ja ammattialat
- Suomen koulutusjärjestelmä
- jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen ja hakeutuminen jatko-opintoihin
- opiskelu ja työskentely ulkomailla
- ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelut
- tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä

Luokkamuotoisen ohjauksen painotukset 7. luokalla

- opiskelu yläasteella
- oppilaan arviointi
- perusopetuksen rakenne
- tietotekniikan perustaito
- opiskelutaidot, tiedonhankinta, suullinen ja kirjallinen raportointi (yhteistyö äidinkielen kanssa), ajanhallinta, oppimis- ja muististrategiat
- opiskelun merkitys persoonallisuuden kehittymisen, jatko-opintojen ja työelämän kannalta
- ammatit ja koulutusvaatimukset
- itsetuntemus, vahvuudet ja kiinnostus oman elämän suunnittelussa
- itsearviointitaidot
- lahjakkuuden lajit
- erilaiset oppimistyylit
- koulutusteiden alustava esittely

Luokkamuotoisen ohjauksen painotukset 9. luokalla

- päättötodistuksen ja opiskelutaitojen merkitys peruskoulun jälkeen
- yrittäjäyys, työelämä- ja ammattitietouden syventäminen
- työelämään tutustumisjakson suunnittelu ja ohjaus
- työelämän vuorovaikutustaidot
- laaja-alaisen pätevyyden ja jatkuvan koulutuksen merkitys tulevaisuuden työelämässä
- oppilaitoksiin tutustuminen
- päätöksentekotaidot ja itsearviointi
- yhteisvalintaan ohjaus
- yhteiskunnan neuvonta- ja ohjauspalvelut koulutukseen ja työhön hakeutumiseksi
- työnhaun taidot
- aktiivisen kansalaisen taidot, kunnan ja valtion päätöksenteko, kokoustaito (yhteistyö yhteiskuntaopin ja äidinkielen kanssa)
- opintojen rahoitus ja koulutuksen yhteiskunnalliset kustannukset
- kansainväliset koulutus- ja työmahdollisuudet
- oman koulutussuunnitelman laatiminen, urasuunnittelu

Suunnitelma työelämään tutustumisen järjestelyistä

Elinkeino- ja työelämään tutustumista on kaikilla vuosiluokilla. Sitä toteutetaan monipuolisesti ja monimuotoisesti erilaisia työskentelytapoja käyttäen ja se sisältää myös tietoa yrittäjäydestä ja tasa-arvosta työelämässä.

Tavoitteet

- työn arvostuksen lisääminen
- itsenäistymisen edistäminen ja vastuuseen kasvattaminen
- peruskoulun jälkeisen koulutusratkaisun selkiyttäminen
- itsetuntemuksen lisääminen ja opiskelumotivaation parantaminen

Vuosiluokat 1-2

Oppilaat tutustuvat erilaisiin ammatteihin, lähtökohtana esimerkiksi vanhempien ammatit. Eri ammattilaiset vierailevat luokassa ja/tai oppilaat tekevät työpaikkavierailuja.

Vuosiluokat 3-6

Tutustumista työelämään laajennetaan ja syvennetään. Eri ammattilaiset vierailevat luokassa ja oppilaat tekevät työpaikkavierailuja. Ammatit eri elinkeinoryhmissä ja yrittäjäyys.

Vuosiluokat 7-9

Seitsemäsluokkalaiset tutustuvat yhden päivän ajan koulun työntekijöiden töihin. Tämän työpäivän tavoitteena on ylhäällä mainittujen tavoitteiden lisäksi yhteisen vastuun lisääntyminen koulun viihtyisyydestä ja valmius oppia näkemään eri ammattiryhmien työn merkitys kouluyhteisössä.

Kahdeksannella vuosiluokalla oppilaat tutustuvat oman tai oppilastoverin vanhemman työhön 1-2 päivän ajan. Tutustumispäivä valmistellaan huolellisesti perehtymällä ko. ammattialaan etukäteen kirjallisuuden ja internetin avulla. Oppilas laatii esim. haastattelukysymykset työntekijälle. Tutustumispäivästä laaditaan raportti, joka esitellään muille oppilaille.

9. vuosiluokan syyslukukaudella on viikon mittainen työelämään tutustumisjakso, joka toteutetaan itse hankitussa ja koulun hyväksymässä työpaikassa. Oppilas on TET-jakson aikana selkeästi työssä. Hän toimii työpaikalla ikään kuin aikuisena aikuisten yhteisössä. Muut työntekijät opastavat ja auttavat häntä. Tilanne on sosiaalisesti kasvattava. Hän saa näkyvää ja hyödyllistä aikaan, mikä tarjoaa kokemuksia itsetunnon kehittymiseen. Työtehtävät ja niiden seuraukset virittävät vastuuseen. Samoin oman työn ja työpaikan toimien tulokset ovat nuorten arvioitavissa.

Työjaksoittain oppilas laatii kirjallisen raportin, josta hän keskustelee työntekijöiden kanssa työhön liittyvistä asioista. Tämä kehittää kriittisyyttä ja oppilas joutuu vertailemaan ja analysoimaan tietoa, arvioimaan tiedonantajia ja heidän vaikuttimiaan.

6.19 Valinnaiset oppiaineet

Koulun johtokunta päättää valinnaisten aineiden tarjonnasta ja laajuudesta lukuvuoden 2006 toimintasuunnitelmassa. Päätösten perusteella täydennetään opetussuunnitelmaa tarjolla olevien kurssien oppimäärillä. Aiemmin tehtyjen linjausten mukaan koulu tulee painottamaan valinnaisaineissa taito- ja taideaineita sekä mahdollisesti koulun arvopohjaan liittyen uskonnon, perhekasvatuksen ja diakonian syventäviä kursseja.

6.19.1 Kuvataide

Tavoitteet

Valinnaiskursseiden tarkoituksena on antaa oppilaalle lisävalmiuksia häntä kiinnostavalla

kuvataiteen alueella edellisten vuosiluokkien tavoitteita syventäen. Oppilasta ohjataan omien oppimis- ja ilmaisutyylien tunnistamiseen ja niiden hyödyntämiseen. Opetuksen tavoitteena on tarjota kiireetön ilmapiiri, jossa oppilas saa iloa työskentelystään. Kurssien tavoitteena on kehittää yksilön persoonaa kokonaisvaltaisesti. Opettaja voi valita seuraavista vaihtoehtoisista sisällöistä opetusryhmälleen sopivat kurssit.

Vaihtoehtoiset sisällöt:

1. Piirustus ja maalaus

Kurssilla harjoitellaan havaintojen kuvaamista eri piirustus- ja maalaustekniikoilla syventyen niihin; esim. akryylimaalaus, temperamaalaus, öljy maalaus, hiilipiirustus, kuivapastelli yms. Perehdytään eri tyyliin ja kuvasymboliikan käyttämiseen kuvataiteessa ja omassa kuvailmaisussa. Kehitetään omaa ilmaisua ja kuvataiteellista käsialaa.

2. Keramiikka ja kuvanveisto

Kurssilla käytetään erilaisia savia, valmistetaan keraamisia käyttöesineitä ja veistoksia. Tutustutaan erilaisiin saventyöstötekniikoihin: dreiijaamiseen, muottiin prässäämiseen ja valamiseen sekä käsinrakentamiseen. Opetellaan hallitsemaan saven työstämistä keramiikaksi.

3. Grafiikka

Kurssin lähtökohtana on piirtäminen. Jatketaan tutustumista erilaisiin piirtimiin ja tarkastellaan erilaisia piirtämiskäsialoja. Piirustukset toimivat grafiikan luonnoksina. Tutustutaan grafiikan eri menetelmiin: kohopainoon, syväpainoon ja laakapainoon.

4. Valokuvaus

Kurssilla tutustutaan valokuvauksen perusteisiin ja kameran käyttöön kuvallisen ilmaisun ja taiteen välineenä koulun mahdollisuuksien mukaan. Kuvataan filmille ja digitaalisesti. Opetellaan pimiötyöskentelyä: mustavalkofilmin kehittämistä ja mustavalkokuvien vedostamista. Tutustutaan digitaalivalokuvaustekniikkaan ja digitaaliseen kuvankäsittelyyn.

5. Media ja kuvaviestintä

Kurssilla opitaan videoelokuvan suunnittelua, tekemistä ja muokkaamista ja toimimaan suunnittelu- ja tuotantoryhmässä. Opitaan käyttämään valokuvan ja digitaalisen kuvan ilmaisukeinoja ja tekniikkaa omassa persoonallisessa ilmaisussa. Opitaan analysoimaan ja arvottamaan elokuvia ja valokuvia.

6. Taidehistoria

Kurssilla tutustutaan tietyn aikakauden (esim. historian opiskeluun integroiden) tyyliuntauksiin ja opitaan tuntemaan niiden tärkeimpiä taiteilijoita ja teoksia. Opitaan arvioimaan, tulkitsemaan ja analysoimaan taidetta tietyn aikakauden ja kulttuurin kuvastajana. Tehdään mahdollisuuksien mukaan vierailukäynti taidemuseossa ja opitaan taide elämää rikastuttavana tekijänä.

7. Arkkitehtuuri ja muotoilu

Kurssilla tutustutaan, tulkitaan ja arvioidaan arkkitehtuuria, tutustutaan suunnittelun periaatteisiin ja mahdollisuuksiin vaikuttaa ympäristöön. Tehdään ympäristö- ja tilateoksia sekä erilaisia pienoismalleja. Työskentelyssä käytetään erilaisia muotoilun ilmaisukeinoja.

6.19.2 Musiikki

YLEISTÄ

Valinnaiskursseiden tarkoitus on edistää oppilaiden harrastuneisuutta ja kiinnostusta musiikkiin. Kursseiden sisältöä ja vaikeustasoa on mahdollista muunnella kullekin ryhmälle sopivaksi. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden mahdollisuudet soveltaa jo aiemmin opittuja musiikillisia taitoja ja tietoja. Oppilaiden kiinnostusta ajankohtaiseen - etenkin hengelliseen - musiikkiin hyödynnetään oppimateriaalivalinnoissa. Esiintymistilaisuuksia järjestetään esim. koulun juhlien yhteydessä.

Laulu

Keskeiset sisällöt ja tavoitteet:

- Opettaa oikean äänenkäytön ja laulutekniikan perusteet sekä äänenhuollon merkitys. (Oppilaiden äänenmurrokseen liittyvät vaikeudet huomioidaan opetuksessa.)
- Antaa kokemus erilaisissa kokoonpanoissa laulamista – pienryhmät / kuoro / soololaulu.
- Tutustua sopivaan valikoimaan moniäänistä laulumateriaalia.
- Totuttaa mikrofonin käyttöön.
- Edistää hengellistä kasvua tukevan suhteen syntymistä musisointiin.
- Kurssi toteutetaan mahdollisuuksien mukaan osittain yhdessä yhtyesoitto-kurssin kanssa. Mahdollisuus esiintymiseen kurssin päätteeksi.

Yhtyesoitto

Keskeiset sisällöt ja tavoitteet:

- Vahvistaa yhtyesoitto-taitoja ja valittujen instrumenttien soiton hallintaa.
- Antaa mahdollisuus musisoida yhdessä valitussa kokoonpanossa – esim. populaarimusiikin yhtye / kamarimusiikkiryhmä.
- Ohjata oppilaita harjoittelemaan tavoitteellisesti ja pyrkimään musiikillisesti viimeistelyihin esityksiin.
- Laajentaa oppilaiden musiikillista osaamista eri tyyliin materiaaliin tutustumalla.
- Ohjata toimimaan vastuullisesti ja kannustavasti musisoivan ryhmän jäsenenä.
- Opettaa suojelemaan kuuloaan.
- Edistää hengellistä kasvua tukevan suhteen syntymistä musisointiin.
- Kurssi toteutetaan mahdollisuuksien mukaan osittain yhdessä laulukurssin kanssa. Mahdollisuus esiintymiseen kurssin päätteeksi.

Musiikkitieto

Keskeiset sisällöt ja tavoitteet:

- Tutustua musiikkiin liittyviin ilmiöihin ja musiikin historiaan monipuolisin tavoin. (Musiikin kuuntelu, laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta, tutustumis- ja konserttikäynti.)
- Laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemusta.
- Tutustua sopivalla tavalla musiikinteorian keskeisiin asioihin käytettävästä laulu- ja soittomateriaalista käsin.

- Opettaa konserttikäyttämistä ja tehdä tutustumiskäynti yhtye- / orkesteriharjoituksiin ja konserttiin.
- Tutustua ammattimuusikon työhön.
- Auttaa ymmärtämään musiikin merkitys hengellisessä työssä ja ihmisen omaa hengellistä kasvua tukevana asiana.

Klassinen musiikki

Keskeiset sisällöt ja tavoitteet:

- Tutustua länsimaisen taidemusiikin historiaan ja sen pääaikakausiin.
- Tutustua eri aikakausien suuriin säveltäjiin ja heidän tuotantoonsa.
- Tutustua orkesterisoittimiin ja soitinryhmiin, orkesteripartituuriin sekä orkesterin johtajan rooliin.
- Tutustua erilaisiin sointiväriin eri orkestrintivaihtoehtojen myötä.
- Lisätä kiinnostusta ja harrastuneisuutta klassista musiikkia kohtaan.
- Tutustua kirkkovuoden tapahtumiin liittyvään taidemusiikkiin.
- Työtapoina kuuntelu, soitto, laulu, tanssi, musiikkimaalaus ja tutustumiskäynnit.

Kansanmusiikki

Keskeiset sisällöt ja tavoitteet:

- Tutustua suomalaiseen kansanmusiikkiin ja kansantanssiin.
- Tutustua kansanmusiikin historian nimekkäimpiin pelimanneihin ja kansanmusiikkityyleihin.
- Opetella soittamaan joitakin kansansoittimia, esim. 5- tai 10-kielistä kannelta, jouhikkoa, yläsavelhuilua tai munniharppua.
- Valmistaa itse esim. yläsavelhuilu tai pajupilli.
- Oppia joitakin kansantansseja, esim. masurkka ja polkka.
- Tutustua kansanmusiikille tyypilliseen äänenkäyttöön ja laulutapaan.
- Tutustua uuteen kansanmusiikkiin, tämän päivän kansanmusiikkiyhtyeisiin ja valikoimaan suomalaisvaikutteista maailmanmusiikkia.
- Työtapoina kuuntelu, laulu, soitto, tanssi ja soittimen valmistaminen.

6.19.3 Tekstiilityö

Ompelu

Syvennetään koneompelun tietoja ja taitoja. Suunnitellaan ja valmistetaan joko yläosan tai alaosan vaate trikoosta tai kankaasta. Trikoo-ompelussa perehdytään saumurin käyttöön ja trikoon kaavoitukseen sekä sauma- ja huolittelurakenteisiin.

Kankaasta ommeltaessa opetellaan valmistamaan erilaisia helppoja yksityiskohtia, kuten paikkatasku. Opetellaan reunahuolittelutapoja, kuten muotokaitale ja vinoreunake. Opetellaan vetoketjun ompelu ja nappien ja napinläpien ompelu.

Lankatyöt

Syvennetään lankatöiden tietoja ja taitoja. Suunnitellaan ja valmistetaan erilaisia neule ja virkkaustöitä.

Neuletöissä opitaan pyöröneule, kaventaminen ja oikeisiin ja nurjiin silmukoihin perustuvia

neulepintoja.

Virkkaustöissä opitaan virkkaamaan ketjusilmukoihin, kiinteisiin silmukoihin ja pylväisiin perustuvia malleja.

Kankaankuviointi

Kuvioidaan kangasta erilaisilla kankaan painanta- ja värjäysmenetelmillä, applikaatiolla ja pistokirjonnalla.

Kankaankudonta

Perehdytään kankaan rakenteeseen kutomalla pieniä töitä kangaspuilla ja kankaankudontakehyksillä.

Erityistekniikat

Laajennetaan käsitöihin perehtymistä erityistekniikoiden avulla. Voidaan tehdä nauhoja, huovutusta, erilaisia pitsitekniikoita.

Lukuvuoden voi jakaa neljään eri kurssiin. Joka vuosi on yksi ompelu-, lankatyö-, kankaan kuviointi- ja kankaankudontakurssi. Jos tunteja ja kiinnostusta riittää, voi lisäksi olla erityistekniikoista täsmäkursseja. Näissä neljässä kurssissa pääpaino on tekstiilityön perustietojen ja -taitojen oppimisessa. Kurssit ovat riittävän pitkiä.

Kurssitarjonta voi kiertää kahden vuoden kierrolla, jolloin eri kursseille voi mennä missä tahansa vaiheessa. Jollekin kurssille meno ei edellytä jonkun toisen kurssin käyntiä. On mahdollista käydä myös kaikki kurssit.

Silloin ompelukursseina voi olla trikoovaatekurssi, jossa ommellaan t-paita (ja housut). Ompelukurssi alaosan vaatteelle ja ompelukurssi yläosan vaatteelle.

Lankatöistä voi olla neulontakurssi, virkkauskurssi ja esimerkiksi erityistekniikoista haarukkapitsi tai koukkuaminen.

Kankaankuviointinnissa voisi olla silkkipainanta-, solmubatiikki ja applikointikurssi tai silkkimaalaus-, pistokirjonta- ja tilkkutyökurssit.

Kankaankudonnassa voisi olla kangaspuilla kudottava poppana, matto ja kaulaliina sekä rinnalla kehyksessä kudottava kuvakudos, kaislaliina ja pannunalunen.

Erityistekniikoista voisi olla vanhoja tekniikoita esim. pirta- ja lautanauhat tai jo edellä mainitut haarukkapitsi, koukkuaminen, huovutus, olkityöt tai ajankohtaisia uusia työtapoja, jotka ovat ”muodissa” tai kursseja, jotka liittyvät jouluun, pääsiäiseen jne. Nämä kurssit ovat pituudeltaan lyhyitä ja toimivat motivoivina ja vaihtelua antavina kursseina, sekä uusia oppilaita houkuttelevina kursseina käsityön pariin.

6.19.4 Tekninen työ

Puu-, metalli-, muovi- ja elektroniikkatöiden valmistusta omien suunnitelmien mukaan. Tavoitteena on valmistaa tuotteita todelliseen tarpeeseen yksilöllisten vaatimusten mukaisesti.

6.19.5 Liikunta

Terve body – tavoitteena on lihaskunnan, ryhdin, hengitys- ja verenkiertoelimistön kunnon kehittäminen sekä harjoitusperiaatteiden tietäminen ja soveltaminen. Sisältönä kuntosaliharjoittelua, verryttely- ja venyttelyperiaatteita sekä hölkkä- ja rentoutusharjoittelua ja kuntoilun uusia suuntauksia.

Pallo hallussa – tavoitteena on rennon yhdessäolon, ilon ja virkistyneen ja kunnonkohennuksen lisäksi tutustua eri pallopelien taitoihin ja taktiikkaan. Sisältönä erilaiset joukkuepelit (jalka-, pesä- ja koripallo sekä sähly) ja mailapelejä (sulkapallo ja pingis).

7. OPPILAAN ARVIOINTI

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin, joilla on erilaiset tehtävät.

7.1 Arviointi opintojen aikana

Arvioinnin tehtävä

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on oppilaan oppimisen edistäminen. Sen tarkoituksena on vahvistaa oppilaan luottamusta itseensä oppijana ja tehdä oppimista näkyväksi.

Arviointi

- ohjaa ja kannustaa opiskelua
- kuvaa, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet
- lisää itsetuntemusta ja itsearvostusta
- auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään
- tukee oppilaan persoonallisuuden kasvua

Arvioinnin periaatteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja totuudenmukaista sekä perustua monipuoliseen näyttöön. Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa erilaisilla arviointitavoilla ja menetelmillä oppilas, opettaja ja huoltaja saavat monipuolisen kuvan oppilaan osaamisesta ja edistymisestä. Arvioinnin ja jatkuvan palautteen avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Palautteella pyritään myös tekemään oppimista näkyväksi ja osoittamaan oppijalle, miten hän voi selviytyä vaikeistakin tilanteista. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan kasvun ja kehityksen vaiheet ja pyritään kohdentamaan arviointi kulloinkin opiskeltavien asioiden ja oppilaan kehityksen kannalta olennaisiin kohtiin. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on

saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan. Joissakin oppiaineissa hyvän osaamisen kuvausten osa-alueita käytetään arvioinnin tukena myös nivelvaihetta edeltävillä vuosiluokilla silloin, kun ko. asia on lukuvuoden oppisisällöissä. Tästä huolimatta hyvän osaamisen kuvaukset ovat kokonaisuudessaan arvioinnin perusteena aina nivelvaiheissa.

Koulun arviointikäytännöt

Vuosiluokilla 1 - 3

- oppiaineita arvioidaan neliportaisella asteikolla.
- "Osaat erittäin hyvin" vastaa arvosanoja erinomainen ja kiitettävä.
- "Harjoittele paljon" vastaa arvosanoja kohtalainen ja välttävä.

Vuosiluokilla 4 - 9

- oppiaineita arvioidaan kuusiportaisella asteikolla sanallisesti tai numeroarvostelulla.

Arvosanojen kriteerit

Arvosana	Kriteeri
erinomainen (10)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee erinomaisesti oppiaineen kriteereiden edellyttämän tason • osaa soveltaa oppimaansa • osoittaa erityisen myönteistä asennetta oppiaineen aihepiiriä kohtaan • osallistuu tuntityöskentelyyn erittäin aktiivisesti • suorittaa vastuullisesti ja tunnollisesti tehtävänsä.
kiitettävä (9)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee vahvasti oppiaineen kriteereiden edellyttämän tason • osoittaa myönteistä asennetta oppiaineen aihepiiriä kohtaan • osallistuu tuntityöskentelyyn aktiivisesti • suorittaa tunnollisesti tehtävänsä.
hyvä (8)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista; joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittämällä • osoittaa yleensä myönteistä asennetta oppiaineen aihepiiriä kohtaan

	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuu tuntityöskentelyyn yleensä aktiivisesti • suorittaa yleensä tunnollisesti tehtävänsä.
tyytyttävä (7)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa osaamista, jota useimmat oppiaineen kriteerit edellyttävät • työskentelee yritteliäästi, mutta saattaa tarvita tukea • osallistuu tuntityöskentelyyn vaihtelevasti • suorittaa pääsääntöisesti tehtävänsä.
kohtalainen (6)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa joidenkin oppiaineen kriteerien edellyttämää osaamista • asennoituu yleensä passiivisesti • osallistuu tuntityöskentelyyn vaihtelevasti ja tarvitsee tukea • saattaa jättää tehtävänsä tekemättä.
välttävä (5)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • pyrkii oppiaineen tavoitteiden saavuttamiseen, vaikka pystyy osoittamaan vain jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista • asennoituu passiivisesti • osallistuu tuntityöskentelyyn heikosti • jättää usein tehtävänsä tekemättä.

Arvosanat 5-10 osoittavat oppiaineen hyväksytyä ja arvosana 4 oppiaineen hylättyä suorittamista. Hyväksytyen suorituksen raja on noin 25 % oppiaineen tavoitteiden edellyttämästä osaamisesta.

Todistuksissa käytetään numeroarvostelun lisäksi seuraavia lyhenteitä:

S = suoritettu hyväksytysti, E = erittäin hyvin suoritettu, O = osallistunut, K= kesken, H = hylätty.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositodistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, sen tavoitteista ja arvioinnista vuosittain vanhempainillassa syyskuun loppuun mennessä. Arvioinnin perusteet näkyvät myös koulun internet-sivuilla kokonaisuudessaan.

Arviointimenettelyt

	VÄLITODISTUS	LUKUVUOSITODISTUS	ITSEARVIOINTI
1. vuosiluokka	sanallinen välitodistus tai arviointikeskustelu	sanallinen lukuvuositodistus	X
2.	sanallinen välitodistus tai	sanallinen	X

vuosiluokka	arviointikeskustelu	lukuvuositolodistus	
3. vuosiluokka	sanallinen välitolodistus tai arviointikeskustelu	sanallinen lukuvuositolodistus	X
4. vuosiluokka	sanallinen välitolodistus tai arviointikeskustelu	sanallinen lukuvuositolodistus	X
5. vuosiluokka	- numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti seuraavissa aineissa: äidinkieli ja kirjallisuus, vieras kieli (A1 ja A2), matematiikka, biologia ja maantieto - käyttäytymistä ja muita aineita arvioidaan sanallisesti	numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti	X
6. vuosiluokka	numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti	numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti	X
7. – 9. vuosiluokat	- numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti	- numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti	X

Arviointikeskustelujen pitämisestä päättää luokanopettaja. Välitolodistuksen antamisen sijaan voidaan käydä arviointikeskustelu, jonka minimikesto on 20 minuuttia. Arviointikeskustelu käydään oppituntien ulkopuolella. Arviointikeskustelusta on ilmoitettava oppilaan huoltajalle viimeistään syyskuun loppuun mennessä ja se on käytävä 1.12.-15.2. välisenä aikana.

Arviointikeskustelussa on käytävä läpi arviointi kaikissa opiskeltavissa aineissa sekä käyttäytymisessä ja työskentelyssä. Arviointikeskustelun tukena voi olla myös oppilaan itsearviointi. Arviointikeskustelussa tulee huomioida kaikkien osapuolten näkemyksiä. Arviointikeskustelusta täytetään päivätty arkistoitava liiteosa, josta annetaan kopio huoltajalle. Jos arviointikeskustelua ei onnistuta pitämään, annetaan välitolodistus.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Perusopetusasetuksen 11 §:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta. Opetussuunnitelmassa tarkennetaan vuosiluokalle jättämisen käytäntöjä.

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia,

jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Hylätty arvosana voidaan korottaa jakson päätyttyä lukuvuoden aikana koulun määräämällä tavalla.

Jos suoritushenkilö annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksyty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia. Erillinen koe suoritetaan kesällä juhannusalusviikon tiistaina, ellei koulun johtokunta toisin määrätä.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11 §:n 3. momentin mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Jos oppilaalla on kaksi hylättyä arvosanaa perättäisistä kursseista, ne muodostavat etenemisesteen.

Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Jaksotodistuksia käytettäessä ei tarvita vuosiluokalta siirtomerkintää.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto –aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1–4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5–6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7–9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa tulee asettaa tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle. Käyttäytymisen tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon koulun kasvatukselle asetetut tavoitteet.

1. luokan välitodistuksesta lähtien 5. luokan välitodistukseen käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti. 5. luokan lukuvuositolodistuksesta lähtien 9. luokan välitodistukseen käytetään numeroarvostelua. Käyttäytymistä ei arvioida päättötodistuksessa, mutta käyttäytymisen arviointi voi olla liitteenä.

Käyttäytymisen arviointi vuosiluokilla 1-2

Käyttäytymistä arvioidaan neliportaisella asteikolla. Käyttäytymisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota alla oleviin asioihin:

Ystävällinen ja kohtelias käyttäytyminen	<ul style="list-style-type: none"> - hyvien tapojen noudattaminen, kiittäminen, tervehtiminen, kohtelias ja asiallinen kielenkäyttö - anteeksipyyttäminen ja -antaminen, oman erehdyksen myöntäminen, erimielisyyksien sopiminen - auttaminen, toisten ohjaaminen ystävällisesti ja kohteliaasti - hyvät ruokailutavat
Sääntöjen noudattaminen	<ul style="list-style-type: none"> - koulun sääntöjen noudattaminen, rauhoittuminen tunnin alussa, viittaaminen, paikalla pysyminen oppitunneilla, työrauhan ylläpitäminen - toisen fyysisen ja psyykkisen koskemattomuuden takaaminen, rehellisyys
Ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja tavaroista huolehtiminen	<ul style="list-style-type: none"> - ympäristöstä huolehtiminen - luokan ja koulun yhteisistä tavaroista ja välineistä huolehtiminen, - opettajan antamien tehtävien suorittaminen
Ryhmässä toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> - toisten huomioon ottaminen, heidän mielipiteidensä

	arvostaminen, toisten kuunteleminen - oman toiminnan ja käyttäytymisen hallinta ja säätely, vuoron odottaminen - vastuun kantaminen omasta osuudesta yhteisessä työssä, toisten työn arvostaminen, omien mielipiteiden ja oikeuksien puolustaminen rakentavasti - aktiivisuus ja osallistuminen
--	---

Käyttäytymisen arviointi ja kriteerit vuosiluokilla 3-9

3. luokalla käyttäytymistä arvioidaan neliportaisella asteikolla.
- "Osaat erittäin hyvin" vastaa arvosanoja erinomainen ja kiitettävä.
 - "Harjoittele paljon" vastaa arvosanoja kohtalainen ja välttävä.

Arvosana	Kriteeri
Erinomainen (10)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • käyttäytyy esimerkillisesti ja ystävällisesti muita kohtaan. • on rehellinen. • auttaa mielellään ja oma-aloitteisesti muita. • luo ja ylläpitää työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä. • huolehtii ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja välineistä tunnollisesti ja oma-aloitteisesti. • noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja.
Kiitettävä (9)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • tulee toimeen muiden kanssa. • on rehellinen. • asennoituu myönteisesti koulutyöhön. • ylläpitää työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä. • huolehtii ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja välineistä tunnollisesti. • noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja.
Hyvä (8)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • tulee yleensä toimeen muiden kanssa. • on yleensä rehellinen. • huolehtii omalta osaltaan työrauhasta. • huolehtii pääsääntöisesti ympäristöstä ja yhteisistä tehtävistä ja välineistä. • noudattaa pääsääntöisesti sääntöjä ja hyviä tapoja.
Tyydyttävä (7)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • on usein vaikeuksissa muiden kanssa.

	<ul style="list-style-type: none"> • saattaa käyttäytyä vilpillisesti. • häiritsee työrauhaa. • suhtautuu välinpitämättömästi ympäristöön sekä yhteisiin tehtäviin ja välineisiin. • noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja vaihtelevasti.
Kohtalainen (6)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • on toistuvasti vaikeuksissa muiden kanssa. • käyttäytyy vilpillisesti. • laiminlyö ympäristöä sekä yhteisiä tehtäviä ja välineitä. • häiritsee työrauhaa usein. • suhtautuu välinpitämättömästi sääntöihin ja hyviin tapoihin.
Välttävä (5)	Oppilas <ul style="list-style-type: none"> • ei tule toimeen muiden kanssa. • syyllistyy jatkuvasti rangaistaviin rikkomuksiin. • halveksii ja laiminlyö ympäristöä sekä yhteisiä tehtäviä ja välineitä. • estää muiden työskentelyn. • ei välitä säännöistä eikä hyvistä tavoista.

Oppilaan itsearviointi

Oppilaan itsearviointi on osa oppilaan saamaa palautetta koulutyöskentelystään. Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin.

Itsearviointin tavoitteena on

- oppilaan itsetuntemuksen kasvun tukeminen
- opiskelutaitojen kehittäminen
- osallisuuden tunteen vahvistaminen

Itsearviointin avulla oppilas oppii

- tiedostamaan asetetut tavoitteet
- asettamaan opiskelulle tavoitteita
- tarkastelemaan ja säätämään oppimisprosessiaan
- asettamaan tavoitteita työskentelylle
- tunnistamaan omaa edistymistään
- tiedostamaan menestymistään tukevia ja estäviä seikkoja

Itsearviointin harjoittelu aloitetaan jo ensimmäisellä vuosiluokalla ja sitä tehdään kaikilla vuosiluokilla vähintään opetussuunnitelman liitteenä olevan arviointisuunnitelman mukaisesti. Oppilaan ikätasosta ja arviointikerran tavoitteesta riippuen arviointin kohteena voi olla jokin yksittäinen tai muutama oppimisen, käyttäytymisen tai työskentelyn osa-alue tai laaja-alaisesti opinnoissa eteneminen.

Itsearviointin on tärkeää, että sekä opettaja että oppilas tietävät mitä, miten ja miksi arvioidaan ja miten saatu tieto jatkossa hyödynnetään. Opettaja antaa tietoa oppimisen tavoitteista, ohjaa oppilaan itsearviointia ja antaa säännöllisesti palautetta myös itsearviointitaitojen kehittymisestä. Itsearviointin toteuttamista varten koululle on koottu erilaisia ja eri luokka-asteille tarkoitettuja valmiita arviointimalleja, joita opettaja voi käyttää

harkintansa mukaan tai opettaja voi järjestää arviointia kulloinkin arvioinnin tavoitteeseen sopivalla tavalla. Itsearviointiin välineenä voidaan käyttää myös portfolioa tai kasvun kansiota.

Itsearviointi tehdään vähintään kerran lukukaudessa eli kahdesti lukuvuodessa. Vuosiluokilla 7 - 9 se voidaan tehdä esimerkiksi oppilaanohjauksen yhteydessä. Itsearvioinnissa päähuomio kohdistuu oppilaan käyttäytymiseen sekä oppimis- ja työskentelytaitoihin ja niiden kehittymiseen. Itsearviointilomake lähetetään huoltajan allekirjoitettavaksi. Lisäksi opettajat voivat teettää itsearviointia oppiaineiden tavoitteiden ja tarpeiden mukaisesti. Itsearviointilomakepohja on todistuslomakkeiden yhteydessä.

Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Sellaisen oppilaan, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen, lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla. Tällöin arviointimenettelyt kirjataan HOJKS:iin.

HOJKS-oppilaan arvioinnissa voidaan käyttää erillisiä liitteitä. Jos muuta kuin oppiaineiden tavoitteita on yksilöllistetty (esimerkiksi käyttäytyminen, työskentely), käytetään niiden arvioinnissa erillistä liitettä. Liitteiden määrä merkitään lisätietoihin.

Numeroarvostelussa merkitään tähti numeron eteen (*X). Sanallisessa arvioinnissa merkitään tähti suoritettu hyväksytysti tai hylätty eteen (*S tai *H). Lisätietoihin merkitään seuraava tieto: * Arviointi perustuu yksilöllisesti asetettuun oppimäärään (HOJKS).

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan henkilökohtaisessa opintojen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan

kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito. Oppilaan arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

Maahanmuuttajaoppilaiden arvioinnissa ja arvostelussa noudatetaan pääsääntöisesti koulun yleisiä arvioinnin periaatteita ja menetelmiä. Tarvittaessa puutteellisen opetuskielen taidon vuoksi todistuksessa voidaan antaa hyväksytty/hylätty -merkintä, sanallinen arvio ja/tai osallistumismerkintä niissä oppiaineissa, joiden arvosteluun numeroin ei ole perusteita. Kielitaidon karttuessa siirrytään luokassa yleisesti käytettyyn arviointimenettelyyn. Vieraskielisen oppilaan mahdollisesta oman äidinkielen opetuksesta annetaan merkintä todistukseen.

7.2 Päättöarviointi

Arvioinnin tehtävä

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Arvioinnin periaatteet

Päättöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päättöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8–9. Päättöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8).

Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Päätösarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päätösarvioinnin kriteereihin.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa arvioidaan suomi äidinkielenä tai suomi toisena kielenä oppimäärä. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päätösarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittää valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Alle kahden vuosiviikkotunnin syventävät sekä soveltavat valinnaiset opinnot arvioidaan asteikolla E = erittäin hyvin suoritettu, S = suoritettu hyväksytysti, H = hylätty. Erittäin hyvin suoritettu syventävä valinnainen aine voi korottaa kyseisen oppiaineen päätösarvosanaa. Suorituksen täytyy tällöin olla vähintään kiitettävä.

Yhteisen aineen päättyessä 7. vuosiluokalla, se arvioidaan päätösarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Arvosana siirtyy sellaisenaan päätötodistukseen, elleivät alle kahden vuosiviikkotunnin syventävien valinnaisten opintojen arvioinnit korota päätösarvosanaa.

7.3 Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

Lukuvuositodistus

Välitodistus

Erotodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Todistus annetaan oppilaalle todistuksen virallisena antopäivänä (ei koskaan etukäteen). Mikäli oppilas/ huoltaja ei hae todistusta, se voidaan toimittaa virallisen todistuksen antopäivän jälkeen erikseen sovittavalla tavalla tai postitse. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erotodistuksen allekirjoittaa luokanvalvoja, opettaja tai rehtori.

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan.

Lisätietoihin merkitään esimerkiksi tiedot: HOJKS, stipendit ja liitteiden kappalemäärä.

1.-2. luokan välitodistus

- Kaikissa aineissa merkitään oppiaineen perään S (suoritettu hyväksytysti) tai H (hylätty).
- Arviointi on neliportainen äidinkieli ja kirjallisuudessa sekä matematiikassa. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia.
- Muissa oppiaineissa riittää merkintä S tai H, jota voi halutessaan täydentää sanallisesti.
- Myös käyttäytyminen arvioidaan neliportaisesti. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.

osaat erittäin hyvin			harjoittele paljon
☐	☐	☐	☐

- "Osaat erittäin hyvin" vastaa arvosanoja erinomainen ja kiitettävä.
- "Harjoittele paljon" vastaa arvosanoja kohtalainen ja välttävä.

1.-2. luokan lukuvuositodistus

- Kaikissa aineissa merkitään oppiaineen perään S (suoritettu hyväksytysti) tai H (hylätty).
- Arviointi on neliportainen äidinkieli ja kirjallisuudessa sekä matematiikassa. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia.
- Muissa oppiaineissa kirjataan merkintä S tai H. Lisäksi muiden oppiaineiden arviointia on täydennettävä sanallisesti ainakin työskentelyn osalta.
- Käyttäytyminen arvioidaan neliportaisesti. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.
- 2. luokan lukuvuositoludistuksessa äidinkieli ja kirjallisuudessa ja matematiikassa arvioinninperusteena käytetään opetussuunnitelman nivelvaiheisiin kirjattuja 2. luokan hyvän osaamisen kriteerejä.

3.luokan välitodistus

- Kaikissa aineissa merkitään oppiaineen perään S (suoritettu hyväksytysti) tai H (hylätty).
- Arviointi on neliportainen kaikissa aineissa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia.
- Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.
- Käyttäytyminen arvioidaan neliportaisesti vuosiluokkien 3-9 kriteereiden mukaisesti. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.

osaat erittäin hyvin				harjoittele paljon
☐	☐	☐	☐	

- "Osaat erittäin hyvin" vastaa arvosanoja erinomainen ja kiitettävä.
- "Harjoittele paljon" vastaa arvosanoja kohtalainen ja välttävä.

4.luokan välitodistus

- Tarkoitus on, että arviointi lähestyy 5. luokasta lähtien annettavaa numeroarvostelua.
- Kaikissa aineissa merkitään oppiaineen perään S (suoritettu hyväksytysti) tai H (hylätty).
- Arviointi on kuusiportainen kaikissa aineissa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.
- Käyttäytyminen arvioidaan kuusiportaisesti. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.

erin- omainen	kiitet- tävä	hyvä	tydyt- tävä	kohta- lainen	vält- tävä
☐	☐	☐	☐	☐	☐

4.luokan lukuvuositoludistus

- Tarkoitus on, että arviointi lähestyy 5. luokasta lähtien annettavaa numeroarvostelua.
- Kaikissa aineissa merkitään oppiaineen perään S (suoritettu hyväksytysti) tai H (hylätty).
- Arviointi on kuusiportainen kaikissa aineissa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia.
- Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti äidinkieli ja kirjallisuudessa, vieraassa kielessä, matematiikassa sekä ympäristö- ja luonnontiedossa.
- Muiden oppiaineiden arviointia on täydennettävä sanallisesti ainakin työskentelyn osalta.
- Käyttäytyminen arvioidaan kuusiportaisesti. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.

erin- omainen	kiitet- tävä	hyvä	tydyt- tävä	kohta- lainen	vält- tävä
☐	☐	☐	☐	☐	☐

- 4. luokan lukuvuositodistuksessa ympäristö- ja luonnontiedossa, musiikissa, kuvataiteessa, käsityössä sekä liikunnassa arvioinnin perusteena käytetään opetussuunnitelman nivelvaiheisiin kirjattuja 4. luokan hyvän osaamisen kriteerejä.

5. luokan välitodistus

- Numeroarvostelu annetaan välitodistuksessa seuraavissa aineissa: äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, vieras kieli (A1 ja A2) ja biologia ja maantieto. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia.
- Numeroarvostelua täydennetään tarvittaessa sanallisesti.
- Muissa aineissa merkitään oppiaineen perään S (suoritettu hyväksytysti) tai H (hylätty). Lisäksi oppiainetta arvioidaan kuusiportaisesti. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.
- Käyttäytyminen arvioidaan kuusiportaisesti. Arviointia voi halutessaan täydentää sanallisesti.

5.luokan lukuvuositodistus

- Kaikissa aineissa sekä käyttäytymisessä annetaan numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti.
- 5. luokan lukuvuositodistuksessa äidinkieli ja kirjallisuudessa, matematiikassa ja uskonnossa arvioinnin perusteena käytetään opetussuunnitelman nivelvaiheisiin kirjattuja 5. luokan hyvän osaamisen kriteerejä.

6.– 8. luokan väli- ja lukuvuositodistus ja 9. luokan välitodistus

- Kaikissa aineissa sekä käyttäytymisessä annetaan numeroarvostelu, jota täydennetään tarvittaessa sanallisesti.
- 6. luokan lukuvuositodistuksessa vieraassa kielissä, biologiassa ja maantiedossa, fysiikassa ja kemiassa sekä historiassa arvioinnin perusteena käytetään opetussuunnitelman nivelvaiheisiin kirjattuja 6. luokan hyvän osaamisen kriteerejä.

Arkistointi

Kaikki arvioinnit tallennetaan sähköiseen järjestelmään, mikäli mahdollista. Päättötodistukset arkistoidaan kouluilla pysyvästi. Arkistointi suoritetaan oppilaan syntymävuoden mukaan. Luokanvalvoja/ -opettaja kopioi todistukset ja arviointikeskustelun liiteosan, ja ne arkistoidaan kymmeneksi vuodeksi oppilaskorttien yhteyteen.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä. Päätösarviointi perustuu oppilaan osaamiseen vuosiluokilla 8 ja 9.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä-erinomainen) ja numeroin (5-10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Taito- ja taideaineista todistukseen merkitään oppilaan opiskelemien oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Taito- ja taideaineista opintojen laajuus merkitään viidenneltä vuosiluokalta alkaen. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä "valinnaiset opinnot", sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä "hyväksytty".

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon "muut valinnaiset aineet" alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä "hyväksytty".

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä "osallistunut". Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä "hyväksytty" vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, myös päättöarviointi voi olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta

Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä

Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

8. KOULUN TOIMINNAN ARVIOINTI

Koulun toiminta perustuu sen jatkuvalla dynaamisella kehittämisellä. Se puolestaan edellyttää arviointia, joka liittyy kiinteästi koulun toimintaan. Koulu luo seurantajärjestelmän, jolla se saa palautetta toiminnan tavoitteiden toteutumisesta ja joihin sisältyy jatkuva korjaus- ja kehittämistyö. Koulun itsearviointiin tehtävänä on koulun oman kasvatustoiminnan kehittäminen, koulun koko henkilökunnan sisäisen toiminnan kehittäminen, koulun ja sen lähiympäristön välisen yhteistyön kehittäminen sekä koulun tietämyksen lisääminen oppilaiden ja heidän vanhempiansa toiveista ja mielipiteistä.

Koulu arvioi omaa toimintaansa muun muassa pyytämällä vanhemmilta, oppilailta ja koulun kaikilta työntekijöiltä säännöllisesti palautetta koulun toiminnasta. Johtokunta käsittelee palautteen ja tiedottaa myös palautteen tulokset kouluyhteisölle. Vanhempainseminaarien yhtenä tavoitteena on koulun toiminnan arviointi ja arviointiin kouluttaminen. Koulu hyödyntää oppivan organisaation teoreettisia malleja. Yhteistoiminnallisen oppimisen käyttäminen asioiden käsittelyssä antaa mahdollisuuksia eri osapuolia hyödyntävän arviointipalautteen saamisen yhteisön käyttöön.

Koulun tulee vastata yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Koulun tulee olla omalta osaltaan yhteiskunnassa myönteisen kehityksen muutostekijä. Tämän vuosikymmenen haasteet kohdistuvat koulun kykyyn selviytyä taloudellisten resurssien uudelleenjaon edellyttämässä epävarmuudessa. Ratkaisut taloudellisiin ongelmiin löytyvät usein uusista innovaatioista, jotka eivät ole välttämättä lähtökohdiltaan taloudellisia. Koulun eri henkilöstöosapuolten resursseja tulee hyödyntää niin, että koulun perinteisesti eriytyneitä toimintoja tarkastellaan synergian onnistumisen kannalta ja tehdään tarvittavat toimet parantaviksi korjausehdotukset. Opetus- ja kasvatustyön vastuu tulee aina olla tehtäviin asianmukaisesti koulutetuilla henkilöillä.

Koulun toimintaa arvioidaan erityisin laatuksiteerein. Johtokunta määrittää laatuksiteerit. Tuloksena on parempaa oppimista, osaamista ja oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että kouluyhteisöstä kasvaa paikka, jossa oppilaat ja työntekijät viihtyvät, ja jossa arvostetaan tavoitteen mukaista työskentelyä, löydetään uusia innovatiivisia toiminnan tavoitteita edistäviä ratkaisuja, ja jossa syntyy kouluyhteisön eri osapuolten toimivaa yhteistyötä. Koulun organisaation joustavuutta ja tehokkuutta arvioidaan.

Arviointiin liittyy aina asennevaikutus. Koska arviointi on myös vallankäyttöä, tulee valtaa käyttää oikein. Johtokunnan ja opettajien tulee käydä oman vallankäyttönsä eettistä keskustelua ja arvioida vallankäytön erilaisia seurauksia.

Koulun itsearviointin tärkein kriteeri on opetussuunnitelman toteutuminen. Opetussuunnitelman toteutumisen lopullinen kriteeri on oppilas ja hänessä tapahtuneet muutokset. Siksi kirjoitettua opetussuunnitelmaa tulee tarkastella toteutuneena opetussuunnitelmana ja huomioida siitä saatu palaute. Kouluyhteisön kaikki palaute otetaan arvioinnissa huomioon. Johtokunnan tulee olla aktiivinen palautteen saamiseksi koulun kehittämiseen.

Koulun tavoitteena on opetuksen jatkuva kehittäminen. Samalla oppilaitoksesta kehittyy yhteisö, joka on avoin, orgaaninen, avarakatseinen ja monimuotoinen. Tällainen työyhteisö tekee yhteistyötä monien yhteisöjen kanssa, kykenee muuttumaan joustavasti ympäristön haasteiden mukaisesti, löytää uusia tavoitteita ja toimintasarkoja ympäristössään, tekee työtä jatkuvasti muuttuvissa olosuhteissa, epävarmuudessa ja jopa epäselvyydessä, toimii luovasti monimutkaisissa ja epäselvissäkin tilanteissa, on oppimiskykyinen organisaatio, joka kykenee arvioimaan ja kehittämään omaa oppimistapaansa, pystyy prosessoimaan informaatiota ja tietoa laajasti sekä muuntamaan informaation organisaation yhteiseksi tiedoksi, kehittää jatkuvasti uusia itsearviointin tapoja, ymmärtää, että jatkuva tiedollinen uudistuminen vaatii kaksisuuntaista kehitystä yhteisössä, erikoistumista ja integrointia. Koulu tarvitsee runsaasti yhteyksiä itsensä ulkopuolelle laadun jatkuvan kehittymisen edistämiseksi.

LIITTEET

Liite 1 Jyväskylän kristillisen koulun tuntijako

Liite 2 Oppilashuollon suunnitelma

Liite 3 Tietostrategia

Liite 4 Järjestysäännöt

JYVÄSKYLÄN KRISTILLISEN KOULUN TUNTIJAKO

LIITE 1

Oppiaine	1. lk	2. lk	3. lk	4. lk	5. lk	6. lk	7. lk	8. lk	9. lk	Yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	3	4	3	42
A-kieli		1	2	2	2	2	2	3	3	17
B-kieli							2	2	2	6
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	3	4	3	32
Ympäristö- ja luonnontieto	2	2	2	3						9
Biologia ja maantieto					2	1	2	3	2	10
Fysiikka, kemia					1	1	2	2	3	9
Terveystieto							1	1	1	3
Uskonto	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
Historia ja yhteiskuntaoppi					1	2	2	2	3	10
Musiikki	1	1	2	2	2	2	1			11
Kuvataide	1	1	2	2	2	2	2			12
Käsityö	1	1	2	2	2	2	3			13
Liikunta	2	2	2	2	3	3	2	2	2	20
Kotitalous							3			3
Oppilaanohjaus							0.5	0.5	1	2
Valinnaiset aineet							1	6	6	13
Yhteensä	19	20	23	24	25	25	31.5	31.5	31	230
Vapaaehtoinen A-kieli				(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	

JYVÄSKYLÄN KRISTILLISEN KOULUN OPPILASHUOLLON SUUNNITELMA LIITE 2

SISÄLTÖ

1. TAUSTAA.....	2
2. OPPILASHUOLLON TAVOITTEET JA PERIAATTEET.....	2
3. OPPILASHUOLTOTYÖ KOULUSSA.....	2
3.1 Oppilashuoltoryhmä.....	3
3.2 Oppilashuollon yhteistyö.....	3
3.3 Toiminta koulu yhteisön terveyden, hyvinvoinnin turvallisuuden edistämiseksi	4
3.4 Kouluterveydenhuolto.....	4
4. OPPILASKOHTAINEN TYÖ.....	5
4.1 Oppilaanohjaus.....	5
4.2 Nivelvaiheet.....	5
5. KÄYTÄNNÖN TOIMET ERI TILANTEISSA	
.....	6
5.1 Tukiopetus	
.....	6
5.2 Erityisopetus koulussa.....	7
5.3 Erityisopetukseen siirtäminen.....	7
5.4 Kiusaaminen.....	8
5.5 Oppilaan sairastuminen tai lievä tapaturma.....	9
5.6 Poissaolojen seuranta.....	9
5.7 Mielenterveyskysymykset.....	10
5.8 Tupakointi ja päihteiden käyttö.....	10
5.9 Oppilashuolto kurinpitörangaistuksen yhteydessä.....	11
6. KOULUN	
KRIISISUUNNITELMA.....	11
6.1 Vakava onnettomuus.....	11
6.2 Kuolemantapaus.....	12
6.3 Väkivalta	14
6.4 Lastensuojeluilmoituksen tekeminen.....	16
7. KOULURUOKAILU.....	17
8. KOULUMATKAT.....	17
9. KOULUN	
TUKIVERKKO.....	17
10. MENETTELYOHJEET ENSIAPU-JA SAIRASTUMISTAPAUKSISSA.....	18
11. OPPILASHUOLLON KEHITTÄMINEN.....	18

LIITTEET

- 1 Kiusaamistilanteen muistiomalli
- 2 Vastuun portaat -toimintamalli

1. TAUSTAA

Oppilaalla on perusopetuslain nojalla oikeus tarvitsemaansa oppilashuoltoon. Oppilashuollon avulla pyritään huolehtimaan oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen sekä oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamisesta. Oppilashuollolla pyritään edistämään välittämisen ja myönteisen vuorovaikutuksen kulttuuria kouluyhteisössä. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve oppimis- ja työympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä.

Kristillinen ajattelu korostaa kasvattajan vastuuta etsiä kasvatettavien parasta ja kohdella heitä ehdottoman ihmisarvon mukaisesti. Oppilashuoltotyössä korostuvat toiveikkaus, myönteiset tulevaisuuden tavoitteet sekä kaikkien osapuolten voimavarojen käyttöönotto yhteisten tavoitteiden pohjalta. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, lasten ja nuorten sekä heidän huoltajiensa kunnioittaminen sekä tiedonsaantia ja salassapitoa koskevat säädökset.

2. OPPILASHUOLLON TAVOITTEET JA PERIAATTEET

- oppilaan ihmisarvoa kunnioitetaan kaikissa tilanteissa
- tavoitteena on tunnistaa oppimisen esteet, ennaltaehkäistä niitä ja puuttua niihin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa
- oppilashuolto on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä tukea
- oppilashuolto on moniammatillista työtä, jota toteutetaan yhteistyössä kotien kanssa
- oppilaat saavat tarvitsemansa tuen ja avun edellytystensä mukaiseen oppimiseen ja kasvamiseen
- oppilaiden vanhemmat saavat tietoa lastensa koulutyöstä ja tukea omalle kasvatustyölleen
- opettajat saavat oppilashuoltoryhmältä tukea opetus- ja kasvatustehtäväänsä
- koulun ilmapiiri on avoin, myönteinen, kannustava ja tukea antava
- yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa on myönteistä ja sujuvaa

3. OPPILASHUOLTOTYÖ KOULUSSA

Oppilashuoltotyöhön osallistuvat kaikki kouluyhteisössä työskentelevät. Oppilashuolto kuuluu jokaisen opettajan perustyöhön ja opettaja ottaa huomioon oppilashuollolliset näkökohdat kaikessa työssään. Opettajilla on hyvä oppilaantuntemus ja paljon tietoa lapsen ja nuoren elämästä. Päivittäisellä läsnäololla hänellä on suuret vaikuttamismahdollisuudet lapsen ja nuoren terveen kehityksen ja arjessa selviytymisessä tukemiseen.

Opettajan huomattessa oppilashuollon tuen tarpeen hän ottaa yhteyttä oppilaan vanhempiin.

Vanhempien ja oppilaan kanssa yhteistyössä selvitetään oppilaan tilannetta ja suunnitellaan tarvittavat tukitoimet koulussa ja mahdollisesti koulun ulkopuolella. Opettaja voi pyytää tukeen koulun oppilashuoltoryhmää.

3.1 Oppilashuoltoryhmä

Koulussa toimii oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat rehtori, terveydenhoitaja, erityisopettaja ja yläluokilla opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa kuraattori, psykologi tai muu koulun ulkopuolinen asiantuntija. Oppilaan tai luokan asioita käsiteltäessä luokanopettaja tai luokanvalvoja on mukana ryhmässä. Oppilashuoltoryhmän kokonaistoiminnasta vastaa koulun rehtori ja kukin ammattihenkilö vastaa oman alansa asiantuntemuksesta. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti, vähintään kerran kuukaudessa.

Oppilashuoltoryhmän tavoitteena on koordinoida oppilashuoltotyötä. Se sisältää sekä ennaltaehkäisevää että korjaavaa toimintaa oppilaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Ryhmä vastaa yhdessä opettajien kanssa tukea tarvitsevien oppilaiden kasvatuksen ja opetuksen suunnittelusta ja seurannasta sekä koulunkäyntiin liittyvien tukitoimien järjestämisestä käyttäen hyväkseen jäsentensä ammattitietämystä.

Oppilashuoltoryhmä toimii yhteistyössä huoltajien ja kasvatuksesta vastaavien viranomaisten sekä hoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Oppilaita ja vanhempia informoidaan ennalta oppilashuoltoryhmän toimintakäytännöistä, ja yksittäisten oppilaiden asioiden käsittelyssä toimitaan pääsääntöisesti yhteistyössä huoltajien kanssa.

Mikäli kokouksista laaditaan muistio, on sitä sisällön luottamuksellisuuden vuoksi säilytettävä niin, ettei se ole asiaankuulumattomien saatavilla. Oppilaalla ja/tai oppilaan huoltajilla on oikeus tarkastaa muistiossa olevat itseään koskevat tiedot ja/tai saada niistä jäljennös. Oppilashuoltoryhmän toiminta on luottamuksellista, ja siinä on otettava huomioon, mitä tietojen saannista ja salassapidosta eri laeissa säädetään.

Oppilashuoltoryhmä toimii ensisijaisesti ennaltaehkäisevästi, mutta tarvittaessa se puuttuu nopeasti oppilaiden ongelmiin. Oppilashuoltoryhmän tavoitteena on työskennellä mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja laadukkaasti ottaen huomioon käytettävissä olevat resurssit ja avun tarve. Tarvittaessa suunnitellaan oppilaan opiskelu hänen henkilökohtaisten oppimisedellytystensä mukaisesti syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi.

Tarvittaessa oppilaan opiskelu suunnitellaan hänen henkilökohtaisten oppimisedellytystensä mukaisesti syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi. Oppilashuoltoryhmä tukee ja edistää koulu yhteisön myönteistä oppimisilmapiiriä sekä kodin ja koulun yhteistyötä. Ryhmä on tarvittaessa mukana pienryhmäoppilaiden valinnoissa ja kuudesluokkalaisten yläkouluun saattamisessa. Työnjako sovitaan ja kirjataan tapauskohtaisesti, samoin yhteydenpito koulun ulkopuolisiin tahoihin.

Oppilashuoltoryhmä toimii myös koulun kriisiryhmänä ja kehittää koulun toimintavalmiutta eriasteisten kriisitilanteiden varalle.

3.2 Oppilashuollon yhteistyö

Useimmissa oppilashuollon käytännön toiminnoissa aloitteen tekijänä toimii oppilaan opettaja, rehtori tai oppilaan huoltaja. Oppilaan huoltaja on aina ensisijainen yhteistyökumppani oppilasta koskevista asioista. Vanhemmat ovat mukana oman lapsensa asioiden käsittelyssä ja hoitamisessa heti oppilashuollon tarpeen ilmaantuessa. Opettajan on huolehdittava siitä, että huoltaja on tietoinen lapsensa oppilashuollon tarpeesta ja että hän tulee kuulluksi lastaan koskevista asioista lain edellyttämällä tavalla.

Opettajalla ja rehtorilla on mahdollisuus näiden menettelytapaohjeiden lisäksi aina pyytää neuvoa oppilasta koskevista ongelmissa kouluterveydenhoitajalta, koulupsykologilta ja oppilashuoltoryhmän jäseniltä.

Oppilashuollon yhteistyötahoja ovat kouluterveydenhuolto, kaupungin sosiaali- ja perhe- ja kriisityöntekijät.

Yhteistyön järjestämisessä aloitteen tekijänä voi toimia kuka tahansa yhteistyön osapuolista. Oppilashuoltoryhmässä päätetään tapauskohtaisesti vastuunjaosta, mikäli jonkin oppilaan kohdalla tarvitaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Erityisopettaja tukee oppilaita menestymään yleisopetuksessa edellytystensä mukaisesti ja ohjaa tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai koulun ulkopuolisen tuen piiriin. Erityisopettaja toimii luokanopettajien tukena oppilaita koskevista prosesseista.

Terveydenhoitaja huolehtii oppilaiden kasvun ja kehityksen seurannasta ja edistämisestä omalla erityisosaamisensa alueellaan.

Tarvittaessa koulupsykologi testaa ja tukee oppilaita yhdessä koulun muun henkilökunnan kanssa.

3.3 Toiminta koulu yhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Oppilashuoltotyön tavoitteena on ennaltaehkäisevän toiminnan korostaminen ja ongelmiin varhainen puuttuminen. Hyvä perusopetus on koulu yhteisön ja oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävää. Koulun opetusjärjestelyissä huomioidaan oppilashuollolliset näkökohdat, esimerkiksi riittävät opettaja-, erityisopettaja- ja kouluavustajaresurssit.

Terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa ovat myös erilaiset koko koulun tai luokittain järjestettävät juhlat, tapahtumat, retket, leirikoulut, teemapäivät ja tempaukset. Kaikki vuorovaikutuksen ja suhteiden parantamiseen sekä ilmapiirin kehittämiseen panostettu toiminta edistää hyvinvointia koulussa. Tässä yhteistyö ulkopuolisten tahojen, esim. seurakuntien lapsi- ja nuorisotyön kanssa on merkittävä tuki koulun omalle toiminnalle.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön (PL 29§). Koulussa on laadittu järjestyssäännöt (opetussuunnitelman liite 5), joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun sujumista ja sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt ovat esillä luokissa ja ne liitetään lukuvuosioppaaseen tiedoksi vanhemmille.

3.4 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on turvata jokaiselle oppilaalle mahdollisimman terve kasvu ja kehitys ja luoda perusta aikuisiän terveydelle ja hyvinvoinnille.

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu koulun terveydellisten olojen valvonta sekä oppilaiden terveydenhoito ja tarpeellinen erikoistutkimus. Kouluterveystarkastuksissa luodaan kokonaisnäkemys oppilaan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kehityksestä, toimintakyvystä, hyvinvoinnista sekä erityisen tuen tarpeesta. Terveystarkastuksissa otetaan huomioon huoltajien, oppilaan ja opettajien havainnot oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisen etenemisestä sekä tiedot oppilaan aikaisemmista terveystarkastuksista.

4. OPPILASKOHTAINEN TYÖ

4.1. Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen avulla tuetaan oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämän suunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee kykyihinsä ja kiinnostukseensa perustuvia opiskelua ja koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen avulla edistetään koulutyön tuloksellisuutta, lisätään hyvinvointia koulussa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Oppilaanohjauksessa kiinnitetään huomiota erityisesti inhimilliseen kasvuun, jonka yhtenä keskeisenä osana on luonteen kasvu. Oppilaita ohjataan myös kantamaan vastuuta omista toimistaan.

Luokanopettajat toteuttavat oppilaanohjausta eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteydessä itsetuntemuksen, opiskelunvalmiuksien, yhteistyötaitojen ja tulevaisuuteen suuntautumisen osalta.

4.2. Nivelvaiheet

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tuetaan opettajien, vanhempien ja opinto-ohjaajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

4.2.1. Ensimmäisen luokan oppilaat

- tulevien oppilaiden tiedot selvitetään ensisijaisesti vanhemmilta, mahdollisesti päivähoitolta ja neuvolasta
- ensimmäisen luokan oppilaat tutustuvat kouluun toukokuussa
- luokanopettajat painottavat myönteisen ilmapiirin syntymistä luokassa heti syyslukukauden alussa
- ensimmäisen luokan oppilaille nimetään kummioppilaat ylemmiltä luokilta
- vanhemmat perehdytetään koulun käytäntöihin
- erityisopettaja kartoittaa ensiluokkalaisten kouluvalmiuksia

- psykologi kartoittaa kouluvalmiuksia tarvittaessa

4.2.2. Koulun tai opettajan vaihtuminen

Opettajan vaihtuessa oleellisen tiedon siirtämisestä seuraavalle huolehditaan. Tiedon siirtymisen varmistaminen on rehtorin ja erityisopettajan vastuulla.

Oppilaan sopeutumiseen ja uuden koulun toimintakulttuuriin perehdyttämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

4.2.3. Seitsemännelle luokalle siirtyminen

Tavoitteena on tulevaisuudessa yhtenäinen perusopetus, jolloin kuudesluokkalaiset voisivat siirtyä seitsemännelle luokalle saman toimintakulttuurin sisällä. Nykyisessä järjestelmässä on Jyväskylän kaupungin kanssa tehty sopimus, jonka mukaan kuudesluokkalaiset voivat halutessaan jatkaa yhtenä ryhmänä yläkoulun puolella. Kuudesluokkalaiset saavat tukea aineenopetusjärjestelyyn siirtymisessä. Luokanopettaja huolehtii tarvittavan oppilasta koskevan tiedon siirtämisestä aineenopettajille. Oppilaille ja vanhemmille annetaan tietoa myös hakemisesta Jyväskylän kaupungin tarjoamiin yläkouluihin. Mikäli oppilas siirtyy seitsemännelle luokalle toiseen kouluun, hänelle pyritään järjestämään mahdollisuus tutustua uuteen kouluun.

4.2.4. Perusopetuksen päättyminen

Oppilaan siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin tuetaan opinto-ohjaajan, luokanvalvojan, oppilaan, huoltajien ja toisen asteen oppilaitosten välisellä yhteistyöllä. Oppilaalle ja hänen huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen jälkeisistä opiskeluvaihtoehdoista oppilaan ohjauksen opetussuunnitelman mukaisella tavalla. Opintojen suunnittelussa korostuu moniammatillinen yhteistyö toisen asteen oppilaitosten, työelämän ja työvoimatoimistojen kanssa. Opinto-ohjaajalla on vastuu tarvittavan moniammatillisen yhteistyön organisoinnista perusopetuksen puolesta.

Yhdeksännen vuosiluokan aikana järjestettävään arviointi- ja tavoitekeskusteluun osallistuu luokanvalvojan, oppilaan ja vanhempien lisäksi myös opinto-ohjaaja ja keskustelussa keskitytään oppilaan jatko-opintoja koskeviin kysymyksiin ja suunnitelmiin. Keskustelussa kartoitetaan mahdollista nivelvaiheen tuen tarvetta sekä sovitaan oppilasta koskevan tiedon siirtämisestä toisen asteen oppilaitokseen.

Eryistä huomiota kiinnitetään erityisopetuksen piiriin kuuluneiden oppilaiden siirtymiseen perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Oppilas saa tarvitsemaansa tukea sopivan opiskelupaikan valinnassa. Oppilasta koskevan tiedon siirtäminen perusopetuksesta uuteen oppilaitokseen tapahtuu yhteistyössä vanhempien kanssa. Nivelvaiheen tuesta erityistä tukea tarvitseville oppilaille vastaa opinto-ohjaaja yhteistyössä luokanvalvojan ja oppilashuoltoryhmän kanssa.

Mikäli oppilas ei suoraan perusopetuksen jälkeen sijoitu mihinkään toisen asteen oppilaitokseen, hänen ja hänen huoltajiensa kanssa keskustellaan muista mahdollisuuksista opintojen jatkamiseen sekä huolehditaan siitä, että oppilas ja hänen vanhempansa ovat tietoisia esim. työnvälitystoimiston opinto-ohjauspalveluista. Huoltajien kanssa sovitaan myös oppilasta koskevan tiedon siirtämisestä toisen asteen oppilaitokseen siinä vaiheessa, kun oppilas saa opiskelupaikan.

5. KÄYTÄNNÖN TOIMET ERI TILANTEISSA

5.1. Tukiopetus

Tukiopetus on oppilaalle annettavaa lisäopetusta, jonka tehtävänä on auttaa oppilasta menestymään opinnoissaan ja selviytymään oppimiseen liittyvistä vaikeuksista. Kun vaikeudet on havaittu, tukitoimiin ryhdytään mahdollisimman nopeasti.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta tekee ensisijaisesti oppilasta opettava opettaja, joka tavallisesti huolehtii tukiopetuksen antamisesta. Tukiopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille annetaan tietoa tukiopetuksen järjestämisestä. Tukiopetus on vapaaehtoista, mutta sovituilta tunneilta ei saa olla poissa.

Sille on ominaista tehtävien yksilöllisyys sekä ajan varaaminen oppilaan yksilölliseen tai pienessä ryhmässä tapahtuvaan ohjaamiseen.

Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella.

Tukiopetusresurssista päätetään vuosittain työjärjestyksen laatimisen yhteydessä. Pidetyt tukiopetustunnit kirjataan vuosittain erikseen sovittavalla tavalla.

5.2. Erityisopetus koulussa

Erityisopetus on yleisopetusta täydentävää, tukevaa tai korvaavaa opetusta. Erityisopetusta pyritään järjestämään oppilaalle, jolla on vaikeuksia oppimisessa, sopeutumisessa tai muissa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Erityisopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan selviytymistä omassa opetusryhmässään ja ennaltaehkäistä syrjäytymistä.

Erityisopetusta painotetaan alkuopetuksen luokilla, jotta oppimisvaikeuksia voitaisiin ennaltaehkäistä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Puheopetuksen tavoitteena on korjata artikulaatiovirheitä sekä tukea ja rohkaista puheilmaisua. Äänihäiriöt ja laajemmat kielelliset häiriöt ohjataan koulun ulkopuolelle hoitoon. Puheopetuksessa keskitytään ensimmäisen ja toisen luokan oppilaisiin. Oppilas tarvitsee puheharjoituksissa kodin tuen.

Erityisopetuksen antamisesta päättää koulun oppilashuoltoryhmä opettajien tai vanhempien aloitteen perusteella.

Osa-aikaisessa erityisopetuksessa olevalle oppilaalle tehdään tarvittaessa oppimissuunnitelma. Erityisopetusta annetaan ensisijaisesti äidinkielen, matematiikan ja englannin oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa.

5.3. Erityisopetukseen siirtäminen

Oppilas, jolla on runsaasti oppimis- tai muita kouluvaikeuksia, ohjataan koulupsykologin tai

perusterveydenhuollon kautta tarkempiin tutkimuksiin, joilla selvitetään oppilaan tarvitsema tuki ja mahdollinen erityisopetukseen siirtämisen tarve.

Jos oppilaalle ei voida antaa opetusta muuten, tulee oppilas ottaa tai siirtää erityisopetukseen. Silloin oppimäärät ja opetusjärjestelyt sekä tukipalvelut määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS), joka laaditaan oppilaalle opetussuunnitelman kohdan 4.5 mukaisesti. Erityisopetus edellyttää opiskelupaikkaa, -tilaa, -aikaa ja eri toimintoja koskevia päätöksiä sekä resurssien varaamista niiden toteuttamiseen. Erityisopetukseen siirretty oppilas voi opiskella integroituna yleisopetuksen ryhmässä. Mikäli opiskelu muun opetuksen yhteydessä ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, neuvotellaan oppilaan siirtymisestä kotikuntansa peruskoulun erityisopetuksen ryhmään.

Päätöksen erityisopetukseen siirtämisestä tekee koulun johtokunta asiantuntijoiden lausuntojen perusteella sekä huoltajia kuultuaan.

Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytystensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa.

Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Jos oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimäärä yksilöllistetään, mikä edellyttää erityisopetukseen siirtopäätöstä. Yksilöllistäminen voi koskea koko peruskoulun oppimäärää tai yksittäisiä oppiaineita.

Jos oppilaalla ei ole enää tarvetta erityisopetukseen, tehdään päätös hänen siirtämisestään yleisopetukseen.

5.4. Kiusaaminen

5.4.1. Ennaltaehkäisy

Kiusaamista pyritään koulussa ennaltaehkäisemään tehokkaasti yhteistyöllä oppilaiden, henkilökunnan, opettajien sekä tarvittaessa terveydenhuolto- ja sosiaaliviranomaisten kanssa. Kiusaamisesta ja sen erottamisesta muusta negatiivisesta toiminnasta sekä kiusaamisen ennaltaehkäisystä keskustellaan luokissa, opettajakokouksissa sekä vanhempainilloissa lukuvuosittain.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy luokassa

- luokan suunnittelemat säännöt kiusaamista vastaan luokan seinälle
- opettajan, erityisopettajan tai koulukuraattorin pitämät tunnit
- luokkahenkeä ja koulukiusaamista kartoittavat kyselyt
- ryhmäjakojen suunnittelut opettajajohtoisesti
- leikit ryhmäytyskeinoina
- sosiodraaman käyttäminen
- istumajärjestyksen muuttaminen tarpeen mukaan
- opettajan läsnäolo tuntien alussa ja lopussa
- opettajan omien esimerkkien käyttäminen
- oppilaiden tasavertainen huomioiminen

- ❑ positiivisen palautteen antaminen
- ❑ oppilaiden poissaolojen seuranta
- ❑ voimavarakeskeisyyden hyödyntäminen
- ❑ opettajan aktiivinen havainnointi luokassa
- ❑ aikuisen johtajuuden säilyttäminen luokassa

Kiusaamisen ennaltaehkäisy koulun toiminnassa

- ❑ aktiivinen välituntivalvonta
- ❑ monipuoliset toimintamahdollisuudet välitunneilla
- ❑ kaikki kiusaamistapaukset rehtorin tietoon
- ❑ rehtorilla hyvät suhteet oppilaisiin
- ❑ rehtori kokonaisvastuussa koulukiusaamisen loppumisesta
- ❑ tuki- sekä kummioppilastoiminnan käyttäminen
- ❑ koulun yhteiset tapahtumat

Kiusaamisen ennaltaehkäisy kodin ja koulun yhteistyönä

- ❑ lasten hyvinvoinnin seuranta kotona
- ❑ koulun säännöt oppilaiden koteihin
- ❑ oppilaan, opettajan ja vanhempien väliset arviointikeskustelut
- ❑ koulun ja kodin välillä yhteiset toimintatavat, joita käsitellään vuosittain vanhempainilloissa
- ❑ koteihin jaettavaan koulutiedotteeseen koulukiusaamisen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen malli
- ❑ toiminnalliset vanhempainillat
- ❑ luokkakohtaisesti järjestetyt vanhempainillat
- ❑ vanhempainiltoihin kiusaamisteema
- ❑ vanhempainiltoihin luennoitsija puhumaan koulukiusaamisesta

5.4.2. Kiusaamiseen puuttuminen

Kiusaamistilanteisiin ja muihin väriin tekoihin puututaan välittömästi ja tilannetta selvittämässä on yleensä kaksi aikuista. Kiusaamistilanteen selvittelystä tehdään selvittelymuistio (muistiomalli liitteenä). Kiusaamistilanteesta tiedotetaan aina molempien osapuolten koteihin ja tilannetta seurataan. Mikäli kiusaaminen jatkuu, pyydetään selvittelyyn mukaan lisäksi molempien osapuolten vanhemmat. Tarvittaessa kiusaamisasia otetaan koulun oppilashuoltoryhmän käsittelyyn. Lapsia ohjataan selvittämään tilanteet ja ottamaan vastuu teostaan esim. Vastuun portaat –toimintamallin avulla (liite 3).

Kiusaamiseen puuttuminen vaiheittain etenevänä prosessina

1. kiusaamistilanne
2. kiusaamistilanteen katkaisu
3. tieto kiusaamistilanteesta opettajalle, rehtorille ja/tai muulle henkilökunnalle
4. pääasiallisina kiusaamisen selvittelijöinä toimivat luokanopettajat
5. keskustelut kiusaajan ja kiusatun kanssa erikseen ja yhdessä
6. sopimuksen tekeminen
7. seuraamukset
8. yhteydenotto kotiin sekä vanhempien tapaaminen tarvittaessa (yhteydenotto tarvittaessa jo vaiheessa 4)
9. jatkosta sopiminen ja seuranta
10. tarvittaessa tuen, avun ja hoidon hakeminen viranomaisilta (perheneuvola, sosiaaliviranomainen, poliisi)

5.5. Oppilaan sairastuminen tai lievä tapaturma

Mikäli oppilas sairastuu kesken koulupäivän, asiasta ilmoitetaan huoltajalle, jonka kanssa myös sovitaan tarvittavista toimenpiteistä (huoltaja hakee oppilaan / oppilas saatetaan kotiin / oppilas voi lähteä yksi kotiin).

Jos oppilas joutuu lievän tapaturman uhriksi, otetaan yhteyttä huoltajaan ja sovitaan tarvittavista toimenpiteistä. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta ja oppilas tarvitsee terveydenhuoltohenkilöstön apua tai arviota hoidon tarpeesta, oppilas saatetaan koulusta terveydenhoitajan vastaanotolle tai terveystasemalle.

5.6. Poissaolojen seuranta

Luokanopettajat ja luokanvalvojat huolehtivat poissaolojen seurannasta oman luokkansa osalta. Oppilaan vanhempien tulee ilmoittaa oppilaan poissaolosta luokanopettajalle tai luokanvalvojalle mielellään ko. koulupäivän aamuna. Tästä käytännöstä tiedotetaan vanhemmille vanhempainillassa ja lukuvuosioppaassa. Mikäli opettaja ei saa tietoa oppilaan poissaolosta ja on syytä epäillä aiheetonta poissaoloa, opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan.

Aineenopettajat kirjaavat poissaolot oman oppiaineensa osalta kurssipäiväkirjaan. Jos on syytä epäillä oppilaan aiheetonta poissaoloa, aineenopettaja ilmoittaa poissaoloista luokanvalvojalle viipymättä. Tämän käytännön jatkamisesta tai muuttamisesta tarkoituksenmukaisemmaksi päätetään vuosittain opettajien lukuvuoden suunnittelukokouksessa.

Luokanopettaja tai luokanvalvoja keskusteleee luvattomista poissaoloista oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Tarvittaessa opettaja tuo asian oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi, joka päättää tarvittavista toimenpiteistä poissaolojen loppumiseksi.

5.7. Mielenterveyskysymykset

Mikäli opettaja on huolissaan oppilaan mielenterveydellisestä voinnista, hän keskusteleee asiasta viipymättä oppilaan huoltajan kanssa. Oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajan tai koulupsykologin vastaanotolle tilanteen tarkempaa kartoitusta varten.

5.8. Tupakointi ja päihteiden käyttö

Vuosiluokilla 1-6 luokanopettaja vastaa yhteistyössä kouluterveydenhoitajan kanssa oppilaille järjestettävästä ennaltaehkäisevästä päihdeopetuksesta oppilaan ikätason mukaisesti. Vuosiluokilla 7-9 päihdekasvatuksesta vastaa terveystiedon opettaja yhteistyössä luokanvalvojan, terveydenhoitajan ja oppilaanohjaajan kanssa.

Tupakointi ja päihteiden käyttö on ehdottomasti kielletty koulussa. Tupakoinnista ja päihteiden käytöstä tai niiden epäilystä keskustellaan oppilaan kanssa ja ilmoitetaan huoltajalle. Tarvittaessa asiaa käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja päätetään mahdollisista jatkotoimista.

Oppilaan päihde-epäily

- Jos epäilet oppilaan olevan päihteiden vaikutuksen alainen, poista hänet luokasta ja hälytä itsellesi apuvoimia, jotta hän ei karkaa. Pyydä paikalle rehtori, erityisopettaja, terveydenhoitaja tai psykologi.
- Toisen aikuisen saavuttua paikalle oppilas viedään terveydenhoitajan huoneeseen, kansliaan tms. paikkaan ja asiasta keskustellaan, mikäli oppilas siihen pystyy (mitä on nautittu, mistä on saatu yms.)
- Vanhemmat kutsutaan koululle hakemaan lapsensa pois. Valvonta jatkuu vanhempien tulon asti. Vanhemmat huolehtivat lapsesta jatkossa, muutoin otetaan yhteys sosiaalityöntekijään tai koulukuraattoriin.
- Jos oppilas on väkivaltainen tai muutoin ei hallittavissa, kutsutaan poliisi.
- Alle 18-vuotiaasta tehdään aina lastensuojeluilmoitus, josta kopio toimitetaan rehtorille arkistoitavaksi.

Oppilas kertoo toisen oppilaan päihde-epäilystä

- kertojan nimettömyys taataan, mikäli hän sitä pyytää
- pyydetään epäiltyä oppilasta keskustelemaan kahden oppilashuoltoryhmän jäsenen kanssa
- jos epäily osoittautuu aiheelliseksi, edetään edellä mainitusti

Huoltaja kertoo oppilaan päihdeidenkäytöstä

- huoltajaa pyydetään varaamaan aika oppilaalle terveydenhoitajan tai koululääkärin vastaanotolle ja ohjataan huumetesteihin, jos katsotaan aiheelliseksi
- huoltajan kanssa yhdessä sovitaan tuen ja mahdollisesti hoidon tarve tapauskohtaisesti

Päihtynyt huoltaja koulussa

- Jos lapsen huoltaja tulee selvästi päihtyneenä kouluun, häntä pyydetään rauhallisesti poistumaan. Huoltajaa pyydetään palaamaan asiaan, kun hän on selvä.
- tarvittaessa voidaan soittaa poliisit paikalle
- Lasta ei anneta selvästi päihtyneen huoltajan mukaan. Ennen kuin lapsi lasketaan kotiin, varmistetaan että hänellä on selvä ja turvallinen aikuinen kotona vastaanottamassa.
- otetaan yhteyttä rehtoriin välittömästi
- tehdään lastensuojeluilmoitus

Henkilökunnan päihteiden käyttö

Henkilökunnan päihderiippuvuuteen tulee olla rohkeutta puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on tukea väärinkäyttäjän hoitoon hakeutumista ja tervehtymistä.

Työelämässä päihteiden nauttiminen on väärinkäyttöä, kun työntekijä jää toistuvasti sen vuoksi tulematta töihin tai poistuu kesken työajan, tulee työhön päihtyneenä tai käyttää päihkeitä työpaikalla. Havaitusta päihdeongelmasta voi jokainen työyhteisön jäsen tehdä luottamuksellisen ilmoituksen esimiehelle. Esimies keskustelelee asiasta asianomaisen kanssa; keskustelussa sovitaan jatkotoimenpiteistä. Kaikissa vaiheissa huomioidaan luottamuksellisuus ja vaitiolovelvollisuus.

5.9. Oppilashuolto kurinpitorangaistuksen yhteydessä

Mikäli oppilaalle annetaan jokin kurinpitorangaistus tai evätään loppupäivän osalta osallistuminen opetukseen, hänelle varataan mahdollisuus keskustella oppilashuoltoryhmän

jäsenen tai muun asiantuntijan kanssa kurinpitörangaistukseen johtaneesta tilanteesta sekä muista mahdollisista oppimiseen liittyvistä vaikeuksistaan sekä mahdollisesta tuen tarpeesta. Oppilas voi osallistua keskusteluun yksin tai huoltajan kanssa. Luokanopettaja tai luokanvalvoja huolehtii siitä, että oppilas saa mahdollisuuden tähän keskusteluun. Keskustelu järjestetään mahdollisimman pian kurinpitörangaistuksen jälkeen.

Mikäli oppilaalta on evätty mahdollisuus osallistua opetukseen loppupäivän osalta, luokanopettaja tai luokanvalvoja huolehtii, että oppilas saa tiedon sillä aikaa tehdyistä koulutehtävistä. Mikäli oppilas on erotettu määräajaksi, oppilashuoltoryhmä päättää tarvittavat toimet sen estämiseksi, että oppilas ei jää opinnoissaan jälkeen erottamisen aikana.

6. KOULUN KRIISISUUNNITELMA

Oppilashuoltoryhmä vastaa kriisiryhmän tehtävistä kriisitilanteessa. Tarvittaessa kriisiryhmään voi kuulua myös esim. seurakunnan työntekijä tai kaupungin sosiaalitoimen työntekijä.

6.1. Vakava onnettomuus

koulussa

- Anna ensiapua ja tiedota!
- Tiedota rehtorille
 - Mitä on tapahtunut
 - Ketä tapaus koskee
 - Miten on jo toimittu
- Rehtori tai kriisiryhmän johtaja
 - kutsuu koolle kriisiryhmän
 - tiedottaa tapahtumasta oppilaille harkintansa mukaan (kriisiryhmän tuki tälle)
 - ilmoittaa koulussa tapahtuneesta onnettomuudesta kotiin (kuolemantapauksessa onnettomuudesta ilmoittaa sairaala, poliisi tai pappi)
 - informoi koulun henkilökuntaa
 - vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolelle
- Kriisiryhmä
 - ottaa tarvittaessa yhteyttä kaupungin kriisipalveluihin ja muihin asiantuntijoihin
 - sopii jatkotoimenpiteistä
 - päättää tavan, miten asiasta kerrotaan koulun muille oppilaille ja suunnittelee tavan, jolla ennaltaehkäistään tarpeettomien huhujen leviäminen
 - pohtii, mikä on luokanopettajan osuus tilanteesta tiedottamisessa, koska hän on ensisijainen luokan kanssa toimija tilanteessa
- Asian käsittely koulussa ja luokassa
 - tiedottaminen rehtorin tai kriisiryhmän kanssa sovitulla tavalla
 - keskustelu yhdessä ja tarvittaessa henkilökohtaisesti
 - oppilaan tuen tarpeesta huolehtiminen
 - mahdollisesti yhteinen rukous

muualla kuin koulussa

- rehtorille tieto, mitä todella on tapahtunut
- asiallinen informaatio henkilökunnalle ja oppilaille
- asian käsittely luokassa

6.2. Kuolemantapa

Oppilaan kuolema (sairaus/ onnettomuus)

- ilmoitus rehtorille; tarkistettava tiedon oikeellisuus
- rehtori tai kriisiryhmä ottaa yhteyttä kotiin, ilmaisee osanoton ja kysyy mielipidettä ja lupaa tapahtuman kertomistavasta koululla
- rehtori tiedottaa henkilökunnalle
- rehtori tiedottaa koko koululle
- muistohetki ja suruliputus
- mikäli tapahtuu loma-aikana, syytä pitää muistotilaisuus jälkeensä
- luokanopettaja käsittelee asiaa luokassa:
 - tiedottaminen, valokuva, kynttilä
 - pulpetti säilyy luokassa
 - puhuminen, piirtäminen laulaminen leikkiminen
 - surumusiikkia
 - rukous
- yhteys kotiin, luokanopettaja / oppilas käy suruvalittelukäynnillä kotona
- sovitaan perheen kanssa hautajaisiin osallistumisesta
- oppilailla ja henkilökunnalla mahdollisuus keskustella kriisiryhmän kanssa, joka tarvittaessa järjestää koulun ulkopuolista apua

Työtoverin kuolema

- ilmoitus rehtorille
- rehtori ottaa yhteyttä omaisiin ja tiedottaa asiasta henkilökunnalle ja koko koululle omaisten mielipidettä kunnioittaen
- muistohetki ja suruliputus, yhteinen rukous
- oppilaiden kanssa asian käsittely eri tavoin
- läheisin työtoveri käy kuolleen kotona
- omaisten kanssa sovitaan hautajaisiin osallistumisesta
- oppilailla ja henkilökunnalla mahdollisuus keskustella kriisiryhmän kanssa, joka tarvittaessa järjestää kiulun ulkopuolista apua

Oppilaan / työtoverin itsemurha

Itsemurha koskettaa aina koko kouluyhteisöä ja saa aikaan ahdistavia tunteita sekä aikuisissa että lapsissa. Välittömien toimenpiteiden suhteen toimitaan edellä kuvatusti. Omaisia tuetaan ymmärtämään kuinka tärkeää on saada puhua asiasta koululla: Itsemurhan käsittely on tarpeen, jottei tapahtuneesta tule mallia muille oppilaille ja jotta vältetään vääristyneiltä huhuilta. Pää tavoite on tukea lapsia ja aikuisia selviytymään vaikeasta tilanteesta. Työtoverin itsemurhassa on neuvoteltava omaisten kanssa siitä, kuinka laajasti he haluavat asiaa käsiteltävän koulussa. Kriisiryhmä järjestää tarvittavan tuen henkilöstölle/ oppilaille ja huolehtii tilanteen seurannasta 3-4 viikon ajan sillä asian herättämät tuntemukset saattavat tulla esille viiveellä.

Jos tulee tietoon oppilaan tai työtoverin itsemurhauhkailu, on se aina otettava vakavasti. On tärkeää, että häntä ei jätetä yksin. Hänen kanssaan keskustellaan ja hänelle pyritään saamaan lisätukea.

Oppilaan lähiomaisen kuolema

- yhteys oppilaan kotiin, suruvalittelu

- ❑ luokanopettaja sopii perheen ja oppilaan kanssa, miten tapahtuneesta kerrotaan luokan oppilaille ja lasta opettaville opettajille
- ❑ rehtori ja kriisiryhmän jäsenet antavat tiedon tapahtuneesta opettajille
- ❑ luokanopettaja käsittelee asiaa luokassa eri tavoin
- ❑ opettaja ohjaa oppilaita kohtaamaan surutyötä tekevän luokkatoverin
- ❑ oppilaille tiedoksi, että asiasta voi aina halutessaan puhua opettajalle tai muulle aikuiselle
- ❑ jos oppilas jää pois koulusta eikä kotoa ole otettu yhteyttä kouluun, ottaa luokanopettaja yhteyden kotiin ja ilmaisee normaaliin tapaan huolestumisensa oppilaan poissaolosta
- ❑ oppilaan hyvinvoinnin seuraaminen ja tarvittaessa yhteys kriisiryhmään
- ❑ mahdollisesti yhteinen rukous

Oppilaan tai työtoverin vakava sairaus

- ❑ sovitaan oppilaan ja huoltajan / sairastuneen työtoverin kanssa, mitä muille kerrotaan; sairaan omaa mielipidettä on kunnioitettava
- ❑ opettajille ensiapuohjeita kriittisten tilanteiden varalle
- ❑ rohkaistaan koulu-/työtovereita pitämään yhteyttä sairaaseen
- ❑ sairaudesta ei vaieta, vaan siitä pyritään keskustelemaan luontevasti
- ❑ rukous sairaan puolesta

6.3. Väkivalta

6.3.1 Uhkaava väkivaltatilanne koulussa

Opettaja

- ❑ pyrkii rauhoittamaan tilanteen ja arvioimaan sen; pyytää tarvittaessa apua poliisilta
- ❑ tiedottaa tapahtumasta välittömästi rehtorille
- ❑ tarvittaessa tapahtumien jatkokäsittely luokassa

Rehtori

- ❑ kutsuu tarvittaessa koolle kriisiryhmän
- ❑ ottaa yhteyttä väkivaltatilanteessa mukanaolijoiden vanhempiin
- ❑ tiedottaa tapahtuneesta henkilökunnalle
- ❑ tiedottaa asiasta oppilaille tapahtumapäivänä
- ❑ tiedottaa tapahtuneesta vanhemmille tilanteen mukaan joko oppilaiden välityksellä tai suoraan
- ❑ tiedottaa tarvittaessa tapahtuneesta koulun ulkopuolisille tahoille, esim. lehdistölle

Kriisiryhmä

- ❑ kokoontuu välittömästi tekemään toimintasuunnitelman
- ❑ ottaa tarvittaessa yhteyttä asiantuntijoihin
- ❑ tekee kirjallisen selonteon tapahtuneesta kaikkia osapuolia kuullen

6.3.2. Perheväkivalta

Perheväkivalta ei ole yksityisasia. Se edellyttää aikuiselta rohkeutta puuttua asiaan. Lasta ei tarvitse osata "hoitaa", tärkeintä on aidosti kuunnella ja rohkaista puhumaan väkivallasta ja ohjata lisäävun piiriin. Perheväkivalta voi pitää sisällään fyysistä, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa, hoidon ja avun laiminlyöntiä sekä väkivallan sivusta seuraamista.

Lapsi kertoo kotonaan tapahtuvasta perheväkivallasta

Henkilökunta

- kuuntelee lasta ja rohkaisee häntä kertomaan tapahtumista ja toimii turvallisena aikuisena
- tuo esille, että asiasta puhuminen on sallittu ja rohkea teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- ohjaa lapsen tai tulee hänen kanssaan koulupsykologin ja /tai terveydenhoitajan vastaanotolle
- tulee lapsen kanssa terveydenhoitajan luokse välittömästi, jos lapsessa on fyysisen pahoinpitelyn merkkejä
- hyödyntää oppilashuoltoryhmää tausta- ja työnohjauksellisena tukena

Älä lupaa lapselle olla kertomatta kenellekään, jotta et asettaisi itseäsi tilanteeseen, jossa joudut pettämään lapsen luottamuksen.

Koulupsykologi/ terveydenhoitaja

- sopii työnjaosta lasta ohjanneen kanssa ja hoitaa jatkoyhteydet sosiaaliviranomaisiin ja muihin yhteistyötahoihin (mm. lastensuojeluilmoitus)
- tukee lasta auttamalla häntä purkamaan ja jäsentämään kokemuksiaan

Lapsen vanhempi kertoo perheessään tapahtuvasta väkivallasta

Henkilökunta

- kuuntelee vanhempaa ja rohkaisee häntä tapahtumista kertomiseen
- antaa vanhemmalle tunnustusta siitä, että hän on uskaltanut ottaa väkivallan suoraan esille
- ohjaa vanhemman joko suoraan avun piiriin tai koulupsykologille vanhemman toiveen mukaan
- kertoo vanhemmalle, että myös lapsen tukeminen tässä tilanteessa on tärkeää
- ottaa perheväkivallan puheeksi lapsen kanssa ja/tai ohjaa hänet terveydenhoitajalle tai koulupsykologille

Tieto perheväkivallasta tai sen epäilystä tulee ilmi muuta kautta kuin lapsen tai vanhemman kertomana

Henkilökunta

- pyrkii selvittämään turvallisessa tilanteessa, mitä lapsen elämään kuuluu ja onko hänellä huolenaiheita (koti, koulu, kaverit, terveys)
- voi ilmaista huolensa lapsen muuttuneesta käyttäytymisestä (jos näin on havainnut) ja jatkaa kyselemistä sen pohjalta
- ottaa jossain vaiheessa perheväkivallan esille esim. näin: "Kaikissa perheissä riidellään joskus. Millaisia riitoja teillä on?"
- pyytää apua tilanteen selvittämiseksi oppilashuoltoryhmältä ja /tai koulupsykologilta

6.3.3 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Lapsi kertoo asiasta itse

Lapset eivät kovin helposti kerro oma-aloitteisesti hyväksikäytöstä. Tavallisempaa on, ettei lapsi halua tai uskalla kertoa siitä senkään jälkeen kun asia on tullut ilmi muuta tietä. Toisaalta lapsi saattaa kertoa vihjeitä tapahtuneesta, mutta aikuiset eivät ehkä osaa niitä kuulla. Kun lapsi puhuu asiasta, hän ei useinkaan kerro heti kaikkea tai saattaa viitata johonkin hirveään salaisuuteen.

Henkilökunta

- pysyy rauhallisena ja suhtautuu asiallisesti lapsen kertomaan
- kirjoittaa sanatarkasti muistiin, mitä lapsi on kertonut ja mitä häneltä on kysytty. Lasta ei ole syytä ahdistella kysymyksillä tai pakottaa tunnustuksiin, jottei hän lukkiutuisi
- tuo esille, että asiasta puhuminen on tärkeä ja rohkea teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan / koulupsykologiin. Asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus
- ei lupaa lapselle olla kertomatta asiasta kenellekään, koska näin asettaa itsensä tilanteeseen, jossa joutuu pettämään lapsen luottamuksen

Terveydenhoitaja / koulupsykologi

- konsultoi asiassa perheneuvolaa ja sosiaalityöntekijää

Lapsen käytös ja oireet viestittävät ongelmista

Hyväksikäytetyllä lapsella saattaa olla erilaisia fyysisiä merkkejä, psykosomaattista oireilua ja/tai käytösoireita. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsen masentuneisuus ja sulkeutuneisuus, seksuaalisesti latautunut käyttäytyminen, syömis- ja nukkumisvaikeudet, levottomuus, karkailu tai esim. mustelmat, joiden syistä hän itse ja /tai vanhemmat antavat epämääräisiä tai vältteleviä selityksiä. On kuitenkin muistettava, että lasten oireilu voi olla merkki muustakin kuin hyväksikäytöstä.

- Omia havaintoja ja epäilyjä on syytä testata; lapsen tarkempi havainnointi (1-2 viikkoa), jotta huomaisi myönteisestä kehityksestä viestittäviä / huolestuttavia asioita. Keskustellaan lapsen kanssa hänen arjestaan (mieliala, ystävyysuhteet, kotitilanne yms.)
- Keskustellaan asiasta työtovereiden kanssa ja kootaan yhteen kaikkien havainnot. Tältä pohjalta arvioidaan, onko aihetta jatkotoimenpiteisiin.
- Jos lapsen oireiden johdosta perustellusti epäillään lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä, tehdään asiasta lastensuojeluilmoitus ja konsultoidaan sosiaalityöntekijöitä / perheneuvolaa jatkotoimenpiteistä.

6.4. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Jokaisella viranomaisella on lastensuojelulain (638/1983) 4. pykälän mukaan ilmoitusvelvollisuus lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Viranomaisella ei ole asiassa harkintavaltaa vaan ilmoitusvelvollisuus menee salassapitovelvollisuuden ohi. Ilmoittajalta ei edellytetä lopullista ja pitävää arviota lastensuojelun tarpeesta. Lastensuojeluviranomaisen tehtävä on ilmoituksen saatuaan varmistaa tosiasioiden olemassaolo sekä harkita tuen tarve

ja muodot.

Lastensuojelulaki koskee alle 18-vuotiaita. Ilmoitusvelvollisuus koskee lapsia tai nuoria, joiden käyttäytymisessä tai kotiooloissa on pitkäaikaisesti tai poikkeuksellisen vahvasti jotain huolestuttavaa.

Tällaisia tekijöitä ovat:

- fyysinen tai henkinen laiminlyönti
- hoitamattomuus hygieniassa / vaatehuollossa / ruokailussa
- epäily pahoinpitelystä
- paljon yksinoloa kotona
- esiintyminen alkoholin, huumeiden tai päihdyttävien aineiden alaisena
- näpistelyt / varkaudet tai jatkuva suurien rahasummien käyttäminen

Lastensuojeluilmoituksessa tulee olla

- Lapsen nimi
- Henkilötunnus
- Osoite/asuinkunta
- Lapsen huoltaja
- Lastensuojeluilmoituksen syy
- Koulun toimenpiteet
- Lapsen käyttämät tiedossa olevat päihdyttävät aineet
- Ilmoituksen tekijä
- Ilmoitus lapsen kotipaikan mukaan kuntien sosiaalitoimistoihin

Lastensuojeluilmoitus tehdään kirjallisena sitä varten tehdyn lomakkeen avulla. Ilmoituksen tekemisessä voi konsultoida terveydenhoitajaa tai koulupsykologia.

Perheeseen tullaan aina ilmoituksen johdosta ottamaan yhteyttä sosiaaliviranomaisen toimesta.

Jos opettaja tai rehtori on epävarma lastensuojeluilmoituksen tarpeesta, voi hän nimettömästi konsultoida paikallisia viranomaisia.

7. KOULURUOKAILU

Kouluruokailu on merkittävä osa oppilaan päivittäisestä ravinnosta. Kouluruoan tulee olla monipuolista ja ravinto-opillisesti tasapainoista. Jyväskylän kristillinen koulu ostaa kouluruoan Jyväskylän kaupungin "Kylän Kattaus" -ateriapalvelusta. Kouluruokailun tavoitteena on tarjota oppilaalle riittävä, monipuolinen ja terveellinen ateria. Ruokailutilanteessa opitaan käyttäytymään rauhallisesti, käyttämään ruokailuvälineitä oikein sekä totutellaan syömään erilaisia ruokia. Kouluruoan terveys- ja ravitsemusvaikutuksia sekä terveellisen ruokavalion merkitystä tarkastellaan terveystiedon, ympäristö- ja luonnontiedon sekä biologian oppituntien sekä ihmisenä kasvun aihekokonaisuuden yhteydessä.

8. KOULUMATKAT

Koulumatkoilla lapset kuuluvat koulun tapaturmavakuutuksen piiriin. Koulun vastuuseen ei kuulu lasten käyttäytyminen koulumatkoilla eikä vakuutus korvaa keskeytynyttä tai muualle suuntautunutta matkaa.

1.-2. luokkien oppilaat eivät saa yksin tulla kouluun polkupyörällä. 3. luokasta lähtien oppilaat saavat tulla kouluun pyörällä vanhempien luvalla (lupalappuja saa kansliasta). Pyöräiltäessä on ehdottomasti käytettävä pyöräilykypärää. Piha-alueella on pyöräily kielletty ja pyörät on laitettava niille kuuluville paikoille. Polkupyörät ovat koulussa vanhempien vastuulla.

Oppilaiden vanhemmat vastaavat koulumatkajärjestelyistä ja kustannuksista. Tarvittaessa voi hakea tukea linja-autolippuihin Jyväskylän kristillisen koulun yhdistykseltä. Hakemukset toimitetaan koulusihteerille.

Liikennekasvatuksen avulla oppilaille opetetaan turvallista liikkumista liikenteessä eri oppilaineiden yhteydessä.

9. KOULUN TUKIVERKKO

Näihin tahoihin voidaan tarpeen vaatiessa olla yhteydessä koulun tai yksittäisen oppilaan hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jyväskylän sosiaalitoimisto	625842
Poliisi	112, 10022, 3135213
Oppilashuoltoyksikkö – koulupsykologi ja kuraattoripalvelut	625984
Terveydenhoitaja Riitta Hyrkäs	050-5953890
Keskustan terveysasema	624211
Kriisikeskus Mobile	625960
Perheneuvola	625984
Nuorten erityispalvelut	625933

10. MENETTELYOHJEET ENSIAPU- JA SAIRASTUMISTAPAUKSISSA

Terveydenhoitajan ollessa koululla ensiapua tarvitseva ohjataan hänen luokseen. Toimenpiteet terveydenhoitajan poissa ollessa:

- Ensiapua ja hoitoa tarvitseva oppilas toimitetaan Keskustan terveysasemalle p. 626227
- Ilmoitus oppilaan huoltajalle
- Soitto terveysasemalle
- Tarkoituksenmukaisin kulkuneuvo (taksi, ambulanssi, huoltajan oma auto)
- Tarvittaessa saattaja mukaan koululta
- Mukaan lähete kahtena kappaleena
- Tapaturma-asiassa tapaturmailmoitus koulun kansliaan

Menettely hammastapaturmissa

- Otetaan yhteys Keskustan hammashoitolaan ja toimitaan ohjeiden mukaan p. 626081

Tärkeitä puhelinnumeroita:

- ❑ Kouluterveydenhoitaja p. 626171 ma-to
- ❑ Keskustan terveysasema p. 626227
- ❑ Kyllön keskitetty ensiapu p. 626400
- ❑ Keski-Suomen keskussairaala p. 691811
- ❑ Taksi p.106900
- ❑ Ambulanssi p. 112

11. OPPILASHUOLLON KEHITTÄMINEN

Oppilashuoltakansion tekeminen

- ❑ Oppilashuollon suunnitelma ja käytännöt kirjataan oppilashuoltokansioon. Kansioon tulevat tarkennetusti opetussuunnitelmassa mainitut kohdat yhteistyöstä, tukiopetuksesta, oppilaanohjauksesta, erityisopetuksesta sekä maahanmuuttajien opetuksesta ja eriyttämisestä.
- ❑ Käytännön toimintaohjeet eri tilanteissa kirjataan oppilashuoltosuunnitelman mukaan.
- ❑ Oppilashuoltokansioon lisätään kuvaukset siitä, kuinka tunnistetaan oppimisvaikeudet tai henkinen pahoinvointi.

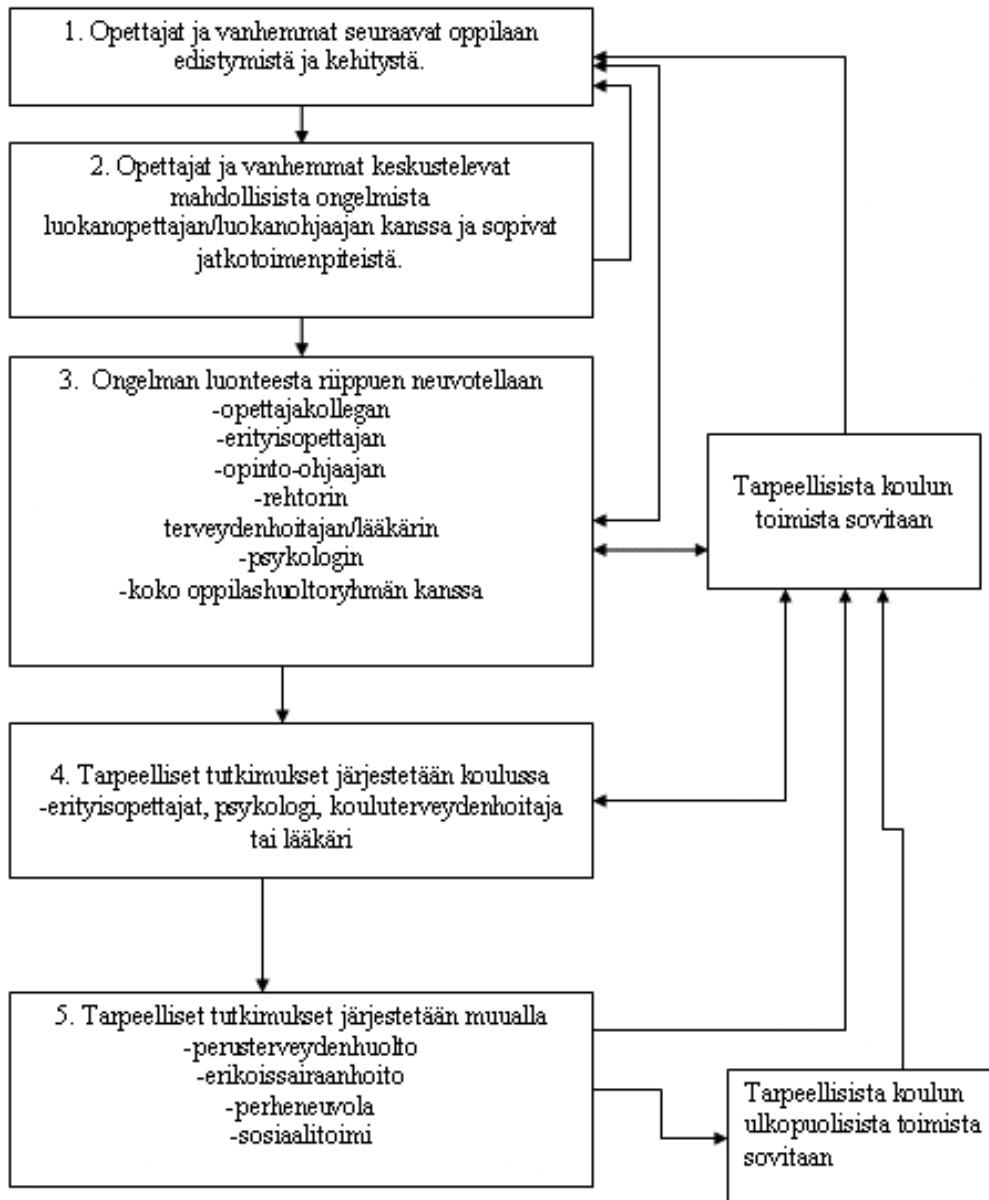
Henkilökunnan perehdyttäminen oppilashuoltotyöhön

- ❑ Oppilashuoltosuunnitelma käydään läpi koko henkilökunnan yhteisessä palaverissa.
- ❑ Rehtori perehdyttää koulunkäyntiavustajat tarkemmin oppilashuoltoon.
- ❑ Opettajat tutustuvat oppilashuoltosuunnitelmaan itsenäisesti ja opettajainkokouksessa keskustellaan suunnitelmasta ja tarvittaessa vielä tarkennetaan tai muutetaan sitä.
- ❑ Jokaisen koulussa työskentelevän velvollisuus on ottaa havaitsemansa ongelmat puheeksi.
- ❑ Piilonormeja ja –sääntöjä pyritään välttämään
- ❑ Käydään yhteisesti läpi vastuut ja tehtävänjako sekä vaitiolosäännökset
- ❑ Pyritään osallistumaan oppilashuoltoon liittyviin koulutuksiin.

Oppilashuoltotyön arviointi

Opetussuunnitelman liitteessä 2 on suunnitelma koulutyön arvioinnissa. Opettajakunta arvioi oppilashuoltotyön toteutumista ja vaikuttavuutta lukuvuosittain huhtikuussa. Johtokunta sisällyttää huoltajilta pyydettyään arviointipalautteeseen myös oppilashuoltoa koskevaa arviointia. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on myös vuosittain arvioida oppilashuoltotyön toteutumista ja vaikuttavuutta.

12. OPPILASHUOLLON PROSESSI

JYVÄSKYLÄN KRISTILLISEN KOULUN TIETOSTRATEGIA

SISÄLTÖ

1. Tietostrategia yleisesti	295
2. Tavoitteet	295
3. Sisällöllinen ja eettinen strategia, arvot	296
4. Oppilaan tietotekniikan taitotavoitteet 1.-9. lk.....	296
5. Henkilöstön osaaminen	299
6. Tieto- ja viestintätekniikan tuki	301
7. Tiedonhallintataitojen ja kirjastonkäytön ohjaus.....	301
8. Tietostrategian arviointi	305

1. Tietostrategia yleisesti

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategialla tarkoitetaan sellaisia toimintamalleja joiden avulla kehitetään oppilaitoksen tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä opetuksessa ja opiskelussa. Sen tulee painottua opetuksen laadun jatkuvaan kehittämiseen laaja-alaisesti. Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategian tavoitteena on vastata opetuksessa ja oppimisessa tapahtuviin nopeisiin muutoksiin, joista keskeisimpiä ovat uudenlaisten aktivoivien opetus- ja opiskelumenetelmien käyttöönotto sekä oppimisedellytysten ja kansalaisten uusien työmuutokseen perustuvien välttämättömien perusvalmiuksien luominen.

2. Tavoitteet

Tietostrategian tavoitteena on, että informaatioteknologia tulee luonnolliseksi osaksi opetusta ja edistää oppilaiden tasa-arvoista mahdollisuutta opiskella ja kehittää osaamistaan tietotekniikan avulla. Opetus toteutetaan osana aineiden opetusta. Informaatioteknologia koskettaa niin tieto-, taide- kuin välineaineitakin.

Tavoitteena on saada opetussuunnitelma ja tietostrategia toimivaan vuorovaikutukseen keskenään siten, että tieto- ja viestintätekniikka tukee luontevasti oppijan oppimisprosessia, opettajan työtä ja koulun toimintakulttuurin jatkuvaa kehitystä. Tarkoituksena on tarjota oppilaalle mahdollisuus osallistua oppimisprosessiin, jossa aiempien tavoitteiden saavuttaminen luo pohjan seuraavalle tavoiteaskelmalle.

Peruskoulun tulee opettaa oppilaat medialukutaitoisiksi jo alaluokilta lähtien. Yläluokilla varmistetaan oppilaiden medialukutaitoisuuden kehittyminen järjestämällä opetus niin, että kaikissa oppiaineissa normaalin opetussuunnitelman puitteissa voidaan hyödyntää informaatioteknologiaa.

Koulun oppimisympäristöön liittyy luontevana osana ajanmukaisen tietotekniikan tarjoamat sähköiset oppimateriaalit. Tietotekniikka tukee hyvien oppimistulosten saavuttamista ja sen käyttö on suunniteltua ja tietoista toimintaa oppilaiden ja opettajien tietoteknisen osaamisen kehittämiseksi.

3. Sisällöllinen ja eettinen strategia, arvot

Tietostrategian arvot pohjautuvat opetussuunnitelmassa ilmeneviin arvoihin. Koulu pyrkii kasvattamaan oppilaansa tasapainoisiksi, vastuuntuntoisiksi, rehellisiksi, suvaitseviksi, itsenäisesti ja luovasti ajatteleviksi, globaaleiksi, kestävästä kehitystä toteuttaviksi ja myönteisellä ja kriittisellä elämänasenteella varustetuiksi. Terve itsetunto, sosiaalisuus, tiedon kriittinen käsittely, aktiivi tiedonhankinta ja tavoitteellisuus ovat siten myös tietotekniikan käyttöön liittyviä kasvatuksen tavoitteita.

Tietotekniikan opetuskäytön avulla oppilasta opastetaan kriittiseen tiedonkäsittelyyn ja virtuaalisen todellisuuden erottamiseen arkitodellisuudesta. Tietoverkko on tietyllä tavalla hallitsematon ja sisältö loputon. Oppimiskäytön kannalta verkon käytön tulee olla hallittua, jotta sen avulla päästään oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin määrätietoisesti.

Verkon käyttö on luonteeltaan kommunikoivaa ja se mahdollistaa monensuuntaisen viestinnän sekä oppijan aktiivisen ja tavoitteellisen toiminnan. Se sopii sekä yksin- että yhdessä oppimiseen. Tietoverkossa voidaan toteuttaa keskusteluja, materiaalin hankintoja, tehtäviä ja palautteita.

4. Oppilaan tietotekniikan taitotavoitteet 1.-9. lk

Oppilas perehtyy koulun laitteistoihin ja saavuttaa tietokoneen peruskäyttötaidon. Oppilas kykenee hyödyntämään tietotekniikkaa oppimisessaan ja tiedonhankinnassaan. Oppilas tuntee tietokoneen mahdollisuudet viestinnässä. Oppilas osaa suhtautua kriittisesti tietoverkkojen tarjontaan. Oppilalle herää mielenkiinto tietokoneen käyttöön erilaisissa ongelmanratkaisutilanteissa ja hän saa siitä myönteisiä kokemuksia. Kaikkien nivelvälien aikana oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota työskentelyergonomiaan liittyviin seikkoihin, mm. näppäimistön käyttöön ja hallintaan.

Vuosiluokat 1 – 2

Yleistavoitteet

Oppilas:

- tutustuu tieto- ja viestintätietotekniikan käytön perusasioihin ja opettelee oman tekstin ja kuvan tuottamista
- tutustuu ja opettelee verkko-oppimisympäristön ja sähköpostin Nettietiketin mukaista käyttöä
- kehittää viestintävalmiuksiaan tietoteknisessä oppimisympäristössä

Kirjoittaminen

Oppilas:

- osaa tuottaa tekstiä tietokoneella

Digitaalinen kuva

Oppilas:

- osaa tuottaa kuvia piirto- tai kuvankäsittelyohjelmalla

Sähköposti

Oppilas:

- tutustuu sähköpostin käyttöön

Verkko-oppimisympäristö

Oppilas:

- tutustuu ja opettelee verkko-oppimisympäristössä toimimista
- kehittää viestintävalmiuksiaan tietoteknisessä oppimisympäristössä

Nettietiketti ja tekijänoikeudet

Oppilas:

- tutustuu ja opettelee Nettietiketin mukaista sähköpostin käyttöä
- opettelee Nettietiketin mukaista viestintää verkko-oppimisympäristössä

Tiedonhankinta- ja -hallintataidot

Oppilas:

- opettelee yhdessä keskustellen painettujen ja sähköisten tekstien avaamista

Vuosiluokat 3 – 6

Yleistavoitteet

Oppilas:

- laajentaa tieto- ja viestintätekniiikan osaamistaan
- käyttää tieto- ja viestintätekniiikkaa säännöllisesti ja monipuolisesti eri oppiaineissa opiskelun ja arvioinnin tukena
- syventää omaa osaamistaan koulun tarjoamien lisämahdollisuuksien mukaisesti

Kirjoittaminen

Oppilas:

- osaa tuottaa ja tulostaa pienimuotoisen kirjoitelman, esitelmän, raportin tms. oppilastyön tekstinkäsittely- ja julkaisuohjelmalla
- osaa liittää tuotoksiinsa piirroksia, kuvia, taulukoita tai diagrammeja

Digitaalinen kuva

Oppilas:

- tutustuu kuvanlukijan ja digitaalikameran sekä kuvankäsittelyohjelman käyttöön
- osaa kuvan rajaamisen ja kuvakoon valinnan

Digitaalinen ääni

Oppilas:

- tutustuu mahdollisuuksien mukaan äänen ja musiikin teknologiaan ja sovelluksiin sekä musiikin tietolähteisiin Internet-verkossa

Digitaalinen julkaiseminen ja multimedia

Oppilas:

- tutustuu ja opettelee mahdollisuuksien mukaan julkaisugrafiikan ja multimedian tuottamista

Internet, tietoverkot

Oppilas:

- ❑ tuntee tiedonhaun keinot ja osaa suhtautua kriittisesti löytämiinsä tietoihin

Sähköposti

Oppilas:

- ❑ osaa käyttää sähköpostia: lähettää, vastaanottaa ja vastaa saapuneeseen sähköpostiin

Verkko-oppimisympäristö

Oppilas:

- ❑ osaa osallistua verkko-oppimisympäristössä tapahtuvaan keskusteluun
- ❑ osaa työskennellä verkko-oppimisympäristössä

Nettietiketti ja tekijänoikeudet

Oppilas:

- ❑ tuntee Nettietiketin perussääntöjä ja ymmärtää sääntöjen tarkoituksen
- ❑ toimii asiallisesti hyödyntäessään sähköpostia ja Internetiä
- ❑ toimii asiallisesti työskennellessään verkko-oppimisympäristössä
- ❑ tietää tekijänoikeuksien perussääntöjä ja osaa toimia perussääntöjen mukaisesti

Taulukot ja diagrammit

Oppilas:

- ❑ osaa tuottaa pienimuotoisen taulukon ja diagrammin

Tiedonhankinta- ja -hallintataidot

Oppilas:

- ❑ opettelee tiedonhankinnan ja -käytön prosessia ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä
- ❑ tuntee tiedonhankinnan päävaiheet ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa myös sähköisistä lähteistä

Vuosiluokat 7 – 9

Yleistavoitteet

Oppilas:

- ❑ osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniiikan mahdollisuuksia ja käyttää niitä luontevasti, säännöllisesti ja monipuolisesti eri oppiaineissa, oppimisprojekteissa ja arvioinnissa
- ❑ syventää ja laajentaa omaa osaamistaan koulun tarjoamien lisämahdollisuuksien mukaisesti

Kirjoittaminen

Oppilas:

- ❑ osaa käyttää sujuvasti tekstinkäsittely- ja julkaisuohjelmia erilaisten kirjoitelmien, esitelmien, raporttien ja julkaisujen kirjoittamiseen ja tuottamiseen
- ❑ osaa liittää tuotoksiinsa kuvia, taulukoita ja diagrammeja

Digitaalinen kuva

Oppilas:

- ❑ osaa digitaalisten kuvien tuottamisen ja muokkaamisen sekä graafista suunnittelua

Digitaalinen ääni

Oppilas:

- ❑ käyttää äänen ja musiikin teknologiaa ja sovelluksia sekä musiikin tietolähteitä Internet-verkossa

Digitaalinen julkaiseminen ja multimedia

Oppilas:

- käyttää mahdollisuuksien mukaan julkaisugrafiikkaa ja multimedian keinoja

Internet, tietoverkot

Oppilas:

- löytää sujuvasti tietoa erilaisista digitaalisista tietolähteistä
- osaa käyttää verkkosanakirjoja ja tietosanakirjoja
- osaa arvioida kriittisesti Internetiä tiedon lähteenä ja löytämiään tietoja

Sähköposti

Oppilas:

- osaa käyttää sähköpostia ja hallitsee liitetiedostojen käytön

Verkko-oppimisympäristö

Oppilas:

- osaa osallistua verkko-oppimisympäristöissä tapahtuvaan keskusteluun ja työskentelyyn

Nettietiketti ja tekijänoikeudet

Oppilas:

- tuntee Nettietiketin perussääntöjä ja ymmärtää sääntöjen tarkoituksen
- toimii asiallisesti hyödyntäessään sähköpostia ja Internetiä
- toimii asiallisesti työskennellessään verkko-oppimisympäristössä
- tietää tekijänoikeuksien perussääntöjä ja osaa toimia perussääntöjen mukaisesti

Taulukot ja diagrammit

Oppilas:

- osaa käyttää taulukkolaskentasovelluksen perustoimintoja; taulukkoja, kaavoja ja lajitteluja sekä diagrammeja

Tiedonhankinta- ja -hallintataidot

Oppilas:

- osaa tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia, muistiinpanojen tekemistä ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen tekoa, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi.

5. Henkilöstön osaaminen

Jokaisella opettajalla tulee olla ymmärrys tietokoneen perusteista, tekstinkäsittelyn, sähköpostin ja internetin käytön perustaidot sekä perustiedot tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytöstä (OPE.FI I). Puolella opettajista tulee olla lisäksi tietokoneen opetusikäyttöön taidot sekä oman opetusalan sovellusohjelmien tuntemus (OPE.FI II).

Opettajien taitotaso kartoitetaan. Kartoituksen ja henkilökohtaisten keskustelujen perusteella laaditaan opettajien täydennyskoulutus suunnitelma. OPE.FI I –tasoinen täydennyskoulutus järjestetään koulun omana toimintana, ylempien tasojen koulutus koulun ulkopuolella.

Opetusministeriön hankesuunnitelman mukaiset opettajien osaamistasot:

OPE.FI I: Tieto- ja viestintätekniiikan perustaidot, jotka jokainen opettaja hallitsee:

- ❑ tietokoneen yleisimpien käyttömahdollisuuksien ja käyttöliittymää koskevien käsitteiden tuntemus
- ❑ tekstinkäsittely
- ❑ Internet-selaimen käyttö ja sähköpostin perusominaisuuksien hallinta
- ❑ audio- ja videolaitteiden opetuskäyttö
- ❑ matkaviestimien perusominaisuuksien hallinta
- ❑ tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön periaatteiden tuntemus.

OPE.FI II: Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön taidot, jotka puolet opetushenkilöstöstä hallitsee:

- ❑ OPE.FI I:n taidot
- ❑ sähköpostin, WWW-ympäristön ja ryhmätyöohjelmien monipuolinen käyttö
- ❑ opetussisältöihin liittyvä osaaminen: työvälineohjelmat, opetussovellukset, oman sisältöalueen digitaalisen oppimateriaalin tuntemus, oppimateriaalin tuottamisen periaatteet; tieto- ja viestintätekniikan pedagogisen käytön sovellukset
- ❑ taito seurata välineiden ja ohjelmistojen kehittymistä
- ❑ tieto- ja viestintätekniikan yhteiskunnallisten haasteiden ja mahdollisuuksien tuntemus.

OPE.FI III: Erityisosaamisen alueita, jotka 10 % opetushenkilöstöstä hallitsee, ovat esimerkiksi:

- ❑ OPE.FI II:n taidot
- ❑ sisältökohtaiset ja ammattialakohtaiset sovellukset; esimerkiksi kuvan käsittely, mediavalinnan tuntemus, laaja etäopiskeluvälineiden käyttö, ammattisimulaatiot
- ❑ oman opetusalan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön syvälinen asian-tuntemus, vahva pedagoginen käyttötaito, taito opastaa kollegoja sekä toimia kouluttajana, oppilaitosyhteisön kehittäjänä sekä osana asiantuntijaverkostoa
- ❑ tietotekniikan erityisalueet, esimerkiksi ohjelmointi
- ❑ digitaalisen oppimateriaalin tuottaminen
- ❑ oppilaitoksen tietohallinnon edellyttämät tiedot ja taidot
- ❑ taito ennakoida ja tutkia tieto- ja viestintätekniikan innovaatioita opetuksessa.

OPE.FI I-III on kokonaislaajuudeltaan vähintään 15 opintoviikkoa. OPE.Fin ensimmäisen vaiheen sisällöt vastaavat yhden opintoviikon opintoja ja toisen vaiheen sisällöt 3-5 opintoviikon laajuisia opintoja. Koulutus suoritetaan yhden vuoden aikana. Kolmosvaiheen erityisosaamisalueiden laajuudet vaihtelevat aiheen mukaan. Koulutus suoritetaan yhden tai kahden vuoden aikana.

Tietotiimi

Koulun kasvaessa tietoteknistä osaamista ja yhteistyötä edistämään voidaan perustaa tietotiimi, joka koostuu koulun tv-t - vastuuhenkilöistä. Tiimi tulee kokoontumaan säännöllisesti ja edistää yhteistyötä. Tiimin jäsenet jakavat tietoa ja toimivat asiantuntijoina tarvittaessa. Asiantuntijuus jakautuu eikä ole yhden henkilön varassa. Tiimin vetäjänä toimii tvt-opetukseen erikoistunut opettaja tai ko. aineenopettaja ja tiimin nimittää johtokunta. Tiimin toimintaan määritellään tarvittavat resurssit koulun talousarviossa.

Tiimille kuuluu esim. seuraavat tehtävät

- ❑ laitteistojen ja ohjelmistojen koordinointi ja niiden käytännön ylläpito
- ❑ kehityksen seuraaminen ja tiimin jäsenten tieto-aidon ylläpito
- ❑ käyttäjien perehdyttäminen ja koulutus sekä suositukset ulkoisen koulutuksen hankkimiseksi
- ❑ kirjallisuuden, ohjelmistojen ja muun aineiston hankinta

6. Tieto- ja viestintätekniiikan tuki

Pedagoginen ja tekninen tuki

Pedagogisesta tuesta vastaa koulun tietotekniikkaan erikoistunut opettaja ja myöhemmin mahdollisen tietotiimin jäsenet. Vastuuhenkilön tehtävänä on auttaa, tukea ja opastaa opettajia kehittämään opetusta tieto- ja viestintätekniiikka työvälineenä.

Teknisestä tuesta vastaa kunakin lukuvuonna siihen nimetty tietotekniikkaan erikoistunut opettaja. Tarvittaessa teknistä tukea on saatavissa koulun vanhempainverkostolta tai ostopalveluna.

Laitteistot ja verkkoyhteydet

Kristillinen koulu voi hyödyntää Viitaniemen koulun tietokonealuokkaa, jossa on 20 internettiin ja koulun verkkoon kytkettyjä tietokoneita. Muissa opetustiloissa oppilaiden käytössä on vähintään yksi verkkoon kytketty kone. Opettajilla on viisi kannettavaa ja hallinnon käytössä on kaksi tietokonetta. Kaikilta koneilta on verkkotulostusmahdollisuus. Opetuskäyttöön on myös kaksi dataprojektorista ja digitaalikamera.

Konekanta on suurimmaksi osaksi ajanmukaista. Laitepäivitys- ja lisähankintatarpeita varten koulun talousarvioon varataan vuosittain tarvittava määräraha. Koululla on ADSL-verkkoyhteys.

Ohjelmistot ja oppimateriaalit

Koulun koneissa on käytössä Microsoft Windows käyttöjärjestelmät (98-XP). Opettajien ja hallinnon käytössä sekä osassa oppilaiden koneista on myös Microsoft Office –ohjelmisto. Tekstinkäsittelyn, taulukkolaskennan ja piirrosohjelmien opetuksessa käytetään ilmaisia Open Office –ohjelmistoja. Lisäksi koululla on eri oppiaineiden opetuksen tueksi hankittuja opetusohjelmia. Oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään aktiivisesti internetistä opetushallituksen, eri oppikirjantekijöiden sekä muiden materiaalin tuottajien tuottamia verkko-oppimateriaaleja.

7. Tiedonhallintataitojen ja kirjastonkäytön ohjaus

Tiedonhallintataidoilla tarkoitetaan valmiutta etsiä, arvioida ja käyttää monipuolisesti sekä painettuja tiedonlähteitä että verkkosisältöjä ja muuta sähköistä aineistoa. Koulu käyttää aktiivisesti kirjastoauton palveluja. Kirjastokäyntien tärkeimmät tehtävät ovat ohjata oppilasta kirjaston käyttötaidoissa ja tiedonhallintataitojen opiskelussa sekä tukea kirjallisuuden opetusta. Tavoitteena on, että oppilaasta kasvaa aktiivinen ja taitava kirjastopalvelujen käyttäjä. Tiedonhallintataidot ovat tarpeen koulunkäynnin aikana kaikkien oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opiskelussa. Ne ovat oleellinen osa opiskelutottumuksia ja työskentelytaitoja myöhemminkin elämässä. Tiedonhallintataitojen opetuksessa opettajan arvokkaita yhteistyökumppaneita ovat tieto- ja viestintätekniiikan asiantuntijat ja mahdollisuuksien mukaan kirjastoalan koulutusta saaneet kirjaston työntekijät.

Vuosiluokat 1.-2.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii ymmärtämään, kuinka kirjastossa toimitaan sekä kuinka kirjoja käsitellään ja lainataan
- harjoittelee oman koulukirjastonsa käytänteitä
- oppii valitsemaan itselleen sopivaa luettavaa koulukirjastosta
- oppii etsimään tietoa ikätasolleen sopivista tietokirjoista ja muista lähteistä
- tutustuu yleiseen kirjastoon

Sisällöt

- Koulukirjastoon tutustuminen lukemisen ja tiedonhaun paikkana.
- Kirjastokortin hankkiminen, sen vastuullinen käyttö, lainaaminen ja palautus.
- Kirjan rakenteeseen tutustuminen: kannet, selkä, nimeke.
- Aakkostamisen harjoittelu, kirjan paikka kirjastossa.
- Tutustuminen yleiseen kirjastoon tai kirjastoautoon.
- Kysymysten tekemisen harjoittelu: Mitä? Missä? Milloin? Miksi?
- Tiedonhallinnan prosessin harjoittelua pienin askelin: mitä tiedän asiasta, mitä haluan tietää, mistä saan tietoa?
- Tiedonhaku kirjoista, toden ja epätoden erottaminen tekstissä.
- Käsitteiden määrittely ja niiden välisten suhteiden tutkiminen: mitä yhteistä, mitä eroa?
- Tiedonlähteisiin tutustuminen: henkilöt, kirjat.

Vuosiluokat 3.-4.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii asiallisen ja myönteisen asenteen kirjaston käyttäjänä
- oppii oman koulukirjastonsa käytänteet
- tutustuu koulukirjaston aineiston luokitteluun
- tutustuu tiedonhallinnan prosessin eri vaiheisiin
- hankkii monipuolisia lukukokemuksia koulukirjastossa
- harjoittelee yleisen kirjaston käyttöä ohjatusti

Sisällöt

- Koulukirjaston käytön harjoittelu opiskelun, lukemisen ja tiedonhaun paikkana
- Koulukirjaston aineiston luokitteluun tutustuminen.
- Itsenäinen lainaaminen ja palauttaminen.
- Tietosanakirjan käytön harjoittelu, aakkosten hallinta.
- Kirjan rakenteeseen tutustuminen: nimiösivu, sisällysluettelo.
- Tiedonhallinnan prosessin harjoittelua:
 1. Määrittele aihe/ongelma
 2. Etsi ja nimeä tiedonlähteet
 3. Valitse tarvitsemasi tieto
 4. Järjestele tietoa
 5. Esittele tuloksesi
 6. Arvioi prosessia ja työtä.
- Tiedonhaun harjoituksia eri lähteistä, itselle tarpeellisen tiedon löytäminen.
- Pohtiva kysyminen: mitä kannattaa kysyä?
- Tiedon jäsentely: ala- ja yläkäsitteet, syy- ja seuraussuhteet. Tiedon soveltaminen omaan työhön.
- Tiedonlähteiden käytön ja merkitsemisen harjoittelu.

Vuosiluokat 5.-6.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii vastuullisesti käyttämään yleistä kirjastoa ja koulukirjastoaan
- oppii hyödyntämään koulukirjaston ja yleisen kirjaston luokitusta oppimistehtäviä tehdessään
- omaksuu kysyvän ja tutkivan tavan opiskella
- harjoittelee tiedonhallinnan prosessin vaiheita oppimistehtäviä tehdessään
- harjoittelee lähdeviitteiden merkitsemistä ohjatusti
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja löytää oman tapansa harrastaa lukemista

Sisällöt

- Koulukirjaston ja yleisen kirjaston käytön harjoittelu opiskelun, lukemisen ja tiedonhaun paikkana.
- Kirjan rakenteeseen tutustuminen: hakemisto, lähdeluettelo.
- Koulukirjastoluokituksen (tieteenalojen luokitus) hyödyntäminen tiedonhaussa ja muun luettavan valinnassa.
- Koulukirjaston monipuolinen ja itsenäinen käyttö.
- Itsenäinen yleisen kirjaston käytön harjoittelu koulutyön tukena ja vapaa-aikana.
- Tiedonhallinnan prosessin harjoittelua:
 1. Määrittele aihe/ongelma
 2. Etsi ja nimeä tiedonlähteet
 3. Valitse tiedosta tarvitsemasi
 4. Järjestele tietoa
 5. Esittele tuloksesi
 6. Arvioi prosessia ja työtä.
- Tiedonhaun harjoituksia internetissä.
- Tiedon jäsentely: ala- ja yläkäsitteet, syy- ja seuraussuhteet.
- Tiedonlähteiden monipuolinen käyttö, tekijänoikeudet, lähdeluettelo (viittaukset, nettietiketti).

Vuosiluokat 7.-8.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii käyttämään koulunsa kirjastoa ja yleistä kirjastoa
- ottaa vastuun lainaamastaan aineistosta, huolehtii siitä hyvin ja palauttaa sen ajoissa
- oppii valitsemaan monesta lähteestä tehtävän kannalta tarkoituksenmukaiset tiedot
- oppii valitsemaan itselleen sopivaa luettavaa
- tutustuu kirjastojen verkkosivuihin
- kertaa ohjatusti tiedonhallinnan prosessimallia

Sisällöt 7. luokka

- Kirjan rakenne, kertausta: eri tapoja löytää tietoa kirjasta.
- Harjoitellaan yleisen kirjaston palveluiden käyttöä: käsikirjasto, kaukolainat, varaaminen.
- Yleisen kirjastoluokituksen käyttö tiedonhaun apuna.
- Tiedonhallinnan prosessin sisäistäminen:
 1. Määrittele aihe/ongelma
 2. Etsi ja nimeä tiedonlähteet
 3. Valitse tiedosta tarvitsemasi
 4. Järjestele tietoa
 5. Esittele tuloksesi
 6. Arvioi prosessia ja työtä.
- Tiedonhaun harjoituksia internetissä (tietokannat): sanahakujen harjoittelua, hakulausekkeiden tekoa.
- Tiedon luotettavuuden arviointia: kuka on tuottanut tiedon? Miksi? Kenelle?
- Tiedon jäsentely: ala- ja yläkäsitteet, syy- ja seuraussuhteet.

- Työn julkaiseminen (raportti, tutkielma)
- Tiedonlähteiden monipuolinen käyttö, tekijänoikeudet, lähdeluettelo (viittaukset, nettietikettti)

Sisällöt 8. luokka

- Itsenäisen kirjastonkäytön harjoittelu.
- Oman tiedontarpeen tunnistaminen ja itselle sopivan kirjallisuuden löytäminen varmentuu.
- Kirja ja muut tiedonlähteet: vertailua ja valintojen harjoittelua.
- Yleisen asiasanaston (verkossa) ja kirjastoluokituksen käyttö.
- Tutustutaan Suomen kirjastojärjestelmään (www.kirjastot.fi).
- Tutustutaan tiedon tallentamisen ja järjestämisen menetelmiin ja periaatteisiin (luettelointi, tietokanta).
- Tiedonhallinnan prosessin käyttäminen omissa opiskelutehtävissä:
 1. Määrittele aihe/ongelma
 2. Etsi ja nimeä tiedonlähteet
 3. Valitse tiedosta tarvitsemasi
 4. Järjestele tietoa
 5. Esittele tuloksesi
 6. Arvioi prosessia ja työtä.
- Tiedon luotettavuuden arviointia: kuka on tuottanut tiedon? Miksi? Kenelle?
- Erilaiset tietokäsitykset ja niiden vaikutus lähdekritiikkiin.
- Täydellisen lähdeviittauksen tekeminen.
- Tietolähteiden vertailu, aineistotietokannat, viitetietokannat.
- Oppilas osaa kertoa tiedonhausta ja ratkaisuistaan työn kuluessa.

9. luokka

Tavoitteet

Oppilas

- osaa etsiä itsenäisesti opiskelutilanteessa tarvitsemaansa lähdemateriaalia ja kaunokirjallisuutta
- käyttää sujuvasti yleisen kirjaston tietopalveluja
- käyttää töissään tiedonhallinnan prosessimallia
- oppii arvioimaan lähteiden luotettavuutta
- oppii perustelemaan ja arvioimaan lähteiden käyttökelpoisuutta
- osaa merkitä lähdeviitteet täsmällisesti

Sisällöt

- Kirjaston monipuolinen käyttö opiskelun tukena.
- Tietokantojen käyttö, asiasanat, kirjastoluokitus.
- Kirja ja muut tiedonlähteet: vertailua ja valintojen harjoittelua.
- Kotimaisiin tietokantoihin tutustuminen.
- Erilaiset kirjastot tutkielman tekijän apuna.
- Tiedonhallinnan prosessin käyttäminen omissa opiskelutehtävissä:
 1. Määrittele aihe/ongelma
 2. Etsi ja nimeä tiedonlähteet
 3. Valitse tiedosta tarvitsemasi
 4. Järjestele tietoa
 5. Esittele tuloksesi
 6. Arvioi prosessia ja työtä.
- Yleistä tietoa suomalaisesta kirjastojärjestelmästä.
- Tiedonhaun menetelmien järkevä valinta, harjoituksia ja pohdintaa.
- Erilaiset tietokäsitykset ja niiden vaikutus lähdekritiikkiin.
- Täydellisen lähdeviittauksen tekeminen.
- Oppilas osaa kertoa tiedonhausta ja ratkaisuistaan työn kuluessa.

8. Tietostrategian arviointi

Koulun opettajakunta ja johtokunta arvioivat strategian tavoitteiden toteutumista vuosittain. Strategian sisältöjä päivitetään ja tarkennetaan tarpeen mukaan.

Koulu on kaikkien kouluyhteisön jäsenien työpaikka. Kaikki ovat tärkeitä ja arvokkaita ja jokaisen tulee saada osakseen kohteliasta käytöstä. Jokaisella on oikeus

- henkiseen ja ruumiilliseen koskemattomuuteen,
- turvalliseen koulupäivään,
- oppimiseen ja työrauhaan ja
- viihtyisään työympäristöön.

Siksi jokainen kouluyhteisön jäsenen velvollisuus on osallistua koulun viihtyisäksi tekemiseen noudattamalla seuraavia ohjeita.

OPPITUNNILLA

1. Saavun ajoissa tunnille.
2. Keskityn omaan työhöni. Teen kaikki tehtäväni loppuun asti.
3. Annan työrauhan jokaiselle. Kuuntelen opettajan antamat ohjeet tarkkaavaisesti.
4. Pyydän puheenvuoron viittaamalla.
5. Puhun ystävällisesti ja asiallisesti.
6. Pidän huolta omista, toisten ja koulun tarvikkeista. En koske luvatta muiden tavaroihin.
7. Suljen kännykän koulupäivän ajaksi.
8. Poissaolostani ilmoitan luokanopettajalle.

VÄLITUNNILLA

1. En juokse enkä oleskele turhaan käytävillä.
2. Siirryn pihalle ripeästi ja pukeudun sään mukaisesti.
3. Vietän välitunnit koulun alueella. En poistu luvatta piha-alueelta.
4. En pyöräile tai liiku koulun pihalla potkulaudalla, rullalaudalla tai rullaluistimilla.
5. En kiusaa, en syrji enkä vahingoita ketään. Otan halukkaat mukaan yhteisiin peleihin ja leikkeihin.
6. Kellon soidessa tulen nopeasti sisälle ja laitan vaatteeni siististi naulakkoon. En käytä päähinettä sisällä.
7. Pidän koulun ympäristön siistinä.

RUOKASALISSA

1. Pesen käteni ennen ruokailua.
2. Odotan vuoroani rauhassa. Annan ruokailurauhan kaikille.
3. Valitsen itselleni sopivan annoksen ja pyrin syömään lautasen tyhjäksi.
4. Syön monipuolisesti ja maistan uusiakin ruokia. En leiki ruualla.
5. Ruokailun jälkeen kiitän ruuasta ja laitan ruokailuvälineet oikeille paikoilleen.
6. Saan syödä ksylitol-purukumia ruokavälitunnilla.

KOULUMATKALLA

1. Noudatan liikennesääntöjä.
2. Pyörällä voivat tulla yksin kouluun vain 3.-6. vuosiluokkien oppilaat.
3. Pyörällä kulkiessani käytän aina pyöräilykypärää.
4. En kiusaa muita. Kerron jollekin aikuiselle, jos tiedän tai näen jonkun kiusaavan.

YHTEISISSÄ TAPAHTUMISSA

1. Siirryn rauhallisesti yhteisiin tilaisuuksiin opettajan ohjeita noudattaen.
2. Kunnioitan ja seuraan muiden esityksiä.
3. Istun omalla paikallani häiritsemättä.

4. Noudatan hyviä käytöstapoja.